Faik BULUT / Mehmet FARAÇ

Saygıyla...
M. Farac

Kod Adı
HİZBULLAH
Türkiye Hizbullahı'nın Anatomisi

Ozan Yayıncılık

Yayın No: 31

Kitabın Adı : © Kod Adı Hizbullah
Kapak Tasarım : Ozan Yayıncılık
Montaj : Perle Grafik
Baskı : Göksu Ofset
Mücellit : Göksu Ofset Mücellithanesi

ISBN 975-7891-21-5

1. Basım Şubat 1999–İstanbul
2. Basım Temmuz 1999–İstanbul

OZAN YAYINCILIK

Cemal Nadir Sk. 9/1
Tel: 527 98 47 Fax: 511 93 95 Cağaloğlu/İST.

İçindekiler

Önsöz..... 7

1. Bölüm

Kod Adı Hizbullah..... 13
Cihad ya da Şiddetin Kutsanması..... 14
Türk Hizbullahı'nı Yansıyan Mantık..... 21
Hizbullahçı Örgütlenme..... 23
Dipnotlar..... 39

2. Bölüm

Başlangıç Noktası..... 41
Milliyetçi–Mukaddesatçı Cephe'den İslamcılığa..... 47
Hizbullahçı Zihniyetin Fikirsel Sıçraması..... 52
İlk Toplantı: Batman–Diyarbakır–Kasımpaşa..... 58
Dini Eğitim ve Kadro Meselesi..... 64
Gizlilik Meselesi..... 66
Devlet Güdümünde Hizbullah..... 67
İşbirliği Yapmanın Mantığı..... 78
Dipnotlar..... 86

3. Bölüm

Örgütlenme Modeli: Şehir, Aşiret ve Aile Hizbullahı..... 89
1– İstanbul Kasımpaşa Hizbullahı..... 92
A) Tebliğ Kolu:..... 93
B) İçtimai Kol:..... 98
C) İstihbarat Kolu:..... 101
D) Askeri Kol:..... 107
2– Güneydoğu Hizbullahı..... 107
3– Diyarbakır Hizbullahı (Menzil Grubu)..... 115
4– Batman Hizbullahı: (Fecir Grubu)..... 116
5– Diyarbakır–Batman Hizbullahı: (İlim Grubu)..... 117

Menzil–İlim Çatışması....120
6– Batman Hizbullahı/İslami Hareket....125
7– Silvan Hizbullahı....127
8– Mardin–Nuseybin Hizbullahı....127
9– Bingöl Hizbullahı....129
10– Urfa Hizbullahı....129
11– Muş ve Çevre İller Hizbullahı....132
12– Gaziantep Hizbullahı/Vasat....133
13– Diğer Bölge Hizbullahları....134
Örgütsel Yapi Özellikleri....136

4. Bölüm
Hizbullah: Faaliyet ve Eylem....145
Mersin: Konca Kuriş Olayı....153
Bolu Hizbullahı....157
Eylem Özellikleri....158
Eylem Türleri....168
Hizbullah'ın Öldürdüğü Önemli Kişiler....172
Hizbullah Usulü "Change"....175
Eylem Bilançosu....176

5. Bölüm
Hizbullah: Belgeler
İlk Hizbullah İtirafçısı....179
Hizbullah'ın Sorgulama Yöntemleri....186
Hizbullah'tan Militana Notlar....187
Hizbullahi Şiir, Marş ve Vasiyet....190
Hizbullah'tan Seçmeler....192
Hizbullah: Siyasi Vasiyetname....205
Hizbullah-PKK Çatışması....209
Hizbullah Camileri....212
Hizbullah Lider Kadrosu....214
İstanbul'un Köktendinci Haritası....216
Hizbullah Sözlüğü....219

ÖNSÖZ

Türkiye'nin siyasal, toplumsal ve ekonomik düzlemde müzminleşmiş pek çok problemi, sorunu ve meselesi vardır. İster siyasal İslam, ister ılımlı İslam, ister geleneksel İslam yahut tasavvuf İslamı denilsin, isterse şeriatçılık, irtica, radikal İslam veya köktendincilik adı verilsin; her durumda, esin kaynağını 1400 yıllık bir İslam Devleti modelinden alan ve buna vurgu yapmak suretiyle *Cihad* ilan eden her türlü dinci akım, özünde Hizbullah sayılır. Nur hareketi mürşidi **Said-i Nursi**'nin bu düzlemde Hizbullahçı kavrama vurgu yapmasıyla, eski RP milletvekili **Şevki Yılmaz**'ın *"ben şeriatçıyım, ben Hizbullahım"* demesi ve Güneydoğu'nun başbelası haline gelen *İlim-Menzil* militanlarının *"Hizbullah-Hizbülşeytan"* ayrımı yapması arasında bir fark yoktur.

Diyalektik düşünürsek, yani eşyanın tabiatını incelersek, nesnelerin karışılıklı içsel/dışsal bağlantılarının olduğunu; radikal olan bir hareketin içinde ılımlı öğeleri, ılımlı diye bilinenin ise radikal unsurları barındırdığını; bunların zaman ve zemine uygun biçimde birbirlerine dönüşebildiklerini kolayca anlayabiliriz.

Bu bakımdan, Türkiye'de son zamanlar yapılagelen, şer gücü *"kara İslam"* ile hayır gücü *"beyaz İslam"* ayrımının gerçeği ifade etmediğini; aslında, bu tür bir sınıflandırmanın resmi politikaların geçici ihtiyaçlarına cevap vermek üzere yapıldığını; devlete karşı alınan tavrın tasnifte belirleyici olduğunu belirtmek gerek.

Şöyle bir düşünürsek; özellikle OHAL bölgesindeki yaygın istikrarsızlık ve şiddet ortamında halkın başına bela olmuş; Türkiye'nin kanayan yarası haline gelmiş/getirilmiş, nihayet izlenen yanlış siyasetler sonucunda "habis bir ur" oluvermiş Hizbullah olgusu, gökten zenbille inmedi. Hizbullahçılar, annelerinin karnından böyle doğmadılar. Tersine, maddi bir zemin üzerinde, "dini esas alan, ön plana çıkaran, teşvik eden" resmi

anlayışların verimli serasında türediler. Toplumda, "tarikat-tasavvuf-diyanet-siyasal İslam" olarak bilinen dörtlü bir denklemin sonucunda ortaya çıktılar. Tipik örneklerini, tarikatçılık oranının yüzde 36'lara yükseldiği OHAL sakinleri arasından çıkan Hizbullahçılar ile yine bölgedeki devlet camilerinde örgütlenen şeriatçı militanların faaliyetlerinde gözlemek mümkündür.

Maalesef, devlet hep bunu yapıyor: "Baş tehlike" kavramından yola çıkarak, o an için kendine zarar vermeyen veya yakın hissettiği yasadışı güçleri, yine o an için "düşman" gördüğü odaklara karşı kullanmaktan geri durmuyor. Bu zihniyet eskiden beri vardı. Sözgelimi **Süleyman Demirel**, başbakanlık yaptığı dönemlerde, "iti ite kırdırma" politikası izlemiştir. *"Tespih çeken el ile silah çeken el bir olur mu hiç?"* demek suretiyle, tespihli tarikatçı-milliyetçi-mukaddesatçı çevrelerin, "silah çeken el" diye nitelediği sol–sosyalist–demokratik ve ilerici güçlere yönelmesine göz yummuş; birincileri himaye ederken, ikincileri adeta hedef haline getirme siyaseti gütmüştür.

Keza, 12 Eylül 1980 askeri darbesini yapan Cunta yönetimi, yasadışı terör örgütü ASALA'ya karşı, MHP'li ve Ülkücü unsurları kullanmış; birlikte yurtdışında bazı operasyonların yapılması yolunda talimat vermiştir.

Benzer mantık; 1980 boyunca sürmüş; günümüzde Susurluk Skandalı olarak bilinen mafya-çete-devlet-tarikat-ülkücü ittifakının olumsuz sonuçları, kamuoyu vicdanını derinden yaralamıştır.

1980'lerin ortalarında "Kürt belası" ile karşılaştığını gören devlet; öncelikle teorik anlamda İslam'a sarılmış; OHAL bölgesinde Kur'an ayetleri ve Peygamber hadisleriini içeren bildiriler dağıtarak, halkı *"Cihad"*a çağırmıştır. 1991'den itibaren ise, geliştirdiği yeni konsept gereği, *"Hizbullah"* belasının *"fiili bir durum olarak"* ortaya çıkıp boy göstermesine, yaklaşık 3500 faili meçhul cinayete imza atmasına; 1996 rakamlarıyla ülke çapındaki toplam 14 binden fazla faili meçhul cinayetin sadece 11 binin OHAL bölgesinde işlenmesine adeta ses çıkarmamıştır.

Bu nedenle, Hizbullah olgusunu; esasında Türkiye'nin kangren haline gelmiş meselelerinden sayılan Siyasal İslam'ın bir yan etkisi, sinsi bir ur'u

ve kanseri olarak algılamak yerinde olur. Türkiye, bu ur'dan, bu kanser'den kurtulmadığı sürece; demokratikleşemez, aydınlığa kavuşamaz.

Doğrudur; devlet, 1995 yılından beri, bazı kamu görevlilerinin, kimi aklı evvellerin yarattığı "Hizbullah canavarı"nın üzerine gitmektedir. Örgüte yönelik 515 operasyon yapılması ve 3000 kadar militanın yakalanması bunu gösterir. Fakat, bunlar polisiye tedbirlerdir; olayı çözmeye yetmemektedir.

Yöneticiler, köktendincilerle mücadele ederken; hâlâ *"beyaz İslam'a, ılımlı İslam'a, tarikatlara, Türk İslamı"*na dayanmaktadır. Aksi taktirde, Hizbullahçıların habire tutuklandığı yerlerde, tarikat mensuplarının, RP ve Fazilet yanlılarının niçin böylesine güçlü olduğunu izah etmek mümkün olmaz. Hele hele kamuoyunda Fethullahçı olarak isimlendirilen cemaat erlerinin, başta Diyarbakır olmak üzere Urfa, Siverek, Silvan, Batman, Bingöl, Van, Erzurum, Elazığ, Malatya gibi illerde özel okul, dersane, şirket, vakıf yoluyla nasıl olupta faaliyetlerini sürdürebildiklerini; bölgede adeta bir "tarikat ağı" kurabildiklerini açıklamak imkansızlaşır.

Düşük yoğunluklu savaşın olumsuz sonuçlarıya birlikte ele alındığında, güya Hizbullah belasından kurtarılan bölge, bu kez, en sinsi tarikatçı kesimin istilasına uğramış durumdadır.

Geçmişteki devlet-Hizbullah işbirliğine, bölgedeki dinci dalganın yükselişinde ve Hizbullah'ın yaratılmasında devletin rolüne vurgu yaparken; maksadımız, devleti "sanık sandalyesine oturtup mahkûm etmek" veya bu çok bölümlü mekanizmayı topyekün cerhetmek değildir. Zaten devlet; farklı birim, kanat ve zihniyetlerden oluşan bir üstyapı kurumudur. Bizzat Hizbullah belasının yaratılmasında, devletin tümünün rolü olduğunu söylemek de mantıklı olmadığı gibi, mevcut verilerle bağdaşmamaktadır. Ogün Hizbullah'ı yaratanlar, devletin içindeki bazı birey, kesim, birim, kanat ve çevrelerdi. Bugün Hizbullah üzerine yürüyenler de aynı devletin büyük bir kesimini temsil etmektedirler; yoksa, tümünü değil.

Devlet-Hizbullah işbirliğine değinmemizin asıl nedeni, devlet ricalinin bundan böyle, izlenegelen "iti ite kırdırma" politikasına son vermesi

ve yaşanan acı olaylardan ders çıkarmasıdır. Halka çektirilen bunca acı, baskı, zulüm için özür dileyip, bunu en kısa zamanda telafi etmesidir. Daha da önemlisi, aydınlanma ve demokrasi yolunun açılabilmesi amacıyla, geçmişin köklü bir muhasebesinin yapılmasıdır.

***

Hizbullah bir olgudur; 1980'lerden itibaren, yani yaklaşık 20 yıldır Türkiye'nin gündemindedir. Buna rağmen, örgüt hakkında çıkan bilgi ve haberler, günlük basının ya da aylık/haftalık dergilerin sayfaları arasında kaybolup gitti. Emniyet veya başka kamu kesimlerince hazırlanan raporlarda olaya genelde doğru teşhisler konulmakla birlikte, zaman zaman siyaset icabı, bazı sansür ve kısıtlamalara gidilmiş; özellikle devletin olaydaki rolüne hiç değinilmemiştir.

Evet, Hizbullah bölgede çökertilmiştir. Ancak eylemsel anlamda kalıntıları, siyasal ve ideolojik düzlemde derin izler bırakmıştır. Bölge insanının dini esaslara bağlı düşünmesinde öncü rolü görmüş, bugün salt ibadethane diye kullanılan cami ve mescitleri, siyasal yönden eğitim ve örgütlenme sahasına çevirmiştir. Bu izleri silmek, öyle kolay değildir.

Doğrudur; Hizbullah'ın beyin kadrosu felç edilmiş, elebaşıları derdest edilmiştir. Ne ki; öncü kadrolardan bir bölüğü, Güneydoğu bölgesinden Batı'ya doğru kaymış; İstanbul, Bursa, Adana, Mersin gibi metropol kentlere göçüp gözden kaybolmuştur. Bölgede kalanlar ise, tetikçilik-satıcılık yapan ayaktakımıydı zaten. Devlete yem olarak bırakılanlar bu zavallılardır. Hizbullah kanseri, Türkiye'nin bedenini kemirmek üzere, yurt çapında yayılmıştır.

Görünen o ki; olay henüz bitmemiştir, belki de ilerde başka biçimlerde tezahür edecektir.

Hem acı çeken toplumun hafızasını tazelemek, hem de derli toplu fikir verebilmek gayesiyle *"Kod Adı Hizbullah: Türkiye Hizbullahçılarının Anatomisi"* başlıklı bu mütevazi incelemeyi yapmayı uygun gördük.

"Kod Adı Hizbullah" başlığı biraz moda galiba, zira, ***"Kod Adı...."*** diye başlayan birkaç kitap yayımlandı. Fakat, Türkiye Hizbullahı, gerçek-

te Ortadoğu'daki benzerlerinden farklı olarak; hayli karanlık, esrarengiz bir maskeyle dolaşıp durdu; oluşumu, ortaya çıkışı, beslendiği kaynaklar, iç ve dış destekleyicileri bakımından hep şaibeli bir konumda kaldı. Hele hele **İslami Hareket** adıyla bilinen Hizbullahçılar, uluslararası istihbarat örgütleriyle karanlık güçlerin aleti, oyuncağı haline geldiler. Programlarının dış ilişkiler kısmı, bunun pervasız bir dille yazıya dökülmüş halidir. Adeta bir casusluk/istihbarat örgütünün içtüzüğünü okur gibisiniz. Dış faaliyetler bölümünde gizlemeye hiç gerek duymadan, açık açık herşey yazılmış; 1996'da yakalanan örgüt elebaşısı **İrfan Çağırıcı** da bunları dillendirmiştir.

Kitabın, geleceğe bir dipnot olmasını diliyoruz: Hizbullahçılığın tarihi köklerine inmek, hangi kaynaktan beslendiğini ve günümüze hangi biçimiyle yansıdığını öğrenmek ilginç olacaktı. İlk iki bölümde bunu yapmaya özen gösterdik.

Kolayca anlaşılacağı gibi, resmi raporlarda pek bulunmayan bir analiz, yani olaylar arasında bağlantı kurma sözkonusudur kitapta. İnceleme; elverdiğince belgelerle desteklenmiş, kaynakları da belirtilmiştir. Bununla birlikte, Hizbullah esrarının tümüyle çözüldüğü söylenemez. Umarız, bu çalışma, benzerleri tarafından desteklenip daha ileriye götürülebilsin.

***

Yakın tarihli bir anlatımı aktarmak; Hizbullah'ın çok boyutlu ilişkileri yönünden fikir verici olabilir. Mardin İHD yönetiminde Kızıltepe ilçesinde yayımlanan *Mezopotamya* gazetesi sahibi **Cemil** Bey anlattı:

*"Geçmişte Hizbullah-İlim kanadının kara listesinde bulunuyordum. Bir ara, Cizre'deki örgüt sorumlularından **Mele Hüseyin,** büroma geldi; uzun uzun tartıştık. Dini bilgim iyidir. Ona sordum: 'Siz, **kâfir** diye damgaladığınız masum sivillere yöneliyorsunuz. Buna karşılık devletle işbirliği yapıyorsunuz; onun himayesinde faaliyet gösteriyorsunuz. Halbuki, yine sizin mantığınızla yola çıkarsak, bu devletin **laik** olduğunu söylüyorsunuz. Aynı mantığınıza göre, **laik devlet, cahilî bir sistemi temsil eder; Dar-ül İslam sayılmaz; mücadele edilmesi gereken Dar-ül Harp kavramı içine girer.** Peki, nasıl oluyor; bunu nasıl açıklıyorsunuz?'*

Mele Hüseyin, yutkundu; sadece şunu söyleyebildi: 'Sen, gördüğüm insanların en tehlikelisisin. Hemen yokedilmen gerek.' Bunun üzerine kendisini kovdum.

*1998 yılında İHD olarak, sadece insanlık namına, **İlim Grubu** mensubu mahkûm ve tutukları da ziyaret etmeyi düşündük. 'Ziyaret edebilir miyiz? diye haber saldık. Mühlet istediler. Neyse, kendi aralarında uzun uzun tartışıp görüştükten sonra, bizi kabul edeceklerini söylediler. Ziyaret sırasında sordum: **'Siz, devletin bazı kesimlerine sırtınızı dayayıp bunca kan döktünüz? Hiç pişman değil misiniz?'** Cevapları şöyleydi: **'Evet tam da dediğiniz gibidir. Devlet, bizi, kötü kullandı...'***

Bu arada bir hatırlatma; anılan İlim Grubu mensuplarını, şimdiye kadar yaklaşık 20 kadar (eski RP) yeni Fazilet Partisi milletvekili ve politikacısı ziyaret etmiştir..."

Geçerken değinelim: Urfa Emniyet Müdürlüğü Asayiş ekipleri tarafından 14 Ocak 1999 günü yakalanan Ceylanpınar Hizbullah militanlarının, REFAHYOL hükümeti zamanında yöreye atanan ve "Türbanlı yargıç" olarak basında adı çıkan Emine Uçar'ın kararıyla serbest bırakıldığı yolunda bir haber yayınlandı.

Bu sözlere ekleyecek söz bulamıyoruz. Herşey ayan beyan ortada, gün gibi apaçıktır.

***

Kitabın tasarımı sırasında bize Kasımpaşa'daki Hizbullah hareketine ilişkin bilgileriyle yardımcı olan ATV kanalından **Mehmet Güç**, Konca Kuriş'in kaçırılma olayına ait ayrıntılar sunan mağdurun yakın çevresi ve OHAL bölgesindeki Hizbullahçılara dair önemli notlar aktaran *Cumhuriyet* gazetesi bölge (Diyarbakır, Batman, Urfa) muhabirlerine teşekkür ederiz.

İstanbul, Şubat 1999

1. Bölüm

KOD ADI HİZBULLAH

Konumuz, Türkiye Hizbullahı. 1980'lerden günümüze faaliyetini sürdüren; İslami söylem, şiar, motif ve kimliğiyle ön plana çıkan yasadışı bir örgüt. Bu ülkede eyleme geçmeden önce ve sonraki oluşumunda karanlık odakların katkısının inkar edilmez boyuta ulaştığı illegal bir yapı ile karşı karşıyayız. Vurucu unsurları, tetikçileri ve kamuoyuna yansıyan elebaşılarıyla Türkiyeli bir görünüm vermesine rağmen, gerçekte dış mihrakların en fazla ise karıştığı bir teşekkül söz konusu. Bu düzlemde Türkiye toplumu, belki de tarihinin gelmiş geçmiş en işbirlikçi gürûhunu oluşturan unsurlarına tanık oldu, oluyor. James Bond filmlerindeki casusluk ve beşinci kol faaliyetlerini aratmayacak senaryoların figüranları ve bölgedeki kanlı satranç oyunlarının piyonları ile yüzleşiyoruz. Hizbullah denen o kalın perdeyi araladığınızda karşınıza kimler çıkmıyor ki: İslamcı militanlar, ülkücüler, milliyetçi-mukaddesatçılar, Akıncılar, istihbaratçılar, muhbirler, ajanlar, işadamları, işsizler, lumpenler, Diyarbakırlı kırıklar; CIA, MİT, MOSSAD, SAVAK, SAVAMA, Gladio, özel tim; Yeşil, aşiretçi savaş ağaları, kaçakçılar, çete, mafya, tarikat; Türkler, Kürtler, İranlılar, Amerikalılar, vs...

1995'ten beri devletin tutuklama operasyonları devam etmekle birlikte, Hizbullah olgusu henüz bitmiş değil. Tersine, esrar perdesi

yeni yeni aralanıyor; bilinmeyen gerçekler yavaş yavaş günışığına çıkıyor. Hizbullah neydi, ne oldu? Hizbullahçılar kimlerdir? Hangi olaylara bulaştılar, kimler tarafından yönlendirildiler? Yerli ve yabancı mihraklar, hangi rolleri oynadılar? Hizbullah'a esin kaynağı olan "şiddet kullanma" fikri nereden kaynaklandı? Örgüt neyin devamı, hangi gelenek ve zihniyetin Türkiye'deki uzantısıdır?

Hizbullah'ın ideolojik kaynaklarını saptayıp, tarihçesini sunmakla sorulara yanıt verebiliriz.

CİHAD YA DA ŞİDDETİN KUTSANMASI

Hizbullahçılık örgütlenme tarzı olmaktan ziyade, bir cepheleşme ve kutuplaşmanın ürünüdür. Cepheleşme; farklı zihniyetlerle algılamaların, ayrı dünya görüşlerinin fikriyattan fiiliyata dökülmüş halidir. Deyim yerindeyse, siyaseti içerir cepheleşme. Edimsel, eylemsel davranışlar bu siyaseti izler; günün ihtiyaçlarına göre şekillenip örgütlenir.

Konumuz Hizbullah olduğuna göre, cepheleşmesinin, ideolojik kaynağını İslam'dan almış olduğunu söyleyebiliriz. İslam, ilk ortaya çıktığında bile, toplumu iki kampa ayırmıştı: *Müminler* yani müslümanlar; *müşrikler* yani putperestler. Bağlantılı biçimde, *müstakberler* (putatapar ezenler-yönetenler) ve *musta'zaflar* (ezilen müslümanlar). Kamplaşmanın müslümanların kutsal kitabı Kur'an'a (*Mücadele* suresi, 19. ve 22. ayetler) yansımış hali, *"Hizbullah"* ile *"Hizbulşeytan"*dır. Birincisiyle, *Allah yandaşı* müminler; ikincisiyle, *müslüman olmadıkları için şeytan taraftarı* diğer insanlar kastedilir.

İran İslam Cumhuriyeti'nin dini lideri Ayetullah **Humeyni**, Hz. Muhammed'in o tarihteki perspektifini özlü biçimde dile getirmiştir: *"Peygamberimizi hatırlayın!.. O, onüç yıl savaş planları*

yaptı durdu. On yıl savaştı. Ama, 'politikayla ne işimiz var' demedi.." (1)

İslam'daki ideolojik-politik kamplaşma, *"mümin-müşrik"* yahut *"müslüman-kâfir"* eksenine oturunca; müminlerin, düşmanlarına davranış kalıplarını belirleyen buyruk ve öğretilerin ortaya çıkması çok olağandır.

"Tanrı için sevmek-Tanrı için kin besleyip öç almak" temelinde ilahi buyruklar, Kur'an'ın birçok suresinde (Ali İmran: 4; Maide: 95; İbrahim: 47; Zümer: 37; Secde: 22; Zuhruf: 41; Duhan: 16) ortaya çıkar. Örneğin, İbrahim suresinin 47. ayetinde, *"Peygamberlere verdikleri sözlerden cayanların, güçlü ve öç alıcı Tanrı'nın gazabından kurtulamayacakları"* ifade edilirken; İslam Hadis alimlerinden **Ebu Davud**'un *Sünen* adlı kitabında, Muhammed'in dilinden *"İşlerin en üstünü, Allah için sevmek ve Allah için öfkelenip kinlenmektir"* denilmektedir.

İslami ideolojide şiddeti bir araç olarak kullanmayı farz kılan en önemli söylem, günümüz siyasi edebiyatında çokça bilinen *"Cihad"* sözcüğüdür. İslam önderi Muhammed, *"Allah yolunda cihad nedir?"* sorusunu şöyle yanıtlamıştır: *"Allah emirlerini üstün kılmak için verilen her türlü savaş, Allah yolunda verilmiş savaş demektir."* (2)

Arapça, *"cehd"* kökünden gelen *Cihad*ın sözlük anlamı *"bir amaca yönelik güç kullanma, bildiğince çaba sarfetme"*dir. Genel tanımı aşağıdaki gibidir: *"Allah yolunda ve din uğrunda kutsal savaş.* Amaç: *'İlây–ı kelimetullah' (Allah sözünü yüceltmek) yani 'Kur'an ve hükümlerini; (diğer) tüm düşünce, inanç ve dinlerin üstüne çıkarmak. Karşı konulmaz biçimde egemen kılmak."* Ayet ve Hadislerdeki özel anlatımıyla, *"Allah yolunda, kâfirlere karşı İslam dinini üstün ve yenilmez duruma getirmek için canla ve malla birlikte savaşmak."*

Kur'an, *"kâfirlerin yanlış, müminlerin ise hakk (doğru) yolda olduklarına"* işaret ettikten sonra, *" kâfirlerle savaşta karşılaşıldığında boyunlarının vurulması ve galip geldikten sonra esir alınmalarını"* emreder. (Muhammed suresi: 3-4)

Kur'an'daki *Tevbe* suresinin 111. ayetinde, *"Allah yolunda savaşa, öldürmeye girişen müminlere cennet"* vaadedilmektedir. Cihad eyleyene Cennet vaadedilmesi, mümini, kendini her an için feda etmeye hazır hale getirir; ona, bu dünyayı küçümseyip ahirete kavuşma duygusunu verir. 1984 yılında öldürülen Lübnan Hizbullahı önderlerinden Şeyh **Ragıp Harb**, bakın ne diyor:*"Artık hayatın beni nereye götüreceği umurumda değil. Çünkü ben, Cennet'in bekleme salonundayım..."*

İslam hukukunda kesintisiz olacağı vurgulanan Cihad'ın, *"Allah nezdinde tek din İslam kalıncaya kadar devam edeceği"* vurgulanmaktadır. Müşriklere, ehli kitap mensuplarına karşı olduğu gibi, bozulmuş müslüman toplumlara karşı da yani *"İslamcıların nazarında müslüman görüntülü münafık, kâfir, zındık, mülhid, vs "* herkese karşı Cihad edilir. Eli silah tutan erkeklerin hepsi öldürülür; malları mülkleri yağmalanıp el konulur; kadın ve çocuklar esir alınır; tapınaklar yıkılır ve putlar kırılır..." (3)

"Zor ve şiddet" kullanarak amacı gerçekleştirmeyi hedefleyen zihniyetin adı *Cihadî* anlayıştır. Ön aşamada *davet* ve *tebliğ* kullanılır. Tebliğ muhatabı olan(lar) müslüman değilse, onu Allah nezdinde gerçek din olan İslam'ı kabul edene kadar uyarmak ve ikna etmek, yol yordam göstermek gerekir. Eğer *Sırat-ı Müstakim* yahut *Rabbani çizgi* adı verilen ortodoks İslam'dan ayrılmış biri (sapkın, münafık, mürted, zındık, kâfir, vs) söz konusuysa, ilk aşamada kendisine rehberlik yapılır; doğru yola girmesi için *davet-tebliğ* metodu izlenir.

Davet ile *tebliğ*'in süresi sınırlıdır. İranlı dini liderlerden Ayetullah **Ali Muntezari**'ye göre, İslam aleminin dışında olanların tümü, *"ağyar"* olarak nitelenir ve bunların bir kümesine *"Helak yolunu seçmiş gafiller"* adı verilir. İçine düştükleri felaketten haberdar olmadıkları için, gerektiğinde *"biraz güç kullanılmak suretiyle doğru yolu bulmaları sağlanır ve birer birer İslam'a yeniden kazandırılabilirler."* Muntezari der ki: "Bu insanlarla tartışmalı, Allah'ın onlardan bu dünyada ne beklediğini hatırlatmalı ve onlar için dua etmeliyiz...**Ama unutmamalıyız ki, rehberlik görevimizin süresi kısıtlıdır. Bu süre dolduğunda, dalal (sapkınlık) içindeki bu insanlar kaderleriyle baş başa bırakılmalıdır. O andan itibaren, hesapları Allah'a kalmıştır...**" (4)

Ağyar kategorisinden bir başka kümeye *münafık* denir. Onlar "gizli gizli düşünür ve kendi zevkleri için hiçbir fırsatı kaçırmazlar." Ol nedenle, İranlı İslam yargıcı **Muhammed Gilani**'ye bakılırsa, *davet*'ten sonra **"kendini değiştirmeyi reddeden bir münafığı öldürmek, bin namazdan daha hayırlıdır."** (5)

Ağyar yani düşman tasnifindeki üçüncü küme, *Ehl-i Zimmet* diye bilinen gayrimüslim topluluklardır. Yahudiler, Hıristiyanlar ve Zerdüştiler. Bunlar İslam hükmü altında yaşayan ikinci, üçüncü dereceden uyruklar olup; *cizye* (kelle vergisi) ödemekle yükümlüdürler. *İslam'a karşı düşmanca niyetler besleyen bu küme mensuplarının cezası kesinlikle ölümdür.*

"Ağyar" kavramı sadece kişi ve toplumla sınırlı olmayıp, düşünce alanını da kapsar. İslam'dan kaynaklanmayan her türlü düşünce, akım, felsefe, doktrin "düşman" ilan edilir. Sözgelimi Lübnanlı Sünni lider Şeyh **Muhammed Ali el Cuzû**, "İslam'dan başka şeyler düşünen biri, hançerini İslam'a yöneltmiş kadar tehlikelidir." (6)

Hal böyle olunca, İranlı İslam lideri **Humeyni**'nin aşağıdaki mesajının mantığı daha iyi anlaşılır: *"Kâfirlerin yaşamasına ve kokuşmuşluklarını dünyaya bulaştırmalarına göz yumulursa, onların*

cezası şiddetli olur. Ama kâfirleri öldürür ve faaliyetlerine böylece son verirsek, sonuçta onlara iyilik yapmış oluruz. Çünkü günahları daha az olur. Kâfirleri öldürmek, Allah tarafından emredilen bir eylemdir. Kur'an, 'zafere kadar savaş' der. Kâfirleri öldürmek, Allah'ın lûtfettiği en asil görevdir.." (7)

İslam öğretisinin özgün kaynaklarından esinlenen *Cihadî* anlayış sahibi bir mümin, ister istemez Mısır'daki Müslüman Kardeşler örgütü kurucu lideri **Hasan el Benna** gibi düşünür: **"Hançer, zehir ve tabanca... Bunlar, İslamın düşmanlarına karşı silahlarıdır..."** (8)

Aynı mantık, 1940'larda Hizbullah hareketinin ilk çekirdeğini oluşturacak vurucu bir örgüt kuran **Muhammed Nevab Safavi**'nin ağzından şu şekilde dile getiriliyor: **" Öldürmeyin, derler. Fakat her şeyden önce Allah, bize, nasıl öldüreceğimizi göstermiştir. Öldürmek olmasaydı, insanoğlu çoktan vahşi hayvanlara yem olurdu. İnancımızın zaferi için gerektiğinde öldürmeliyiz. Kandırma, aldatma, hile, komplo, çalma ve öldürme kullanacağımız araçlardır..."** (9)

Köktendinci akımın İranlı teorisyenlerinden **Muhammed Taki Pertevi**, Cihadî mantığın ilahi zeminini yakalıyor: *"Allah, Mekke'deki putları yerle bir etmesi için Hz. İbrahim'e balta vermedi mi? Hz. Musa'nın eline geçen âsâ, Firavun'a karşı öldürücü bir silah haline dönüşmedi mi? O halde, bizim elimize silahı tutuşturan Allah'tır. Ama, O'ndan tetiği çekmesini bekleyemeyiz..."* (10)

Şiddeti böylesine kutsayan İslam, büyük çoğunluğa, en azından *Cihadî* mantık sahiplerine göre **"Hıristiyanlığa benzemeyen bir dindir. O bir heyecan, ihtilal, kan, özgürlük ve şehitlik dinidir."** (11) Bu durumda, İran'da seri idam kararları vermesiyle ünlenen radikal İslamcı yargıç Ayetullah **Sadık Halhali**'nin deyimiyle,

" Öldürmek istemeyenin İslam'da yeri yoktur. Peygamberimiz, kendi mübarek elleriyle öldürdü. İmam Ali, bir günde 700'den fazlasını katletti..." (12)

Sonuç babından, Cihadî ve Hizbullahî mantıkla hareket eden iyi bir müslümanın, ilk yapacağı şey, *"Tesbihini bırakıp, silaha sarılmaktır. Zira tesbih gönülleri sakinleştirirken, silah düşmanı susturur. "* (13)

Asr-ı Saadet diye bilinen ve Peygamber tarafından 1400 yıl önce kurulmuş ilk İslam modelini ihya etmek suretiyle yeryüzünde Allah hükmünü egemen kılmayı yani Şeriat düzenine dayalı bir İslam devleti kurmayı nihai hedef olarak seçen tüm İslamcılar, amaca ulaşmak için iki farklı yol izlerler. Biri genelde *evrimci*, siyasi dille söylersek *pasif* yolla, toplumu dipten kuşatıp tepeleri ele geçirmeyi öngören *tebliğci* yoldur. Diğeri ise, zor ve şiddet kullanmayı temel araç haline getiren *Cihadî* veya *Hizbullahî* (ihtilalci) yoldur.

Yol kavşağında ayrışan İslamcılar, dinin nasıl yorumlanacağını tartışadururlar. *Cihadî* yani eylemci ve ihtilalci yöntemi tercih edenlerin gerekçeleri Mısırlı köktendinci **Hasan el Benna**'nınki gibidir: *"Hepimiz aynı inancı paylaşıyoruz. Ne var ki, bazılarımızın meseleye bakış açısı, sahibi olduğumuz inancın adeta bir uyuşturucu gibi etki yapmasına sebep oluyor. Ruhları donuyor, bedenleri hareketsiz kalıyor. Oysa İslamiyet, ruhlarda sönmeden yanan bir meşale, bedenlerde durmak dinmek bilmeyen bir eylemdir...Bu bakımdan Cihad, her müslüman için farzdır. Kimse bu görevden kaçamaz.."* (14)

El Benna'yı izleyip görüşünü geliştiren Mısırlı köktendinciliğin büyük teorisyeni sayılan **M. Seyyid Kutub** daha ileri gidiyor:

"Müslüman toplumlar her ne kadar Allah'a ibadet etmekteyseler de, benimsedikleri hayat tarzıyla Allah'ın çizdiği yoldan ayrıl-

mışlardır. Bazıları laiklik ilkesini bütünüyle benimsemiş, dinin önemini güçlerinin yetebildiği derecede azaltmağa çalışmıştır. Bir kısmının dindarlığı, sadece lafta kalmakta; eyleme dökülmemektedir. Yaşadıkları hayatla telaffuz ettikleri birbirlerine uymamaktadır....

Bu sebeple, yapılması gereken; mevcut Cahiliye sistemini bütünüyle yok edip Allah'ın hükmünün egemen olacağı bir toplum kurmaktır. Cahiliye sistemine karşı verilen mücadele iki ayrı seviyede sürdürülmelidir: Bireyler, kendi kişiliklerinden Cahiliye toplumunun tüm pisliklerini uzaklaştırmalıdırlar. Toplum temelinde verilecek mücadele ise, Cihad yoluyla gerçekleştirilmelidir. Şeriatla yönetilen İslami devletler kurmalı, Dar-ül İslam'ın** vücud bulması sağlanmalıdır. Dünyanın geri kalan kısmı Dar-ül Harp'tır***. Bu kesimle müslümanlar arasında iki çeşit ilişki kurulabilir: Karşılıklı anlaşmalara dayalı bir barış ortamı veya olmazsa, savaş sürdürülür... Cihad saldırı şeklinde olabileceği gibi, savunma şeklinde de olabilir.."* (15)

İran İslam devriminin oluşumundaki radikal katkıları inkar edilmeyen Dr. **Ali Şeriati** de aynı çizgidedir: *" İslamiyete dönelim demek yeterli değildir. Bu tür sözün bir anlamı yoktur. Hangi İslamiyeti kastettiğimizi açıkça belirtmeliyiz...*

İhtilalci boyutu gözardı edilmiş İslamiyet; filozofların, dinbilimcilerinin, devlet adamlarının, fakihlerin (din hukukçuları) eğitiminin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. İhtilalci boyutu yok sayılan İslamiyet'i yabancılarla gericiler de algılayıp anlayabilmekteler..." (16)

Ve nihayet İran İslam Devrimi'nin manevi lideri **Humeyni**'nin

* Cahiliye sistemi: Şeriatla yönetilmeyen her türlü sisteme verilen ad.
** Dar–ül İslam: İslam esaslarına göre yönetilen ülkeler.
*** Dar–ül Harp: Şeriat kuralları uyarınca yönetilmeyen ülke ve devletler.

açık tefsiriyle karşılaşıyoruz: *"İslamiyet, kendilerini Hakk'a ve adalete adamış militanların dinidir. Ne var ki; emperyalizm uşakları, İslamiyet'i tam tersi doğrultuda anlayıp, anlatmaktadırlar...Bu yüzden Müslümanlar İslam'a yabancı kalmışlardır. İslam dini, müslümanlar arasında bir yabancı (nesne/kültür) gibi yaşamıştır..."* (17)

TÜRK HİZBULLAHI'NA YANSIYAN MANTIK

İlahi kaynağa dayandırılan şiddet kullanma mantığının Türk Hizbullahı mensuplarınca nasıl gerekçelendirildiğine bakalım. Örgütün kurucu önderlerinden **Fidan Güngör** diyor ki:

*"Müslümanların tarih içinde ihtiyaç duydukları en önemli konulardan biri de, **bu dinin hayata nasıl hâkim kılınacağıdır. Veya bir müslüman topluluk tarafından en kısa zamanda ve en sağlıklı biçimde ilahî kanunların nasıl uygulanacağıdır.** İslamın bu konuya hiçbir açıklama getirmemiş olması düşünülemez...Yaşamımızla ilgili en ince ayrıntılara kadar esaslar ve hükümler koymuş olan bu dinin, mensuplarının inançlarını hayata nasıl hâkim kılacaklarına dair esaslar koymamış ve usûl belirlememiş olması düşünülemez. Düşünülürse, bu, din için büyük bir eksiklik ve zaaf olur...Hareketin **Rabbanîlik** ilkesi deyince bunu anlıyoruz... Hareket metodunun **Rabbanî** veya **vahyî** olduğu kabul edilmezse, değişmez ilahî hükümler metod için ilke ve esas alınmazsa, sorunun çözümü mümkün olmaz. **İslamî hareket metodu Rabbanîdir**. Allah'ın (cc) yeryüzünde hâkim kıldığı değişmez kanunlar (**Sünetullah**) vardır. Hareket metodunun bu konularla uyum içinde olması gerekir...*

Bir millet, durumunu, önce düşünsel, sonra da sosyal, siyasal, ekonomik ve psikolojik bağlamda değiştirmedikçe ve millet olarak organik bağları tesis etmedikçe; Cenab-ı Hakk, onların durumunu

*değiştirmez... **Müslümanların durumlarının değişmesi, Allah (CC) ve Resulü'nün@ arzuladığı ve emrettikleri bir cemaat ve topluluk haline gelmeleriyle mümkündür...***

***Yıllar var ki müslümanlar yanlış bilgilendirildiler. Burunları dahi kanamadan, konfor ve rahatları kaçmadan, zindan, zulüm ve fakirlik görmeden, sihirli bir değnek yöntemiyle kurtulacakları ve hâkim olacakları anlayışı kendilerine empoze edildi.** Müslümanlar, bu sebeple, hep kolay ve rahat olana talip oldular. Ucuz yollardan kurtulacaklarını umdular ve hâlâ ummaktalar.*

*Müslümanlar için önemli olan metodun kavranması, (bunun) **Rabbanî olduğuna inanılmasıdır; İslam'ı hayata hâkim kılmak için kendine has, orijinal yol ve usûle sahip olduğunun bilinmesi ve sindirilebilmesidir...***

***Müslümanların hareket metodu, şu veya bunun şahsın indî görüşleri değil, Allah'ın ve Resulü'nün koyduğu hükümlerdir...** Bu din nasıl Rabbanî bir din ise, metodu da aynı şekilde Rabbanî'dir. **Merhalecilik** (aşama aşama hedefe yaklaşma-çn) de, bu metodun temel özelliklerindendir. **Davet ve tebliğ** ise, her merhalenin gereği ve taktik bir çalışmadır.*

*Yeri gelmişken belirtelim: İslamî hareketin usûl ve metodu birdir. Sanıldığının aksine, birden fazla metod yoktur. **Birden fazla olan hareket değil, davet ve tebliğ'deki usûldür...**"* (18)

Türkiye'deki Hizbullah hareketinin önemli ismi ve teorisyenlerinden Molla **Mansur Güzelsoy**'un sözlerinde, Cihadî mantığın yerel düzeydeki yansımasını izleyebiliriz:

*"Acaba İslam, kendi nizamını (düzenini) hâkim kılmak isterken tüm **şiddet hareketlerinden uzak kalarak**; bozulmuş, çürümüş içtimai bir binanın (toplumsal yapının) bir kısım yerlerini tamir etmek suretiyle **ıslahatçı** (reformcu) bir metodla mı yola çıkıyor?*

*Yoksa, bu tür ıslah olayına önem vermeden **herşeyi altüst ederek, yepyeni bir binayı inşa etmek suretiyle köklü bir çözüm ve devrimci** bir metodla mı yola çıkıyor?..*

*Elbette İslam'da **dâvet ve hareket** metodu vardır. Çünkü müslümanlar, cahilî hayat içinde kıvranan, yolunu şaşırmış, şaşkın vaziyette kalan insanları kurtarmak, onları İslam'ın nûruyla nûrlandırmak ve İslam'ın hayat sistemine kazandırmakla mükelleftirler. Bu mükellefiyet ve sorumluluğu ifâ etmeye çalışırken, gerek **dâvet** gerekse **tebliğ** üslûbuyla ve gerekse **hareket ve eylemler** ile nasıl bir netice verebileceğinin ve ne gibi bir mahsul elde edilebileceğinin düşünülmesi ve araştırılması gerekir. O zaman en güzel usûl ve üslûbu kullanmak lazımdır. Çünkü dâvet ve hareket çalışmasında akılları ikna etmek, kalbleri ıslâh etmek, ruhlara hidâyet yolunu göstermek birinci amaçtır...*

*İslam'da dâvet ve hareket metodunun genel çerçevesi vardır; detaylı ve tekniği yoktur. Kur'an'daki **Nahl** suresinin 125. ayetinde güzel söz ve güzellikle mücadele yöntemi buyurulmakla birlikte, **güç (şiddet) kullanımını tamamen reddetmemektedir. Eğer İslam yoluna, dâvet yoluna güç oluşturarak engel oluyorlarsa, elbette İslam o engellere karşı en azından kendi savunmasını yapar.***

*İslam, bireysel ve toplumsal hayat alanlarının tümü üzerinde **'Yegane hüküm Allah'ındır' bayrağını dalgalandırıncaya kadar mücadele ve mukavemeti (direnişi) sürdürmek amacıyla yola çıkıyor...**"* (19)

HİZBULLAHÇI ÖRGÜTLENME

Cihadî/Hizbullahî çizgiyi benimsemiş İslamcıların, *Cahiliye* adını verdikleri bozuk düzeni, mevcut rejimi yıkıp yerine şeriata dayalı İslami bir devlet kurabilmeleri için başvurdukları yönteme

"*hareket*" denir. Eylemlilik süreci olarak çevirebileceğimiz bu hareket metodu; coğrafi, kültürel, siyasal, toplumsal ve benzeri şartlara göre değişir. Ülkeden ülkeye, toplumdan topluma farklılık gösterir.

Hizbullahî çizgide yürüyenleri, günümüzdeki beylik deyimle söylersek Hizbullahçı veya Cihadcı akımları, geleneksel İslamcılardan ayıran en temel özellik *davet* ve *tebliğ*'deki algılama farkıdır. Onlara göre, *İslamcı metod tektir ve Rabbanî'dir*. Yani ilahi bir buyruktur; Allah'ın gönderdiği kutsal kitaptaki ayetlerle belirlenip yönlendirilmiş, Peygamberin siyaset ve davranışlarında hayat bulmuştur. İslam'da hareketin tek ve sonul amacı *"Allah hükmünü yeryüzünde ikame etme"* olduğundan, *hareketi*, davet ve tebliğ ile karıştırmamak gerekir. Bu hassas noktanın unutulması, bulanıklaştırılması müslümanların sapık yollara girmelerine, *hidayet*'ten ayrılmalarına ve *Cahiliye* denen İslama aykırı rejimlerin ayakta kalmasına yol açmıştır. İlk nokta budur.

Akılda tutulması elzem olan ikinci nokta, *Rabbanî kaynaklı hareketin uzun vadeli ve kalıcı çalışmada hedefini yakalamış olmasıdır.*

Üzerinde mutlaka durulması gerekli üçüncü nokta ise, *Rabbanî hareketin ilk aşamasında, az sayıda müslümanın özel bir gayret ve çaba sonucu eğitilmesidir.* **Bunlar, ileride öncü görevini üstlenecek kadrolardır:** Ahlâk, eğitim ve eylem konusunda özel bir eğitimden geçirilmeli; oluşum evresinde düşman tarafından farkedilmeyecek derecede gizlilik içinde faaliyet göstermeleri sağlanmalıdır. İbadetlerini dahi gizlice yapabilecek ortamlar bulunmalıdır. Mekan elvermiyorsa, *hicret* kavramıyla ifade edilen başka mekana nakledilmeleri (veya göçmeleri) temin edilmelidir.

Bu düzlemde Hizbullahçılar, köktendinci hareketin oluşum tarihini, Muhammed'in peygamberliğini açıkladığı, İslam'ı yaymaya

başladığı; esas olarak barışçıl yöntemleri (davet-tebliğ) izlediği Mekke'deki ilk günlere kadar uzatırlar. Putperest çoğunluğun bulunduğu Mekke'deki ilk İslam cemaatinin, **Erkam**'ın evinde yaptıkları gizli toplantı ve ibadetlerini buna örnek gösterirler.

İslam'ın Hizbullahçı tefsirine göre, **"Vuruşma gayesiyle silahı müminin eline tutuşturan madem Allah'tır. Peygamber bizzat mübarek elleriyle öldürme eylemini gerçekleştirmiş; Hz. Ali de tek bir günde yedi yüzden fazla insanı öldürmüştür. Tespihleri atıp, düşmanı susturmak için silaha sarılmanın zamanıdır. Allah'ın insanoğlu için yarattığı güzel bahçedeki yabani otları kökünden söküp atmak yolundaki ilahî buyrukları, her mümin yerine getirmek zorundadır."** (20)

Ayrıntılara boğulmaksızın Hizbullahçı tefsiri destekleyen ve devamlılığına katkıda bulunan tarihsel olguları sıralamakla yetinelim: İslam devletinin kuruluş aşamalarında, din uğruna verilmesi farz olan *Cihad*, Kur'an ayetleri ve Peygamber Hadislerince dile getirilmiştir. Cihad, Peygamberin vefatından sonraki yüzyıllar boyunca şu ya da bu biçimde uygulanmıştır. Peygamberin ölümünü izleyen kısa dönemde, İslam rejimine başkaldıran kabilelere karşı Cihad ilan edilmiş; tarihte *el Ridde* (dinden dönme hareketi) adıyla ünlenen isyanlar, kan ve ateşle bastırılmıştır.

Üçüncü halife **Osman**, 17 Haziran 656 yılında evini basan farklı görüşten müslümanlar (özellikle Mısırlı ve Kûfeli) tarafından katledilmiştir. Dördüncü halife **Ali**, hilafet ve şeriat uğruna, ilk aşamada Peygamber eşi **Aişe**, Sahabeden **Talha** ve **Zübeyr** gibilerle Cemel Vakası'nda savaşmış; iki İslam fraksiyonu arasındaki bu çatışmada binlerce insan hayatını kaybetmiştir. İkinci aşamada, Hz. Ali ile Şam valisi Muaviye'nin, birbirlerini "islamdışı, kâfir" ilan ederek Sıffin'de tutuştukları savaşta, onbinlerce insan katledilmiştir. Üçüncü aşamada, Halife Ali, kendisinden ayrılan *Harici* adlı bağ-

naz İslamcı öbeklere karşı Harura denilen yerde çatışmış; yaklaşık 6 bin kişiyi öldürmüştür. Savaşan tarafların sarıldıkları şey, *"gerçek İslam, hidayet yolu, sırat-ı müstakim"* gibi İslami söylemlerdi. Her kesim, karşıtını "*dalal*(yanlış yola)*'a sapmak*"la suçlamıştı.

Eylemci ve İslam bağnazı Hariciler, İslam tarihinde dini amaçlı suikastler düzenlemek üzere ilk örgütlenen, özünde dürüst olmakla birlikte görece nihilist ve anarşist hareketler sayılabilir. *"Allah'ın hükmünü yerine getirmemek"*le suçladıkları dördüncü Halife Ali ile Şam valisi Muaviye'yi aynı anda ortadan kaldırabilmek üzere militanlarını eyleme geçiren Hariciler, ilkini Şubat 661'de bir kılıç darbesiyle öldürttüler; ikincisine karşı başarısız bir suikast girişiminde bulundular. Haricilerin dini-siyasi suikastleri, izleyen onyıllarda sürgit devam etti.

680'deki Kerbelâ faciası, yine dini-siyasi temelli bir katliamdır; Ali oğlu Hz. Hüseyin ile Muaviye oğlu Yezit arasındaki iktidar kavgası ve rejim mücadelesinin ürünüdür.

Birkaç yıl sonra patlak veren *Muhtariye, Muğiriye, Keysaniye* gibi hareketler, kitlesel ayaklanma niteliğini taşımak ve haklı bir sınıfsal/toplumsal bir zemine oturmakla birlikte, mücadele boyunca siyasi-dini söylemleri bolca kullandılar; iktidar olmayı nihai amaç diye belleditler.

700'lü yılların başlarında, Hz. Ali torunu **Ebu Haşim**'in iktidar davası gütmesi ve rejim değişikliği istemesi üzerine, Emevi hükümdarı tarafından zehirletilerek öldürülmüş olması da bu perspektif içinde ele alınabilir. Ebu Haşim adına kurulan yasadışı *Haşimiye* hareketi, dinsel dava ve gerçek İslam uğruna örgütlenmeye kanıt gösterilebilir.

Abbasilerin Kûfe ve Horasan'daki kitle hareketlerini örgütlemeleri, anılan bölgelerde iktidarı devirmek amacıyla yeraltındaki faaliyetleri; "Hz. Muhammed'in bıraktığı dini mirası, gerçek İslamı

ikame etmek" söylemiyle propaganda yapmaları da aynı düzlemde ele alınabilir. Emevilere karşı Horasan'da uç veren devrimci Batıni örgütlenmenin esası *"davet ve tebliğ"* yani *propagandacı-ajitatör-örgütleyici* üçlüsüne dayanan *Dai*'ler kümesiydi.

İsmaili hareketin dünyaca ünlü önderlerinden **Hasan Sabbah**'ın, bir grup yandaşıyla birlikte Tahran'ın 140 km. batısına düşen Kazvin bölgesindeki Alamut kalesini zaptetmesi, dini-siyasi doğrultudaki eylemci örgütlenmenin tipik örneğidir. **"Dünyayı Allah'ın istediği şekilde yeniden yaratabileceği ve düzenleyebileceğini"** söyleyen Hasan Sabbah, başta Selçuklu başveziri Nizamülmülk olmak üzere, çok sayıda devlet adamına, "doğru yoldan sapmış" müslüman yöneticilere ve bu arada Ortadoğu'yu istila etmiş Haçlılara karşı sayısız suikast düzenleyen bir militan ağı, propagandacı *Dai'ler* ile eylemci *Fedailer* kadrosunu kurmayı başardı.

Yeri gelmişken belirtelim: İktidarı hedefleyen, mevcut düzeni değiştirme perspektifiyle hareket eden dini-siyasi örgütlenmelere ait yukarıda verilen örneklerin bazıları, Hizbullahçı mantıkla özdeşleştirilemez. Sözgelimi, 680'lerdeki *Muhtariye-Muğiriye-Keysaniye* ayaklanmaları; 700'lerin ortalarında Emevi karşıtı Horasan ihtilali ve İsmaili hareketi taçlandıran Hasan Sabbah hareketinin dini-siyasi bir zemine oturduğu yadsınamayan olgudur. Ancak, bu hareketlerin tümünü Hizbullahçı köktendincilikten ayıran iki temel nokta var:

Bir; Hizbullahçılık, kesinlikle İslam'ın en ortodoks, en bağnaz ve dogmatik yorumuna dayanır; *Asr-ı Saadet* denilen ilk İslam toplum modelini örnek alır. Bu bakımdan, eylemci ve ihtilalci olmakla beraber tarihteki rolü ilerici değil, kesinlikle gericidir. Oysa *Muhtariye, Muğiriye, Keysaniye, Hasan Sabbah İsmaililiği* "dini söylemleri" kullanmakla birlikte; amacı, şeriat toplumu kurmak, ortodoks İslamı gerçekleştirmek değildir. Tersine; İslamın resmi,

bağnaz ve dogmatik söylemine karşı kültürel, siyasal, inançsal bir başkaldırıdır. Bu düzlemde, anılan başkaldırılar, özünde, tarihte ilerici rol oynamışlardır. Hareket önderleri, dönemin devrimci ihtilalcileri, eylemcileri olarak nitelenebilir.

İki; Hizbullahçı mantık sosyal-siyasal-dinsel temelli olmasına rağmen; *Cemaat-Ümmet-Tevhid* boyutuyla, sınıfsal olguyu kabul etmez. Dolayısıyla toplumsal mücadelesi, eşitlikçiliğe ve özgürlüğe dayanmaz. Bu anlamda kitlesel olmaları yanılsamalı bilinç sonucudur ve herhangi bir şey ifade etmez.

Halbuki, adı geçen tarihi başkaldırıların hepsi, sınıfsal olguyu kabul ederek; mevcut dönemin üretim-bölüşüm ilişkilerini reddetmek suretiyle örgütlenip kitleselleşmeyi başarmışlardır. Şiddete dayanmalarına, yer yer şiddeti kutsamalarına rağmen eşitlikçi, özgürlükçü, katılımcı, paylaşımcı ve çoğulcu olabilmişlerdir. Nitekim, başta İran İslam Devrimi yöneticileri olmak üzere, Hizbullahçılar veya gelenekçi İslamcıların hiçbiri, adı geçen hareketlere sahip çıkmazlar; onları anmaktan özenle kaçınırlar. Bu, dikkate alınması gereken bir husustur.

Parantezi kapatıp, konuya dönersek;

13. yüzyıldaki İslam dünyasının içinde bulunduğu kargaşa, Cihadcı geleneğin bir kez daha dirilmesine yol açtı. Suriyeli bağnaz din alimi **İbn Teymiyye**, *"şeriâtı ihya ve ona karışan hurafeleri defetme"* noktasından hareketle içtihadlarda bulundu; görüşleri, uzun süren tartışmalara yol açtı. İzleyen yüzyıldaki öğrencisi **İbn-i Kayyım el Cevziyye,** Cihadcı mirası devralıp 18. yüzyıldaki Vehabilik hareketine aktarabilen köktendinci fikirleriyle tanınır.

Hizbullahçı geleneğin yakın yüzyıllardaki mirasçıları, 18. yüzyılda Suudi Arabistan'da başlayan Vehabiler'dir. **Muhammed bin Abdülvehab el Meşrefi el Temimi el Necdi**'nin adıyla anılan Vehabilik, İslam tarihinde *Selefilik* diye bilinir. Günümüz ortodoks

İslamının temsilciliğini yapmakta olan Suudi devletinin kuruluşunda ifadesini bulmakla birlikte, geçmişteki tavrı daha bağnaz, daha dogmatik ve daha eylemcidir. *El Saud* aristokrasisinin bu mirasa oportünistçe sahip çıkması, sonradan yozlaşarak mevcut düzenin bekçiliğine soyunması, işin özünü bilmeyenler açısından çelişkili bulunabilir. Fakat, Cihadcı mantığa sahip çıkıp devam ettiren **Ihvan** adı verilen milis kuvveti, Suudi Arabistan rejiminde hâlâ hatırı sayılır bir güç odağıdır. Cihadcı Vehabilik-Selefilik akımının bu Ihvan hareketi kanalıyla son eylemci temsilcisi **Cuheyman el Uteybi** oldu. 1970'lerde Suudi Selefi akımının öncülerindendi. O günlerde petro-İslam temsilcisi Suudi hanedanını, *"Kur'an ve Sünnet'e uymamak; ahlaksızlık batağına batmak ve kâfir hükümetlerle işbirliği yapmak; içerde ve dışarda zulüm yapmak"*la suçlayan Cuheyman, 98 yandaşıyla birlikte yargılanıp hüküm giydi. Devreye giren Selefi din adamlarının fetvaları sayesinde bağışlandı. İran'daki İslamcı devrimden etkilenen **Cuheyman,** birkaç yüz yandaşıyla birlikte 20 Kasım 1979 günü Mekke'deki kutsal mescidi bastı. Eniştesini, *"dünyayı felaket ve adaletsizlikten kurtarmak için gelen Mehdi"* olarak ilan etti. Kutsal mekanın silahlı işgali, Suudiler tarafından kan ve ateşle sona erdirildi. Cihadcı Cuheyman ile 60 yandaşı, Ocak 1980'de idam edildi.

Selefiler, öğretileri gereği, sadece ve sadece Kur'an ile Sünnet temelindeki İslam'ı benimserler. Bu düzlemde halk inançlarına, halk dindarlığına, ayrılıkçı mezhepçiliğe, tarikatçılığa, tasavvufa şiddetle karşı çıkarlar. Ehl-i Sünnet ve'l Cemaat yolunu (İslam'ın ortodoks Sünni yorumu) benimseyip, Şiilere hayat hakkı tanımazlar.

19. yüzyıldaki modern *Selefilik*, pan-İslamcı öğreti biçiminde kendini gösterdi. Afgan kökenli, İran doğumlu **Cemaleddin Afgani**'nin önce Osmanlı, ardından Mısır ve İran topraklarında başlattığı hareket, buna denk düşen propaganda ve örgütlenme faaliyetle-

rinde bulundu. Afgani, "19. yüzyılın ikinci yarısında, *"müslüman dünyanın geri kalmışlığını irdelerken, Batı pozitivizmi ile modernizmi karşısında İslamî bir çözüm arayışı"* içine girdi. Dini içerikli *ıslah ve tecdit* kavramlarına dayanarak, yeni İslam anlayışının çerçevesini çizdi. Mısır'daki Mason loncasına girdi, Milli Hürriyet Partisi ve Mısırlı Gençler Cemiyeti aracılığıyla siyasete atıldı. Parti'nin üye sayısı 20 bine ulaştığında, Afgani, Mısır Hidivi İsmail Paşa aleyhine entrikaya başladı. Hidiv'i devirme ve öldürme planı için gittiği Paris'te, Fransa'dan yardım istedi. Sonra, saf değiştirip İngilizlerle işbirliği yaptı. İran'daki faaliyetleri sırasında Çarlık Rusyası'nın işbirlikçi ajanı oldu. Afgani'nin Cihadcı ve köktenci Selefi çizgisi, gerçekte Hizbullahçı geleneğin ilk politize ve modernize edilmiş biçimidir. Fikirleri ve Şii öğretisini benimsemesi nedeniyle, İranlı radikal İslamcılarca "milli kahraman" olarak görülür. Günümüzde çokça kullanılan *"köktendincilik, siyasal İslam"* deyimlerinin Cemaleddin Afgani'nin söylem, eylem ve örgütlenme tarzına yakın olduğu söylenebilir. Nitekim, başta İranlı köktendinciler olmak üzere, Ortadoğu'daki hemen tüm Cihadcı/Hizbullahçı akımlar, **Cemaleddin Afgani**'yi "manevi önderlerden biri" olarak bellerler. (21)

Afgani'yi günümüz Hizbullahçı zihniyetten ayıran biricik şey, onun Batı modernizminden fazlaca etkilenmiş olmasıdır. Ona göre, *İslam'da çağdaşlaşma ve modernleşmeye aykırı hiçbir şey yoktur.* Oysa Hizbullahçı akımlar, laik veya yozlaşmış İslam ülkeleri dahil, kapitalist-sosyalist mevcut sistem ve fikirlerin tümünü *Cahiliye* diye adlandırıp İslam'a aykırı bulurlar. Kurulması tasarlanan İslam düzenini, *"mevcut dünyanın biricik çözüm yolu, kurtuluş umudu ve alternatifi"* olarak sunarlar.

20. yüzyılın Hizbullahçı gelenek çerçevesinde ilk örgütlenme, 1920'lerde Mısırlı bir öğretmen olan **Hasan el Benna**'nın kurduğu *Ihvan-ı Müslimin* (Müslüman Kardeşler) hareketiyle ete kemiğe büründü. Müslüman Kardeşler örgütü, dönemin tüm siyasal faali-

yetlerine yasal veya illegal zeminde katılmış; gizlice örgütlenmiş, *Özel Birim* adıyla vurucu güç oluşturmuş, öncü kadrolarını kurmuş ve birçok suikaste imzasını atmasını bilmiştir. **Hasan el Benna**, düzeni yıkıp yerine bir İslam devleti kurmayı, bu uğurda cihad yapmayı, ordu ve devlet saflarında örgütlenmeyi, darbe dahil her türlü eylemi gerçekleştirmeyi planlayan beyindir. O; inancı uğruna uzlaşmış, işbirlikçilik yapmış, çatışmış ve nihayet öldürülmüştür.

Kurduğu hareket günümüze kadar devam etmiş; adeta İslam dünyasındaki dinsel-siyasal örgütlenmenin merkezi durumuna gelmiştir.

1950'lerde Mısır'daki Arap milliyetçisi Nasır yönetimine karşı iktidar mücadelesi vermiş; ama yenilen kadroların birçoğu tasfiye edilmiş ya da uzun yıllar hapiste kalmıştır. Hareket mensuplarından **Seyyid Kutub**, *Yoldaki İşaretler* adlı kitabıyla, hareketin eylemliliğine yeni bir perspektif ve ivme kazandırmıştır. Mesela, **Kutub**'un icat ettiği *"Cahiliye toplumu"* kavramıyla, sadece başka dinlerden olan Batılı ülkeleri değil; aynı zamanda halkı müslüman olap da "yozlaşmış, kısmen veya tamamen laikleşip çağdaşlaşmış" İslam alemini de betimlemiştir.

Ona göre, *"İslami ilkelere göre kurulmamış bir devletin yönettiği ilahi kudret rehberliğinden yoksun bir toplum, **Cahiliye**'dir. Bir toplum ki kendini Allah'a adamıyorsa; inancıyla, idealleriyle, ibadetleriyle ve yasalarıyla Allah'ın çizdiği yolun dışına çıkıyorsa, o **Cahiliye** toplumudur. Cahiliye toplumunun insanı, başkaları üzerinde hükümranlık kurup sömürerek yaşadığı için güçlüdür de. Aynı zamanda Cahiliye toplumları, nüfuz alanlarını yeryüzünde genişletecek bir mekanizma ile kendilerini donatmışlardır. Tüm çevre, insanların inançları, idealleri, huyları; sanat, kurallar ve yasalar Cahiliye toplumunun karakteristikleriyle donatılmışlardır. Bizim gibilerin İslam kültürü, İslami kaynaklar, İslam felsefesi ve İslami düşünce olarak nitelendirdiklerimiz bile Cahiliye toplumu-*

nun gölgesi altında kalmış, gerçek özelliklerinden uzaklaşmışlardır. Cahiliye alemi güçlüdür, kudret ve kuvvet sahibidir, iyi organize olmuştur. Gelişmesine, teoride kalan, bununla yetinen (İslamcı) hareketlerle engel olmak imkansızdır. Bu yüzden, yapılması gereken; mevcut Cahiliye sistemini bütünüyle yok edip Allah'ın hükmünün egemen olacağı bir toplum kurmaktır."

Şeriatla yönetilen ülkeleri *"Dar-ül İslam"* diğerlerini ise *"Dar-ül Harp"* ilan eden **Seyyid Kutub**, bu sonunculara karşı aktif mücadeleden yanadır. Özetle, *Cihad etmek farzdır, şarttır.*

Kutub, Cihad metodolojisini iki asli sürece ayırıyor: *Tebliğ ve eylem.* Cahiliye toplumu hassas politik denge ve çıkarlar üzerine kurulduğundan; farklı ideolojilere, sınıflara, ırklara (milletler, etnik topluluklar, milliyetler) bölünmüş olmaları, bu toplumların temel zaafıdır. O halde, *tebliğ ve eylem* süreci, bu tür farklılıkları ortadan kaldırmak suretiyle insanları mevcut zincirlerinden kurtarıp İslam'a kazandırabilir. Bu bakımdan, *Cihad*, Allah'ın müslüman toplumların üzerine yüklediği bir *görev* olmanın yanı sıra, tüm müslümanlar için bir *hak*'tır ve *sonuç alabilmek için kaçınılmaz bir yöntemdir.* İlerleyebilmek için müslümanlar politik sistemin denetimini ellerine geçirmeli (iktidarı zorla almalı-çn), sistemi İslamiyetin öngördüğü tarzda (şeriat-çn) yeniden biçimlendirmelidirler. Allah'ın insanları Cihad'dan alıkoyması, sadece strateji düzleminde söz konusu olabilir. İlke bağlamında, bir engelleme söz konusu değildir..." (22)

Anılan görüşlerin sergilendiği kitap, Mısır'daki Nasırcı yönetim tarafından *"halkı hükümete karşı ayaklanmaya teşvik, ihtilal yoluyla düzeni devirme propagandası yapmak"* suçlamasıyla yargılandı ve yazarı **Kutub**, 1966'da idam edildi.

Günümüz Hizbullahçı geleneğin eylem klavuzu, başucu ilmihali veya başyapıtı gibidir *Yoldaki İşaretler*. Gerçekten, Mısır'daki

şeriatçı Müslüman Kardeşler hareketi içindeki kanatlar, zamanla Kutub'un Cihadcı fikirlerini benimseyerek; 1970'lerden bu yana hükümete karşı aktif eylemler yapan *Cihad* ve *İslami Cemaat* adlı radikal, iki ana örgüt kurdular. Bunlardan da yaklaşık 80 fraksiyon türedi.

İran düzleminde konuşursak; Şah Rıza'nın 1925'teki bazı dinsel reformlarından (kadınların peçe takmalarının yasaklanması gibi) ve batılılaşma politikasından hoşlanmayan, bağnaz Şii din adamlarından Seyyid **Muhammed Nevab-Safavi**, 1930'larda Irak'taki Kerbelâ kentine göçtü. Olay, Hizbullahçı fikirlerin ön plana çıkması bakımından hayli önemlidir.

Nevab-Safavi, 1936'da Mısır'ın başkenti Kahire'de Müslüman Kardeşler örgütü kurucucu Hasan el Benna ile görüştü. Radikal düşüncelere sahip olan bu iki zat, birbirlerinden hoşlanmadılar. İlki Şii, diğeri ise bağnaz Sünni'ydi. Nevab-Safavi, Sünni el Benna'yı, Şiilere karşı önyargılı bulurken; el Benna da Şii mollayı, cahil ve ukala biri olarak algıladı.

Navab-Safavi, bu görüşmeden sonra, **"İslam dininin inanca dönüşmüş kılıç"** olduğuna iyiden iyiye kanaat getirince, kutsal kitap ve İslam uğruna canını feda etmeye veya öldürmeye kendini adamış insanlara ihtiyaç duyduğunu farketti.

İranlı Şii molla, "İslam'ın kitle hareketleri üzerine inşa edilemeyeceği" görüşünden yola çıkarak, *"öncü savaş"* öğretisini benimsedi. Ona göre İslam Peygamberi Muhammed bile, "küçük bir müminler grubunun" öncüsü olmuş; nicel ve nitel bakımdan ses getiren eylemler yapmış/yaptırmıştı. O halde, mesele kelle hesabında değil; **sayıca az ama birlik içinde ve kararlı, dirayetli, azimli bir öncü kadrosunun oluşturulmasında yatar.**

Kur'an'da emredilen *"iyiliği emret, kötülüğü menet"* kuralını benimseyen Nevab-Safavi, 1940'larda Necef yakınında bir okul ki-

raladı. Kur'an'ın (radikalizmi ve eylemciliği teşvik edici) değişik yorumlarıyla birlikte, elindeki beş tabancayla öğrencilerine eğitim yaptırdı. Ziyaretçileri arasında, sonradan İran'ın lideri olacak Ayetullah Humeyni de vardı.

Eylemci molla, İkinci Dünya Savaşı'nın karmaşası içinde, Alman-İngiliz çelişkisinden yararlanmak istedi. Irak'ı işgal eden İngilizleri öldürmeyi amaçlayan *Nazi yanlısı bir eylemci timi* oluşturmaya çalıştı ama başaramadı. O dönemde İran Şahı, ülkesini terkedip Güney Afrika'ya gitmek zorunda kalmıştı.

Eylemci din adamı, laiklik-şeriatçılık tartışmalarının İran'da yoğunlaştığı bir dönemde, *Allah'ın Askerleri* adıyla vurucu bir tim oluşturdu. 1942'de kurulduğu sanılan bu köktendinci grubun ilk eylemi, ülkedeki militan laikliğin savunucusu Ahmed Kasravi'nin öldürülmesi oldu. Şeriatçı bu cinayeti, dini temelde gerekçelendiren Ayetullah **Sadık Halhali**, *"hayatımın en güzel günüdür bugün. Hepimiz biliyorduk ki, o imansız, Allah'ın eliyle vuruldu. O halde, İslam yaşayabilir."* dedi.

"Dinsizliğe, kâfirliğe" karşı başlatılan bu başarılı eylemden sonra, gizli örgüt *"İslamın Fedaileri"* adıyla çağrıldı. 1944'te sayısı 70'i bulan örgüt elemenlarından bir düzine kadarı, *"Allah iradesinin uygulayıcıları"* türünden özel bir görevle görevlendirildi. 1940'lar ve '50'ler boyunca, İranlı politikacılarla orta sınıf reformcularının korkulu rüyası haline gelen örgüt, aralarında başbakan, general ve milli eğitim bakanı da olan birçok devlet adamını öldürdü. 1951'de sayısı 300'ü geçen bu vurucu güç; iki yıl sonra *Hüccetiye* ve *Fedaiye* adıyla ikiye bölündü. İlki, sadece öldürmeyi değil aynı zamanda ikna yoluyla İslam'a döndürmeyi öne sürerken; ikinci kanat, siyasi ve dini suikastleri 1960'larda da sürdürdü.

İslam Fedaileri'nin etkinliğini yitirip dağılmasından sonra, Hizbullahçı mirası devralan İranlı Ayetullah **Mahmut Gaffari**,

1973 yılında Kum kentinde Hizbullah'ın kurucusu ve manevi önderi oluverdi. Hapiste işkenceyle öldürülen Gaffari, *"Bir tek parti vardır; o da hizbullah(Allah Partisi)'tır.."* demek suretiyle hem Şah gizli servisi SAVAK'ın, hem de tarihin kayıtlarına geçmiş oldu.

Hizbullah, *klasik anlamda siyasi bir parti olmaktan ziyade, bir yaşam tarzı, yarı gizli bir milis hareketi, siviller ordusudur*. Cennete ve cehenneme gidecekleri birbirinden ayıracak bir "takas odası" gibidir. Gaffari'ye göre, *"Hizbullah'ın ne merkez komitesi, ne de politbürosu vardır. O bir ruh gibidir; her yerdedir ve hiçbir yerde değildir."*

"Hizbullah'ın ideolojisi son derece sıradan ve basit olduğundan, kasaba ve kentlerdeki yoksullarla cahil kesimler tarafından kolayca benimsenebiliyor. İslamî söylemlerine rağmen, Hizbullahî ideoloji, her şeyin şeriat açısından 'iyi ve kötü' olarak bölünmesi esasına dayanıyor. Dini deyimle ifade edilirse, insanlar, *Allah Yandaşları* ve *Şeytan Yandaşları* olmak üzere iki kısımdan ibarettir. İkisi arasındaki amansız mücadele, Allah Partizanları'nın zaferine kadar devam etmelidir. İlahi toplumun kurulabilmesi için, Şeytan'ın her yönüyle, icabında zor kullanarak ortadan kaldırılması ezlemdir..." (23)

Hizbullah, 1979'daki İran İslam Devrimi sürecinde, Humeyni tarafından yeniden canlandırıldı. Tahran sokaklarındaki İslam kaşıtı muhalifleri bastırmak amacıyla kullanıldı. Başına, Hizbullah'ın ilk kurucusu Ayetullah Mahmud'un oğlu **Hadi Gaffari** getirildi. 1981'de sokakları *"İslam'a aykırı yabani otlardan temizleyip, başkent Tahran'ı adeta işgal eden"* Hizbullah, bir yıl sonra doğru-dürüst bir örgütlenmeye gitti; bu ad altında birleşik bir çatı oluşturdu. Ortak slogan şuydu: *"Tek Parti Hizbullah, Tek Lider Ruhullah (Humeyni)..."*

Geleneksel İran kümelenmeleri modelinden hareket eden *Hiz-*

bullah, örgüt yapısını yerel camilere (Takiye) dayandırdı. Her semte *Mes'ul* tayin etti; ona yardımcı gönüllü üyelerin başına getirtti. Her cami çevresinde yaklaşık üçer binlik insan halkası yerleştirildi. Ev, apartman, dükkan, işyeri ve fabrikadakiler bir ya da daha fazla insanın sorumluluğu altına sokuldu. Mes'ul, bölgeden sorumlu biri olarak, haftalık toplantılarla kitlesini eğitmeye, yönlendirmeye ve harekete geçirmeye yetkiliydi. O da, *Nemadiye* adı verilen ve İmam Humeyni tarafından atanan temsilcisiye karşı sorumlu oldu. (24)

İranlı köktendinci önderler İslam devletini kurduktan sonra, devrim ihracı için teoriler ürettiler. *"İdeal bir toplum veya devlet, sadece ütopya olarak kalamaz. Hayata uygulanması gereken bir proje olmalıdır"* demeye başladılar; şişeyi İslamdışı eski rejime, şarabı ise toplumsal dokuyu zorlayan şeriatçı ihtilale benzeterek, *"şarabın gücü, şişeyi kıracak"* özdeyişini kullandılar.

Devrim ihracı meselesi, İmam Humeyni tarafından gerekçelendirildi: *"Devrim İslamidir, sadece İran'a özgü değildir; tüm insanlık için bir kurtuluş yoludur. Bu yüzden, İslami bir hareket, kendisini belirli bir ülkeyle sınırlanamaz... Devrimimizi ihraç etmek istiyoruz, dediğimizde; İran'da gördüğümüz ruhaniyet coşkusunu dışarıya taşırmamızdır maksat..."*

Bu sözler, sonradan İran İslam Cumhuriyeti Anayasası'nın 154. maddesinde somutlaştı. (25)

Teoriden pratiğe, Şubat 1980'de geçildi. Başkent Tahran'da *Ulusal Kurtuluş Hareketleri ve Devrimci Örgütler Konferansı* düzenlendi. Aralarında solcu ve ulusal nitelikli bazı örgütlerin de bulunduğu çok sayıda İslamcı, köktendinci, şeriatçı hareketler katıldı konferansa. Alınan kararlar doğrultusunda Tahran merkezli *Kurtuluş Hareketleri Dairesi* kuruldu, başına **Mehdi Haşemi** getirildi ve 1981 yılındaki bütçesinin 90 milyon dolar olması kararlaştırıldı.

1979-82 arasında Dışişleri Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren *"bağlantı ve lojistik destek merkezleri"*, dünyanın dört bir yanındaki hizbullahçı hareketlerle işbirliğini sürdürdü. Türkiye'deki hizbullahçı faaliyetlerden bu bakanlık sorumlu olurken; *Kültür ve İrşad Bakanlığı*, Körfez bölgesindeki İslamcı akımları yönlendirmekle görevlendirildi. Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu birçok ülke, sekiz ayrı eylem/faaliyet bölgesine ayrıldı. O tarihte Türkiye'deki birimin sorumlusu, *Devrim Muhafızları* Bakanı Muhsin Rızai'nin yardımcılarından **Kemal Hidayet** idi. 1980'lerin sonu ile 1990'ların başında Türkiye'de gerçekleşen eylemlilikler (soygun, faili meçhul cinayetler, adam kaçırma, vs), Türk istihbaratının raporlarına yansıdı: *"İran ülkemizde çeşitli faaliyetlerde bulunuyor. Dikkat!.."* kaydı düşülen rapor, 12 sayfadan ibaret olup dönemin Başbakanı'na sunuldu. (26)

Lübnan ve Irak dışta tutulursa, İran'ın diğer İslam ülkelerindeki hizbullahçı akım ve örgütleri desteklemesi, genelde dolaylı biçimde gerçekleşti. Lübnan Hizbullahı'nın çekirdeği, 1970'lerdeki Şii din alimi **Musa Sadr** tarafından oluşturuldu. Şii Emel örgütünün kurulmasıyla daha bir somutlaşan Hizbullah, özellikle 1982'deki İran'ın Suriye üzerinden müdahalesiyle, doğrudan Tahran'la bağlantılı bir örgütün kurulmasıyla resmiyet kazandı.

Irak'taki Şii din adamı **Muhammed Bakr el Sadr**, *"yabancı sayılan ideolojilere, ama en tehlikelisi olan komünizme karşı genel İslami çerçeveyi koruyup savunmak"* üzere harekete geçti. 1960'ta *"Felsefemiz"* ve *"İktisadımız"* adlı iki kitap yazarak, geleceğin İslami iktidarının genel hatlarını çizmeye koyuldu. Sekiz yıl süren İran-Irak savaşı, Tahran'ın *İslami Dava Partisi, Mücahitler* ve *Irak İslami İnkılâbı Yüksek Meclisi* aracılığıyla cihadcı/hizbullahçı çizgiyi destekledi; onları ülkesinde barındırıp eğitti ve çok yönlü lojistik yardımda bulundu. (27)

Niceliksel bakımdan farklı bir düzlem ve ortamda olmakla birlikte, Türkiye'deki Nur Hareketi'nin kurucu mürşidi **Said-i Nursi**'nin de, özünde Hizbullahî/Cihadî bir bakış açısıyla hareket edip örgütlendiği söylenebilir. *"Cemaat/topluluk"* yerine kullanılan ve *"bir maksat etrafında toplanan cemaat"* anlamını taşıyan *"Ümmet"* kavramına vurgu yapan Said-i Nursi, daha alt bağlamda "cemaat"i benimseyip kurulmasını teşvik etmiştir. Kur'an'da değil ama Peygamber'in söz ve davranışlarının bütününü oluşturan *Sünnet*'te geçen "cemaat" sözcüğünün anlamı, *"tevhidî ideoloji etrafında biraraya gelmiş insanlardan oluşan organizasyon, örgütlenme"*dir. *Şer'i* değil, *örfi* (siyasi) terminolojideki anlamıyla ele alınan *Nur Cemaati*, siyasal-toplumsal-dinsel bir örgütlenme olduğundan; Said-i Nursi, bu konuda şöyle diyor: **"Nur Cemaati, Hizbullah olan Hizb-ul Kur'an'ın hizbidir. Sadece mana'y-i küllîyenin** (genel mana'nın) **bir cüz'iyyesi** (bir parçası) **dir. Risale-i Nur şakirdleri** (talebeleri, yandaşları) **de, sınırsız Hizbullah topluluğunun hususi** (özel) **parçalarıdır..."** (28)

1996'da "ben şeriatçıyım, hizbullahım" diyen RP eski Rize milletvekili Şevki Yılmaz ile; 1989-90 arasında, köktenci *Tevhid* dergisine verdikleri ilanlarda "hidayete erdik, Hizbullah olduk" şeklinde açıklama yapan eski MHP'li bir grubun mantık silsilesi, birbirini tamamlayıcı niteliktedir.

Hizbullahçı geleneğin tarihsel dayanaklarını verdikten sonra, Türk Hizbullahı'nın esrar perdesini kaldırmaya başlayabiliriz.

DİPNOTLAR

1. *A. Humeyni'den Derlenmiş Mektuplar, Konuşmalar ve Mesajlar*, 1983, Tehran.
2. **M. Youssef**: *"Revolt Against Modernity: Muslim Zealots and the West"* (Modernleşmeye Karşı İsyan: Müslüman Fedailer ve Batı), Leiden: E. J. Brill, 1985, s. 161; **Asaf Hüseyin**, *Ortadoğu'da Devlet ve Terör*, s. 134, Pınar yay. 1990.
3. **Turan Dursun**, *Din Bu*, üçüncü kitap, s. 63-70, Kaynak yay, 1991, İstanbul
4. **Ayetullah Hüseyin Muntezari**, *Meselelerin Açıklanması*, 1985, Tehran.
5. **M. Gilani**'nin 20 Temmuz 1983 günlü Tahran'daki basın toplantısı.
6. **Amir Taheri**, *Hizbullah: Kutsal Terörün İçyüzü*, s. 39, Sel yay, 1990, İstanbul.
7. **Taheri**, age, s. 143.
8. age, s. 29.
9. *İslam Toplumu ve Hükümet*, 1985, Tehran.
10. **Taheri**, age, s. 43.
11. *Son Yüzyıl İçinde İslamcı Hareketler*, 1979, Tehran.
12. **Taheri**, age, s. 55.
13. age, s. 79.
14. **C. Wendell**, *"Five Tracts of Hassan al-Banna"* (Hasan el Benna'nın Beş Yolu) Berkeley: University of California Press, 1978, s. 44-133. Aktaran A. Hüseyin, age, s. 123.
15. **Seyyid Qutb**, *"Milestones"* (Yoldaki İşaretler), Kuveyt, International Islamic Federation of Student Organizations, 1978, s. 154-221. Aktaran A. Hüseyin, age, s. 126-128.
16. **Ali Şeriati**, *"İntizar"*, s. 21, 1978. Aktaran **A. Hüseyin**, age, s. 150.
17. **A. Hüseyin**, age, s. 146.
18. **Fidan Güngör**, *Teoriden Pratiğe İslami Hareket*, s. 11-26, Fırat yay, 1997, İstanbul.
19. **Molla Mansur Güzelsoy**, *İnsan Haklarından İslamı Harekete: İlmi ve Siyasi Tahliller*, s.101-120, Fırat yay, 1996, İstanbul.

20. **Taheri**'nin ünlü köktencilerden Seyyid Kutub, Ayetullah Sadık Halhali, Muhammed Taki Pertevi ve Muhammed Nevab-Safavi'nin sözlerinden yaptığı alıntılar için bakınız, age, s. 45-55-71. sayfalar.

21. Vehabilik, Selefilik, Cemaleddin Afgani, Hasan el Benna konusundaki ayrıntılı bilgileri için, **Faik Bulut**'un 1997'de Doruk yayınlarında çıkan *İslamcı Örgütler* adlı iki ciltlik kitabındaki "Suudi Arabistan" ve "Mısır" başlıklı bölümlerine bakınız.

22. **A. Hüseyin**, age, s. 126-128.

23. **Taheri**, age, s. 101-103.

24. age, s. 103-105.

25. Ayrıntılar için **Faik Bulut**, *İslamcı Örgütler*, c. 2, "İran" başlıklı bölümüne bakınız.

26. age, s. 82. Ayrıca bkz; 7 Şubat 1994 tarihli *Milliyet* gazetesi.

    Ayrıca, 1981 yılında *"Anarşi ve Terör"* başlığıyla yayınlanan resmi bir kitapta, İran'ın Türkiye'deki faaliyetleri açık ve yalın bir dille anlatılmaktadır: *" İran'ın yeni yöneticileri, kendi rejimlerini, halkı Müslüman olan ülkelere ihraç etme çabası içine girmişlerdir. Türkiye de, hedef alınan Müslüman ülkeler arasında bulunmaktadır. Bu amaçla İran; Türkiye'yi de hedef alan ve çeşitli yollarla yürütülen propaganda faaliyetleri ile Türkiye'de Şer'i bir devlet kurma arzusunda olan irticai potansiyele yönelik yoğun çabalar içerisinde bulunmaktadır...Anılan ülke, bu tür propaganda çalışmalarını yönlendirmek amacıyla, **'İrşad-ı İslam Bakanlığı'** adı altında bir bakanlık ile, **'Encumen-i İslami'** adlı bir örgüt de kurmuştur..."* (bkz; **Faik Bulut**, *Ordu ve Din*, Doruk yay., ikinci basım, s. 268)

27. age, "Irak' başlıklı bölüm.

28. **Bediüzzaman Said-i Nursi**, *Sikke-i Tesdiki Gaybi*, s. 74'ten aktaran Molla Mansur Güzelsoy, age, s. 98.

2. Bölüm

TÜRK HİZBULLAHI'NIN OLUŞMASI

BAŞLANGIÇ NOKTASI

Harp Akademileri Komutanlığı'nca 1998 sonunda hazırlanan *"Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Laiklik İlkesinin Devamlılığının Sağlanması İçin Yapılması Gereken Faaliyetler"* adlı kitap ile *Milli Güvenlik Kurulu* (MGK) Genel Sekreterliği'ne sunulan bir rapor, Türkiye'deki sağ iktidarlar ve devlet eliyle dinci gericiliğin nasıl teşvik edilip geliştirildiğinin resmi kanıtları sayılabilir.

Rapordaki, şu ibareler dikkat çekicidir: *"...Sağdaki bazı siyasi partiler, oy kaygısı ile İslamî ideolojinin, bu kanunun (Tevhid-i Tedrisat) ortadan kaldırılması ya da zedelenmesi yönündeki koordineli çalışmalarına ortak olup desteklemişlerdir. Bu siyasi partilerin 'laik' olmadığını iddia edenler bile, kendi dönemlerinde imam-hatip okullarının sayısını arttırmak için birbirleriyle yarış etmişler, yurdun her köşesinde binlerce Kur'an kursunun açılmasına göz yummuşlardır...*

Sözde devlet kontrolünde bulunan bu okul ve kurslarda, İslamî yaşam tarzı öğretisi ile bilgilendirilen çocuklar, laik devlete ve çağdaş topluma tepkili bir kitle olarak yetiştirilmektedirler..." (1)

Bu siyasi ifadenin açılımı şöyledir: Tek parti yönetiminin doğası gereği ve Cumhuriyet rejiminin kurumsallaşmaya olan ihtiyacı nedeniyle, Kemalistler şeriatçılıkla mücadele ettiler. İslam, uzun yıllar siyasal alanda devredışı bırakıldı. Bu yüzden devlete küsüp kabuğuna çekilen şeriatçılar, Kemalist laikliğin kırılma noktasına tekabül eden 1940'lardan itibaren yeniden canlanmaya başladılar. Başlangıçta, gizli ama kültürel temeldeki cemaatlaşmalar, tarikatlaşmalar halinde boy gösteren şeriatçı kesim, çok partililiğe geçiş aşamasında sağ liberal partiler aracılığıyla siyasete atılmaya hazırlandılar.

Belirtileri aşağıdaki olaylarda görüldü: "Medrese çıkışlı din alimi" **Şemsettin Günaltay**'ın 1949 yılında başbakan olması; Prof. **Fuad Başgil**'in, Arapça harflerin kaldırılmasını *"memleketin tefekkür hayatına indirilmiş ağır darbe"* olarak nitelemesi; 1925'te kapatılan tekke, zaviye ve türbelerin yeniden açılması için hazırlanan bir yasa tasarısı; DP lideri **Celal Bayar**'ın, *"Türk milleti müslümandır ve müslüman olarak Allah'ına kavuşacaktır"* demesi; Osmanlı devrinden beri İslamcılık yapıp duran *Sebilürreşad* gazetesinin, laikliği altı ilkeden biri haline getiren CHP'den, *"din konusundaki (katı-kötü) tavrını değiştirmesini"* istemesi; Türkçe ezanın yeniden Arapça olarak okunması; *"Siz isterseniz hilafeti bile geri getirebilirsiniz"* sözleriyle ucuz popülizm yapan dönemin Başbakanı **Adnan Menderes**'in, hemen her söylevinde dini terimler kullanıp *"CHP'yi münafıklar gürûhu"* ilan ettikten sonra, *"İstanbul'u ikinci Mekke, Eyüp Sultan'ı ise ikinci Kâbe yapacağına"* dair sözler vermesi ve nihayet 1950 başlarında adıyla sanıyla İslamcı birçok partinin yerden biter gibi kurulması... (2)

Sağ liberal Demokrat Parti (DP), *"o güne kadar sistem muhalifi olan bir kısım İslamcı grupların sisteme eklemlenmesinin ve müslümanların aktüel politikaya katılma geleneğinin başlatıcısı oldu..."* (3)

O devrin İslamcılarının simgesi sayılan *Nurcular* ve *Süleymancılar* ile Menderes hükümeti arasındaki ilişki tayin edicidir. Zira şeriatçı akımlar ama özellikle Nurculuk, hemen her dönemde Kemalist Cumhuriyet ile gizli-açık hesaplaşmayı stratejik bir hedef olarak önüne koymuştur. 1950'lere kadar "irtica" suçlamasıyla mahkemelerde yargılanıp duran Nur Hareketi mürşidi **Said-i Nursi**'nin hep dava konusu olan *Risale-i Nur* adlı kitapları, beraat ettirilmekle kalmadı; Menderes'in talimatı üzerine Diyanet İşleri Başkanlığı gibi resmi bir kuruluşun bünyesinde bastırıldı. 1946'lardan itibaren Kur'an kurslarının serbest bırakılmasından yararlanan Süleymancılar adlı cemaat, sonradan *"Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Dernekleri Federasyonu"* halini alacak olan bir örgütlenme içine girdi.

1953'te, muhafazakâr-milliyetçi-mukaddesatçı işadamlarının *İlim Yayma Cemiyeti*'ni kurması da DP siyasetlerinin ürünüdür.

Muhafazakâr ve gerici DP, sadece şeriatçı çevrelere verdiği tavizlerle ön plana çıkmadı. Aynı zamanda İkinci Dünya Savaşı sonrasında Türkiye'deki Amerikancılığın, komünizmle mücadelenin, "kızıl tehlike" merkezi sayılan Sovyetler Birliği'ne karşı ırkçı milliyetçilikle şeriatçılığı kullanmayı öngören *Yeşil Kuşak* projesinin başlatıcısı olarak da adını duyurdu.

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. **Alpaslan Işıklı**'nın, *"Bilanço: 1923-1998. Cumhuriyetin 75 Yılına Toplu Bakış"* kongresine sunduğu *"Cumhuriyet'in İki Antitezi: Said Nursi ve Fethullah Gülen"* başlıklı bildirisindeki bir saptama, sürecin özeti gibidir: *"Nurculuğun 2. Dünya Savaşı sonrası dönemde, özellikle de 1950'li yıllarda canlanışı, Kemalist dış politika çizgisinin terkedilerek, 'Küçük Amerika' hayallerinin egemen kılınmasıyla ilgilidir..."* (4)

Nur Hareketi mürşidi **Said-i Nursi**'nin hem DP'yi hem Ameri-

kancı siyasetleri desteklemesi ve bizzat Başbakan Menderes'le görüşüp el öptürmesi; 1940'lardaki şeriatçı *Sebilürreşad* gazetesinde özellikle "komünizm düşmanı" yazıların yayınlanması ve komünizmin "İslam'ı yıkmaya yönelik" olarak nitelendirilip, *"İslamın bunlara karşı mücadelesinin vurgulanması"*[5] Amerikancı Yeşil Kuşak projesi çerçevesinde ele alınırsa, bir anlam ifade eder.

Kemalist ordu tarafından, 27 Mayıs1960'ta devrilen DP'nin yerini alan Adalet Partisi hükümetleri döneminde çok sayıda Kur'an kursu, imam-hatip okullarının yanı sıra, özellikle Komünizmle Mücadele Dernekleri açıldı. Milli Türk Talebe Birliği (MTTB), Türk-İslam Sentezi zemininde sol düşmanı eksene oturtuldu. Amerikancı *Yeşil Kuşak* teorilerinin yönlendirdiği, Amerikan görevlilerinin (gizli-açık, resmi veya sivil) sürekli temas halinde olduğu bu tür kuruluşlar, Süleyman Demirel'in başbakanlık dönemlerinde istenilen kıvama geldiler.

Yazar **Türker Alkan**'ın deyimiyle, *"din istismarı konusunda Erbakan'dan geri kalmayan"* ve *"seçim meydanlarında elinde Kur'an ile nutuk atan"*[6] Demirel tarafından solcu ve bağımsız Kemalistlere karşı vurucu güç, aktif bir barikat; sosyalist TİP ile sosyaldemokrat CHP'ye karşı "ucuz oy potansiyeli" olarak görülen milliyetçi-mukaddesatçı çevreler, esasta "İslamcı siyaset teorisine yeni bir boyut kazandırmadılar."[7]

Amerika ile Türkiye'deki işbirlikçilerinin, ya da ünlü deyimle söylersek "derin devlet"in çizdiği çember içinde hareket serbestisi elde edebildiler. Sözgelimi, dönemin Nurcu lideri **Bekir Berk**'in yazıları, bu eksene tam tamına oturuyordu:" *...Komünizmi durdurmak ve ona karşı tedbir almak iddiası samimiyse; tek çare dine sarılmak, İslam'a kuvvet vermek... Müslümanların ellerindeki ayaklarındaki zincirleri çözmek ve serbest bırakmak gerekir...*" [8] Berk, "Bize verilen komünizmle mücadele görevini hakkıyla yap-

maya hazırız. Ama, karşılığında daha fazla şeriatçılık istiyoruz..." demeye getiriyor.

Amerika-derin devlet-hükümet-şeriatçı işbirliğinin en ilginç örneği, Amerikan 6. Filosu'nun İstanbul'u ziyaretini protesto edeceklerini duyuran kemalist ve sosyalist gençlere karşı düzenlenen Kanlı Pazar kıyımında yaşandı.

Konuyu somutlayalım: Bağnaz şeriatçı görüşleriyle tanınan **Mehmet Şevki Eygi**, sahipliğini yaptığı *Bugün* gazetesinin Şubat 1969 tarihli nüshasında, **"Cuma namazı"** başlıklı, sol düşmanı ve kışkırtıcı bir yazı yazdı. TCK'nin 163. maddesine dayanılarak hakkında dava açılan yazı için,*"laikliğe aykırı olarak devletin sosyal, ekonomik, siyasi temel düzenini dini esaslara uydurmak amacıyla propaganda yapmak"* şeklinde özetlenebilecek iddianame hazırlandı. **Eygi**'nin iki yıldan yedi buçuk yıla kadar hapse mahkum edilmesi istendi. O sırada *"**Eygi**'ye birçok destek mektubu geldiğini"* ileri süren *Bugün* gazetesinin başlıklarını, *"Üzüntü ve infial devam ediyor", "Saflarımızı sıklaştıralım"* gibi ibareler süslüyordu.

Aynı günlerde solcu öğrenciler, İstanbul'u ziyaret eden Amerikan 6. filosunu protesto eylemleriyle meşguldü. Şeriatçı *Bugün* gazetesi, gösterileri, *"komünizmin ayak sesleri"* olarak tanımlayıp, *"Müslümanları Cihad etmeye"* çağırdı.

Adı geçen filonun ilk ziyareti sırasında öldürülen **Vedat Demircioğlu**'nun fotoğrafının bulunduğu bir bayrağın İstanbul Üniversitesi sahasındaki Beyazıt Kulesi'ne asılması olayı, *Bugün* gazetesinde şöyle yorumlandı: *"Hainler, Beyazıt Kulesi'ne **kızıl bayrak** çektiler. Anarşistler, kapıları kırıp bayrağı tepeye astılar... Komünistler, benzin doldurulmuş şişeler ile polise saldırdı..."*

13 Şubat günkü gazetenin manşeti, kışkırtma kokuyordu: *"Manzara: Bir yanda kızıl bayraklar, diğer yanda hapsedilen müs-*

lümanlar...Milletin sabrı tükenmek üzere... Beyazıt Kulesi'ne asılan kızıl bayrak, infial uyandırdı..."

Bir gün sonraki manşet ise, şeriatçıların niyetlerini ortaya koydu: **"Kızıl bayrak asanlara son ihtar!...Müslüman İstanbul halkı! Kızıllara gereken cevabı vermek için bugün saat 14'te Beyazıt Meydanı'na gel!.."** Milli Türk Talebe Birliği'nin solcu öğrencilere tehditlerini içeren *"Felaketinizi Hazırlıyorsunuz"* başlıklı bildirisine de yer veren gazete, *"Türk gençliğinin ve milletinin sesini duyurmak için Beyazıt mitingi düzenlenmiştir"* diye yazdı.

14 Şubat 1969 tarihinde, milliyetçi-mukaddesatçı miting düzenlendi. Yapılan dinci-milliyetçi konuşmalar eşliğinde, yaklaşık 48 öğrenci birliği (solcu) ile işçilerin 16 Şubat günü 6. Filo'ya karşı düzenleyecekleri protesto mitingine özellikle dikkat çekildi.

Gazete sahibi **Eygi**, "Hac Mektupları" köşesinde *"Namaza Davet"* başlıklı bir makale yazdı: *"Bütün mümin kardeşlerimi, 16 Şubat Pazar günü, büyük bir cemaat halinde sabah namazı kılmak üzere Beyazıt Camii'ne davet ediyorum....Dikkatli olalım. Tahrikler yapılabilir: Kapılmayalım. Sadece namaz, o kadar! Kâfirler, bizim cemaatimizi görünce hapı yutarlar zaten. Metodumuz adem-i şiddet (şiddet kullanmama)'dir.."*

16 Şubat günü, 15 bin kişiyle sabah namazı kılındı; halk, **"komünistlere ders vermek üzere Taksim'e davet edildi..."** *Bugün* ile sahibinin kışkırtmaları, hedefini buldu; milliyetçi-mukaddesatçı kesim, Taksim'de toplandı. Solcu öğrencilere saldırdı. Bilanço; 2 ölü, 200 yaralı idi.

Devlet destekli tertibin içyüzünü ortaya çıkaran daha güçlü bir kanıt ise şöyle özetlenebilir: Kanlı Pazar hazırlık sürecini **izlemekle görevli bir albay, tehlikeyi sezerek ilgili yerlere sözlü ve yazılı ihbarda bulunuyor.** Zira, olayın merkezinde *Milli Türk Talebe Birliği* mensubu milliyetçi-mukaddesatçı gençlerle, dönemin

Adalet Partisi'nden **politikacı "bazı şahsiyetler"** vardır. Ne yazık ki, "ihbarları" görmemezlikten gelinen Albay'a verilen talimat: **"Sen konuşma, sadece izle"** dir.

Senaryoyu, ABD'nin Türkiye'deki ajanları ile yerli işbirlikçileri (ve derin devlet) hazırlamış; başrolünü de milliyetçi-mukaddesatçı çevreler oynamışlardı.

MİLLİYETÇİ-MUKADDESATÇI CEPHE'DEN İSLAMCILIĞA

1960'larda *İttihat, Bugün, Babıâli'de Sabah, Bizim Anadolu, Hakikat, Yeni Asya, Büyük Doğu, Büyük Cihat* gibi yayın organları, henüz ayrışmamış milliyetçi-mukaddesatçı (Türk-İslamcı veya Türkçü-şeriatçı) kesimin sözcülüğünü yapıyor; devlet himayesinde yetiştirilen militanların fikri ihtiyaçlarını karşılıyordu. 1950'lerde kurulan *Milli İman Cephesi/ Vatan Cephesi*'nde Necip Fazıl Kısa Kürek, Peyami Safa, Ali Fuad Başgil, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Ömer Rıza Doğrul, Eşref Edip, Cevat Rıfat Atilhan, Osman Yüksel, İsmail Hakkı Danişmend, Nurettin Topçu, Hikmet Tanyu, Ömer Nasuhi Bilmen ve Hüseyin Saruhan'ın bulunması; bunlardan önemli kısmının "laiklik karşıtı" şeriatçı fikirleriyle tanınması gözden kaçmamaktadır.

Milliyetçi-mukaddesatçı cephenin henüz ayrışmadığının birkaç örneğiyle karşı karşıyayız:

Bir; hem MHP'li ülkücülerin hem de İslamcıların, özellikle şeriatçı militanlığını hiç gizlemeye gerek duymayan İBDA-C örgütünün saygıyla anıp benimsediği kişi, **Necip Fazıl Kısakürek** adlı şahsiyettir.

İki; sonradan MHP'lilerin damgasını yansıtmasına rağmen, şeriatçı (özellikle Nurcu) çevrelerin de büyük oranda katıldığı *Ko-*

münizmle Mücadele Dernekleri (KMD) 'dir ki; günümüzde "Amerikancı ılımlı İslam"ın simgesi olarak sunulan Nurcu **Fethullah Gülen**, yasadışı tarikatçı görüşleri benimsemenin yanı sıra, bu derneğin Erzurum'daki kurucularından olmuştur. 1970'lerdeki resmi raporlara yansımış haliyle, KMD, *"Komünizmle mücadele maskesi altında, geniş halk kitleleri arasına girerek mevcut rejim ve Anayasa düzeni aleyhine propaganda yapıp; teokratik devlet düzeni fikrini yerleştirmeyi"* (9) amaçlıyordu.

Üç; benzer oluşum veya milliyetçi-mukaddesatçı ittifak, genelde devlet güdümlü *Milli Türk Talebe Birliği* (MTTB) içinde uygulamaya geçirilmiştir. Sözgelimi, Türk Hizbullahı'nın kurucu önderlerinden **Fidan Güngör**, aynı zamanda MTTB bünyesindeki ülkücü-şeriatçı faaliyetlerin öncülüğünü yapmış; 1978'de bu kuruluştan resmen (fiilen?) ayrılmıştır. Hizbullahî hareketin hemen bütün öncü kadrolarının, bu bünyeden çıkmış olması rastlantı olamaz. Ayrıca, Hizbullahçı **Fidan Güngör**'ün, AP-MSP-MHP'den oluşan ünlü **MC hükümetleri döneminde devletin resmi kuruluşu olan TRT'ye 1974'te memur olarak girmesi, askeri cunta yönetiminin gelmesinden kısa bir süre sonra yani 1981'de bu görevinden ayrılması da, devlet eliyle geliştirilen şeriatçılığın dikkat çekici örneklerindendir.**

Dört; Türkiye'nin tanınmış İslamcı simalarından **Kadir Mısırlıoğlu**'nun Ocak-Şubat1971'de MTTB konferans salonunda yaptığı laiklik ve Cumhuriyet karşıtı konuşma, milliyetçi-mukaddesatçı cephenin iç içeliği hakkında fikir vericidir. Mısırlıoğlu, özetle diyor ki:

"İnsanlık tarihindeki biricik devrim, 1400 yıl öncesinde Peygamber'in İslam devrimidir. Benzeri devrimler, bunun devamı mahiyetinde olup; batıl molozların (laiklerin, solcuların, vs.-çn) ortadan kaldırılmasını hedefleyecek ve inşallah bir defa daha gerçekleşecektir... Şunu iyi bilin ki, eğer bu milletin Türk ve Müslüman

*kalmasını arzu ediyorsanız, düşünebiliyorsanız, bunun ancak ve ancak İslam harfleri sayesinde olabileceğini kabul edin...Kim ki **Türküm' ve 'Müslümanım'** diyor, mecbur olmadıkça latin harflerini kullanmamalıdır... Eğer **'milliyetçiyim-mukaddesatçıyım'** diyen gençler, milletimizin din ve tarih şuuruna bağlı olarak gösterdiği mukavemete (direnişe), siz başta olmak üzere iştirak etmelisiniz. Bu millet, gerçekten Kemalist inkılâplara karşı dehşetli bir mukavemet göstermiş ve 500 bin fedakâr insan telef olmuştur...Ama artık, bu halkın dinine, imanına, mukaddesatına bağlı ve sahip kalmak isteyen bu halkın, sizler gibi aynı hissi terennüm eden, aynı duyguyu onlarla terennüm eden, aynı efkârı taşıyan münevver liderler yetişiyor. **Savulun, iman gençliği geliyor! 'Savulun' diye nara atacağımız gün yakındır. İmanın galebesi (zaferi) yakındır...**"* (10)

Beş; milliyetçi-mukaddesatçı motiflerini koruyan Millet Partisi Genel Başkanı **Aykut Edibali** ile, eski MHP'li 1994'ten beri şeriatçı RP ve Fazilet Partisi üyesi, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı **Melih Gökçek**'in de önderlerinden olduğu *Mücadele Birliği* örgütü hakkında resmi raporlarda aşağıdaki kayıtlar mevcuttur: "Anti-komünist, anti-sosyalist, milli değerlere saygılı ve İslami değerlere sahip olup, İslamcı esaslara dayalı bir devlet düzeni kurmayı amaçlıyor" (11)

Altı; *İlim Yayma Cemiyeti* 'ne ilişkin benzer saptamalar yapılırken şu ibareler kullanılıyor: "Gayesi, İslam dinine bağlılığı arttırmak ve bu konuda faaliyet gösteren kuruluşlara maddi yardımda bulunmak; Atatürk düşmanlığı yaymak, Milliyetçi Türk Gençliği adı altında gerici bir gençlik kitlesi meydana getirmek; hilafetin ihyasına çalışarak şeriat esaslarına göre bir devlet kurmak.." (12)

Yedi; MHP lideri **Alpaslan Türkeş**, laiklik karşıtı tavırlarıyla tanınan ve en az DP kadar şeriatçılarla uzlaşan, onları birer siyaset

aracı gibi kullanan sağcı, gerici Millet Partisi (sonraki Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi) ile birleşmek suretiyle siyaset arenasına daha güçlü çıkmıştır. MHP'nin değişmez sloganlarından biri, *"Tanrı dağı kadar Türk, Hira dağı kadar Müslümanız"* olagelmiştir.

Uzatmayalım; milliyetçi-mukaddesatçı cephe, ilk kez, Necmettin Erbakan'ın AP lideri Süleyman Demirel arasındaki, "siyaset-ekonomik çıkar" temelindeki sürtüşme sonucu bölündü. 1960'ların sonunda Nakşi-Nurcu ittifakı temelinde kurulan *Milli Nizam Partisi* (MNP), Türkiye'deki islamcılığın en uzun süreli siyaset yapan hareketi oldu. Arada gri bölgeler korunmak ve zaman zaman siyasal güç birlikleri (1970'lerde Demirel başkanlığında kurulan Türkeş'li, Erbakan'lı MC hükümetleri gibi) oluşturmakla beraber, milliyetçi-mukaddesatçı cephede habire kopuşlar yaşandı.

Erbakan önderliğindeki İslamcı MNP hakkında da resmi kayıtlar tutulmuştur. Buna göre MNP, *"demokratik boşluklardan istifade ederek, şeriat esaslarına göre bir devleti düzenini kurmayı amaçlıyor. Kapatıldıktan sonra,* ***İlim Yayma Cemiyeti*** *içerisinde gizli faaliyettte bulunuyor. Daha ziyade cahil halk kitleleri, sağ eğilimli kuruluşlar, sağ eğilimli orta ve yüksek tahsilli gençlik bu faaliyet alanı içine alınmıştır.* ***Komünizmle Mücadele Derneği*** *ise, bu partinin yan kuruluşudur... Son günlerde kurulan Milli Selamet Partisi kurucularının, şahsiyetleri dolayısıyla MNP'nin bir devamı görünüşü vermektedir..."* (13)

Resmi rapor haklı çıktı. *Milli Selamet Partisi* (MSP), 12 Mart 1971 askeri cuntası tarafından kapatılan MNP'nin devamıydı. Tek farkla; İslamcılığın yayılarak yükseldiği ortamda MSP, milliyetçi çevrelerden hızlı bir kopuş yaşayarak İslami kimliğini ön plana çıkardı. Ek olarak, **"legal görünümlü, illegal amaçlı, anayasal düzene karşı bir vurucu güç"** (14) olarak tanımlanan *Akıncılar Derneği* adlı gençlik kolunu oluşturdu.

Akıncılar Derneği (AK-DER), bu düzlemde 1976'da kuruldu. Türkiye çapında 600'e yakın şube açtı. Dindar kitleyi şeriatçılık doğrultusunda etkilemek, **yandaşlarını fikri (İslam ideolojisi) yönden eğitmek ve açtığı kamplarla militan bir kadro oluşturmak gayesini güttü.** Dernek, 27 Kasım 1979'da Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından kapatıldı. Dernek üst düzey yöneticileri, bu defa, faaliyetlerini sürdürebilmek için, 7 Mart 1980 tarihinde AK-DER'in devamı olan Akıncı Gençlik Derneği (AGD)'ni kurdular.

Benzer çerçeve içinde, 1976-78 arasında ardı sıra Akıncı Memurlar Derneği, Akıncı İşçiler Derneği, Akıncı Sporcular Derneği, Akıncı Liseliler Derneği kuruldu. (15)

MSP'ye bağlı bu kuruluşlara ek olarak, partiyle ilgisi olmayan Türkiye İslam Ordusu (İKO), Türkiye İslam Kurtuluş Cephesi (TİKC), İslam Devriminin Acil Mücahitleri (İDAM), Türkiye İslam Kurtuluş Birliği (TİKB), Dünya Şeriat Kurtuluş Ordusu (DŞKO), Evrensel Kardeşlik Cephesi Şeriatçı İntikam Mangaları (EKC-ŞİM) ve Evrensel İslami Kurtuluş Savaşının Türkiye Mücahitleri (EİK-TM) gibi örgütler kuruldu.

Gerek Akıncılar Derneği, gerekse anılan yasadışı örgütler Türkiye'deki **"hizbullahçı/cihadcı" akımın ilk nüveleri ve pratikleri** sayılabilirler. Çünkü, "silah zoruyla mevcut rejime direnmek veya iktidarı devirip yerine İslami bir devlet düzeni kurmak" fikri, teoriden pratiğe dönüştü.

Hizbullah hareketinin oluşumuna devletin görünmez elinin nasıl karıştığı noktasına ilişkin bir örnek sunalım:

MSP'nin vurucu gücü ve gençlik kolu sayılan AK-DER'in özellikle Nevşehir, Yalova ve Konya'da kampları vardı. Konya, öteden beri yasadışı veya yasal İslamcı yapıların kalesi durumundadır. Yalova ise, daha çok yerli İslamcılarla Ortadoğu'daki şeriatçı hareket-

lerin "buluşma, kamplaşma, odaklaşma" bölgesidir. "Kaçakçılık ve mafya merkezi" olarak da ünlenmiştir. Nevşehir konusunda dikkati çeken şey, ırkçı milliyetçiliğin kalesi olmasının yanı sıra, devletin yasadışı milliyetçi-mukaddesatçı örgütlerle iç içeliğinin yaşandığı bir il olmasıdır. 1996'daki Susurluk Skandalı'nın kahramanı Abdullah Çatlı'nın memleketi Nevşehir, 1997'de şeriatçıların yasadışı para aklama yerlerinden biri olarak kamuoyuna yansıdı.

Paramiliter kamplara dönersek; **AK-DER'in gençleri eğitmesi**, resmi raporda da belirtildiği üzere **"militan bir kadro"** oluşturmaya yönelikti. Dönemin Sıkıyönetim komutanlıklarına yansıtılan şikayetler üzerine, üç kampa da baskın yapıldı. Ne hikmetse, herhangi birşey bulunamadı!.. Oysa, 12 Eylül 1980 darbesi ardından yapılan aramalarda, aynı kamplarda silahlar arasında tüfek ve tabancalar ele geçirildi. Silahların, kamplardaki eğitimlerde kullanıldığı tespit edildi. Kamp yöneticileri tutuklanıp 6 ay ile 2 yıl arasında hapis cezasına çarptırıldı. Yakalananların ifadelerine bakılırsa, **söz konusu kamplara sürekli, sivil kıyafetli resmi görevliler gelip gidiyordu...**

İlginç olan şey şudur: Soruşturmayı yürütenlerle iddianame dosyasını hazırlayanlardan kimse, **"bu silahlarla ne yapıldığını ve nereden temin edildiklerini; kamplara gelip giden sivil kıyafetli resmi görevlilerin kim ve neci olduklarını, adlarını"** sormadı, sorma gereğini duymadı bile.

HİZBULLAHÇI ZİHNİYETİN FİKİRSEL SIÇRAYIŞI

Türkiye'deki hizbullahçı/cihadcı mantıktaki fikir sıçraması, 1970'lerden itibaren Ortadoğu'da yükselişe geçen ve giderek radikalleşen İslamcı dalgayla birlikte ele alınmak durumundadır.

Resmi kayıtlarda, anılan dış gelişmenin kaba bir saptaması ya-

pılmıştır: *"1979 Şubat ayında İran'da Şahlık rejiminin yıkılmasıyla sonuçlanan Şii ihtilal,* ***irticai unsurlar arasında büyük bir ilgiyle izlenmiştir.*** *Günümüze kadar da, İran'ın dış politikası olarak ilan ettiği islam Devrimi'ni ihraç amaçlı propaganda çalışmaları neticesinde, bu ilgi giderek büyümüştür.* ***Türkiye'de de İran'daki gibi bir devrim yapılabilir fikrine kapılan bazı kimseler,*** *ülke sathında bu yönde propagandaya yönelmişler, çok yönlü ilişkiler geliştirmişlerdir..."* (16)

Saptama doğru ama iki bakımdan eksiktir. **Bir**; olay sadece İran'daki Şii meşrepli şeriatçı ihtilal ile sınırlandırılmış olup; Suudi ve Afganistan merkezli *"Amerikancı İslam"*ın rolü gözardı edilmiştir. Bu saptama, o tarihte sırtını ABD'ye dayayarak ülkeyi yöneten Askeri Cunta'nın işine gelmektedir. Çünkü, gerek ABD'nin "Yeşil Kuşak" projesi, gerekse devletin bu irticai unsurların himayesi ve geliştirilmesindeki rolü gözardı edilmek istenmekte; mesele bulanıklaştırılmaktadır. Halbuki, mesela 1973'te Yüksek Komuta Konseyi'ne verilen raporda, **"çok zararlı faaliyet gösteren akım"** olarak tanımlanan Nurcular'ın, **"Suudi Arabistan merkezli Rabıtat-ül Alemi'l İslami örgütüyle öteden beri temas halinde oldukları"** vurgulanmış; cihadcı başka bir örgüt olan Ürdün ve Lübnan merkezli **Hizb-ül Tahrir'in Türkiye'deki bağlantıları isim isim tespit edilebilmiştir.** Ayrıca, şeriatçı Kadir Mısırlıoğlu'nun yukarıda sözü edilen "cihadî" konuşmasını içeren kasetlerin, Ispartalı bazı Nurcular tarafından Afyon'un Sandıklı ilçesinde halka dinletirken yakalandıkları da belirtilmiştir.

İki; gelişmeler, sadece **"dış mihrak"** gibi dar bir mantıkla ele alınmış; Ortadoğu'daki dinci dalganın boyu, yönü ve ivmesi; İslamcı yükselişin Türkiye'deki toplumsal-siyasal yansımaları yeterince değerlendirilmemiştir. Olay, İran'daki Şii ihtilal ile sınırlı kalmış ya da bırakılmıştır. O tarihlerde Rus işgaline karşı mücadele eden Afgan mücahit kamplarında ABD'nin Pentagon uzmanlarınca

eğitilen ve aralarında Türkiye'den giden onlarca, belki yüzlerce İslamcının konumu gözden kaçırılmıştır. Genelde Batı-İslam ülkeleri, özelde **Türkiye-Suudi Arabistan-ABD işbirliği** çerçevesinde Afgan mücahitlerine, hele hele **Gulbeddin Hikmetyar**'a verilen gizli-açık destekten hizbullahçı unsurların nasıl yararlandıkları görülmemiş/gösterilmemiştir.

Türkiye'deki hizbullahçı mantıkta fikirsel sıçramayı tek bir etkene, merkeze, örgüt veya harekete bağlamak yanlış olur. Genel gelişmenin boyutlarının çok yönlü olduğu hep akılda tutulmalıdır. Mesela bir Amerikan-Suudi yapımı olan İslamcı *Rabıta* örgütünün sadece Türkiye'deki *Nurcu* kodamanlarla; Lübnan-Ürdün merkezli İngiliz yapımı *Hizb-ül Tahrir* partisinin Türkiye'deki bazı köktenci İslamcılarla veya Mısır merkezli *Müslüman Kardeşler* hareketinin yine Türkiyeli kimi İslamcı şahsiyetler ve *Refah Partisi* geleneğiyle; Pakistan temelli *İslam-i Cemaat*'ın kimi şeriatçı öbeklerle; Humeyniciliğin ise daha radikal kümelerle bağlantısına vurgu yapmak yerine, bunu bir bütünsellik içinde değerlendirmek daha doğru olur.

Geleneksel İslamcı yorumun (klasik Selefilik), yerini cihadcı/hizbullahçı görüşe bırakmasındaki etkeni sadece Mısırlı **Hasan el Benna** ile **Seyyid Kutub**'a; İranlı Dr. **Ali Şeriati** ile Ayetullah **Humeyni**'ye; Pakistanlı **Ebu'l Ala Mevdudi**'ye ve nihayet Iraklı **Muhammed Bakr el Sadr** ile Lübnanlı Şeyh **Fadlallah**'a mal etmek yeterli fikri vermez. Hizbullahçı zihniyetteki fikirsel sıçramanın nesnel ve öznel koşulları birlikte ele alınmak durumundadır.

Türkiye Hizbullahı değerlendirilirken, ülkedeki genel dinci dalganın yükselişine nesnel/öznel katkısı olan hemen her tarikat ve cemaat (Nurcu, Nakşi, Süleymancı, vs), her parti (MNP-MSP-RP-MHP, BBP), her kuruluş (Milli Türk Talebe Birliği, Komünizmle Mücadele Derneği, Mücadele Birliği, Avrupa Milli Görüş Teşkilatı, Akıncılar Derneği, İmam Hatipler, Kur'an Kursları, Diyanet) ve

her şahsiyet (Said-i Nursi, M. Zahit Kotku, Süleyman Hilmi Tunahan, Eşref Edip, Necip Fazıl Kısakürek, Nurettin Topçu, Sezai Karakoç, Fethullah Gülen, Fidan Güngör, Molla Mansur Güzelsoy, vs.) hem ayrı ayrı hem de birlikte tahlil edilmelidir.

Şimdi, hizbullahçı zihniyetin fikirsel sıçramasına örnek olabilecek bir alıntıya geçebiliriz. Hizbullah hareketinin Diyarbakır'daki *Menzil* kolunun kurucu önderi ve teorisyeni Molla **Mansur Güzelsoy** yazıyor:

" 20. yüzyılda İslam diyarı üzerine küfür nizamları hâkim olduktan sonra, hakim güçler, tüm gayretleri ile İslam'ı sindirmeye ve yoketmeye çalışmışlar; bunu da, çok örgütlü ve organize bir plan ve program dahilinde yapmışlar ve yapmaya devam etmektedirler. İslam dinini siyasi ve sosyal hayatın tüm cephelerinden uzaklaştırmanın yanı sıra, müslüman halk kitlelerine de dini duygularından, dini çalışmalarından dolayı zulüm ve baskı yapmışlar; onları zindanlara tıkmışlar ve kimilerini de darağacına çekmişlerdir...

*İşte bu zulüm ve baskı sonucu, muhtelif İslam memleketlerinde, değişik tarihlerde **'örgütsel yapılanma'** şeklinde birçok İslami hareket ortaya çıkmaya başladı. Ancak, tüm bu hareketlerin birbirinden farklı birtakım özelliklere sahip olmalarına rağmen, ortak bir özellikleri vardı: **O da 'kitlesel yapılanma' yerine, 'örgütsel yapılanma'ya sahip olmalarıydı; yani kitlesel hareketlere geçememeleriydi.***

*Bu, tüm İslami hareketlerin ortak bir sorunudur. İslami hareketler, içinde bulundukları bu çemberi kırıp aşamıyorlar. Fakat, **1979'da İran İslam Devrimi'ni gerçekleştiren İslami hareket, örgütsel yapılanma niteliğiyle değil, kitlesel yapılanma niteliğiyle ortaya çıkmıştır.** Daha sonra Lübnan'daki Hizbullah hareketi, aynı kitlesel yapılanma niteliğiyle ortaya çıkmak istemiştir. **Bu iki***

hareket, kitlesel yapılanma niteliğini kazandığı için Hizbullah adını almıştır. *Kur'an'a göre tüm ümmet kitlesi,* ***Hizbullah****; karşıt kitle de* ***'Hizbülşeytan'*** *olduğu için, kitlesel yapılanmayla ortaya çıkan hareketlere* ***Hizbullah*** *ismi uygun ve münasib bir isimdir. Kitlesel düzeyde yapılanmayan herhangi bir hareket, siyasi ıstılahta* ***Hizbullah*** *hareketi sayılmaz. Bu isim ona verilse bile, taklidî ve şekli olur; hakiki olmaz...*

Istılahi (deyimsel) manadaki ***Hizbullah*** *hareketi; kitlesel yapılanma açısından, daha ziyade Şia toplumunda görülebilir. Çünkü Şia toplumunda, hayatta olan* ***müctehid fakihi*** *taklid etmek esastır. Toplumun her bir kısmı, birer taklid mercîine bağlıdır. Bu merciler de eğer usûlî Şia'dan iseler,* ***mercî-i a'la*** *(dinsel yüksek başvuru makamı-çn) olan* ***Veliyy-i Fakih****'e (önder din adamı, imam-çn) tâbi oluyor...*

Son zamanlarda ortaya çıkan ***kitlesel düzeyde yapılanma modeli, rahmetli İmam Humeyni'nin eseridir.*** *Daha önceleri Şia toplumu da, Sünni toplum gibi örgütsel düzeyde yapılanma çalışmaları yapıyordu. Bu cümleden, Fedâiyin-i İslam,* Hizb-ül Dava** ve Hizb-ül Amel-il İslami*** gibi siyasi hareketler örnek gösterilebilir.*

Örgütsel düzeyde yapılanma*, gerek Şia toplumunda ve gerekse Sünni toplumda, hakim güçlerin baskı ve takibi sonucu* ***zaruri*** *(zorunlu)* ***bir ihtiyaç olarak doğmuştur.*** *Bu yapılanma biçimiyle,* ***İslam davetçilerinin*** *(propagandacı, örgütçü, ajitatör-çn)* ***çekirdek kadrosu sağlamlaştırılıp hazırlandıktan sonra, tüm halk kitlesine gidilerek dâvet görevi ifa edilecektir.*** *Bu tarz bir yapılanma, dağıtım ve yayım görevi yapacaktı...*

* İslam Fedaileri: 1940 larda İran'da kurulan ilk İslamcı eylemci örgüt.
** Dava Partisi: Irak'ta kurulan yasadışı şeriatçı örgüt. Başlangıçta İran çizgisindeydi, 1991 Körfez Savaşı sonrası ABD–İngiltere eksenine kaydı.
*** Ürdün'deki yasal İslamcı parti.

Asıl ve bizzat risalet (İslamcı manifesto-FB), ***davet*** *risaletidir. Resul@ de* ***dai*** *(çağıran) dır.* ***Cihad ve kıtal*** *(savaş) davet'in işlemediği ve birçok engelle karşılaştığı yerde devreye girer...."* (17)

Güzelsoy, daha önce de değindiğimiz üzere, eski yapı diye tanımladığı *"mevcut rejimlerin şurasından burasından tamir edilmek suretiyle düzelmeyeceğine; herşeyi altüst edecek devrim yoluyla düzeni değiştirmek gerektiğine"* vurgu yaparak, hizbullahçı zihniyetteki sıçramaya işaret ediyor. Ve özetle geleneksel İslami yorumdan kopuşunu aşağıdaki sözleriyle dile getiriyor: **"Aziz dava arkadaşlarım!.. Hepimiz inanıyoruz ki, geçici ve mecazi bir hayat yaşıyoruz. Daimi ve hakiki bir hayatı garantiye alabilmek için, bize yüklenen birtakım mesuliyet ve mükellefiyetleri yerine getirmek zorundayız... İslam'ın temel düşünce ve prensiplerinin fevkinde** (üstünde) **herhangi bir fikir, düşünce ve kıstas** (ölçüt) **olamaz... İslami dava ve harekete katıldığınız zaman, İslami hareketin ne olduğunu, ne gibi özelliklere sahip olduğunu; İslami hareketi, cahili** (İslam'a aykırı, yoz-çn) **ve sapık hareketlerden nelerin ayırdığını bilmeniz lazımdır. Bir hareketin, sadece elemanlarının müslüman, müttaki ve abid** (Allah'tan korkan dindar ve kul) **olması, o hareketin sıhhati için kafi gelmez..."** (18)

Türkiye Hizbullahı'nın kayıp liderlerinden **Fidan Güngör**, *"Vahye dayalı devrimler, peyagamberler ve onların takipçilerinin oluşturduğu devrimlerdir... Dolayısıyla bu, bir 'İslami halk hareketi ve devrimi'dir."* saptamasından sonra, "İmam Humeyni Hazretleri" diye tanımladığı Ayetullah Humeyni'nin cihadcı/hizbullahçı zihniyetin devrimci politikasını *"İran'da hayata geçirdiğini"* açıklamak suretiyle,(19) Türkiye'deki hizbullahçı mantıkta nitel sıçramayı yakalamıştır.

İLK TOPLANTI:
BATMAN-DİYARBAKIR- KASIMPAŞA

Gerçekte bütünsel ve çatı örgütü anlamında bir Türk Hizbullahı'ndan söz etmek imkansızdır. Pratikte yaşanan şudur: Hemen her kesimden çok sayıda Türkiyeli İslamcı militan, ideolojik ve askeri eğitim almak amacıyla sınırötesine taşınmış; özellikle Afganistan'daki Mücahit kamplarında, diğer köktendincilerle birlikte Amerikalı uzmanlardan askeri eğitim almıştır. Bir kısmı ise İran Devrimi'yle birlikte başta başkent Tahran ile Kum kenti olmak üzere ülkenin birçok yerinde benzeri eğitimden geçerek Türkiye'ye dönmüştür. 1980-90 arasında bu şekilde eğitim alanların toplam sayısının 3000 ila 15 bin kadar olduğu sanılıyor.

Somutlayalım:

İlk örnek, resmi bir açıklamadır: Dönemin İçişleri Bakanı **İsmet Sezgin**, adı birçok aydın ve gazeteci cinayetine karışan *"İslami Hareket"* örgütüne ilişkin 15 Mart 1993 tarihli basın açıklamasında şöyle demiştir: *"...(Yakalananların) büyük bir bölümünün sahte ve gerçek belgelerle İran'a giderek Tahran ile Kum kenti arasında bulunan, etrafı sıkıca korunan bir tesiste askeri ve teorik eğitim gördüklerini; bu eğitimin 2 ila 4 aylık süreleri kapsadığını; eğitimlerinde ağırlıklı biçimde suikastlerin gerçekleştirilmesi konusunun öğretildiğini itiraf etmişlerdir..."*

İslami Hareket örgütünün 1996'da yakalanan lideri İrfan Çağırıcı'nın polis ifadeleri, yukarıdaki örneği teyit ediyor.

İkinci örnek, Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı ekiplerin biri 1983, diğeri 1984, üçüncüsü de 1993 yılında yaptıkları operasyonlarda yakalanan Hizbullah elemanlarından alınan ifadelerde somutlaşır: İran'a nasıl gidildiği, oralarda neler yapıldığına ilişkin ayrıntılı bilgiler, *TBMM Faili Meçhul Siyasal Cinayetleri Araştırma Komisyonu*'nun 1995 yılında yayımlanan taslağının beşinci bölümünde bulunabilir.

Üçüncü örnek, Bursa'nın İnegöl ilçesinden 15 yaşındaki **E. T.** isimli gencin 2 Ocak 1998 tarihli Ulusal Basın Ajansı (UBA)'na anlattıklarından alınmıştır: *"Ustam Ali tarafından Nakşi şeyhlerinden **Cübbeli Ahmet Hoca** ile **Mahmut Efendi**'nin Bursa'da verdikleri vaazlara götürülüyordum. Aynı kişi, beni aynı dergâhın İstanbul'daki İsmail Ağa Kur'an Kursu'na yatılı öğrenci olarak gönderdi. Fatih semtinde **Muhammed Hazeri** isimli biriyle tanışıp, altı ay kadar kendisiyle görüşüp durdum. **Hazeri**, bir gün bana, 'Suudi Arabistan'da otellerim var. İstersen, seni oraya götüreyim. Hem çalışır, hem de Hacc görevini yapmış olursun' dedi. Yola çıkma hazırlıkları yaptık ama yaşım küçük olduğundan pasaport alamama sorunum vardı. **Hazeri** dedi ki; ' Benim TIR'larım var. Seni, Arabistan'a sokarız...' TIR ile hareket ettik. İki gün sonra anladım ki Suudi Arabistan'da değil, İran'dayız. Kum kentinin dışında geniş bir alana gittik. Etrafı duvarlarla çevriliydi. İçeri girdikten sonra, **Hazeri**, bana Hizbullah'ı anlattı: **'Tüm Müslümanlar Hizbullah'tır; Hizbullah, şeriatı korumak için kurulmuştur.'** Kamptaki 430 kişi askeri eğitim görüyordu. Burada 11 gün kaldım. İki gün özel bir odada kaldım. Yeni olduğum için beni eğitime almadılar. Kampa getirilenler, 2-3 ay geçtikten sonra eğitime alınıyorlar ve eğitim 3 ila 5 yıl müddetle devam ediyor. Yetiştirilenler, daha sonra ülkelerine gönderiliyor. Kampta Türk yoktu ama Humeyni'nin mezarının bulunduğu camide Türkler vardı. İstanbul'a dönmek istedim ancak izin verilmedi. Bunun üzerine, 'Memlekette 12 arkadaşım daha var. Gidip birlikte geleyim' diyerek **Hazeri**'yi ikna ettim... **Hazeri**, 'Türkiye'ye dönersen birşey anlatma, yoksa sen ve ailen için kötü olur' şeklinde gözdağı vererek, dönmeme izin verdi..."*

Dördüncü örnek, bu kitabın yazarlarından birinin tanık olduğu olaya dayanır: 1988 yılında Van yöresindeki sınır boyunda gazetecilik yaparken, dönemin RP'sine bağlı yerel birimlerinin teşvik ve yardımlarıyla, İran'a eleman taşındığını gözleriyle görmüş; meseleyi açtığı bölge insanları, olayı doğrulamıştı.

Son iki örnek; "geleneksel İslam" veya "siyasal İslam" denilen yapılarda örgütlenen şeriatçılarla hizbullahçı kesimler arasındaki görünmez bağların ve farklı iki yapının birbirlerine nasıl dönüşebildiklerinin bir göstergesi sayılabilir. Bu düzlemde, Türkiye'de milliyetçi-mukaddesatçı zihniyeti İslamcı söylemlere ağırlık vermek suretiyle temsil eden BBP'ye destek veren Adıyaman *Menzilköy* dergâhındaki Nakşilerin, Hizbullahçılara sempati duydukları ve bunları el altından beslediklerı yolunda haberler çıktı basında.

Türkiye'ye dönenler kendilerini "hizbullahçı/cihadcı" tanımlamalarına rağmen, herkesi bünyesinde barındıran bir çatı örgütü bulunmamaktadır. Sınırötesinde eğitim görenlerin çoğunlukla Doğu ve Güneydoğu bölgesinden Kürt kökenli insanların olması, onların aşiretçi, bölgeci, fraksiyoncu zihniyetle hareket etmelerine yol açmış ve bu durum Diyarbakır, Batman, Silvan, Bingöl, Van, Mardin, Nusaybin, Malatya, Erzurum, Doğubeyazıt, Iğdır merkezlerinde "hemşehri" örgütlenmelerine yansımıştır.

Anılan olguyu da gözönünde bulundurmak şartıyla, ilk Hizbullahçı toplantı ve örgütlenmenin tarihini 1980 başına kadar uzatmak mümkündür.

1995 yayımlanan *TBMM Faili Meçhul Cinayetleri Araştırma Komisyonu Taslağı*, ilk hizbullah toplantısına ışık tutacak niteliktedir: **Ekrem Baytap, Mehmet Kaya, Gudbettin Gök, Tevfik Durmaz, Zübeyir Gümüş, M. Zeki Yıldırım, Adil Ateş** ve arkadaşlarından oluşan bir grup, cihadcı/hizbullahçı çizgiyi benimsemektedir. Başta **Ekrem Baytap** olmak üzere çoğu hem **Batmanlıdır**, hem de **İran'da teorik ve askeri eğitimden geçmiştir.** Temel hedefi devletin temel düzenini şiddet yoluyla yıkmak olan bu grup, şimdilik *"tebliğ"* aşamasındadır. Yani henüz küçük bir kümedir, zayıftır; davasını, gizlilik içinde ve adı verilen gizli ve barışçıl yöntemlerle yaymak durumundadır. Bu yüzden grup birbiriyle uyumlu olduğu kadar, İslami hayatı topyekün yaşayabilmenin kaygısı içindedir. Kitabevleri, cami ve çay ocaklarında buluşmaktadır. 1980'li yıllarda Batman'da bulunan ve **Ekrem Baytap**'a ait olan *Cem Kitabevi*, görüşmek için bulunmaz bir fırsattır. Burada hem dini yayınlar satın alınıp birlikte okunur, hem de siyasal/dinsel sohbet ve tartışmalarla görüşbirliği sağlanmaya çalışılırdı. Gruptakilerin yakalayabildiği ortak zemin, *"laik Cumhuriyet'in yıkılması ve yerine İran'dakine benzer bir islami devletin kurulması zorunluluğu"* oldu.

Gelgelelim geçim derdi, bu tür Hizbullahî toplantıların daha fazla sürmesini bir süre erteledi. Gruptan bazıları, maddi kaygılardan ötürü İstanbul'a taşındı ve genelde arkadaş çevrelerinden iş bulmaya çalıştı. Geçim meselesi belli oranda çözülünce, **Batmanlı hizbullahçılar, eski adetlerine döndüler. Dini sohbet ve cihad davası için, İstanbul'da biraraya gelmeye başladılar.**

Sohbet halkaları genişledikçe genişlemiş; çok sonradan Güneydoğu'da Hizbullah'ı kurmasıyla ünlenecek olan **Hüseyin Velioğlu** ile **Abdullah Yiğit** de bu toplantılara katılmışlardı.

24 Nisan 1998 tarihli *Cumhuriyet* gazetesinde yayımlanan uzunca bir haber, Diyarbakır'daki ilk hizbullah toplantısına ışık tutuyor: 12 Eylül 1980'deki askeri darbe ve sıkıyönetim şartlarında, MTTB üyesi **Fidan Güngör** ile **Hüseyin Velioğlu**'nun, kuş uçurtulmayan Diyarbakır'ı, "örgütlenme merkezi" olarak seçmesi dikkat çekici olmalıdır. O tarihte değil örgütlenmek ve sohbet halkaları düzenlemek, izinsiz düğün yapmak bile imkansız gibiydi. Bölge genelinde "bölücü ve yıkıcı unsurlara" göz açtırılmazken, Hizbul-

lah önderlerinden **Fidan Güngör, Hüseyin Velioğlu, Ubeydullah Dalar, Abdullah Yiğit (Mehmet Ali Bilici), Mansur Güzelsoy**'un "ilk hizbullah toplantısı"nı, bölge merkezi Diyarbakır şehrindeki *Vahdet Kitabevi*'nde gerçekleştirmiş olmaları, devlet-Hizbullah ilişkileri açısından üzerinde durulması gereken bir noktadır.

Öte yandan, Hizbullahî toplantılar dizisine Batman'da ara verilip İstanbul'daki Kasımpaşa semtinde devam edilmesi, son derece anlamlı ve bir o kadar da kafa karıştırıcıdır. Toplantı tarihi, 1981 olarak saptanmıştır. *Akıncılar Derneği*'nden 7-8 kişi, Kasımpaşa semtinde, *"kitap okumak, sohbet edip tartışmak"* amacıyla sık sık biraraya gelir. Eskiden MSP'nin yan kolunu oluşturan *Akıncılar*'dan toplantıya katılanlar, *"sohbetler sırasında herhangi bir parti oluşturmamayı, bağımsız bir örgüt/yapı kurmayı"* önerirler. Katılımcı 7-8 kişi arasında ikisi MHP kökenlidir. **Biri uyuşturucudan, diğeri hırsızlıktan sabıkalı** bu iki MHP'liden **Nejat Atiker** isimli olanı, *"örgüt kurma gibi soyut tartışmalarla kafa patlatıp lafazanlık etme yerine, hemen eyleme geçmeyi; bu yolla örgütün adını duyurmayı"* ısrarla savunur.

Öneri kabul görmüş olmalı ki; zaten bazı silahlara sahip olan *"Kasımpaşalı Hizbullahçılar"*, 1983 yılında İstanbul'da Tekel Büfesi olayında olduğu gibi küçük soygunlarla "siftah" yapıp, "vira bismillah" diyorlar. İlk büyük eylem, bir yıl sonra aynı şehrin Mecidiyeköy semtindeki kuyumcu soygununda somutlaşıyor. İki Hizbullahçı, soygun sırasında bir rastlantı sonucu farkedilip yakalanıyor. Sonradan yakalanan birkaç kişinin arasında, gelecekte "İslami Hareket" olarak basında adını duyuracak olan örgüt lideri **İrfan Çağırıcı**'nın kardeşi **Rıdvan Çağırıcı** da bulunuyor. Çağırıcı, cami avlusunda saklanan silahların yerini gösteren kişidir. Tutuklular 1990 yılına kadar hapiste yatmalarına rağmen, MHP kökenli ve sürekli eylemliliği savunan **Nejat Atiker**, her ne hikmetse, erken tahliye oluyor.

Meselenin hâlâ karanlıkta kalan bir yanı daha var: Normalde

uyuşturucu gibi olaylardan sabıkası olanların, Narkotik şube ekiplerince sürekli izlenmesi gerekirken; **"Kasımpaşalı Hizbullah" mensubu, hırsızlık ve uyuşturucu sabıkalısı bu iki eleman hakkında herhangi bir izleme, takip söz konusu olmuyor.** Oysa silah bulan, eylem yapmayı ısrarla öneren, yer gösteren bizzat bu elemanlardır.

Olayın kafa karıştıran, mide bulandıran püf noktası budur. Bir durumla karşı karşıyayız: **Devlet, başından beri Kasımpaşalı Hizbullah olayının içindeydi.**

1992'de kamuoyuna yansıyan resmi bir raporda, aşağıdaki belirlemeler yer alıyor:

*" 01.11. 1984 tarihinde İstanbul ilinde bir kuyumcu soygununa müdahale eden güvenlik kuvvetleriyle sanıklar arasında çıkan çatışma neticesi, faillerden biri, olay yerinde yakalanmıştır. Şahsın yapılan sorgusunda, illegal **HİZBULLAH ÖRGÜTÜ** mensubu olduğu, kuyumcuyu örgüt adına arkadaşlarıyla birlikte soymaya teşebbüs ettikleri öğrenilmiştir.*

Genişletilen tahkikat sonucunda, örgüt mensubu olduğu anlaşılan 13 kişi;

1 adet sten makinalı tabanca,
4 adet çeşitli çapta tabanca,
bu tabancalara ait şarjörler,

1000'e yakın mermi ve bol miktarda örgütsel dökümanlarla birlikte yakalanmışlardır.

*Sanıkların yapılan sorgusu ve ele geçen dökümanların değerlendirilmesiyle; mevcut anayasal düzenimizi yıkarak, yerine dini esasları temel alan bir Şeriat Devleti kurmayı amaç edindikleri, amaçlarını gerçekleştirmek için silahlı mücadeleyi örgütledikleri, 1983 yılında kurdukları **Hizbullah Örgütü** adına çeşitli eylemlere karıştıkları tespit edilmiştir.*

Soruşturma sonucunda, 1983-84 tarihleri arasında İstanbul'da bakkal, market ve oto gasplarından oluşan toplam 19 faili meçhul olayın, bu örgüt mensuplarınca gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

***Dar-ül Harp** (Harp Hali) şartlarının Türkiye'de varolduğuna inanan örgüt mensupları, bu eylemlerini, Hz. Peygamberimizin döneminde Mekke'de müşriklere yönelik yapılan kervan gasplarını örnek alarak gerçekleştirdiklerini beyan etmişlerdir..."* (20)

Madalyonun öteki yüzünde başka bir gerçek yatıyor: Mecidiköy soygunu yüzünden isim isim bilinip güya arananlardan bazıları, **her nasılsa, "İran ve Almanya" ya kaçıyor, bir müddet sonra da Türkiye'ye dönebiliyorlar.**

Dahası var: **İrfan Çağırıcı, Rıdvan Çağırıcı, Ramazan Koyuncu, Selim, Ayhan Torun, Metin Torun, Erdoğan Torun, Adil Ateş, Metin Sarıkaya, Ramazan Karakaya, Abdullah Bilen, Halit Tekin, Mehmet Kahveci, Mustafa Gülcan, Nejat Atiker, Lütfi Esen, Selim Gülcan** ve isimleri bilinmeyen bazı kimseler, 1984 yılındaki polis operasyonunda yakalanıp Sıkıyönetim Mahkemesi'ne sevkediliyor. *İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı*, 27 Aralık 1984 tarih ve 1984/732 Esas, 1984/732 Kayıt, 1984/479 Karar sayılı iddianamesinde, *"sanıkların yasadışı Hizbullah örgütüne mensup olduklarını; anayasal düzeni değiştirip, yerine dini esasları temel alan bir devlet düzeni tesis etmek maksadıyla örgüt kurduklarını"* belirtiyor. **Buna rağmen bir kısmı tutuklanırken, bazıları da serbest bırakılıyor.**

DİNİ EĞİTİM VE KADRO MESELESİ

Hizbullahçı **Fidan Güngör**, konuya ilişkin teorik söyleminde "örgütlenme ve öncü kadro oluşturmanın gereği" üzerinde durmuştur:

" İslami hareketin ilk merhalesi, az sayıda müslümanın özel bir gayret ve çaba sonucu eğitilmeleridir. Bunlar, ileri dönemlerde öncü görevi üstlenecek kadrolardır...

Hareketin daha ilk günlerinde, işe okuyarak başlamasını istiyor Rabbimiz... Bu, şu anlama gelir: Çalışmalar, bilgilenmeyi, kültür edinmeyi ve buna dayalı olarak düşüncenin gelişmesini sağlamayı amaçlamaktadır..." (21)

Belirleme, son derece makul ve deneylerle sabittir. Çünkü, Mısır'daki *Müslüman Kardeşler* örgütünün ilk çekirdek kadrosu da, öncelikle *"Kur'an okuma ve sohbet halkaları"*yla işe koyulmuştur. İran Devrimi'nin öncü kadrosunu oluşturanlar arasında Amerikan eğitimli öğrenci **Mustafa Çamran Sahevi**, *"gelecekteki mücadelenin askerlerini yetiştirmek"* amacıyla, bir çeşit Troçkizm ile İslam sentezine dayalı, *Taşayyu Sorkh* (Kızıl Şiiler) örgütü için Lübnan'daki FKÖ, Şii EMEL örgütü kamplarında askeri ve ideolojik eğitimin yanı sıra, *"okuma saatleri ve sohbet/tartışma halkaları"* düzenlemişti. Keza, Tahran'ın kuzeyine düşen *Niyavaran* semtindeki kampta, 18-25 yaşındaki gençler hizbullahî eğitimden geçirilirken; kütüphanede bulunan kitaplar sayesinde yüklü bir *"okuma programı"* uygulanıyordu. Okunanlar arasında Şah ordusu tarafından hazırlanan yayınlar, Ayetullah **Humeyni**'nin eserleri, Hz. Ali'nin sözlerini içeren *Nehc-ül Belağa*, İranlı radikallerden **Murtaza Mutaharri**'nin bütün eserleri, Ayetullah **M. Hüseyin Beheşti**'nin broşürleri, **Georgi Zeydan**'ın *Endülüs'ün Fethi* ve *Casus Yuvalarında Belgeler* gibi kitaplar bulmak mümkündü.

TBMM Faili Meçhul Cinayetler Araştırma Komisyonu'nun 1995 tarihinde yayımlanan taslağının 128-171-172. sayfalarında, öncü kadro-teorik eğitim-örgütlenme bağlantısına değinilmiştir: ***"Dini kitaplar okuyarak, seminerlere katılarak dini bilgilerini** artıran ve bunların etkisinde kalan İrfan Çağırıcı, Rıdvan Çağırıcı, Mehmet Dalmaz, Metin Torun, Nejat Atiker ile Selim Gülcan,*

Türkiye'deki mevcut düzenin değiştirilmesi ve yasadışı İslam esaslarının uygulanmasını temin için, Hizbullah ismini verdikleri örgütü kurmuşlardır...

Bu arada, kendilerini yine ***Hizbullahçı*** *olarak tanımlayan başka bir örgüt kurulmuş; örgüt hakkında elde kesin ve net bilgiler olmamakla birlikte; Diyarbakır ve Batman'da yapılan operasyonlarda yakalanan sanıklar, verdikleri ifadelerinde;* ***'Hizbullah'ın, Allah'ın yolu, Allah'ın askeri****(*) anlamına geldiğini; her İslamiyeti yaşatmak isteyenin, Hizbullah içinde yer almak suretiyle, Allah yolunda Cihad yapmak yani Allah yolunda kâfirlerle savaşmasının gerektiğini; sadece oruç tutmak ve namaz kılmakla İslamiyetin yaşanamayacağını; çevresindeki insanları da Allah yolunda hizmet etmeye çağırmak gerektiğinin kendilerine öğretildiğini' beyan ederek; bu örgütün amacı doğrultusunda yetişmeleri için aşağıdaki yayınların okunduğunu belirtmişlerdir:* ***Yoldaki İşaretler, İstikbal İslam'dadır, Fi Zilal'il Kur'an, Dört Terim, Mevdudi'(nin eserleri), Dine Karşı Din, Mekke Döneminde İşkence, Medine Dönemi: Cihad, Dört Halife Devri, Emeviler Devri, Pakiye Mektupları, Dua, İngiliz Misyonerler*** *gibi kitaplarla,* ***Yeryüzü*** *ve* ***Tevhid*** *dergileri..."* (**)

GİZLİLİK MESELESİ

Hizbullah hareketinin kurucu önderi **Güngör Fidan,** öncü kadroyu oluşturma sürecinde gizliliğe vurgu yapmıştır: "*Özellikle eğitim, ahlâk ve amel konusunda sağlıklı yetişmeleri ve baskı görmemeleri için, bu dönemdeki çalışmaları hemen farkedilmez. İslam düşmanlarının da böyle bir hazırlıktan uzun süre haberdar olmamaları da bir fayda ve gerekliliktir. Kadronun korunması ve belli*

* Arapça sözlük anlamı, "Allah Partisi ve Allah Yandaşı"dır.
** Bildiğimiz kadarı ile ilk üç kitap Seyyid Kutub'a; "Mekke Döneminde İşkence" ise Prof İhsan Süreyya Sırma'ya aittir.

bir keyfiyet ile kemmiyete (nitelik ve niceliğe) ulaşması şarttır..." (22)

Hizbullah teorisyeni ve manevi önderi Molla **Mansur Güzelsoy** da **sırriyet** yani "gizlilik reçetesi"ni sunmuştur:

"Gizlilik merhalesi, fiilhakika sadece baskıcı bir ortamdan doğmamaktadır; aynı zamanda zalim sultaya (iktidara) direnebilen, musteza'af (ezilen) halk kitlesine davasını götürebilen ve ilk İslam toplumunun çekirdeğini teşkil eden olgunlaşmış bir kadro oluşturma ihtiyacından doğmaktadır. Baskıcı bir ortam olsun veya olmasın, gizlilik, kadrolaşma süreci için bir zaruret olarak görülmektedir..." (23)

Ne var ki; gerek Güngör, gerekse Güzelsoy'un reçeteleri, pratiğe geçmemiş/ geçirilememiştir. Gizlilik reçetesinin hayata geçirilmesine, gerçeklik kazanmasına imkan yoktu. Zira, Türk Hizbullahı'nın oluşumu, bu teorik söylemlerin tersi bir mecrada seyretmiştir. **F. Güngör, Mansur Güzelsoy, Ubeydullah Dalar** ve **Hüseyin Velioğlu** gibi önder isimler dahil, hareketin gövdesi; devletin bilgisi, himayesi, teşviki, yardımı ve denetiminde gelişmiştir.

DEVLET GÜDÜMÜNDE HİZBULLAH

Güya gizliliğe riayet etmesi gereken hizbullahçılık olayından devletin başından beri haberdar olduğu, içinde bulunduğu, yer yer "Hizbullah" adı altında vurucu timler oluşturduğu artık sır olmaktan çıkmış; kamuoyuna malolmuştur.

Soru şudur: Hizbullah, devletin güdümüne nasıl girdi?

Olgular, bizi, teorik ve pratik bazı çıkarsamalara götürüyor.

İlk çıkarsama, ideolojiktir: Devlet, 1950'lerden 1997 başları-

na kadar, milliyetçi-mukaddesatçı, resmi deyimle söylersek *"aşırı milliyetçi ve teokratik devlet savunucusu"* akımlara bakış açısını, 1950'lerden 1996 yılına kadar "Yeşil Kuşak" projesi yani "komünist tehlike" eksenine oturttu. Bu nedenle, "şeriatçı veya irticai" oluşumları bile, "komünist tezgâh, tertip" çerçevesinde değerlendirdi: *"Elde etmiş olduğumuz belgeler ve müşahade ettiğimiz birtakım olaylar, bizi şu inanca götürmüştür:* ***Aşırı sol, sağ cephe içinde yuvalanmaya ve sağı, fiili hareketlere itme gayreti içindedir ve bu yoldan büyük düşmanımız Kremlin (Sovyetler Birliği), bir nevi aşırı sağda da kontrol usulü kurmaktadır.*** *Bilinen sağ derneklere komünistler sızmışlardır. Komünizm, ta* **Sultan Galiyev'den** *başlamak üzere Müslümanlık üzerinde çalışma, metotlama ve planlamaya geçmiştir..."* (24)

12 Eylül 1980 askeri darbesini gerçekleştiren Cunta, aynı konsepti devam ettirdi ve Devlet Başkanı **Kenan Evren**, birçok demecinde, *"irtica belasının da komünist ve solcuların başının altından çıktığını"* açıkladı. *"Solculara karşı sağcılar ve Müslümanlara destek"* (25) görüşünü paylaşan Genelkurmay eski Başkanı **Doğan Güreş**, 1991-93 arasındaki icraatıyla Hizbullah örgütünün yaratılmasına ve devlet denetiminde faaliyet göstermesine önemli oranda zemin hazırlamıştır.

1992'deki koalisyon hükümetinin Kültür Bakanı ve şimdiki CHP milletvekili **Fikri Sağlar** ile yazar **Türker Alkan**'a göre, *"Refah Partisi dahil, dinci vakıf ve kuruluşlarla radikal İslamcı belasının bugüne gelmesinin nedeni esas olarak askerdir."* (26) **Sağlar**, dönemin üst komuta kademesini, şeriatçılığın büyümesinin başmüsebbibi olarak görürken; **Alkan**, Demirel ile 12 Eylül yönetimini, bu gelişmenin esas sorumlusu tutuyor. *Sabah* gazetesi başyazarı **Güngör Mengi** de aynı kanıdadır: *"Refah Partisi'ni, 12 Eylül askeri yönetimi büyüttü. Konya'daki gerici miting gerekçe gösterilerek gelen Asker, Sol'un kökünü kazıdı. Toplumsal muhalefet,*

güven içinde örgütlenebileceği tek kapı olarak Refah'ı gördü, oraya sığınıp büyüdü..." (27)

İkinci çıkarsama, politiktir: Devlet, "Kürt belası"nı savabilmek amacıyla, dini söylemlere sarıldı. Düşük yoğunluklu savaşın yoğun yaşandığı OHAL bölgesinde "Kur'an ayetleriyle Peygamber hadisleri"ni dağıtarak; PKK militanlarının "kâfir", "sünnetsiz gavur" veya "Ermeni dölü" olduğunu ilan etti. "Türk ve İslam düşmanı bölücü hain ve eşkiya güruhu" diye tanımladığı PKK örgütüne karşı, Müslüman halkı "Cihad"a çağırdı. (28)

Bunu, en iyi dile getiren ve uygulayan devlet adamı, 1987'de ANAP hükümetinin İçişleri Bakanı, şimdiki Fazilet Parti milletvekili **Abdülkadir Aksu**'dur: *" Kürtleri oyalamak istiyorsanız, onlara bolca İslam'ı ve dini öğretin. Ellerine de doksan dokuzluk bir tespih verin..."* (29) **Aksu**, Türk-İslam sentezinin başmimarı *Aydınlar Ocağı*'na kayıtlı olup, Nakşilerle içli dışlıdır. Azılı sol düşmanı tavırlarıyla "zehir hafiye" lakabını hakeden ve1960'ların AP hükümetlerinde içişleri bakanlığı yapan **Faruk Sükan** döneminde kaymakam idi. 1974'teki CHP-MSP iktidarı zamanında Emniyet Teşkilatı'nda görevlendirildi. Genel Müdür Yardımcılığı görevini sürdürürken, **3 bin MSP'li ve MHP'li polisi,** altı aylık kurstan sonra komiser ve komiser yardımcısı yapmakla ünlenmiştir. Ayrıca, 21 Ocak 1987 yılında, Kırıkkale TÜPRAŞ Tesisleri'nde yapılan ünlü toplantıya katıldığından, "Emniyet'teki İslamcı Cunta"dan olduğu yolundaki iddialar, MİT raporlarına kadar yansıdı. Basında yeralan iddialara göre, Başbakan Turgut Özal'ın kardeşi **Korkut Özal**, MSP'nin koalisyon ortağı olduğu dönemdeki *"milliyetçi-mukaddesatçı kadro"*yu, olduğu gibi ANAP'a devretti ve hassas mevkilerde görevlendirilmelerini sağladı. ANAP hükümetinin İçişleri Bakanı **Aksu**, "Emniyet'te İslamcı Cunta'nın mimarı olmak"la suçlandı. (30)

"Kürtlerin eline doksan dokuzluk tespih verip oyalama" görüşü, 1994'te resmi politikaya dönüştü: MGK, *"Güneydoğu'da terörizm-*

le mücadele için, daha fazla din görevlisi gönderme" kararı aldı.(31) DYP kurmaylarından olup, bakanlık yapan ve bu arada resmi düzeyde üretilen Kürt politikalarının mimarlığını üstlenen Urfa milletvekili **Necmeddin Cevheri**, *"Güneydoğu bölgelerindeki bölücü faaliyetlere ve PKK teröristlerinin dini istismar etmek suretiyle yaptığı propagandalara karşı, en etkili silah, dindir ve Diyanet'tir"* demek suretiyle, bölgeye "İrşad Heyetleri" görderme planını uyguladı.

CHP milletvekili **Fikri Sağlar**, 1992 DYP-SHP koalisyon hükümetinde Kültür Bakanı iken, *"MGK'nin Avrupa ve Güneydoğu'da yaşayan vatandaşlara yönelik dini propaganda uygulanması ve dini ağırlıklı vakıf/dernek kurdurulmasına ilişkin talimatlarını kaldırdığını"* belirtirken, anılan politikanın yürürlüğe geçtiğini de doğrulamış oldu. (32)

Güdülen politika, devletin "bölücü terör"le özdeşleştirdiği, "dış mihrakların aleti" diye kötülediği Kürt sorununa gerçekçi bir zeminde yaklaşamamasının ürünüydü. Bilimsel temelde ele alınmayan sorunun bir an önce bitirilmesi için önerilen "din reçetesi", deva olmak yerine, bizzat dert haline geldi.

Üçüncü çıkarsama, pratik-pragmatiktir: "Kürt belası, bölücü terör"den kurtulmak için önce İslamcı söylemleri, ardından Köy Koruculuğu sistemini devreye sokan resmi politikalar istenilen sonucu alamayınca, bu kez, derin devletle işbirliği yaptığı için bölge halkının *"Hizbulkontra"* diye nitelediği Hizbullahçılardan medet ummaya başladı. Devlet, yanlış politikasını, uygulama alanında pragmatizmle taçlandırdı.

Bölgede PKK kaynaklı hareketliliğin çok fazla olduğu, şiddet eylemlerinin yükselişe geçtiği, şehir merkezli kitlesel etkinliklerin yer yer yaygınlaştığı; deyim yerindeyse şartların PKK lehine seyrettiği 1991'de, dönemin Genelkurmay Başkanı Orgeneral **Doğan Güreş**, yeni VDAK (*Vazife-Düşman-Arazi-Kuvvet*) analizi yaptı. Güreş'e göre, bu analiz ışığında, *"bölgede yepyeni bir dönem"* başladı. Herkesin merak ettiği "yeni analiz-yeni dönem", çok geçmeden ilk sonuçlarını verdi: Kürt yoğun illerdeki Faili Meçhul Siyasal Cinayetler (FMSC) sayısında artış kaydedildi. (33)

Halk arasındaki adıyla *"Hizbulkontra"*, neden sonra resmiyet kazanan deyimle "Hizbullah", FMSC'ye damgasını vurdu. Cinayetler cinayetleri izledi. Olay, Türkiye kamuoyunda tartışıldı, yankı yarattı ve nihayet meseleyi aydınlatmak üzere, TBMM bünyesinde bir "araştırma komisyonu" kurulması kararlaştırıldı.

Araştırma Komisyonu'nun ilk belirlemesi şu olmuştur: *"Bölgede, devletin otoritesi zaafiyet içinde olduğundan, kimin ne yaptığı belli olmamaktadır. Otorite boşluğu, yasa dışı oluşumların işine yaramakta; asker, polis kıyafetinde birtakım kişiler, yaptıkları öldürme, yağmalama eylemlerini de güvenlik güçlerine mal etmektedir..."* (34)

İkinci belirleme şöyledir: *"1991 yılından itibaren, bölgede FMSC sayısı artış göstermiş bulunmaktadır. Bu cinayetlerin **PKK, Hizbullah** örgütü ile **Kontrgerilla** tarafından işlendiği iddia edilmektedir. Bölgede Örgütün (PKK) yaptığı propagandalar tesirli olduğundan, vatandaş, her FMSC'nin arkasında devletin gölgesini aramakta; PKK örgütü sistemli bir şekilde her cinayeti **Kontrgerilla** ya da **Hizbul-Kontra** eylemi olarak vatandaş arasında propagandasını yapmaktatır. Bu olaylar aydınlatılmadığı sürece, devlet şaibe altında kalmaktadır..."* (35)

Sıra üçüncü belirlemede: *"Silopi gibi küçük bir ilçede, Batman ve Silvan gibi ilçelerin en işlek caddelerinde FMS cinayetler işleniyor ve failleri bulunamıyorsa, **'devlet bunları istemediğinden tespit etmemektedir'** intibası (izlenimi) ortaya çıkmaktadır...*

*Devlete giderek gördüğünü anlatanlar, kısa sürede **deşifre edilmekte;** deşifre olan vatandaş da yukarıda belirtildiği üzere **en kısa sürede faili meçhul bir cinayete kurban gitmektedir...***

*Bölgede şehir komiteleri kuran PKK örgütü bile gündüz şehrin en işlek caddesinde eylem yapamazken, **Hizbullahçı olarak adlandırılan kişilerin eylem yapıp yakalanamamasından ötürü,** devlet zan altında kalmaktadır. Bu **karanlık eylemlerin arkasında devletin olduğu** propagandası da yoğun bir şekilde PKK örgütü tarafından körüklenmektedir..."* (36)

Dördüncü belirleme, daha somut bir zemine dayanıyor: *"Örneğin, Komisyonumuz'a bilgi veren 27 Temmuz 1993 tarihinde Batman Emniyet Müdürü ve Vali Yardımcısı, **'Batman'a bağlı Gercüş ilçesi Sekü, Gönüllü ve Çiçekli köyleri bölgesinde Hizbullah örgütünün bir kampı bulunduğunu ve yörede bulunan askeri birliğin bu kampa yardımcı olduğu** yönünde haber aldıklarını; bu kamplarda **Hizbullah örgütü mensuplarının siyasi ve askeri olarak eğitildiğini;** bunun üzerine jandarma yetkilileriyle konuştuklarını; askeri yetkililerin, bu örgüt militanlarının kendileriyle olan irtibatlarını değişik yönlere çevirdikleri için nefret edip, onlarla irtibatlarını kestiklerini' beyan etti. Bunun üzerine komisyonumuz tarafından Jandarma Genel Komutanlığı'na bir müzekkere yazılmış; ve 22 Aralık 1993 tarih ve 3590-5338-93/İSTH.Ş (9574) nolu cevapta, 'Yapılan araştırma sonucunda iddianın asılsız olduğu; adı geçen bölgelerde **Hizbullah'a ait bir kamp olmadığı** gibi, bugüne kadar elde edilen bilgilerden de **Hizbullah'ın kırsal kesimde hiçbir kampının olmadığı ve kırsalda faaliyet göstermediği'** bildirilmiştir..."* (37)

Resmi yalanlama, Hizbullah-devlet işbirliği olgusunu örtmeye yetmiyor. Rapordaki dördüncü belirlemede Batman Emniyet Müdürü'nün beyanı ile Araştırma Komisyonu'nun saptamaları gerçeği

ifade etmektedir. Jandarma Komutanlığı'nca gönderilen "cevabi müzekkere" ise gerçeğe aykırıdır.

Devlet-Hizbullah işbirliğine ya da başka biçimde ifade edersek, Hizbullah hareketine devletin sızıp, onu istediği gibi kullanmasına ilişkin somut olaylardan yola çıkarsak, gerçeği yakalamak kolaylaşır. Birkaç örneğe yer verelim:

1) Şeriatçılar, 1980 darbesi sırasında bir uçak kaçırdılar; yakalanıp Diyarbakır'da mahkum edildiler. İlginçtir; kanun nazarında "terörist / eşkiya" olarak damgalanan bu Şeriatçılar, devletin teşvikiyle Diyarbakır'daki Kürt kökenli ve sol görüşlü mahkumlara, "din ve ahlâk dersi" vermeye başladılar. Cezaevindeki "din seminerleri"nden çok sayıda tutuklu etkilendi. Daha sonra ortaya çıkacak olan Hizbullah'ın Nusaybin kolu bunlardandır. Etkilenip Hizbullahçı olanlar arasında, PKK örgütünün üst düzey elemanlarının yakınları ve kardeşlerinin bulunduğuna işaret edelim.

2) Rastlantı mıdır, nedir; 1980 öncesindeki sağ-sol çatışmasında adları birçok cinayete ve kanlı eyleme karışmış MHP kökenli bazı militanlar, 1989-90'da *"hidayete erdiklerini"* açıklama gereği duydular. Mamak, Bursa ve Adana cezaevlerinde yatan bu mahkumlar, bir yerden emir almışçasına, cihadi çizginin savunuculuğunu yapan ve İran'a yakın duran *Tevhid* dergisine verdikleri ilanda *"Hizbullahî olduklarını"* duyurdular. "Hidayete eren" isimler arasında, MHP davasından en çok cezayı alan ve BBP Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'nun yardımcısı **Burhan Kavuncu** da vardı. Güneydoğu'da Hizbullah adının yeni yeni duyulduğu sıralarda, Kavuncu'nun başını çektiği bu *"eski MHP'li, yeni mühtedi"* grup, İstanbul'da *Yeryüzü* adıyla bir dergi çıkardı. Dergide adı geçenlerden biri de Askeri Cunta tarafından Danışma Meclisi üyeliğine seçilen ve Türkeş'in emriyle Muhafazakâr Parti'yi kuran **Mehmet Pamak** idi. *Yeryüzü*, İslamcı kesimde cihadcı / hizbullahçı çizgiyi savunduğundan; Türkiye ve bölge genelinde, İran paralelinde yayınlar yapıyor ve Tahran'la benzer politikalar güdüyordu.

Hizbullah kurucuları olarak bilinen **Fidan Güngör, Ubeydullah Dalar, Mansur Güzelsoy** ile **Hüseyin Velioğlu**'nun başka kesimlerle yaptıkları siyasal/dinsel polemiklerini yayınladıkları dergilerden biri de *Yeryüzü* idi.

3) TBMM Faili Meçhul Cinayetleri Araştırma Kominsyonu'nun 1995'te yayımlanan taslağında, PKK örgütü suçlanmakla birlikte, devlet-Hizbullah ya da raporda geçen adıyla **"Kontrgerilla-Hizbul Kontra"** ilişkisine dair önemli ipuçları verilmiştir.

4) Halit Güngen, muhabirliğini yaptığı *2000'e Doğru* dergisinin 16 Şubat 1992 tarihli nüshasında bir haber yaptı: *"**Hizbullah**, Diyarbakır Çevik Kuvvet Merkezi'nde eğitiliyor. Polis Okulu ve Özel Tim karargâhının bulunduğu alandaki bir komplekstir bu merkez. **Hizbullahçılar**, Özel Tim'e ait olan arka tarafta, ayrı girişi bulunan bölümde eğitiliyorlar..."* **Güngen,** birkaç ay sonra faili meçhul cinayetin kurbanı olarak hayatını kaybetti.

5) DEP Batman Milletvekili Nizamettin Toğuç, 18 Ekim 1993'te verdiği resmi ifadesinde, **Sıddık Tan** isimli vatandaşın, **Şefik Polat** tarafından evine davet edildikten iki saat sonra aynı yerde ölü bulunduğunu ve cinayet failinin henüz yakalanamadığını belirtmişti. [38] 1987 yılında *"İslami Hareket"* adlı örgütü kurup, uzun süre ortalıkta dolaşıp duran **Şefik Polat**'ın devlet himayesi gördüğüne dair haberler basında yer almıştır.

Keza **Polat**, bir dönem, DYP'nin eski üst düzey yöneticileri tarafından korunmuş; hattâ Siverek'te olan bir arazi meselesinin çözümünde, kendisine DYP'li kurmayların yardımcı olduğu yolundaki haberler de kamuoyuna yansımıştır.

6) Hizbullah'ın *İlim* kanadının kurucu önderi **Hüseyin Velioğlu**, Diyarbakır ve Batman'daki eylemleri gerçekleştirirken, önemli oranda bölgedeki resmi görevlilerden bazılarının destek ve himayesini gördü.

Bölgedeki birçok faili meçhul cinayete adı karışan "Yeşil" kod adlı **Mahmut Yıldırım**, 1991-93 yılları arasında bazı üst düzey MİT yetkililerinden aldığı talimata uyarak, Bingöl Solhan'da vurucu/tetikçi birimler oluşturdu. Hizbullah'a kadro yetiştirdi, lojistik destek ve istihbarat sağladı. **Velioğlu**, belli bir işbirliğinden sonra geri çekilip devletle arasına mesafe koyan *Hizbullah-Menzil* kanadı önderlerinden **Ubeydullah Dalar** ile **Fidan Güngör**'ün öldürülme olayına karıştı. [39]

"Hizbullah'ın Aposu" lakabı verilen **Velioğlu**, sayısı yüzleri bulan cinayetlere rağmen, **resmen aranmıyordu**. Velioğlu'nun aranmaması, devlet çıkarını gözeten büyük basının bile dikkatini çekecek düzeydeydi. [40]

7) Adı "Birinci MİT Raporu"na karıştığından, görevinden uzaklaştırılıp BOTAŞ'ın Güvenlik Müşaviri yapılan **Korkut Eken**, bu kuruluşu, militan İslamcıların ve PKK itirafçılarının örgütlendiği bir merkeze dönüştürdü. [41]

Bu düzlemde, PKK itirafçılarından **Murat Demir**, 11 Şubat 1997 tarihli *Radikal* gazetesinde çıkan söyleşisinde şunları söyledi: *"İlk başlarda **Hizbullah** diye bir örgüt yoktu. **Hizbullah** adını, 1992 yılının sonuna kadar biz kullanıyorduk. Ardından PKK-Hizbullah çatışması başladı. İki örgüt arasında provokasyonlar yaratmıştık. Fikir, **Yeşil** kod adlı (ve JİTEM elemanı) **Mahmut Yıldırım**'dan çıkmıştı. Hizbullah adıyla çok sayıda eylem yapıldı. Ancak, **Hizbullah** örgütü de bir süre sonra **Yeşil** ile **Adil**'in denetiminden çıkı; kendi başına eylemler yapmaya başladı..."*

8) Hizbullah üzerine en fazla gidilen 1998 yılında, basın mensupları eşliğinde bu örgüte ait bazı sığınaklar görüntülendi. Sığınaklardan birinin, Batman bölgesindeki **bir jandarma kışlası** (veya karakolu-eğitim merkezi) **içinde olduğu** belirlendi. Ancak, görüntünün yayınlanmasına izin verilmedi.

9) Mardin bölgesi İHD yönetiminden bir gazeteci, Hizbullahçıların geçmişte Kızıltepe'deki bir askeri bölgede barındıklarını söyledi ve ekledi: **"Bunu orada yaşayan herkes biliyordu zaten."**

10) 1992 DYP-SHP hükümetinde Kültür Bakanı olan Fikri Sağlar, görevi sırasındaki bilgi ve belgelere dayanarak şu saptamayı yaptı: *"Güneydoğu'da **Hizbullah** örgütünün kurucusu, besleyicisi ve hattâ kullanıcısı da Silahlı Kuvvetler'in üst komuta derecesidir. 1985'te MGK'de alınan karar üzerine, **Hizbullah** büyütülüp güçlendirilmiş, hattâ kimi, silahlı kuvvet karargâhında eğitilmişlerdir..."* (42)

Öte yandan, devlet-Hizbullah işbirliği öyle girift bir hal almıştı ki; 1991-94 yılları arasında, PKK itirafçıları, Özel Timci polisler ve bazı Özel Harpçi subay-astsubaylar, *Hizbullah* kisvesi altında faaliyet yürüttüler. Tipik örneği, **General Zinnar** kod adıyla ün salan PKK itirafçısı **Alaattin Kanat** ile **Adem Yakın**'ın "Hizbullah"ın elebaşlarından olmalarında somutlaştı. Kanat, istihbarat toplayarak tetikçileri yönlendirirken; Yakın, bazı cinayetlere imzasını attı.

Devlet-Hizbullah ilişkisinde daha derin ve karmaşık boyut, günlük *Diyarbakır Söz* gazetesi sahibi **Mehmet Ali Altındağ**'ın, çok yönlü bağlantılarıyla ortaya çıktı. Embel Köyü eski imamı **M. Ali Altındağ**'ın bir adı daha var: **M. Embellioğlu**. Bu isimle köşe yazısı yazıp duruyor. Eski imam, nevzuhur patron **Altındağ**'ın 1990'ların başında OHAL yetkilileriyle arası gayet iyiydi. O tarihlerde *Cumhuriyet* gazetesinde **Halil Nebiler** imzasıyla çıkan bir yazıya bakılırsa, OHAL valisi **Ünal Erkan**, Altındağ'a bazı kamu işlerini verip (ihale türünden) para kazanmasını sağlayarak kıyak yapmıştı. *"Bu iş ya bitecek ya bitecek"* diyen Çiller devrinde; Kürt kökenli işadamlarına namluların çevrildiği, birçoğunun faili meçhul kurbanı olduğu, neredeyse tümünün "kamu ihalelerine sokulmaması" amacıyla kara listeye alındığı bir dönemde, **Altındağ**'ın

OHAL gibi hassas bir bölgede kamu ihalelerini alarak mükafatlandırılması, başlı başına bir soru işaretidir.

1993 tarihli *Gerçek* dergisi Diyarbakır bürosunun araştırmaya dayalı bir haberine göre; **Altındağ**, namı diğer İmam **Embellioğlu**'nun ortaklarından olduğu *İNTİM İnşaat* şirketinin muhasebecisi, Silvan'daki Hizbullah-İlim kanadı elebaşısı **Rufai Yazgan**'ın kardeşi **İsmail Yazgan** idi. İş bununla da kalmadı; dini bütün İmam **Embellioğlu**'nun ortaklığını yaptığı *AMİD Matbaacılık* ise, Hizbullah yayın organı *Hira* dergisini basıp, "fi sebilullah" (Allah rızası için) ücretsiz dağıtıyordu.

"İmamdan patron olunca, korumalarının Hizbullahçı olması da çok doğal." Derginin iddiası bu minval üzre sürüyor: *"Sahibi olduğu Altındağ apartmanı ile çocuklarına ait evlerde Hizbullahçıların eğitim yaptığı biliniyor. Ağustos 1992 tarihli **Aktüel** dergisi muhabirlerinin bölgeye gelerek edindiği bilgiler arasında, Altındağ'ın **'Hizbullah örgütünün finansörü ve beyin takımından olduğu'** savı da vardı. Ancak, dergi, Hizbullahçılar listesinde adı geçen M. Ali Altındağ'ın ismini yayımlamadı..."*

Gerçek dergisinin haberi, iddia olarak kaldı. Ancak, PKK örgütünün askeri kanat sorumlularından **Şemdin Sakık**'ın, yakalandıktan sonra Mayıs 1998'de verdiği ifadeler, Altındağ-Hizbullah-Devlet ilişkisine yeni bir boyut kazandırdı.

Sakık'ın konuya ilişkin ifadesi şöyle: **"İNTİM İnşaat ile Söz gazetesi tesisleri, Hizbullah terör örgütüyle ilişki içindeydi. Yaptığımız araştırmalarda, (bu tesis sahiplerinin) Batman, Diyarbakır ve Bingöl bölgesindeki faili meçhul cinayetleri Hizbullah'a işlettiklerini ve arkasında durduklarını; Hizbullah terör örgütüne sempatizan ve militan kazandırdıklarını saptadık. Bu yüzden PKK örgütü adına, sözkonusu tesisleri hedef haline getirip eylem yaptık..."**

28 Şubat kararlarından sonra hava değişmiş olmalı ki, Altındağ'ın bazı kamu görevlileriyle arasındaki balayı çoktan bitmişti. Nitekim Diyarbakır DGM Başsavcısı, eski imam, nevzuhur patron Altındağ hakkında *"irtica propagandası yapmak ve yolsuzluk"* iddiasıyla üç ayrı dava açmıştı. Bölge halkınca iyi tanınan **Altındağ** ve *Söz* gazetesinin adları, ayrıca Yüksekova çetesiyle de gündeme geldi.

Bir başka olayda ise, Altındağ'ın kendisinden bağış istemeye giden PKK militanlarına, "filanca adamı derdest edin, tasfiye edin" şartını ileri sürdüğüne dair haberler de basına yansıdı. Ama, olayın ayrıntısı ve doğruluğu bir türlü aydınlanmadı.

Bu örnekleri, bölgedeki kimi kamu görevlileri-derin devlet-Hizbullah ilişkilerinin çetrefilli ilişkilerine örnek olsun diye sunuyoruz.

İŞBİRLİĞİ YAPMANIN MANTIĞI

Yeri gelmişken, bir soruyla konuya açıklık kazandıralım: Devlet böyle birşeyi istemiş olabilir; ama Hizbullah-devlet işbirliğinin zemini var mıydı?

Hizbullah önderlerinin siyasal geçmişi, sorunun yanıtını veriyor. 1979 yılında İran İslam Devrimi'nden etkilenen milliyetçi-mukaddesatçı bazı gençlerin faaliyet alanları hâlâ *Milli Türk Talebe Birliği* (MTTB) ile MSP'nin yan kuruluşu/gençlik kolu *Akıncılar Derneği* idi. **Fidan Güngör,** Molla **Mansur Güzelsoy, Ubeydullah Dalar** ve **Hüseyin Velioğlu** bunun tipik örneğini oluştururlar.

Diyarbakır Hazro ilçesi doğumlu **Fidan Güngör**, 1978'e kadar MTTB üyesiydi.1974 yılında memur olarak çalıştığı TRT'de, 12 Eylül 1980 askeri darbesinden bir yıl sonra ayrılabildi. 1978'de MTTB'den istifa ederken, İslamcı mücadeleye ağırlık verdi; 1980

başlarından itibaren, Diyarbakır'da *Hizbullahî* ilk toplantıyı gerçekleştirenlerden olup; daha sonra *Menzilciler* diye bilinecek olan Menzil Kitabevi çevresindeki örgütlenmenin öncüsüdür. Güngör ve yandaşları 1992 yılına kadar, PKK örgütüne karşı devletle işbirliği yaptılar. Bu tarihten sonra, Güngör başkanlığındaki *Menzil* grubu, *"müslüman halka yapılan işkence ve zulme katılmama"* gerekçesini teorize ederek, devletle arasına mesafe koydu. "İşbirliği" bitince, devletin kesin güdümüne girmiş bulunan **Hüseyin Velioğlu**'na bağlı *İlim* grubu, *Menzil* kanadının önde gelen isimlerinden **Ubeydullah Dalar**'ı Aralık 1992'de; **Fidan Güngör**'ü ise, 12 Eylül 1994'te öldürdü.

Menzil kanadının teorisyenliği ve dini önderliğini yapan **Mansur Güzelsoy** Diyarbakırlı olup, **Güngör** ve özellikle **Ubeydullah Dalar** ile birlikte hareket etti. Her ikisi gibi, o da devlete yakınlığıyla bilinirdi. İran İslam Devrimi olunca, onu destekledi ve devletle arasına mesafe koymak istedi. Ancak, bu kez, devlet onun yakasını bırakmadı.

Hüseyin Velioğlu, Batman'ın Gercüş ilçesindendir. 1978 yılında, **Durmaz** soyadını **Velioğlu** olarak değiştirdi. 1980 öncesinde Ankara Üniversitesi SBF öğrencisiyken, MTTB içinde faaliyet yürüttü. Mısır merkezli *Müslüman Kardeşler* örgütü sempatizanı diye bilinirdi. "Silik ve etliye sütlüye bulaşmayan bir profil çizen" Velioğlu, PKK kurucusu Abdullah Öcalan'ın okul arkadaşıydı. *Ülkücüler* ve *Akıncı Gençlik* çevresinde çok iyi tanınan biriydi. 1950'lerde CIA-MİT denetiminde Güneydoğu'da oluşturulan Müslüman Kardeşler hareketinin yerel önderlerine dayanan **Velioğlu,** 1980'den itibaren Diyarbakır'da yaşamayı tercih etti. 1987'den itibaren, Hizbullah'ın *Menzil* kolundan ayrılarak Batman'a geçti. Daha sonra kamuoyunda *İlimciler* diye ünlenen Hizbullah'ın en acımasız kanadına adını verecek olan **İlim Kitabevi**'ni bu şehirde açmak suretiyle örgütleme faaliyetini sürdürdü.

Bingöl Solhan ilçesindeki Hizbullah örgütlenmesini, dönemin MİT yöneticileri ve özellikle **Korkut Eken** denetimindeki **Yeşil** kod adlı **Mahmut Yıldırım** gerçekleştirdi. **Yeşil,** Hizbullah ilim kanadı için kadro yetiştirdi, lojistik destek ve istihbarat sağladı. (43)

"Velioğlu'nun Diyarbakır'da **Şevket Börü** ve **Hacı Bayancık** adlı iki yakın adamının olduğu; her ikisinin de Hizbullah örgütünün üst kademesinde yer aldığı ileri sürülüyor. **Bayancık**'ın, eski ANAP'lı İçişleri Bakanı, sabık RP'li, şimdiki Fazilet Partisi Başkan Yardımcısı **Abdülkadir Aksu**'ya çok yakın olduğu da söyleniyor." Doğrulama yahut yalanlama durumunda olmadığımız bu iddiayı bir yana bırakırsak, kesin olan bir şey var: **Hacı Bayancık**, 1984 seçimlerinde, Diyarbakır bağımsız belediye başkan adayı oldu.

"Tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş" atasözüne hak verdirecek ölçüde bol ve açıklayıcı örnekle karşı karşıyayız.

Sonuç: Hizbullah-devlet işbirliğinin teorik ve pratik zemini vardı.

Buradan ikinci soruya geçebiliriz: Hizbullahçılar, hangi mantıktan yola çıkarak devletle işbirliği yaptılar?

Cevabın ilk özet bölümünü, Diyarbakır DGM kayıtlarında bulmak mümkün: *"Türkiye'de İslami mücadelede **Hizbullahî yol** adı altında kümelenme ve örgütlenme faaliyetleri; PKK örgütünün...radikal marksist-leninist silahlı bir çete olarak Bölge'de tek başına ve etkin bir şekilde faaliyetlerini yoğunlaştırması ve yaygın şiddet eylemlerine girişmesi üzerine ortaya çıkan **fiili bir durumdur**. Yöredeki halkın dini inançlarının güçlü olması ve mezhep ayrılığına bakılmaksızın, PKK tarafından kendilerine yöneltilen terör eylemlerine karşılık vererek ve bu arada İslami esaslara dayalı İran İslam Cumhuriyeti Devleti'ni model alan bir Kürt devleti kurmak amacıyla, yasadışı aşırı sağ radikal bir örgüt olarak ortaya çıkmış bulunmaktadır...*

*...Ancak, başlangıcı teşkil eden bu aşamada, esas amacını gizlemeyerek İslami Kürt devletinin kurulmasını, İslam devrimi görüntüsü altında gerçekleştirmek istemektedir. Keza, **Güvenlik Güçleri'nin yanındaymış gibi görünerek, PKK'ya karşı yönelmek suretiyle Güvenlik Güçleri'nin kısmi sempatisini kazanmak** yoluna gitmektedir..."* (44)

İddianame'de Hizbullah'ın tanımı için de yer alan **"ortaya çıkan fiili bir durumdur ve Güvenlik Güçleri'nin yanındaymış gibi görünerek, bu güçlerin kısmi sempatisini kazanmak yoluna gitmiştir"** ibareleri, devlet-Hizbullah işbirliğinin resmi tescili sayılır.

Hizbullahçılar açısından önemli olan, **"TC, PKK'dan daha iyidir"** ve **"TC'yi (PKK'ya karşı) kullanıyoruz"** (45) mantığının, İslami söylemle teorize edilip kitabına uydurulmuş olmasıdır.

Menzil kolunu oluşturan grubun çıkardığı Eylül / Ekim / Kasım 1994 tarihli *Hira* dergisinde, bu mantık şöyle eleştiriliyor: *"Oysa işbirliğinin de raconu vardır mutlaka; yapanlarca bilinmesi gerekirdi. Madem TC ile işbirliğiniz var, öyleyse bunu niçin açık açık söylemiyorsunuz? Yok eğer açık açık söylüyorsanız, ayrı olmanızın manası ne? Oturduğunuz her yerde, **'Biz TC'yi kullanıyoruz!'** diyeceksiniz, sonra da TC tarafından kullanılmaya prim verecek siniz!.. Ahmaklığın bu kadarı da çok fazla!...*

***'TC'yi kullanmak Hizbullahçılar için şeref kaynağı ise, TC tarafından kullanılmak nereye sığar?** Bu, çuvala mızrak sığdırmak gibi zor bir iş.. Nerede görülmüştür ki, bir örgüt bir devleti kullanabilsin!..*

***'TC'yi kullanma'** teorisine (!) bakıldığında ise, durum çok daha karmaşıktır!.. **Acaba TC mi Hizbullahçılar'dan faydalanıyor, yoksa Hizbullahçılar mı TC'den?** Aslında her ikisi de var. En azından Hizbullahçılar'ın iddia ettikleri gibi, tek taraflı kullanma durumu söz konusu değildir. Yani karşılıklıdır. Ama biri çok fay-*

dalanır, biri az... Hizbullahçılar'ın iddialarına bakılacak olursa, en çok faydalanan kendileri... Oysa TC, bunun tam tersini söylüyor.

Çünkü TC kontrolü elden bırakmıyor ki, karşı taraf fırsat bulsun! Hizbullahçılar, TC'den daha biraz daha fazla faydalanmaya başladığında, TC hemen operasyonlara girişip onlarca tetikçiyi tutukluyor. *Sonra da faili meçhul (!) cinayetleri ortaya çıkarmış oluyor. Bazıları da faili meçhul (!) olaylar ortaya çıkıyor diye böbürleniyor. Bu böbürlenenlerin başında da OHAL Bölge Valisi* ***Ünal Erkan*** *geliyor... Diyarbakır'da yapılan son operasyonda 26 örgüt elemanının tutuklandığını basına anlatırken,* ***Erkan****'ın girdiği hava çok değişikti. Dünyayı fethetmiş gibiydi. Haksız da sayılmazdı. Zaten kimin kimden daha iyi faydalandığı da buradan anlaşılmıyor mu?...*

Erkan*, bir taşla ikiden fazla kuş vuruyordu: Bir yandan, PKK'lılar öldürülüyordu. Bu cinayetler, devlete mal ediliyordu. Devlete yönelik kontrgerilla iddiaları ayyuka çıkıyordu. Sonra, basit bir operasyonla bu iddiaların üzerine sünger çekiliyordu.*

Diğer yandan, rejim muhalifi insanlar öldürülüyordu. En önemlisi de, rejim istese de yapamayacağı bir iş yapılıyordu ki, yılların göznuru müslüman şahsiyetler katlediliyordu. Katledilemeyenler hakkında da ayrıntılı bilgiler verilip, tutuklamalarla etkisizleştiriliyordu.

Bu işler yapılırken, fatura da Hizbullahçılar'ın sorumlulularına değil, Hizbullahçılar tarafından kandırılmış gençlere çıkarılıyor. Bu gençlerin suçu neydi? Rejim nezdinde, adam öldürmek, örgüt üyesi olmak!..

Daha İslam'ı öğrenemeden Hizbullahçılar'ın tuzağına düşen bu çocuk yaştaki gençler*, kendilerine* ***münafık*** *diye tanıtılan* ***inqilâbî*** *(devrimci, ihtilalci: Menzil kanadı-çn) müslümanları doğrarken ve kurşunlara hedef ederken hangi suçları işliyorlardı?"*

Mantık çizgisi aynı olunca, DGM Savcılığı ile Hizbullah-Menzil kanadının vardıkları sonucun benzerlik taşıması da olağan. Önce DGM Savcısı'nın analizi: *"Bu aşamada,* ***Hizbullah****, Doğu ve Güneydoğu bölgelerimizde, PKK'nın ağırlıklı eylem bölgesi içinde yaygın şiddet eylemlerine (teröre) başvurmakta; sağ ve sol diğer radikal örgütlerden temizlemek suretiyle tek hâkim güç olarak kalmak istemektedir. Özellikle* ***PKK****'ya ve* ***Menzil*** *kanadına karşı terör eylemlerinin nedeni budur. Bu açıdan bakıldığında,* ***Hizbullah*** *örgütü aynı zamanda bir terör örgütüdür de....*

Hizbullah*, bölgede tek egemen güç ve etkin güç olarak kalınca, zorunlu olarak eylemlerinin ağırlığını, T.C. Devleti'ne yöneltecektir..."* (46)

Sıra *Menzil* grubunun tahlilinde: *"Nameşru (haksız, meşru olmayan) yollarla kazanılan bir güç, adaletin bekçisi olamaz; ancak zulmün menbaı (kaynağı) olabilir...*

İşte, (Hizbullahçıların) böyle bir gücün peşinde olmaları, onları başından beri tehlikeli yollara itti. ***Bu tehlikeli yollardan biri de rejime yanaşarak ve de rejim muhaliflerine yönelerek onları safdışı (!) ettikten sonra, enayi sandıkları rejime tek alternatif (!) olmaktır!****.. Rejimin yanında, onların muhaliflerine (bu muhaliflere müslümanlar da dahil) karşı savaşmakla, rejime alternatif olmak gibi sakat bir fikirle, yetmiş küsur yıldır müslümanların kanıyla semizleşen laiklerin* ***himayesinde, korumasında, desteğinde ve de onların hoşuna gidecek işlere öncelik vererek ve hoşlarına gitmeyecek işleri erteleyerek pazularını güçlendirmeyi hesapladılar. Akıllarınca, kâfirlerin sayesinde güçlü olacaklardı...*** *"* (47)

Bir konuya açıklık getirerek bölümü noktalayalım: *Hizbullah-İlim* kanadının hayata geçirdiği, *Menzil* kolunun ise pratik sonuçları açısından eleştirdiği *"kâfirler sayesinde güçlenme"* mantığı; **Velioğlu** önderliğindeki İlimciler grubuna özgü bir buluş olmadığı

gibi, hizbullahçılar tarihinde istisna bir olay da değildir. Kaynağını ortaçağ düşüncesinden ve hattâ bizzat İslam tarihinden alıp teorize edilen, tipik o "Şark kurnazlığı" denen zihniyetin ürünüdür. Köylü deyimiyle, **"köprüden geçene kadar ayıya dayı deme"** mantığının uzantısıdır. Böyle olduğu içindir ki; **Cemaleddin Afgani**'nin öncülüğünü yaptığı Selefi (köktenci) akım, Mısır'daki siyasal olaylara karışıp "gavur Fransız, İngiliz ve Rusya" ile işbirliği yapabilmiştir.

Keza, İslam aleminin en merkezi ve güçlü hareketi konumundaki *Müslüman Kardeşler*'in kurucusu **Hasan el Benna**, Mısır'daki siyasal gelişmelere göre yön değiştirmiş; kâh milliyetçi-mukaddesatçı bir çizgi izlemiş, kâh ülkesini sömürgeleştiren İngilizlerle işbirliği yapmış, kâh kralcı kesilmiş, kâh Arap milliyetçilerle birleşip krala karşı darbe yapmış ve nihayet iktidarı tekeline alan Arap milliyetçilerine karşı, Amerikan istihbaratı CIA ile ortak hareket edebilmiştir.

İran İslam Cumhuriyeti kurucusu bazı mollaların Şah rejimine karşı çıkarken milliyetçi-devrimci güçlere dayanmış oldukları gerçeği bir yana, en Ayetullah makamında oturanların ABD ile nasıl anlaştıkları ve işbirliği yaptıklarına dair birçok belge bulunabilir. Lübnan Hizbullahı'nın nüvesini oluşturan **Musa Sadr**, 1970'lere kadar Şah rejiminin acımasız istihbarat teşkilatı SAVAK'ın emriyle hareket ediyordu.

Müslüman Kardeşler hareketinin uzantısı olmakla birlikte İran'dan büyük destek gören Filistin'deki HAMAS örgütü, 1960'lardan beri halkının kurtuluşu için mücadele eden Filistin Kurtuluş Örgütü gibi yurtsever bir harekete alternatif olabilmek amacıyla ortaya çıktı. İsrail hükümeti ve istihbaratı, başından beri HAMAS'ın canlanıp gelişmesi, büyüyüp yaygınlaşması için özel bir gayret sarfetti. **"Filistin yurtseverliğine karşı Filistin köktendinciliği"** ortaya çıkınca, İsrail buna çok sevindi. 1987'de başlayan

İntifada olayına kadar **"gavur İsrail sayesinde büyüyüp pazularını güçlendiren HAMAS"**, FKÖ'ye alternatif olabileceğine ve radikal İslamcı tavırlarla halkı peşinden sürükleyebileceğine kanaat getirdikten sonra, nihayet, İsrail ile işbirliğine son verdi. HAMAS, İsrail sayesinde bilediği silahını, eski hamisine çevirmekte beis görmedi.

Suriyeli Müslüman Kardeşler örgütü, Esad rejimine karşı, başta CIA-MOSSAD-MİT olmak üzere çeşitli istihbarat örgütleriyle işbirliği içine girdi.

"Ben şeriatçıyım, ben Hizbullahım" diyerek ortalığı velveleye veren ve hizbullahçı kesimden büyük destek alan eski RP milletvekili **Şevki Yılmaz**'ın, "büyük Şeytan" ABD'yle görüşmeler yaptığı basına yansıdı.

DİPNOTLAR

1. Bkz; 2 ve 20 Aralık 1998 tarihli *Cumhuriyet* gazeteleri.
2. Ayrıntılar için bkz; **Faik Bulut**, *İslamcı Örgütler*, c. 2, "Türkiye" başlıklı bölüm.
3. İslamcı *Yeni Zemin* dergisi, Ocak 1993.
4. *"Nurculuk, Cumhuriyet ile Hesaplaşıyor"* başlıklı haber, 20 Aralık 1998 günlü *Cumhuriyet* gazetesi.
5. Sözgelimi, Nurcu liderlerden avukat **Bekir Berk**, *"Din Düşmanı Komünizm ile Mücadele İçin Manevi Enerji Lazım"*, Sebilürreşad, no: 6, 1948; **Hüseyin Saruhan**, *"Komünizme Karşı Duracak Ancak İslamiyet Kalesidir"*, Sebilürreşad, no: 9, 1948; **Hikmet Tanyu**, *"Niçin Komünist Oluyorlar?"*, s. 32-33-41.
6. **Türker Alkan**, 1 Mart 1997 tarihli *Radikal* gazetesindeki makale. Ayrıca bkz; **Faik Bulut**, *Ordu ve Din*, ikinci baskı, Doruk yay, 1997, Ankara.
7. İslamcı yazar **Ümit Aktaş**'ın saptaması, *Yeni Zemin* dergisi, Ocak 1993.
8. Nurcu yayın organı *İttihad* gazetesindeki 4 Mart 1965 tarihli makale.
9. 1973'te Yüksek Komuta Konseyi'ne verilen raporun ikinci bölümünden aktaran **Faik Bulut**, *Ordu ve Din*, ikinci basım, s. 249.
10. Anılan rapordan aktaran **Bulut**, age, s. 257-258.
11. Anılan rapordan aktaran **Bulut**, age, s. 249.
12. Adı geçen rapordan alıntılayan **Bulut**, age, s. 249.
13. Adı geçen rapordan alıntılayan **Bulut**, age, s. 248.
14. *Yüksek Öğretim Kurulu*' (YÖK) na verilen 1985 tarihli resmi konferanstan aktaran **Bulut**, age, s. 219-221.
15. 1981 yılında askeri yönetim tarafından basılan *Anarşi ve Terör* adlı kitaptaki rapordan aktaran **Bulut**, age, s. 261-63.
16. YÖK'e verilen 1985 tarihli konferanstan aktaran **Bulut**, age, s. 216.
17. **Mansur Güzelsoy**, *İnsan Haklarından İslami Harekete: İlmi ve Siyasi Tahliller*, s. 125-127-139, Fırtrat yay, 1996, İstanbul.
18. **Güzelsoy**'un *Siyasi Vasiyetnamesi*'nden, age, s. 231-239.
19. **Fidan Güngör**, *Teoriden Pratiğe İslami Hareket*, s. 28-29, Fırtrat yay, 1997, İstanbul.

20. **Bulut**, age, s. 384-85
21. **Güngör**, age, s. 20-21.
22. **Güngör**, age.
23. **Güzelsoy**, age, s. 135.
24. Anılan rapordan aktaran **Bulut**, age, s. 254.
25. Aktaran **A. Taner Kışlalı**, *Cumhuriyet*, Aralık 1994.
26. Ankara'da yayımlanan *Siyah-Beyaz* gazetesinin **F. Sağlar**'la söyleşisi, 18 Ağustos 1995; **Alkan**, *Radikal* gazetesinde çıkan 1 Mart 1997 tarihli makale.
27. **Güngör Mengi**, Sabah, 6 Haziran 1996.
28. "12 Eylül'de Laikliğe Elveda", *2000'e Doğru* dergisi, 29 Mart-4 Nisan 1987.
29. **Ahmet Taner Kışlalı**, Cumhuriyet, 27 Kasım 1994.
30. "MİT Rapor Hazırladı: Emniyet'te İslamcı Cunta." *2000'e Doğru* dergisi, 11 Şubat 1990.
31. **Bulut**, age, s. 83.
32. **F. Sağlar** ile söyleşi, *Siyah-Beyaz* gazetesi, 18 Ağustos 1995.
33. *Aydınlık* dergisi, 12 Temmuz 1998.
34. *TBMM Faili Meçhul Cinayetler Araştırma Komisyonu Raporu* (Taslak) s. 76-77, Birleşik Sosyalist Parti İstanbul İl Örgütü yay, 1995.
35. age, s. 78.
36. age, s. 79.
37. age, s. 80.
38. age, s. 67.
39. *Aydınlık*, ags.
40. *Hürriyet*, 28 ... 1997.
41. *Aydınlık*, ags.
42. Fikri Sağlar'la söyleşi, *Siyah-Beyaz* gazetesi, ags.
43. Ayrıntılar için bkz; Diyarbakır DGM Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlanmış 26 Mayıs ve 24 Ekim 1994 tarihli iki ayrı iddianame; *Aydınlık* dergisi, 12 Temmuz 1998; Cumhuriyet, 20 Nisan 1998.
44. Diyarbakır DGM Cumhuriyet Savcılığı tarafından hazırlanmış 26 Mayıs 1994 tarihli iddianame.
45. Hizbullahı–Menzil kanadı tarafından çıkartılan *Hira* dergisinin Eylül/Ekim/Kasım 1994 ve Temmuz 1995 tarihli nüshaları.
46. Diyarbakır DGM İddianamesi, ags.
47. Menzil kanadı tarafından çıkarılan *Hira* dergisi, Temmuz 1995.

3. Bölüm

ÖRGÜTLENME MODELİ

ŞEHİR, AŞİRET VE AİLE HİZBULLAHLARI

Merkezi bir örgüt olmadığı için, bir değil birkaç *Hizbullah* oluşumundan söz etmek; neredeyse *"aşiret ve aile hizbullahları"*nın varlığını belirlemek yersiz sayılmaz. Sözgelimi radikal *Yeryüzü* dergisinin sahibi **Yaşar Polat** ile İslami Hareket'in kurucularından olan kardeşi **Şefik Polat**, Batman'da *Habizbin* aşireti mensubudurlar. *Menzil* grubunun önemli ismi **Ubeydullah Dalar**, Mardin bölgesindeki bağnaz Sünni bir cemaat içinde yetişmişti. **Hüseyin Velioğlu**, esas olarak sırtını devlete dayanmakla birlikte; Diyarbakır ve Batman Hizbullahı'nın kurucusu sayılır. Batman'daki Nurcu ve Nakşi tarikatlara bağlı öğretmen/öğretim görevlileri sayesinde vurucu kadrosunu oluşturabilmiştir.

Batman'daki Hizbullahçıların **Ekrem Baytap** sahipliğindeki *Cem Kitabevi* etrafında toplanmaya başlayıp, İstanbul Kasımpaşa Hizbullahı olarak eyleme geçtiği ve neden sonra İslami Hareket'e dönüştüğü; Diyarbakır'da ise *Menzil* ve *İlim* adlı iki kitabevi çevresinde toparlananların görece daha merkezi bir durum sergilediği görülür.

Malatya Hizbullahı, uzun süre hareketsiz kalmış; sonradan İstanbul'da boy göstermeye başlamıştır. 1997'de *Vasat* (G. Antep merkezli) ve *Ceyşullah* adı altında ortaya çıkan Hizbullahçı grupları da saymıyoruz.

Yeşil kod adlı **Mahmut Yıldırım** ise, dönemin bazı MİT yetkililerinin talimatları doğrultusunda, Bingöl Solhan ilçesindeki Hizbullahı oluşturup; özellikle **Velioğlu** başkanlığındaki *İlimciler* kanadına kadro, lojistik destek ve istihbarat sağladı. PKK itirafçıları, Özel timci polisler ve bazı Özel Harpçi subay-astsubaylar; Hizbullah kisvesi altında faaliyet yürüttüler. **General Zinnar** kod adlı PKK itirafçısı **Alaattin Kanat** ile **Adem Yakın**, bu oluşumun elebaşı idi. **Kanat**, istihbarat toplayarak tetikçileri yönlendirirken; **Yakın**, bazı önemli cinayetlerde tetikçilik yaptı.

PKK itirafçılarından **Murat Demir**'in 11 Şubat 1997 tarihli *Radikal* gazetesine verdiği, ***"İlk başta Hizbullah adıyla ortaya çıkan bir örgüt yoktu. Bu ismi biz kullandık; Hizbullah adına çok sayıda eylem yaptık.*** *PKK-Hizbullah çatışmasını kızıştırdık. Fikir, **Yeşil** kod isimli (ve JİTEM elemanı) **Mahmut Yıldırım**'dan çıktı. Fakat Yeşil, artık Hizbullah'ı denetleyemez oldu; örgüt, Batman ve diğer yerlerde bağımsız eylemler koyup kızlara, kadınlara saldırdı..."* yolundaki demeç şunu gösteriyor: Diyarbakır, Batman, Bingöl, Solhan, Nusaybin, Kızıltepe, Viranşehir, Ceylanpınar düzeyindeki Hizbullahçı örgütlenmelerin büyük bir kısmı devlet denetiminde başlayıp, geliştirilmiş ya da sona erdirilmiştir.

Öte yandan, Hizbullah örgütünü konu edinen 1992 tarihli ilk resmi raporlardaki saptamalar da "merkezi bir yapı olmadığı" yönündedir: **"İl ve ilçelerde hücreler şeklinde örgütlendiği görülen Hizbullahçı kesimde, aile ve aşiret bağlarının önemli yer tuttuğu bilinmektedir... 1985-86 yıllarında artık yavaş yavaş belli ölçüde dağınıklıktan kurtularak teşkilatlanma ve belli bir çatı altında toplanma yolunda büyük mesafeler katetmelerine**

rağmen, yine de birkaç parçaya bölünmelerin önüne geçememişlerdir..."*

Bu düzlemde, Hizbullah örgütünün ne zaman oluştuğu; ilk toplantının hangisi olduğu; öncü kadroların kimlerden oluştuğu meselesi yeterince açıklık kazanmamıştır.

Her durumda; mutlaka tarih atmak gerekiyorsa, İran İslam Devrimi'nden sonra yani 1980 başından itibaren *MTTB* ve *Akıncılar Derneği* çevresindeki köktenci küme veya şahısların, özellikle Humeyni önderliğindeki İran ile Afganistan Mücahitleri'nin faaliyetlerine sempatiyle baktıkları; her iki ülkeye giderek teorik ve askeri eğitim aldıktan sonra, **Türkiye'deki düzeni şiddet yoluyla değiştirip bir İslam devleti kurmayı amaçladıkları** söylenebilir. Bu çerçevede, ilk Hizbullahçı toplantıdan çok, farklı hizbullahçıların birkaç toplantısından söz etmek yerinde olur. Sözgelimi bunlardan biri, **1980'de Diyarbakır'daki köktendincilerin (Fidan Güngör, Hüseyin Velioğlu, Mansur Güzelsoy gibi)** ***Vahdet Kitabevi*'nde** gerçekleştirdiği toplantıdır. Diğeri, **Batmanlı Ekrem Baytap'ın sahip olduğu** ***Cem Kitabevi*'nde yapılmış** olanıdır. Üçüncüsü, **1981 yılında İstanbul Kasımpaşa'da,** önceki bölümlerde sözü edilen toplantılar dizisidir. Dördüncüsü, 1984 yılındaki polis operasyonlarıyla ilk darbeyi yiyen İstanbul merkezli Hizbullahçıların, bir yıl sonra yeniden İstanbul-Ankara-Batman hattında toparlanmak için düzenledikleri toplantılar dizisidir. İzleyen dört yıl içinde üç toplantı merkezi yine Batman iken; dördüncü toplantı 1989 yılında Ankara'da, beşincisi 1991'de İstanbul'da ve altıncısı 1992'de Yalova'da gerçekleşmiştir. 1987, Diyarbakır merkezli Hizbullah'ın *Menzil* ve *İlim* kanatları olarak bölünme yılıdır. Bu tarihten itibaren, daha yerel düzeydeki (Solhan, Silvan, Bingöl) Hizbullahçı oluşumlar için herhangi bir toplantı tarihi belirlemek zor-

* Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Daire Başkanı Halil Tuğ tarafından hazırlanıp, 1992'de MGK'ya sunulan raporun basına yansıyan bölümünden.

dur. Devletin bu işe destek ve katkısını da gözönünde bulundurursak; 1991 yılını; il, ilçe, aşiret, aile, resmi birimler düzeyindeki *"Hizbullahların miladı"* olarak değerlendirmek mümkündür. Devletin neredeyse başından beri işin içinde olması, **fiili bir durum** yaratmış; zaman ile zemine uygun olarak ve ihtiyaca binaen **"çeşit çeşit Hizbullahlar ortaya çıkmış/çıkartılmış yahut sona ermiş/erdirilmiştir."**

Kaba bir tasnif yapmak gerekirse, *İslami Hareket* adlı Hizbulahçı grubun genelde İstanbul'da; *Menzilciler* ve *İlimciler* olarak bilinenlerin ise, özel olarak Doğu ve Güneydoğu illerinde faaliyet gösterdikleri söylenebilir.

1- İSTANBUL KASIMPAŞA HİZBULLAHI

Dini kitapları okuyarak, seminerlere katılarak İslami bilgilerini arttıran ve bunların etkisinde kalan **İrfan Çağırıcı, Rıdvan Çağırıcı, Mehmet Dalmaz, Metin Torun, Nejat Atiker** ile **Selim Gülcan**; Türkiye'deki mevcut düzenin değiştirilip, yerine İslam esaslarına dayalı bir düzenin getirilmesi amacıyla örgüt kurmayı kararlaştırmışlardır. Sonuçta, *Hizbullah* adıyla bir örgüt ortaya çıkmış; **İrfan Çağırıcı** (kod adı: Hüseyin Galip)*, *Genel Emir* (Genel Sekreter) seçilmiştir.

Örgüt, dört temel alanda faaliyet göstermeyi hedeflemiş ve sorumlularını tayin etmiştir:

Tebliğ Kolu : **Metin Torun**

İçtimai Kol : **Nejat Atiker**

İstihbarat Kolu : **Mehmet Dalmaz**

Askeri Kol : **Selim Gülcan**

* Daha ünlü kod adı ise Mehmet Kayacan'dır.

A) TEBLİĞ KOLU:

a) **Sorumlular:** Metin Torun (kod adı: Ömer Kaya), Ramazan Karakaya (kod adı: Ali), Abdullah Bilen (kod adı: İbrahim), Halit Tekin (kod adı: Ziya)

Tebliğ Kolu Başkanı, aynı zamanda *Merkezi Şûra* (merkez komite) üyesi olup, rey (oylama) ile seçilip Genel Emir tarafından onaylanır.

b) **İçtüzük:*** Toplam 7 maddeden oluşan içtüzük uyarınca; Teşkilat Genel Emiri olarak adlandırılan genel sekreter veya örgüt sorumlusu / örgüt başkanı (İrfan Çağırıcı), bu kolun sorumlusu ve üyelerini atama ve azletme veya başka bir alanda görevlendirme yetkisine sahip olan biricik kişidir. Üyeler, Genel Emir'e *biat* (bağlılık yemini) etmekle yükümlüdürler. Kol Başkanı, örgüt başkanının çalışma alanındaki temsilcisi olup; üyelerin kendisine itaat etmeleri ve verdiği görevleri eksiksiz yerine getirmeleri şarttır. Üyelerarası şikayet (sözlü veya yazılı) ve anlaşmazlıkları çözüm için başvuru makamı yine Genel Emir'dir. Tebliğ Kolu büyüdükçe, yetenekli mensupları arasından Şûra (Danışma Kurulu) üyelerini seçecekler. Şûra ise, Genel Emir'in onayıyla bir Yürütme Kadrosu oluşturacaktır.

Tebliğ Kolu, esas olarak **"basın-yayın, propaganda işleri ve ilmi araştırma diye bilinen dinsel faaliyet işleri"**nden sorumlu olacaktır. Biri **halka ve kitlelere**; diğeri ise **dinsel açıdan bilinçli insanlara ve dava adamlarına** olmak üzere iki türlü etkinlik söz konusudur.

Tebliğ, **halk kitlelerini, İslam stratejisinin gereklerine göre çeşitli yolları deneyerek belli bir kıvama getirmek; halk arasında propaganda, ajitasyon faaliyetleri yürüttükten sonra, sı-**

* Örgütün Programı hayli ayrıntılı ve dili ağdalı olup, maddeler halinde sıralanmıştır. Programı özetleyip sadeleştirdik.

radan veya bilinçli insanları İslam davası ile bu amaçla kurulan örgüte çağırmaktır. Çağrının İslam literatüründeki adı *dâvet*'tir.

Tebliğ Kolu'nun çalışması, müslümanlara yöneliktir. Şehirler ve veya Türkiye çapında, inançlarını henüz uygulamaya koymamış, eyleme geçirmemiş; İslamı her bakımdan yaşamamış/yaşayamamış, dinini tam anlamıyla hayatına uygulayamamış; üstüne farz olan ibadetleri kısmen yapan, düşünce bakımından mevcut düzene/rejime karşı çıkan bireyler ile imkansızlıklar yüzünden İslamcı bir teşkilatta fiilen çalışmamış rejim muhalifi kişileri, **hem İslamcılığa hem de örgüte çekmeyi amaçlamaktadır.**

Bu kol mensuplarının **başlangıçta silahsız olmaları esas alınmış olmakla birlikte, gelişmeler silahlanmayı zorunlu kıldığında, Askeri Kol'un denetiminde silahlı etkinlik göstermesi şart koşulmuştur.**

Tebliğ Kolu'ndan olanlar, çalışma alanlarının benzerliğinden ötürü, sadece *İçtimai Kol* olarak bilinen *Halkla İlişkiler Bölümü* üyeleriyle temas edebilirler. Her iki kol, zaman zaman ortak faaliyetler yürütebilecektir.

Örneğin *İçtimai Kol*, halk arasına girerek kitlelerin anlayacağı basit propaganda yöntemleri ve sade bir dille, **"İslam dininin bir bütün olduğunu; müslüman olan kişinin, bu dini, hayatının her alanında yaşaması/yaşatması gerektiğini"** anlatacaktır. Ardından müslümanları, **"tavizsiz biçimde İslamı yaşamaya çağırıp, halkın *inqılabî* (devrimci-ihtilalci) bir çizgide toplanmasına"** çalışacaktır. Özetle, *davetçi/tebliğci* (propagandacı-ajitatör) görevini üstlenen *İçtimai Kol*, **halkı, devlete karşı ayaklandırmanın yollarını arayacak**; fakat başlangıçta, Örgüt'ün varlığından asla söz etmeyecektir.

Halk bilinçlenip bir üst seviyeye yükseldikçe, kitleler arasında

ihlası (davaya sadakati) ve anlama düzeyi yüksek önderler ortaya çıktıkça; *Tebliğ Kolu* devreye girecek; **bu elemanlarla temas kuracak ve belli aşamadan sonra, bunları öncü kadro olarak yetiştirecektir.**

Özlü bir ifadeyle, Tebliğ Kolu'nun görevi **"öncü kadro"** yetiştirmektir. İçtimai kol ise, öncü kadro'nun **keşif bölüğü** gibi hareket etmekle yükümlüdür. Yani, gerektiğinde öncü kadronun önündeki engelleri kaldırabilecek mayın temizleyicisi rolü üstlenmek; zaman zaman öncü kadroyu bazı işlerden alıkoymak veya bazı faaliyetlerinde desteklemek; farklı yöntemlerle halkı, **öncü kadro'ya hizmet edecek bir kıvama** getirmek, vs., İçtimai Kol'un görevleri arasındadır.

Tebliğ Kolu, çalışma sahası içindeki her türlü ilmî (dinsel/inançsal) ve pratik çalışmaları yapmakla yükümlü olup; kazanılan taraftarlar arasında öncü kadro oluşturma sürecinde, örgütün çeşitli kadrolarında yer alacak şahısları seçmek için bir **süzgeç görevi** görür. Harici (dışarlıklı) diye tanımlanan şahısların bilinç düzeylerini ölçecek, sorumluların görüşünü almak kaydıyla, belli bir eğitim devresinden sonra, onları belli alanlarda çalıştıracak olan da bu koldur.

c) **Kol İçi Faaliyet:** Toplam 8 maddeden oluşan faaliyet alanı şöyle belirleniyor: Bu kol, öncelikle eğitim çalışmalarına ağırlık verir. Üyeler, İslam'a ait bütün öğreti ve bilgilere sahip olmalı; araştırmalı, okumalı, kendilerini yetiştirmeli ve başkalarıyla fikirsel mücadeleler verebilecek ölçüde bir *davetçi* (propagandacı) olabilmelidirler.

Kol başkanının program dahilinde verdiği bütün direktiflere uyulmalı; onun istediği yayınlar istenilen sürede okunmalı, uzmanlık derecesinde araştırmalar yapılmalı; faaliyet alanından sapmalar olduğunda, Kol sorumlusu ile Genel Emir bundan haberdar edilmelidir.

Toplantılara tam bir disiplin içinde katılmak; muhalefet edilse bile, alınan kararlara mutlaka riayet etmek ve görevler küçümsenmeden yerine getirilmek esastır. İnanç doğrultusunda girişilen mücadele/savaşta, tam bir disiplinli olmak; Örgüt merkezini oluşturan *Emir* (Başkan) ve *Şûra* (Danışma Kurulu/Merkez Komitesi) tarafından alınan karar veya verilen görevleri vakit geçirmeden hayata geçirmek şarttır.

d) **Kol Dışı Faaliyet:** 10 maddeyi içeren etkinlikler arasında aşağıdaki hususlar bulunur: Çalışılacak bölgeyi iyice araştırmak; özel ve genel sorunları saptamak; ilgili kişi ve diğer İslami cemaatlerle irtibat kurmak; başka oluşum veya şahıslarla tartışmalara, sohbetlere katılıp ortak (İslami) bir görüşe varmak; temas kurulanların örgütte çalışmalarını sağlamak; örgüt adına yapılan bilumum eylem ve siyasi nitelikli hareketleri sempatizanlara duyurmak, onlara gerekli açıklamalarda bulunmak; bölge toplantılarına katılan elemanlardan yetenekli olanlar hakkında rapor tutmak; basın yayın işlerini organize etmek; illegal yayınları örgüt elemanlarını, legal olanları ise sempatizanlara ulaştırmak; dini konularda (fıkıh, tefsir, akaid, hadis) ve sosyal alanlarda ihtisas yapmak; mutlaka bir yabancı dil öğrenmek; orta dereceli ve yüksek okullardaki propaganda faaliyetlerini organize etmek suretiyle öğrencilerin harekete fiilen katılmalarını sağlamak ve nihayet belli alanlarda araştırma yapıp, sonuçlarını örgüt başkanına sunmak.

e) **Önlem ve Kurallar:** Biri kol içi, diğeri kol dışı olmak üzere toplam 18 madde halinde sıralanmıştır. Şöyle ki: Alınan kararlarda duygusal davranmamak; muhalefet edilmiş olsa bile, bu kararları mutlaka uygulamak. Çünkü, **alınmış bir karara uyma disiplini, aslında alınacak kararların en büyüğü niteliğindedir.** Kol Başkanı'nın aldığı kararın örgüt stratejisine ters düşmesi halinde, bunu örgüt başkanına iletmek. **Toplantı ve diğer faaliyetlerde, Kol Başkanı'nın emirleri ile İslamî ahlâk ilkeleri doğrultusunda**

davranmak. Eğitim ve kültürel çalışmalarda kişisel çaba göstermek; güvenli mekanlarda toplantılar düzenlemek.

Kol başkanı ve üyelerine, kimliklerinde kayıtlı isimleriyle hitabedilecek. Zamanla herkese birer **müstear** (kod) isim verilerek, bu adlarla çağrılmaları sağlanacak. Gerçek kimlikte kayıtlı bilgiler süreç içinde unutulacak. Elemanların gerçek kimlik, adres ve işleri (meslek veya faaliyet) değiştirilip, üyenin bile kişisel belleğinden silinecektir.

Toplantı mekanları dışarıya karşı son derece sıradan ve basit yerlermiş gibi gösterilecek; öğrenci ders çalışmaları veya bekar evleri gibi. Bölge sorumlusu, kendi mıntıkası dahilindeki bu evlerin güvenliğinden sorumlu olacak. **Bu tür evlerde kesinlikle silah, mühimmat, cephane, tahrip maddeleri bulundurulmayacak ve her an aranacakmış gibi temiz olacak. Arama esnasında toplantının mahiyeti hemen değiştirilip dost ziyareti, mevlût okuma, sohbet vs havası verilecek. Örgüt başkanının izniyle, yetecek kadar silah ile, gizlenmesi mümkün olmayan bazı dökümanlar bulundurulabilir.**

Yaşanılan ortama uygun kılık-kıyafete özen gösterilecek. Yerine göre **sakal bırakılıp şalvar, cübbe giyilecek veya tersi yapılacak.** Kol üyeleri, mümkün olduğunca **başka kollardaki üyelerle görüşmeyecek**; diğer kolların **eylem, faaliyet ve siyasi nitelikli etkinliklerine ilişkin bir şey sormayacaklar.** Örgüt başkanı, Tebliğ Kolu ile İçtimai Kol ortak faaliyetlerini tayin edecektir.

Sürekli izleniyormuş gibi tedbirli ve ihtiyatlı olması gereken üyeler, toplantılara girip çıkarken, değişik yollardan gelip gitmeyi âdet haline getirecekler.

f) **Teşkilatlanma:** Sadece İstanbul için geçerli olan bu örgütlenme modeline göre, Tebliğ Kolu Yönetim Kadrosu'nu 25 kişi oluşturur. Bunların dördü Kol Başkanı ile Kol Şûrası üyesidir.

Teşkilatlanma, sıralama ihlal edilmeyecek biçimde dört aşamada tamamlanacak.

İlk merhale: Yönetim kurulu oluşturup bölgeleri belirlemek.

İkinci merhale: Beşli gruplardan oluşan, sorumlusu ve üyeleri tayin edilen bölge komiteleri kurmak.

Üçüncü merhale: Bölge yönetim kurulları ile kısım faaliyet elemanlarını tespit ettikten sonra, harekete geçmek.

Bölgeler: Teşkilat, İstanbul şehrini dört ana bölgeye ayırıyor.

(A) Bölgesi: Beyoğlu- Fatih-Eminönü,
(B) Bölgesi: Beşiktaş-Şişli-Sarıyer,
(C) Bölgesi: Bakırköy-Eyüp-Gaziosmanpaşa,
(D) Bölgesi: Beykoz-Üsküdar-Kadıköy-Kartal-Şile-Yalova.

Kendi içinde beş kısma ayrılan her bölgede; sorumlusu ile birlikte dört eleman çalışacak. Ayrıca Tebliğ Kolu Şûrası'nın birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü üyeleri, sırasıyla anılan bölgelerin sorumlusu olacaklar.

Bölge Komiteleri Yönetim Kurulu üyelerinin sayısı, sorumlusu dahil 6 kişidir.

Her şey merkezi gibi görünüyor olsa bile, bölgelerdeki faaliyetlerde önemli oranda özerklik söz konusudur.

B- İCTİMAİ KOL

a) **Sorumlular:** Nejat Atiker (kod adı: Erol Çetiner), Erdoğan Torun (kod adı: Hasan Kaya), Ayhan Torun (kod adı: Said), Metin Sarıkaya (kod adı: İlyas).

b) **İçtüzük:** 7 maddelik içtüzük gereğince, Kol Sorumlusu genel Emir tarafından belirlenir. Örgüt Başkanı'nı temsil eden ve Örgüt Şûrası (Merkez Komite) üyesi olan Kol Sorumlusuna itaat şarttır.

Bu kolun tanımı ve çalışma alanı aşağıdaki gibi belirlenmiştir: **Hizbullah** örgütünün amaçları doğrultusunda kurulmuş *Halkla İlişkiler Kolu*'dur. Savunulan İslam davasını, bu davanın mahiyetini, **girişilen savaşta/mücadelede yapılan ve yapılacak olan her türlü eylem, fiiliyat ve hareketin, halkın anlayacağı dilde anlatılması** görevini üstlenir.

c) **Mahiyet:** Halkı yanına almayan, ondan kopuk hareket eden, eylem planı içinde halk unsurunu gözönünde bulundurmayan hareketlerin ihtilal/devrim sahnesinde yeri yoktur. İnkılâpçı (devrimci/ihtilalci) bütün teşkilatlar, daima halk desteğini dikkate alırlar. İçtimai Kol, **gizli ve son derece içine kapalı çalışan inkılâpçı örgütün, halka tanıtılması ve duyurulması işlevini üstlenir.**

Kol elemanları, halk adamıdırlar. Halkın sorun, endişe kaynaklarından haberdâr olurlar. **Ekonomik, sosyal, psikolojik ve İslami durumları hakkında rapor tutarlar.** Halkın desteğini almaya yönelik faaliyet yürütmekle yükümlüdürler.

İslam davasının esaslarını anlatıp, kitleleri İslamı yaşamayı çağıracaklar. Ancak halkın bilinçlendirilmesi aşamasında, örgüt veya teşkilatın adını anmayacaklar.

d) **Faaliyet**: Biri 10 maddeden oluşan iç, diğeri 18 maddeden meydana gelen dış olmak üzere iki ana bölüme ayrılan faaliyetler, birçok bakımdan (eğitim, disiplin, itaat, kendini yetiştirme, kararlara uyma, içtüzüğü ezberleme, görev bilinci, toplantı, güvenlik, yasaklar vs) Tebliğ Kolu faaliyetlerine benzer.

İç faaliyetlerdeki farklı nokta şudur: İçtimai Kol elemanlarının halka yönelik anket, röportaj vs konularda araştırma yapmaları

ve illegal bulundukları çevreyi iyi tanımak maksadıyla bazı özel hususlara ağırlık vermiş olmaları zorunluluğu getirilmiş.

Dışa yönelik faaliyetlerdeki **farklı noktalar,** şöyle sıralanabilir: Her fırsatta, her sınıftan insana ulaşabilmek ve davayı anlatmak; işbirliği yapılabilecek kişilerle temas kurmak; örgütün istediği haber ve yorumları halka duyurmak; teşkilata ait her çeşit yayının dağıtımını sağlamak; **kadınlara mahsus toplantılar düzenlemek;** ihtiyaç duyulan zamanlarda Tebliğ Kolu'ndan ayrı biçimde halka yönelik **bildiri ve risaleler** yayınlamak; **İslami konularda tartışılan meseleleri açıklığa kavuşturmak için Tebliğ Kolu ile birlikte yeni risaleler hazırlamak veya halkın yanlış bildiği/anladığı dini meselelerde açıklama yahut toplantılar yapmak**; halkı İslam'a yakınlaştıran veya ondan uzaklaştıran etkenleri araştırmak; halkın mevcut siyasi rejimle ilişkilerini araştırıp; **bu rejime karşı besledikleri duyguların** (nefret veya sevgi) **nedenini irdelemek**; **halkı ayaklandırma yöntemlerini bulmak;** toplumsal/siyasal faaliyetlerden (miting, gösteri, yürüyüş, grev) yararlanarak, bunları İslami dava doğrultusunda kullanmak; **halkı yanıltan, doğru yoldan saptıran ve gerçekleri görmesini engelleyen kuruluşları tespit ettikten sonra, bu konuda kitleleri uyarmak, onları halk nezdinde deşifre ve teşhir etmek.**

e) **Önlem ve Kurallar:** Kol içine ait 6, dışına ait 10 maddelik önlem ve kural söz konusudur. İç önlem ve kurallar (toplantılara katılma, kararlara uyma, sorumlu belirleme, disiplin, güvenlik tedbirleri, toplantı mekanları, vs) Tebliğ Kolu'nda anlatıldığı gibidir.

Dış kural ve önlemlerin (kod ismi, değişik adres ve meslek bildirme, ortama göre giyinip davranma, toplantı yapılacak evlerde örgütsel döküman ve silah gibi yasak malzemeler bulundurmama, toplantı yerlerinin her an aranma olasılığına karşı tedbirler alma; ani baskınlar sırasında örgütsel toplantıları nikah, mevlût, sohbet

gibi münasebetlere dönüştürebilme, vs) Tebliğ Kolu'nda belirtilen esaslara uygunluk gösterdiği söylenebilir.

Birkaç farklı noktadan söz edilebilir: Mesela, İçtimai Kol elemanları, **elverdiğince toplantılara hanımlarıyla birlikte katılıp,** meraklı bakışlara karşı, olaya aile ziyareti havası vermeliler; davaya sempati duyanlarla yakın temas kurabilmek için onları aileleriyle birlikte ziyaret etmeliler; mümkün olduğunca silahsız gezmeliler; **kadınlara yönelik toplantılara, diğer koldaki üye hanımlarının katılmalarını sağlamalılar;** yaptıkları bu tür faaliyetlerde, sanki örgütle herhangi bir ilişkileri yokmuş gibi davranmalılar; halka, örgüt değil İslam'ın mahiyetini anlatmalılar. Faaliyet esnasında insanları düşünmeye sevkedici, harekete geçirici söz ve davranışlar sergilemeliler.

f) **Faaliyet Sistemi:** Üç merhaleden oluşur.

İlk aşama: Fikri olgunlaşma ve eğitim.
İkinci aşama: Halka açılma öncesi hazırlık.
Üçüncü aşama: Fiili çalışma.

g) **Teşkilat Şeması:** İstanbul'da dört kısma ayrılan bölgelerde, Tebliğ Kolu'nun benzeri bir örgütlenmeye gidilmesi öngörülüyor.

C-İSTİHBARAT KOLU

a) **Sorumlular**: Mehmet Dalmaz (kod adı: İsrafil Şimşek), Mustafa Özsomuncu (kod adı: İsa), Süleyman Ayan (kod adı: Abbas), Ramazan Koyuncu (kod adı: Hamza), Ahmet Torun (kod adı: Abdülkadir).

b) **İçtüzük:** İstihbarat Kolu içtüzüğü 7 maddedir. Diğer kollarda (sorumlu tayin etme, görevlendirme, azletme, itaat, karara uy-

ma) belirlenen esasların aynısıdır.

c) **Mahiyet:** Kol elemanları haber almak, istihbarat toplamak, bilgi edinmek, haberleşmek ve elde edilen bilgileri bir merkezde toplamakla yükümlüdür. İstihbarat Kolu, bağlı bulunduğu teşkilat ve dernek tarafından belirlenen görev ve sorumluluk sahası içinde çalışır. Sorumluluk sahasının belirlenmesindeki ölçü, **Kur'an ile Sünnet** (Peygamber'in söz ve davranışları)'tir. **İslam'a ilişkin olmayan düzlemdeki istihbarat için ölçü, ideolojinin buyruklarıdır.** İstihbarat Kolu, örgüt başkanına karşı birinci elden sorumlu olup; **eylem, suikast, katl** (öldürme) işlerine karışmaz. Çünkü bu tür eylemler, Askeri Kol'un sorumluluk alanına girer. Fakat, **çok özel ve gizli durumlarda, bazı öldürme eylemini gerçekleştirebilir.** İstihbarat faaliyeti, İstanbul ve Türkiye çapında yürütülecek; elverdiğince her tarafa eleman gönderilip gerekli bilgi temin edilecektir.

İstihbarat Kolu, bazı eylem ve hususlarda Askeri Kol ile işbirliği yapmakla görevlidir. Bununla birlikte, Askeri Kol, **mecbur kalmadıkça İstihbarat'tan yardım istemeyecektir.**

d) **Faaliyet:** 10 maddelik kol içi faaliyeti, diğer kollardakinin hemen hemen aynısıdır: Disiplin, kararlara uyma, eğitim, okuma, araştırma, kendini yetiştirme gibi.

18 maddelik kol dışı faaliyetlerin büyük bir kısmında özgün noktalar ise şöyle sıralanabilir:

Teşkilat içinde yer alan kişilerin özel durumlarını araştırıp Kol sorumlusu ile örgüt başkanına bildirmek. Örgüte yeni girenleri yakından izleyip hakkında bilgi toplamak ve durumlarının elverişli olup olmadığını belirleyen raporlar sunmak. **Çeşitli kademelerde görev alan veya almayanların faaliyetlerini izleyip rapor etmek.** Örgütün ilgili olduğu bireyler hakkında bilgi toplamak. **Türkiye'de bulunan İslamcı cemaat ve gruplar arasına adam sokup; onların izledikleri yol, yöntem, siyaset, strateji ve sayılarına ilişkin istihbarat temin etmek;** bu çevrelerden örgüte yakınlık duyabilen veya girmeye hazırlanan şahısları saptayıp Tebliğ Kolu'na bildirmek. İslami görünen ve İslamcı motifler kullanan cemaat, topluluk veya grupları konu alan araştırma yapıp; olumlu veya olumsuz yanlarını saptamak; **elebaşları ile önde gelenlerinin özel hayatlarını, faaliyetlerini araştırmak.** Örgüte yakın kişileri bulup tespit etmek.

Örgüt dışındaki (İslami veya İslami olmayan) grup ile kişiler hakkında bilgi toplayıp, faaliyetlerini izlemek. Bu tür kesimlerin saldırılarını, Askeri Kol ile işbirliği halinde engellemek/önlemek; **gerektiğinde gizli yapılması gereken bazı eylemleri tek başına yapmak; öldürme işlerini organize ederek söz konusu grupların elebaşlarını ortadan kaldırmak.**

Genel hedef olan devlet kuruluşlarının yerlerini; bilhassa **karakol, emniyet ve MİT karargâhlarının** mekanlarını ve buralarda görevli olanlara ait bilgi toplayıp analiz etmek. Gerektiğinde, **maddi imkanları devreye sokarak bu tür görevlileri satın almak** ve böylece geniş çaplı istihbarat ağı oluşturabilmek.

Devlet veya özel kuruluşlar ile buralarda çalışanlara yönelik saldırılarda, öncelikle gerekli bilgiyi toplamak ve saldırıyı organize edecek olan Askeri Kol sorumlusuna konuya ilişkin rapor vermek.

Teşkilatın çalışma yapacağı fiiliyatlar, siyasi eğilimler ile bulumum hareketler hakkında gerekli bilgileri toplayıp değerlendirdikten sonra, örgüt Genel Şûrası (Merkez Komite)'na sunmak.

Gizli dağıtılması gerekli bildiri ve yayınları, istenen yöntemle dağıtmak.

Büyük tehlikeleri önceden haber alıp; örgüt üyelerinin buna

karşı tavır ve önlem almalarını sağlamak. Örgüt elemanlarını korumak ve gizlenecek yerleri temin etmek.

Her türlü resmi evrakın değiştirme ve tanzim işlemini yapmak; teşkilat mensupları için lazım olan belgeleri bulmak. Savaş halinde olduğumuz devletin işleyişi, teşkilatlanma sistemi, örgütümüze karşı tavrı ile **devlet kadrosunu oluşturan özel/önemli kişiler hakkında her türlü bilgi ve belgeyi toplayıp değerlendirmek; bu kişilere yönelik saldırıları kolaylaştırıcı yöntemleri bulup ortaya çıkarmak,**

Yabancı ülkelerin siyaset, devlet yapıları ve teşkilat sistemlerinin yararlı veya zararlı yönlerini araştırmak. **Dış devletlerle irtibata geçerek gerekli alışverişi sağlamak; dış ülkelere veya ülke içindeki gizli yerlere, örgüt mensuplarının götürülüp getirilme işini yapmak ve nihayet Askeri Kol'un onayladığı alanlarda eğitim görmelerini ve ilgili bütün ülkelerle haberleşmeyi sağlamak.**

d) **Tedbir ve Kurallar:** Kol içi tedbir ve kurallar 8 maddeden oluşup; önceki iki kolunkine (disiplin, kararlara uyma, toplantılar, vs) benzer. Farklı olarak, 3. maddede, *"Emir (Başkan) haricindeki tavsiyelere uymaya zorlayıcı bir unsur yoktur"* denilmekte; 8. maddede ise, *"olağan ve olağanüstü toplantıların yapıldığı mekanlar, son derece gizli ve güvenilir olacak; buralara geliş gidişlerde Kol sorumlusunun talimatlarına göre hareket edilecektir"* ibaresi yel almaktadır.

Kol dışı önlem ve kuralların toplamı 10 maddedir. Diğerlerine benzeyen hususlar (disiplin, güvenlik, kimlik gizlenmesi, kod ismi, vs) dışındaki farklı noktalar şöyle sıralanabilir: Toplantı yerlerine geliş gidişlerde azami dikkat sarfedilecek; değişik yollar izlenecek ve değişik vasıtalarla gidilip gelinecektir. Her üye toplantıya tek başına ve belli aralıklarla gelip, gidişte aynı şekilde hareket edilecektir. İstihbarat merkezine ve şubelerine, Kol mensubu dışında kimse uğramayacaktır. Gerekirse diğer Kol mensupları, istihbarat ve hücre evlerini bilmeyecektir.

İstihbarat Kolu toplantılarına katılan bütün üyeler, **belirli bir aşamadan sonra silahlanacaklar; görev dahilinde umumiyetle silahlı olacaklardır.** Elemanların silah taşıma ruhsatı Emir (örgüt başkanı)'in onayına bağlı olacaktır.

Kol merkezlerinde örgütsel döküman ve istihbarat raporları bulunduğundan, buralar sürekli biçimde silahlı korunacaktır. Herhangi bir baskın durumunda, derhal müdahale edilip karşılık verilecektir.

Kılık kıyafet ve giyim kuşam ortama uydurulacak; yerine göre sakal bırakılıp, şalvar ve cübbe giyilebileceği gibi, yerine göre de halkın giydiği normal kıyafetler kullanılacak. **Önemli ve hususi görevler esnasında polis, subay, er vs gibi üniformalar giyilmek suretiyle, görevin muhtevasına uygun bir hava yaratılacaktır.**

İstihbarat elemanları, **örgütün diğer kollarında olsalar bile kimlik ve görevleri gizli kalacak;** bu Kol, sadece Emir'e karşı sorumlu olacaktır. İstihbarat Kol mensupları, **mümkün olduğunca ailelerinden uzak kalacak,** birlikte yaşıyorlarsa, teşkilattan asla bahsetmeyecekler. Üyeler, kendilerine bağlı olan kol dışı elemanları, genel merkeze götürmeyecekler; Kol sorumlusu veya kişilerine ait herhangi bir bilgi vermeyecekler. Ek olarak, görev alanları içindeki faaliyetler (takip, eylem, vs) hakkında, teşkilat üyesi veya dışarlıklı kimseye herhangi bir şey söylemeyecekler.

e) **Teşkilatlanma Şekli:** İstihbarat Kolu; 5'i Yönetim Kadrosu'nda, 20'si ise kısım sorumlusu olmak üzere 25 kişiden oluşur. 5 kişiden biri Kol Başkanı, 4'ü de Kol Şurâsı üyeleridir. Sadece İs-

tanbul için geçerli olan bu örgütlenme şekli, diğer iller ile yurtdışında başka biçimde yürütülecektir.

Teşkilatlanma üç aşamada tamamlanır:

Birinci aşama: İstihbarat Kolu Şûrası (Yönetim Kurulu) oluşturma, eğitimden geçirme ve tespit edilecek bölgelerdeki Şûra üyelerini belirleme.

İkinci aşama: Bölge komiteleri oluşturup örgütlemek, fiili harekete alıştırmak, kısım sorumlusu olabilecek komite üye ve bölümlerini belirlemek.

Üçüncü aşama: Kısım elemanları ile sorumlularını eğiterek, eyleme geçirmek.

Dört ana bölgeye ayrılan İstanbul'daki her bölge, kendi içinde beş kısma ayrılır. Faaliyet alanı genişledikçe, 10 kısma bölünebilir.

İstihbarat Kolu, davaya sempati duyan veya yerine göre örgütü destekleyici tavırlar koyan bireyleri, istihbarat yapmaya elverişli olup olmadıkları bakımından değerlendirdikten sonra, onlarla temas kurup kendilerinden sempatizan düzeyinde yararlanabilir.

f) **Çalışma Sistemi:** Bu kolun çalışma sistemi üç bölümlüdür. İlk elde, "fikri olgunlaşma ve eğitim"; ikincisinde, "istihbarata geçiş dönemi"; üçüncüsü de "fiili çalışma dönemi"dir.

İstihbarat, takip ve kontrol, şifre yapıp-çözme bilgisi, vs türünden teknik çalışmalar, Kol sorumlusunun denetiminde özel bir eğitim şeklinde sürdürülecektir. İmkanlar ölçüsünde **istihbarata ilişkin filmler izlenecektir.** Haftalık tatil günlerinde, Kol sorumlusuna araba temin edilerek, üyelerle birlikte çevre araştırması yapılacaktır. Araştırmalar araba ile yapılırsa, **üç ya da daha fazlası birarada** bulunabilir. Araba gerektirmeyen araştırmalarda ise, temiz ve dikkat çekmeyecek kıyafetler giymiş üç kişi, birlikte değil ayrı ayrı faaliyeti yürütecekler.

D- ASKERİ KOL

a) **Sorumlular:** Selim Gülcan (kod adı: Yasir Çetiner), Rıdvan Çağırıcı (kod adı: Yılmaz Galip).

b) **İçtüzük:** Örgüte ait içtüzük bulunamamıştır.

c) **Mahiyeti:** Askeri Kol, ileride yapılacak olan İSLAM DEVRİMİ'ni gerçekleştirmek üzere, bir **çekirdek güç/ vurucu güç** oluşturmak gayesiyle kurulmuştur.

Örgüt mensupları, Hz. Muhammed zamanında Mekkeli Müslümanların, Müşrik (putperest)lerin kervanlarına saldırarak ganimet elde etmelerini, yöntem olarak kabul etmiştir.

2- GÜNEYDOĞU HİZBULLAHI

Oluşum:

1979-80'lerde henüz yapılanma halinde olup, ilk toplantıyı Diyarbakır'daki *Vahdet Kitabevi*'nde gerçekleştirdi. Öncüleri **Fidan Güngör, Mansur Güzelsoy, Ubeydullah Dalar** ve **Hüseyin Velioğlu**'dur. Aynı tarihlerde Batman'daki **Ekrem Baytap**'ın sahibi olduğu *Cem Kitabevi* etrafında toplanan bir grup, 1981-83 sürecinde İstanbul'daki toplantılara katıldı.1984'teki tutuklamalarda büyük darbe yedi. 1985-86'da özellikle Batman-İstanbul hattında toparlanmaya gitti. 1986-87 arasında yeniden yapılanma başlatıldı.

1988'den itibaren, taban kazanma konusunda faaliyet gösterdi. Özellikle düşük yoğunluklu savaşın tırmanışta olduğu Güneydoğu bölgesinde dini düşünceleriyle ön plana çıkan kişiler, lise çağlarındaki öğrenci veya gençliğin diğer kesimlerine el attı. Akrabalık, aşiret ve aile ilişkileri çerçevesinde giderek yaygınlaşma eğilimi gösterdi. 1991'de dönemin Genelkurmay Başkanı Orgeneral **Doğan Güreş**'in, PKK ile mücadelede, *"yeni dönem, yeni konsept'*

açıklamasına bağlı olarak; Mayıs ayından itibaren, bölgenin bazı il ve ilçelerinde "faili meçhul cinayetler"le su yüzüne çıktı. O güne kadar *"belli bir isim altında faaliyet yürütmemekle"* birlikte, PKK örgütü tarafından kendisine takılan **"Hizbullah"** ismini benimseyip, "Hizb-ül Kontra" suçlamasını ise reddetti.

Diyarbakır DGM Cumhuriyet Savcılığı iddianamesinin diliyle belirtirsek, Hizbullah; **"Bölgede tek başına ve etkin faaliyetlerini yoğunlaştıran PKK örgütünün yaygın şiddet eylemlerine girişmesi üzerine ortaya çıkan fiili bir durumdur."**

Örgütlenme:

Resmi kaynaklara göre, Hizbullahçı örgütlenme biçimi, *Ulema* önderliğinde camii/mescit kökenli siyasal bir kuruluş mahiyetindedir.

a) **Ulema:** İslami bilgilerle donanmış, kendini Hizbullahî yolda mücadeleye adamış, eğitimli, bilinçli ve bilgili kimsedir. Dini şahsiyettir. Ulema, ayrıca *"seyda"*, *"camii sorumlusu"*, *"fetvacı molla"* olarak da adlandırılmaktadır.

Örgüt, ana hatlarıyla biri SİYASİ, diğeri DİNİ ağırlıklı olmak üzere iki kısımdan oluşur. Biri siyasi, diğeri dini (alim) olan iki lider, örgütü yönetir. Bu konum, Hizbullah-Menzil kanadında çok belirgindi. **Fidan Güngör** siyasi, Molla **Mansur Güzelsoy** ise dini önder olarak öne çıktılar.

b) **Şûra:** Klasik partilerdeki Merkez Komite işlevini görür. Karar ve yürütme kurulunu denetleyen organ gibi çalışır. Örgütün Siyasi, Askeri, Lojistik, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler gibi kol sorumluları, Şûra içinde yer alır.

Şûra'nın görevleri: Eylem kararı almak, hayata geçirilmesi yolunda fetva vermek, yeni katılımların çalışma alanlarını belirle-

mek, örgütlenme ve yapılanmayı gerçekleştirip örgüte yön vermek, örgütü yönetmek ve denetlemek. Şûra'nın altında Siyasi ve Askeri kanatlar yer alır.

c) **Siyasi Kanat:** *Ulema* (din adamları) önderliğinde Hizbullah ve İslam davasının propagandasını yapan elemanlardan oluşur. Bunlara TEBLİĞCİ veya DAVETÇİ denilir.

Siyasi kanadın birim mensuplarına genelde TEBLİĞCİ; camii gruplarına SEYDA ve grup sorumlularına da MELE (Molla) adı verilir. Camii sorumluları, örgüt içindeki Camii Grup sorumlularına; onlar da Camiler Sorumlusu Yardımcılığı'na bağlıdır. Camiler Sorumlusu Yardımcısı, alt birimlerle Camiler Sorumlusu arasındaki irtibat adamıdır. Cami sorumlularının faaliyetlerini denetler; aksaklıkları tespit edip, giderilmesi için çözüm önerisinde bulunur. Camiler Genel Sorumlusu tarafından verilen talimatları alt birimlere; onlardan gelen şikayet ve talepleri ise üste iletmekle yükümlüdür.

Camiler Genel Sorumlusu, bulunduğu mekana göre doğrudan doğruya Hizbullah'ın il veya ilçe sorumlusu yardımcılığına bağlıdır. Siyasi Kanat faaliyetlerini organize etmek, denetlemek ve bunlara ilişkin raporları üst birimlere iletmek; üstten gelen talimatları gerçekleştirmek gibi görevleri vardır.

SEYDA, cami ve mescitlerde faaliyet gösterip, Kur'an kursu altında temel din eğitimi veren kimsedir. Aynı zamanda, ilk aşamada, **örgüt üyesi olabilecek adayları tespit eder; haklarında istihbarat toplayıp** grup sorumlusu MELE'ye verir. Seçilen adaylar ile yeni katılımcılardan ayrıntılı bir özgeçmiş ister. Bu işlerin tamamlanmasının ardından, SEYDA, yeni katılımcıları MELE ile tanıştırır.

MELE (Molla), gruptan yani **camilerden sorumlu kişidir.** Ca-

milerde faaliyet gösteren SEYDA kesimini denetleme görevini de üstlenir; ihtiyaç ve sorunlarıyla ilgilenir. **Yeni katılımcıları siyasi bakımdan eğitir.** Denetimindeki camilerin faaliyetleri arasında sayılan *Tebliğ* ve *Davet* işlerinden sorumludur.

Siyasi Kanat, belirlenen amaçlar doğrultusunda din temasını işler; dindar ve muhafazakâr kesimin şeriat özlemlerini körükler; dinsel adetler ile yerel gelenek ve göreneklere sahip çıkar. **Kur'an kursları, dini nikah, taziye, mevlût gibi münabesetler, Hizbullah lehine başarıyla kullanılır.**

Cami ve mescitlerdeki **kadrolu imamlara** ek olarak, medrese çıkışlı mollalar ile Siyasi Kanat elemanları işbirliği halinde çalışır. **Köylerde, ibadethanelerde, cemiyet ve cemaat toplantılarının yapıldığı mekanlarda hızlı bir yapılanma va kadrolaşmaya gidilir.** Cami, mescit ve Kur'an kurslarında, öncelikle Kur'an okutulur; Hz. Muhammed'in hayatı anlatılır ve katılımcılar arasında dürüst, ağzı laf yapan, çalışkan ve davaya sempati duyan katılımcılar, özellikle **Kur'an kursu talebeleri arasından isimler belirlenir.** Hakkında liste hazırlanan talebelerin aile yapıları, sosyal durumları ve kişisel özellikleri, toplum içindeki konumlarına ilişkin ayrıntılı soruşturma yürütülür.

Listede adı geçenler arasında durumu uygun görülenler, örgüte alınmak üzere **özel bir eğitimden geçirilir**. İslamcı mücadelede Hizbullahçı yol hakkında bilgi edinmeleri sağlanır, bu konuda eğitilip gerekli kıvama getirilir.

"Cemaatleşme" denilen bu aşamada, üyeler, daha eğitimli ve tecrübeli *Ulema* adı verilen militan din adamlarına teslim edilir. Ulema, bu üyelerden **"öncü kadrolar"** yetiştirmek üzere, kendilerine siyasi eğitim verir. Belli bir aşamadan sonra bir kısmını Siyasi Kanat, diğerini ise Askeri Kanat kadrosu olmak üzere ayırıp; aralarında işbölümü yapar.

Siyasi Kanat, **her biri 3 ila 5 kişiyi** kapsayan üç alt birimden oluşur:

I-*Halk Birimi:* Cami, mescit, Kur'an kursu, kahvehaneler, halkın toplandığı yerlerde veya özel münasebetlerin yapıldığı mekanlarda çalışır. Bu birim içindeki Camii örgütenmesi, Hizbullah'ın temel taşıdır. Camilerde değişik yaş kümelerine dini ve siyasi eğitim veren *Muhasebe* elemanları, haftada bir gün bağlı bulundukları SEYDA ile görüşerek, siyasi faaliyetlere ilişkin değerlendirme yaparlar. SEYDA, bu toplantılardan sonra düzenlediği haftalık, iki haftalık veya aylık raporları Grup sorumlularına iletir.

II-*Orta öğretim Birimi:* Ortaokul ve liselerde, yurtlarda, öğrenci evlerinde faaliyet gösterir. Öğrenci sorunlarıyla ilgilenme; sınavlarda yardımcı olma, harçlık sağlama, kalacak yer temin etme türünden "iyilikler"le öğrenciye yaklaşır. Dinsel sohbet, ibadet gibi yollarla ona eğitim verilir. Bu arada siyasi militanlar tarafından propaganda yapılır.

III-*Yüksek Öğretim Birimi:* Üniversite ve yüksek okullardaki öğrenciler arasında çalışır. Bu iş için kampüsler, kantinler, kütüphaneler, öğrenci yurtları, öğrenci evleri ve mescitler kullanılır.

d) **İçtimai ve İstihbarat Kolu**: Fiilen Siyasi Kanat çatısı altında çalışmak ve görev alanları çok geçişli olmakla birlikte; İçtimai Kol, örgütün cemiyet, cemaat, tarikat özetle *Halkla İlişkiler Birimi* gibi çalışır. Daha ziyade örgüte mali destek sağlamak, mali kaynaklar yaratmak, para (haraç/bağış/zekat) toplamak; *örgüt mensublarının gelirlerinden yüzde 10'luk kesinti yapılması suretiyle bağış toplamak, örgüt adına ekilen arazilerle cemaat namına işletilen ticarethanelerden gelen gelirleri almak;* örgüt mensupları ile akrabalarının sorunlarıyla ilgilenmek; tutuklu elemanlara maddi ve manevi yardım yapmak; örgüt çevresinde bir sempatizan grubu oluşturmak; üst kademelerden gelen talimatlar doğrultu-

sunda örgüt elemanları ve yakınlarına maddi yardımda bulunmak; örgüte yakın kabul edilen/sıcak bakan kişilerin aralarındaki sorunları çözmek; haksızlığa uğrayanların mağduriyetini gidermek, vs., türünden faaliyetlerde bulunur. Kendi içinde üçe ayrılır:

Esnaf ve Halkla İlişkiler Birimi
Cemaat Mensuplarıyla İlişkiler Birimi.
İstihbarat Birimi

Bu sonuncusunun görev alanı şöyle belirlenmiştir: **Hizbulşeytan** diye nitelendirilen diğer grup, cemaat ve yapılara karşı önlemler almak; onların aleyhte olabilecek faaliyetlerini engellemek; örgüt karşıtı kişi veya kümeler hakkında istihbarat bilgisi toplamak; çeşitli kaynaklardan edinilen bilgi ve duyumları üst kademelerle sorumlulara iletmek.

e) **Askeri Kanat:** Bu kanada *Cihad Grubu* da denilmektedir. Çünkü, nihai amacı mevcut düzeni yıkmak için İslam'da kutsal savaş anlamına gelen *Cihat* ilan etmek; yani şiddet yoluyla iktidarı devirip yerine Şeriat esaslarına dayalı bir İslam devleti kurmaktır. Bu doğrultuda elemanlarını askeri eğitimden geçirip vurucu timler oluşturmak; halkı düzene karşı ayaklandırmaktır.

Hizbullah'a göre, Kur'an ve Sünnet'e dayalı ortodoks İslam yani Hizbullahî çizgi, biricik meşru yol olduğundan; Hizbullah dışındakilerin hepsi sapkın ve kâfir anlamına gelen *Hizbulşeytan*'dır. Hizbullahî yola aykırı her düşünce batıl ve düşman olduğu için, *Hizbulşeytan*'a karşı mücadele, savaşımların en yücesi ve onurlusudur. Bu uğurda en ileri giden müslüman, Ümmet içinde en hayırlı kişidir: Ölen, *şehit*; sağ kalan ise *gazi*'dir. Onlara, Cennet müjdelenmiştir.

Hal böyle olunca, Cihat etmek ve bu amansız savaşımı kazanmak için, mutlaka *Mücahit* (Cihat eylemcileri, cihat grubu) yetiştirmek gerekir. Askeri Kanat oluşturma zorunluluğu buradan çıkmıştır.

Hücre esasına göre örgütlenip eğitilme ve silahlı mücadele yürütme temelinde kurulan Askeri Kanat elemanları; sıkı disiplin ve katı bir hiyerarşik yapı içinde, emir-komuta kuralına uygun hareket ederler. Askeri Kanat **mensuplarının bir kısmı silahlıdır.** Sürekli bir örgütlenme hali içindedir. Zira, PKK örgütünün ağırlıklı eylem bölgesinde bulunmaktadır. Bölgede tek hâkim güç olarak kalmak isteyen Hizbullah, **acilen silahlanmak**; ilk elde, **bölgede etkin konumda bulunan ve "baş tehlike/baş engel" görülen PKK örgütüne yönelmek**, ikincisinde ise **rakip/hasım diğer İslamcı veya radikal kümelere silah doğrultmak** gayretindedir.

Hizbullah programına göre; Askeri kanat elemanları, önce teorik sonra da pratik bakımdan silah eğitimi alırlar: Silah söküp takma, temizlik ve bakım, nişan alma, hedefe ateş etme, vs.

Kullanılacak silahın tespit edilmesini güçleştirmek amacıyla, eylem öncesinde tetik iğnesinin temizlenmesi; aynı çap ve marka silahlarda zaman zaman namlu değiştirilmesi; kullanılan silahların süreç içinde başka alanlara aktarılması, camilerde saklanması veya bölge dışına çıkarılması gibi teknik bilgiler, Askeri Kanat elemanlarına öğretilir.

Askeri Kanat, bir üst merci olan Şûra'ya bağlıdır. Onun aldığı eylem kararlarını uygular, sorgu işlerini yürütür.

Askeri Kanat sorumlusu, Şûra üyesi olması sıfatıyla, hem üst ile alt arasındaki irtibat adamı, hem de tüm alt birimlerin lideri konumundadır.

Askeri Kanat, üçe ayrılır:

I-Grup: Askeri Kanat Sorumlusuna direkt bağlı olan hücre veya hücreler. Sevk ve idarede yetkili kişiye, Grup Sorumlusu denilir.

II- Birim: Grup sorumlularına bağlı hücre veya hücrelere denilir. Yönetiminde söz sahibi olana Birim Sorumlusu adı verilir.

III- Alt Birim: Birim sorumlularına bağlı hücrelerin adıdır. Bunları yönetenler ise Alt Birim Sorumlusu olur.

Askeri Kanat sorumlusunun altında ve onun yardımcısı konumunda iki kişi yer alır. Bunlardan biri *İcra*, diğeri ise *Sorgu ve İnfaz* birimi başkanlığını üstlenir.

***İcra Birimi*:** Diğer adı *Eylem Grubu*'dur. İcra Birimi, Şûra tarafından alınan eylem (öldürme, yaralama, bombalama, vs) kararını gerçekleştirir. Bu birim de kendi arasında *"satıcılar, silahlı militanlar"* olmak üzere iki alt kümeye ayrılır. Eylem kümesi, aşağıdaki elemanlardan oluşur:

Tetikçi: Eylemi bizzat yapan kişi.

Yakın Koruma: Eyleme fiilen karışmayıp, *Tetikçi*'ye müdahale olması halinde duruma el koyarak onu yakından koruyup kollayan kişi.

Emniyet Nöbetçisi: Eylem yerinden belli bir uzaklıkta bekleyip çevreyi gözetleyen, *Tekikçi* ile *Yakın Koruma*'ya herhangi bir dış müdahale olması halinde, ateş açarak şaşırtma taktiğine başvuran ve dikkatleri kendi üzerine çeken kişi.

Hedef Gösteren: Vurulması gereken hedefi (insan veya mekan) gösteren, klavuzluk eden kişi.

Her hücre'de 3 ila 5 kişi bulunur. Hücre mensupları, sadece birlikte çalıştıkları arkadaşlarını; Birim Sorumlusu ise, bir üst hücre'deki tek kişiyi, üst birimle bağlantılı şahsı tanır.

İcra Birimi sorumlusu, **Şûra** tarafından alınan eylem kararını, alt birimdeki hücrelerden birine aktarır. Eylemi yapacak hücre'de **en az iki kişi** olması gerekir.

***Sorgu ve İnfaz Birimi*:** Örgüt aleyhinde faaliyette bulundukları tespit edilen "zararlı unsurların" (birtakım kişilerin) sorgulanmak

üzere kaçırılıp bir yere götürülme görevini üstlenir. Sorgu, **bu birim üyeleriyle, kaçırılan kişi hakkında istihbarat çalışması yapan Siyasi Kanat mensubu bir üyenin de katıldığı 3 kişilik bir tim tarafından yapılır.** Sorgulanan kişi tövbe ederse, serbest bırakılır. Tövbe etmediği taktirde, kurtulma şansı çok azdır. Tövbe etsin ya da etmesin, sorgulanan kişinin sesi banda kaydedilip bir üst birime aktarılır. Şûra'nın alacağı karara uygun olarak sorgusu yapılana ceza (para cezası, evini yakma, öldürme) kesilir. Uygulamayı yine bu birim yapar.

3- DİYARBAKIR HİZBULLAHI (MENZİL GRUBU)

Hizbullah örgütü, İran İslam Devrimi'nden etkilenen MTTB ve Akıncılar Derneği üyelerinden **Fidan Güngör, Mansur Güzelsoy** ve **Hüseyin Velioğlu** gibi isimlerin, 1980 başında Diyarbakır'daki *Vahdet Kitabevi*'nde gerçekleştirdikleri ilk toplantıyla başlamış; ayrıca **Abdullah Yiğit** ile **Velioğlu**'nun 1981'de İstanbul'da katıldıkları toplantılarla sürmüş; 1980 ortalarında ise Diyarbakır merkez alınarak kurulmuştur. Aynı şehrin Koşuyolu semtindeki örgüt liderine ait ***Güngör Demir Çelik Ticarethanesi*** ile bu oluşumun karargâhı gibi kullanıldı.

Oluşumlarına *"Menzil Cemaati", "Fecir Cemaati", "Tevhidçi Grup"* adını veren Menzil Grubu, 1993 yılında Diyarbakır il merkezinde yayımladığı bildiride ise, *"İslami Halk Hareketi"* adını kullandı. Siyasi lideri **Fidan Güngör**, dini lideri ise **Mansur Güzelsoy** idi. **Ubeydullah Dalar** da örgütün önde gelen isimlerindendi.

Örgüt; *Şûra, Askeri Kol, Siyasi Kol* ve *Tebliğ Kolu* gibi birimlerden oluşur.

Mehmet Yaşasın, Zeki Savaş ve Sadrettin Ay, *Şûra* üyesiydiler. **M. Yaşasın**, *Tebliğ* kolundan; **Z. Savaş**, *Askeri* (Cihad) koldan; **S. Ay ise**, *Siyasi* koldan sorumluydular.

Sadrettin Ay'ın öldürülmesi; Zeki Savaş'ın ise firarda olması; hem Şûra hem de diğer kol sorumluluklarına yenilerinin gelmesine yol açtı.

Şöyleki;

I-Askeri Kol: Emin Tenşi (başkan), Selçuk Kanat, Gülsan Aydın, Mehmet Tarduş, Abdullah Deniz, Orhan Tektekin, İrfan Aydın. 1994 yılı itibarıyla, adı geçenlerin hepsi tutuklu olup; Diyarbakır DGM tarafından yargılanıyordu. Askeri kol görevlilerinden Turhan Aydın tutuklandı; Muhittin Karaaslan, Şuayip Polat, Übeydullah Can ile Azmi Efe, rakip İlim grubuyla çatışmalar sırasında öldürüldüler.

Aynı yıl itibarıyla, aynı Kol mensubu sekiz kişi de firarda idi.

II-Tebliğ Kolu: Mehmet Yaşasın (sorumlu), Abdülselam Akgül (Yüksek Öğretim Birimi sorumlusu ve başkan yardımcısı), Rafet Şener (Ortaöğretim biriminden sorumlu başkan yardımcısı).

Tebliğ Kolu Başkan Yardımcısı **Abdülselam Akgül**, İlim grubunun saldırısında öldürüldü.

Yüksek Öğretim Birimi: Abdülhamit Güler, Kemal Koyuncu, Sabri İdgü, Yüksel Özgan, Mehmet Eken, Cengiz Temel, Behçet Güngör, Fevzi Demir.

Halk Birimi: Hakan Elem, Murat Koyuncu, Mehmet Polat, Mehmet Koyuncu, Mehmet Rüzgar, Sedri Eren.

4- BATMAN HİZBULLAHI- FECİR GRUBU

Batman **Fecir Grubu**, Diyarbakır Menzilciler kanadıyla aynı ideolojiyi paylaşmaktadır. Şehirdeki *Fecir Kitabevi* çevresinde cemaatleşip örgütlendiğinden bu adı aldı. Dini lideri **İhsan Yeşilırmak**, siyasi lideri ise **Giyasettin Uğur** olup; her ikisi de öldürülmüştür. *Şûra* üyelerinden 1994 yılında saptanabilen biricik isim, **Zeki Amedî** kod isimli **Zeki Savaş**'tır. **Savaş**, aynı zamanda örgütün Diyarbakır sorumlusuydu.

Askeri Kol: Eyüp Bozkurt (başkan), Gülsan Aydın, Muhammet Beşir Toprak, Vahdettin Edebali, Giyasettin Uysal, Nasip Hiçyılmaz, Osman Sevim, Metin Eren, Hasan Güzel.

Kol Başkanı Eyüp Bozkurt ile Şûra üyesi Zeki Savaş arasındaki bağlantıyı, **Osman Sevim** kuruyordu. Sevim, aynı zamanda, *"Satıcılar"* olarak adlandırılan silahlı alt birimin sorumlusuydu.

Satıcılar Birimi: Şerif Gezer, Ali Kan, Cahid Öztürk.

Öte yandan, aynı şehirde *İslam Kitabevi*'ni işleten ve Mart 1998'de silahlı saldırıya uğrayan **Akın Uygur** ile **Mehmet Dal**'ın da şehirde Hizbullahçı diye bilinmekle birlikte, Menzil Grubu'na mensup oldukları sanılıyor. Ardahan doğumlu **Akın Uygur** ile *Batman Özürlüler Derneği Başkanı* **Cesim Maslak** (ki kolunda hafif sakatlık olmakla birlikte örgüt tetikçisi olarak biliniyordu ve Aralık 1998'de *İlimciler* tarafından vuruldu) Menzilcilerin şehirdeki önde gelen isimlerindendi.

Öte yandan, **Akın Uygur**'a düzenlenen saldırı sırasında yaralanan **Davut Kersin**, bir polis memurunun oğludur. Baba polis, olaydan sonra kenti terketti. İkinci yaralı **Faruk Kardeş** ise, Emniyet'te görevli bir bekçinin kardeşidir. Buna rağmen, saldırganlar yakalanamadı.

5- DİYARBAKIR/BATMAN HİZBULLAHI-İLİM GRUBU

İlk zamanlar Menzil kanadıyla beraber hareket eden **Hüseyin Velioğlu**, 1980 başından itibaren Diyarbakır'da yerleşti. Diyarbakır-Batman arasındaki Hizbullahî çizgideki unsurlarla temas kurdu; İstanbul'daki Hizbullah oluşum tartışmalarına katıldı. Nihayet,1987 yılında Diyarbakır'da açtığı *İlim Kitabevi* çevresinde örgütlenmeye giderek Menzilcilerle siyasal/ideolojik çatışma içine girdi. Velioğlu önderliğindekilere *İlim Grubu/İlimciler* denilmeye başlandı.

Menzil Grubu, İlimcilerle çatışma döneminden itibaren, bu kanada *"Hizbullahçılar"* adını verdi. Devletle işbirliği yaptıklarından, bölge insanları ve kamuoyu nezdinde ise, *"Hizb-ül Kontra"* olarak bilinen kanat budur.

Velioğlu, örgütün biricik siyasi ve dini lideri, basındaki adıyla **"Hizbullah'ın Aposu"** olarak ünlendi.

Velioğlu'nun, 1998 yılında Irak Kürdistanı'nda devletin malûm kesimiyle işbirliği içinde faaliyet gösterirken öldürüldüğü yolunda basında haberler çıktı. Söylentiyi çıkaranlar, İlim Grubu liderliğine **Sidal** kod adlı birinin geçtiğini de belirtiyorlar. Bir habere göre ise, **Velioğlu öldürülmedi; genelde CIA elemanlarının başvurdukları gibi, *"öldürülmüş gibi kütükten düşürüldü, kaydı silindi."***

İlim Grubu üst düzey sorumluları arasında Bingöl doğumlu **Şevket Börü** ile **Hacı Bayancık**'ın olduğuna ilişkin iddia ve söylentiler yaygındır. **Bayancık**'ın, İçişleri eski Bakanı ve Fazilet Partisi Başkan Yardımcısı **Abdülkadir Aksu**'ya yakınlığı da kamuoyuna yansıyan söylentiler arasındadır. **Börü**'nün, grubun Diyarbakır Eyalet sorumlusu olduğu söyleniyor.

Örgütün Diyarbakır'daki *Sorgu-İnfaz Birimi* sorumlusu olup; 14 yaşında örgüte katılan **Yasin** kod isimli **Lezgin Cangir**'in, 1992-97 arasında, toplam 15 kişiyi öldürüp 5'ini yaralaması; bu tetikçinin, *"Hizbullah'ın ölüm makinası"* olarak basında yer almasına yol açtı. 1998 yılında Diyarbakır polisince yakalanan **Mehmet Kaplan** isimli tetikçinin, "ölüm makinesi" gibi kullanılarak özellikle örgütiçi hesaplaşmada, çok sayıda insanı katlettiği açıklandı.

Menzilciler tarafından 1993-94 arasındaki çatışmalarda öldürülen Diyarbakır'da ünlü bir İlim Grubu tetikçisi daha vardı: **Lokman Pirizade.**

Aynı kanadın Batman'daki beyni **İmadettin Kasak** (öldürüldü) ile Diyarbakır Siyasi Kanat ve İstihbarat sorumlusu **Veysi Ülş(e)ün** idi.

İlim Grubu, 1991'den itibaren, özellikle PKK örgütü mensupları ya da sempatizanlarına yönelik eylemlerle adını duyurdu. Ardından sol ve demokrat kimlikleriyle tanınan kişilere yöneldi. 1992'de Menzil kanadı önde gelenlerinden **Ubeydullah Dalar** ile 1994'te Menzil siyasi lideri **Fidan Güngör**'ün öldürülmesi olaylarına karıştı.

24 Ekim 1994 tarihinde Diyarbakır DGM tarafından yargılanmakta olan İlim Grubu'nun 1992-94 arasında 66 öldürme ve yaralama olayına karıştığı belirtildikten sonra, örgüt şeması şöyle sunulmuştu:

Askeri Kanat: **Mustafa Demir, Sıddık Kurt, Mustafa Kaya, Mehmet Duman, Şahin Yapıcı, Sedat Şeran, Mehmet Ali Eneze, Halil Askan, Mehmet Selçuk, Bayram Kınay, Abdulgafur Batmaz, Güro Adem, Kasım Erkan, M. Zeki İnal, Ramazan Elaltuntaş, Mustafa Sevim, Mahsun Nazlı, Murat Börü, İskender Tutar, Veysi Ülsen, Seyfettin Kınay.**

Siyasi Kanat: ***Mehmet Tahir Dedeoğlu, Fırat Doğan*** **ve** ***Reşat Ekitici.*** Bunlar siyasi kanattan askeri kanada geçiş aşamasında *satırcılar* adı verilen alt birimde, özel görevler aldılar.

Mayıs 1995'te Diyarbakır DGM tarafından yargılanmakta olan Diyarbakır *İlimciler Grubu* hakkında Başsavcılık'ça hazırlanan dava dosyasında; yakalanan 11 sanığın Gaziantep, Mardin ve Nusaybin'de toplam 54 öldürme, 9 yaralama, 10 işyeri ve evi kundaklama, zorla para toplama, örgüt aleyhindeki bazı şahısları göçe zorlama gibi eylemler sıralandıktan sonra, çoğu Nusaybin'de faaliyet gösteren bu eylemcilerden idamı istenenlerin listesi şöyleydi: **Kaan Aktaş, M. Salih Aslan, Şeyhmus Uğur, Adnan Aktaş, Abdurrahman Orhan, Mehmet Kadri Can, Sait Özbey, Hayrettin Demir, Abdurrahim Haşimi Güneş, Mehmet Zeki Ergin, Aziz Keskin.**

İlimcilerin, Diyarbakır'daki Özel Tim ile TÜPRAŞ Tesisleri'nde

devletin bazı kesimlerince eğitildiği yolundaki haberler, basında kanıtlarıyla birlikte yayımlandı. Bingöl Solhan'daki Hizbullah örgütlenmesini yürüten **Yeşil** kod adlı **Mahmut Yıldırım**'ın *İlimcilere* kadro, lojistik destek ve istihbarat sağladığı, hemen her münasebette yazılıp çizildi. PKK itirafçıları, bazı korucular, Özel Timci polis ve Özel Harpçi kimi subay ve astsubayların, Hizbullah kisvesini kullanarak *İlimciler* adına (veya birlikte) eylem yaptıklarına ilişkin haberler de kamuoyuna yansıdı.

Bölgedeki yaygın şiddet, örgütlerarası rekabet ve çatışmalar, devletle işbirliğinin doğal sonucunda *"fiili bir durum"* olarak ortaya çıkan *İlimciler*, belki de bu nedenle *Siyasi* ve *Tebliğ* gibi kollardan ziyade, *askeri* kol faaliyetlerine ağırlık verdiler.

MENZİL-İLİM ÇATIŞMASI

Her iki grup, dini esaslara dayalı şeriat rejimi kurma amacında olmakla birlikte; aralarında izlenecek yol, yöntem ve öncelikler bakımından derin ayrılıklar bulunmaktadır. Belirleyebildiğimiz kadarıyla, iki örgüt arasında öteden beri varolan görüş ayrılığı, 1992 yılında Diyarbakır Silvan ilçesi Yolaç (ya da Yolağaç) köyünde iki çarşaflı kadına müdahele edilmesi karşısında takınılacak Hizbullahî tutum üzerine kopma noktasına geldi. Şöyle ki; *Menzil* lideri **F. Güngör** ile *İlim* lideri **Velioğlu,** biraraya geldiler: Güngör, *"daha ılımlı ve soğukkanlı hareket edilmesi, yeterli kadro ve güce ulaştıktan sonra silaha sarılmak gerektiğini"* savundu. Velioğlu ile Hizbullah'ın gençlik tabanı, *"Hemen silaha sarılıp mutlaka karşılık vermemiz şarttır. Ya dediğimiz olur, ya da burayı size zindan ederiz."* dedikten sonra, Güngör ve arkadaşlarının önüne bir bölge haritası atarak sözlerini şöyle noktaladılar: *"Bu bölgede çalışmanız yasaktır; ya bize uyar dediğimizi yaparsınız, ya da defolup gidersiniz!.."*

Kesinlik kazanmayan rivayetlere göre, iki örgütün bu toplantısından birlik yerine ayrılık, uzlaşma yerine sonucu yüzlerce cinayete yol açan kanlı çatışmalar çıktı.

Fikirsel ayrılıklar ise, aşağıdaki gibi sıralanabilir:

a) Menzil Grubu Açısından:

Tebliğ-Hicret-Cihat: Bu Grup, güçler dengesinin aleyhte olduğuna bakarak; *Cihat* yani silahlı mücadele ve kalkışma için vaktin erken olduğunu; dini terminolojiyle söylersek, Peygamber Muhammed'in Mekke'deki döneminin yaşandığını; dolayısıyla *Hicret* adı verilen "Medine'ye göçüp devlet kurma, kurtarılmış bölge ilan etme" aşamasına gelinmediğini savunmaktadır.

Bu yüzden, ilk aşamada *Cihat* değil; *Tebliğ* ve *Davet* diye ifade edilen; barışçıl ve yarı legal faaliyetler yoluyla halk arasında (cami, mescit, kahvehane, tarikat, cemiyet, esnaf, gençlik, vs) İslamcı propagandaya ve örgütlenmeye ağırlık verilmesi gerektiğini vurguluyor.

Aşamalı Devrim: Menzilcilere göre; İslami hareketin *"merhalecilik"* yani aşama aşama ilerlemesi ve geliştirilmesi kuralı esastır. Askeri faaliyetlere ağırlık verilirse, vaktinden önce hareket edilmiş olur. İslam düşmanlarının (devlet, PKK, solcular, laikler, vs) dikkatleri, henüz oluşma evresindeki örgütün üzerinde toplanır.

Ortam: PKK örgütünün varlığı ve yaygın eylemlerine ek olarak bölgedeki yoğun çatışmalar, halka zarar vermiş, birçoğunu canından bezdirmiştir. Bu durum, **Hizbullah'a katılımı, kadrolaşmayı, yapılanmayı ve örgütlenmeyi kolaylaştırıcı bir etkendir.** Sabırlı hareket edilip; gizli veya yarı açık biçimde, barışçıl yöntemlerle faaliyet gösterilirse, PKK örgütünün sapık ideolojisinin olumsuz sonuçlarından mutlaka lehte puan toplanır. Şimdiden PKK ile çatışmaya girmek Hizbullah'ın gücünü azaltır, hem de halk arasında Hizbullah'a katılımı azaltır.

Devlet: T.C. Devleti milli, demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olduğundan, halk egemenliğini kabul eder. Allah egemenliğinin ve Şeriat'ın yürürlükte olmadığı böyle bir ülke'de **Dar-ül Harp** ilkeleri uygulanmalıdır. Sözgelimi devlete ait camilerde namaz kılınmaz, dini faaliyetlerde bulunmak günahtır. Bu yüzden ca-

mii faaliyetlerine son verilmeli, çalışma sahası camilerin dışına kaydırılmalıdır.

Devlet-PKK: T.C. ile PKK arasında herhangi bir tercih yapılmamalı; **"PKK'ya karşı TC'yi kullanıyoruz"** türünden teori ve pratikler, hayırlı sonuçlar getirmez. Üstelik, pratikte daha güçlü olan devlete sırtını dayayan herhangi bir Hizbullahî örgüt, onun oyuncağı ve aleti konumuna düşer. En doğru yol, hem devlete hem de PKK örgütüne karşı çıkmak; ikisini de *"kâfir, cahilî, düşman"* ilan etmektir. Pratikte ise, ikisinin çatışmasından yararlanıp, doğacak boşluğu doldurmak esastır.

İktidarı alabilmek için, önce kadrolar oluşturulmalı; sonra devlete karşı halk ayaklanmaları düzenlenmelidir.

b) İlim Grubu Açısından:

Cihat-Hicret: Müslümanların yeterli gücü, kadrosu ve askeri vardır. Dini terimle dillendirirsek; "Mekke'deki zayıf dönem değil, Medine'deki güçlü Hicret dönemi" başlamıştır. **Müslümanlar "kurtarılmış bölge" ilan edip, devletin nüvesini kurmanın ilk adımı olarak Cihat etmeliler.** Yani silahlı mücadeleye başlamalılar. Barışçıl propaganda ve örgütlenme anlamına gelen Tebliğ ve Davet yoluna başvurulmakla beraber, esas yöntem ve ana çizgi silahlı mücadeledir.

Aşamalar ve PKK: Bu mücadelede ilk aşamada, Bölge'de (Doğu ve Güneydoğu) faaliyette bulunan diğer illegal/yasadışı örgütleri (PKK veya sol) engellemek esastır. Bunun için izlenecek yöntem şudur: **Lider kadrolara karşı eylem (suikast, öldürme) konulmak suretiyle ortadan kaldırma.** Zira, baş kesilince, gövde fonksiyonlarını yitirir. Başsız ve lidersiz kalan bir örgüt/cemaat dağılır.

İlk aşamada Hizbullah, bölgede tek hâkim güç oluncaya kadar mücadelesini böyle sürdürmelidir. Bu dönemde, "PKK kâfirine karşı T.C. ile ittifak yapılıp"; ona güven verilmelidir. "Kâfir devlet, İslam davasına hizmet edecek biçimde kullanılmalıdır."

Devlet: İkinci aşamada; ortada yasadışı örgüt kalmayınca, Hizbullah biricik etkin güç haline gelir. **Sıra, devlet güçlerine karşı halk hareketi başlatmaya gelir.** Halkı devlete karşı ayaklandırmanın yolu yöntemi de, silahlı eylemlerdir. Eylemi başlatmak *Askeri Kanat*, sürdürmek ise bu kanat önderliğinde *Siyasi Kanat*'ın görevidir.

Silahlı Öncü Kadro: Az sayıda iyi eğitilmiş silahlı kişi ve gruplar; silahsız ve eğitimsiz çoğunluğa baskındır. Aynı "öncü, eğitimli ve yetkin kadrolar", hazırlıksız yakalanan güvenlik güçleri ile devleti gafil avlayabilirler.

Düzenden Faydalanma: Her durumda, halk kalkışması başlayıncaya kadar, resmi kurum ve kuruluşlara karşı herhangi bir eylem konulmamalı; **"devletin yanında olduğumuz izlenimi verilmelidir."** Bu arada devletin birimlerine sızmalı; çalışma, işleyiş ve biçimleri öğrenilmeli, buralarda ileride düzenlenecek eylem provaları yapılmalıdır. Özetle, mevcut rejimden yararlanmak gerekir.

c) Menzil-İlim Ayrılığında Diğer Konular:

İran: Menzil Grubu, önemli oranda İran İslam Devrimi'nin etkisinde olup; bu ülkenin dini rehberi **Ayetullah Humeyni**'ye bağlıdır. Grubun dini lideri **Mansur Güzelsoy**, başından beri İran devrimini desteklemiş; bu ülkeye Sünni çevrelerden yöneltilen mezhepçi eleştirilere karşı çıkmış; Şiilerle Sünnilerin İslam Ümmeti içinde birleşmesi (Dar-ül Takrib) için çabalamış; *inqilabi* (ihtilalci/devrimci) bir çizgide yürümesi yolunda görüş geliştirmiştir. Hastalandığında, tedavi için gittiği İran'da ölmüştür. Orada yazdığı Siyasi Vasiyetnamesi hayli radikal bir çizgi önerir. Bununla birlikte İran Şii devlet modelindeki *Maraci-ül Taklid* veya *Velayet-i Fakih* meselesi, Sünni meşrepli Menzilci kesim arasında benimsenmiyor.

Menzil Grubu; İran içindeki görüş ayrılıkları ve devlet kanatlarından da etkilendi. Bu Grup, İran'daki anti Amerikancı çizgiyi temsil eden radikal kanadın önderi ve ülkenin dini lideri Ayetullah **Ali Hameney** çizgisini benimsiyor.

İlim Grubu ise, daha çok reformcular diye bilinen; eskiden **Haşimi Rafsancani** tarafından temsil edilen, şimdilerde **Muhammed Hatemi**'nin politikalarında ifadesini bulan Batı'yla uzlaşma çizgisini benimsedi. Bu bakımdan İlim Grubu, geçmişte **Rafsancani** ve İran istihbaratı SAVAMA tarafından desteklendi.

İlim lideri **Velioğlu**, İran paralelinde politikalar yürütmekle birlikte; Humeyni'ye biat edip, onu "biricik İslam önderi" (İmam) olarak tanımıyor. "Türkiye'ye özgü bir fıkıh ve model" görüşüyle İran'ın önderliğini zımni olarak reddediyor. İlimcilerde, Sünni mezhepçiliği daha ağır basıyor.

Para: Diyarbakır DGM Savcılığı iddianamesinde (1994 tarihli) yer alan bir analize göre ise; İlim ve Menzil kapışmasının ardında yatan asıl etken, yurtdışından gelen ama kaynağı tespit edilemeyen paranın bölüşülmesi, kimin aslan payını alacağı meselesidir.

Ek olarak, hangi grubun, bölgedeki camileri denetimine alacağı davası güdülmektedir.

Devlet Parmağı: Kanımızca bu etkenlerden her birinin belli payı vardır. Fakat, rekabetin bizzat silahlı çatışma ve boğazlaşmaya varmasının öncelikli nedeni; 1993 yılından itibaren Menzil Grubu ile PKK arasında varılan ateşkes, başından beri Hizbullah olayının içinde olup, onu "PKK terör örgütü ve yandaşlarına karşı" kullanmayı biricik amaç haline getiren devletin belli bir kanadının, İlim Grubu'nu planı doğrultusunda kullanıp yönlendirmesidir.

Çatışma: Menzil-İlim çatışması, İlim kanadının 1992'de Menzil grubunun ileri gelenlerinden Ubeydullah Dalar'ı öldürmesiyle alevlendi; 1993 yılında ise ikisi arasındaki ipler kesinlikle koptu. Menzilciler, aynı yıl dağıttıkları bir bildiride, İlim kanadını *"Hizbülzulüm"* (Zulüm Partisi, Zalimler) diye adlandırdı; eylemlere karşı koyacaklarını ve misillemede bulunacaklarını açıkladılar. Çatışmalarda en fazla kayıp veren kesim, Menzilciler oldu. 1993 itibarıyla, çoğu Menzilcilerden olmak üzere iki kesimden toplam 200 kişi öldürüldü. İlimciler, Menzil kanadının kurucu lideri **Fidan Güngör**'ü kaçırıp öldürerek, bu kanada büyük bir darbe vurdular.

6-BATMAN HİZBULLAHI/ İSLAMİ HAREKET

1986 yılında **Ekrem Baytap**'ın sahipliğindeki *Cem Kitabevi* çevresinde cemaatleşmeye gidildi. Aynı yer ve tarihteki ilk toplantıya **Şefik Polat, Abdullah Yiğit, İhsan Deniz, Ekrem Baytap** ve **Veysi Yıldırm** katıldı. 1987-89 arasındaki yıllık üç ayrı toplantının merkezi yine Batman oldu. Anılan isimlere ek olarak **Zübeyir Gümüş, Hüsnü Yazgan** ve **Abdurrahim Aksoy,** katılanlar arasındaydı.

Beşinci toplantı, 1990 yılında kurucu/katılımcılardan **Necmi Aslan**'ın Ankara'daki evinde yapılmıştır. Eski 9 katılımcıya eklenecek yeni isim **Ramazan Aytunç**'tur.

Altıncısı bir yıl sonra İstanbul'da, ilk katılımcılardan **Şefik Polat**'ın evinde düzenlenmiş; 10 eski ismin tamamı katılmıştır.

Yedincisi, 1992'de İstanbul Yalova ilçesinde vir villada gerçekleşmiş; yukarıda adı geçen 10 kişiye ilaveten şu isimlerin katılımı sağlanmıştır: **Mustafa Kayacan (İrfan Çağırıcı), Tevfik Durmaz, Sait Engin, Zeki Deniz, Mehmet Kaya, Gutbettin Gök, Ömer Faruk Baş, Ali Akyüz, Mehmet Zeki Yıldırım, Abdulhakim Özlük** ile **Arif, Kemal, Mehdi, Tevfik** ve **Mustafa** kod isimli şahıslar.

Yalova toplantısına katılan 25 kişi; uzun tartışmalardan sonra, örgüt şeması ve hiyerarşik yapısını şu şekilde oluşturmaya karar vermişlerdir:

Şûra (İştişare: Danışma ve Yürütme Kurulu): Son toplantıya katılan 25 kişinin hepsi bu kurula alınmıştır.

Yasama Şûrası: Mustafa Kayacan (İrfan Çağırıcı), Ekrem Baytap, Abdullah Yiğit, Şefik Polat, İhsan Deniz Polat, Hüsnü Yazgan, Mehmet Kaya, Gutbettin Gök, Ömer Faruk Baş, Ramazan Aytunç.

İcra Şûrası: Mustafa Kayacan (İrfan Çağırıcı), Ekrem Baytap, Abdullah Yiğit, Zübeyir Gümüş.

İcra Şûrası'na bağlı üç ayrı birim: *Tedarukat* (lojistik), *Teknik* (İstihbarat), *Ameliyat* (Eylem) ekipleri.

Ankara Sorumlusu: Necmi Aslan.

İstanbul Sorumluları: Ekrem Baytap, Abdullah Yiğit, Hüsnü Yazgan, Ramazan Aytunç.

Batman Sorumluları: Veysi Yıldırım, Şefik Polat, İhsan Deniz, Sait Engin, Zeki Deniz.

Batman Hizbullahı bu adından ziyade, kamuoyunda **İslami Hareket** olarak ünlenmeye başladı. Örgüt, gerek Menzilci gerekse İlimci kanatlardan farklı bir çizgi izledi. Sözgelimi Menzil Grubu'nun tersine, siyasi faaliyete (tebliğ ve davet) hemen hiç önem vermedi; İlimcilerin ağırlık verdikleri askeri faaliyetlerde bulundular. Ancak burada da bir farklılık var. İlim Kanadı, ilk elde PKK ve yandaşı Kürtleri, ikinci elde ise rakip Menzil Grubu hizbullahçılarını hedef alırken; Batman Hizbullahı, Türk veya Kürt ayrımı yapmadan daha çok laik, solcu, demokrat ve ateist olarak isim yapan kişilere yöneldi. Bunun istisnası, Batman İHD Yönetim Kurulu üyesi Sıddık Tan'ın, oto alım satımcısı Şefik Polat'ın evine çağrılıp öldürülmesi/öldürtülmesi olayı ile yine Batman'da aralarında Polat'ın bulunduğu Hizbullah'ın, 1988-91 arasında, karanlık basar basmaz Batman sokaklarında terör estirecek eylem (zincirle dövme, işyeri camlarının kırılması, molotof kokteyli kullanarak sabotaj, vs.) dizisi başlatmasıdır. İslami Hareket, mali kaynak sağlayabilmek amacıyla çeşitli soygun ve gasp olaylarıyla eylem siftahı yaptı.

Siyasi anlamda Hizbullahçı olmaktan ziyade, dış güçlerin (İran'ın) yurt içindeki Beşinci Kol faaliyetlerini andıran bir casusluk şebekesini andıran örgüt, 1993'ten itibaren başlatılan operasyonlarla hemen hemen çökertildi.

7- SİLVAN HİZBULLAHI

Başlangıçtan beri, Hizbullahçıların merkez üssü haline gelen "korku şehri veya hayalet ilçe" adı verilen Silvan'da, devlet-korucu-hizbullah işbirliğinin en tipik örnekleri sergilendi. Silvan Hizbullahı, Diyarbakır-Batman-Bingöl üçgeninde önemli roller üstlendi. Uzun süre karargâh gibi kullanıldı. Özellikle Yolaç Suse köyü, kaçırılanların sorgulandığı sığınağı; hizbullahçıların gömüldüğü *"şehitlik"* denilen mezarlığı; siyasi toplantıların düzenlendiği camisi ve askeri eğitimin yapıldığı poligonuyla büyük yankı yarattı. PKK bu köye karşı eylem düzenleyip toplantı yerlerini bombaladığında, Hizbullah destekçisi İran, rahatsızlığını dile getirmişti.

Kuruluşunda iki kanattan militanların yer aldığı Silvan Hizbullahı, 1992'deki ayrılıktan sonra tamamen İlim grubunun denetimine girdi. Elebaşıları şu isimlerden oluşuyordu: **Mele Mehmet, Rıfat Yazgan, Emrullah Sütşurup, Haydar Kaya, Mustafa Zengin, Nafiz Yalçın, Remzi Özdemir, Nasri Güzel.**

Ayrıca Okul Kırtasiye çevresinde örgütlenen Hizbullah'ın ilk öncüleri arasında **Hasan–Hüseyin** kardeşler ile **Kosolar** lakabıyla bilinen aileden bazılarının adları geçiyordu. İlk kuruluş sırasında ilçeden yerli insanlar pek yoktu; sonradan işin içine girdiler.

Hizbullah, başta ilçedeki Feridun, Karabehlül Bey, Tekel camileri olmak üzere Yolaç Köyü, Veysihan Köyü, Garisya Şeyha Köyü ve Harem Şeytan Köyü camilerinde faaliyet gösteriyordu.

Hizbullah, devlet operasyonlarında büyük darbe yedi ve korucu-hizbullah çatışmasında önemli kayıplar verdi.

8- MARDİN-NUSAYBİN HİZBULLAHI

Eylül 1993'te yakalanan **Ubeydullah Eren** ile ilk Hizbullah itirafçısı **Abdülbaki Öz**'ün ifadelerinden anlaşıldığı kadarıyla;

Mardin-Nusaybin Hizbullahı, 1989-90 yıllarında oluştu. İl düze-

yindeki Hizbullah sorumlusu, **M. Salih Kölge**; ilçe sorumlusu ise **Abdullah Aslan** (veya Eraslan) idi.

Örgüt; Tebliğ, İstişare Meclisi (Cemaat Grubu) ve Askeri, İçtimai, İstihbarat, Sorgu ve İnfaz gibi kollara ayrılan bir şema üzerinde kuruldu.

Cemaat Meclisi: Abdurrahim Haşimi Güneş (İlçe Camiler sorumlusu), Sait Özbey (Camiler Sorumlusu yardımcısı), M. Kadri Can, İbrahim Güler, M. Şerif Bayındır, Hamdullah Yaşar, Seyfettin Ağırman, Ziya Gümüş ve Adnan Aktaş (Cami sorumluları).

Siyasi Kol ve İstihbarat: Hacı Hayrettin Şayik (Kol başkanı), Mahmut Özsoy, İzzettin Özsoy, Ali Can, Mahmut Kardeş, Emin Kaya, Abdülhakim Aktaş (cemaat, cemiyet-istihbarat ve mali işleri kapsayan siyasi kol elemanları).

Askeri Kol: Ömer Saruhan (Kol başkanı), Orhan Kölge, Hüseyin Demirel, Şehzade Demir, Abdurrahman Orhan, Şeyhmuz Uğur, Hayrettin Demir, M. Salih Aslan, Mehmet Zeki Ergin (Kol üyeleri)

Sorgu ve İnfaz Birimi: Abdülbaki Öz (birim sorumlusu).

Özel Birim: Abdülkarem Tan, Selman Görgin, İdris Şayık, Bilal Şayık.

Askeri Kol, **"İslam'ın yolunu açacak olan kalaşnikof ile Kuran'dır"** sözleriyle, ilk eylemini, 1991'de o dönemde Mardin'e bağlı İdil ilçesinde PKK yanlısı olarak bilinen **Mihail Bayro**'yu öldürmekle başlattı. Eylem, Hizbullah'ın önde gelen isimlerinden M. Şerif Karaaslan'ın babası Mele (imam/molla) **Sebri** ile annesi **Hayriye**'nin anılan ilçede PKK tarafından öldürülmesine bir misilleme idi. Bir yıl sonra PKK'nin Nusaybin sorumlusu **Hayrettin Çetin**'in öldürülmesiyle, iki örgüt arasındaki ipler iyice koptu. Devletin belli kesimlerince desteklenen Mardin-Nusaybin Hizbullahı'nın faaliyetleri daha çok PKK'ya yönelik darp, yaralama, öldürme, suikast gibi eylemlerle tırmandı. 1993 yılının Ramazan ayında PKK'nin

Hizbullah'a karşı ateşkes ilan etmesi kararına uyulmayarak; örgütün eylemleri Mardin'in Derik ve Kızıltepe ilçeleriyle, Urfa'ya bağlı Viranşehir ve Ceylanpınar gibi ilçelerine kadar yaygınlaştırıldı.

9- BİNGÖL HİZBULLAHI

Bingöl Hizbullahı'nın başmimarı, **Yeşil** Kod adlı **Mahmut Yıldırım** olup; dönemin kimi MİT yetkililerinin talimatıyla, özellikle Solhan ilçesinde kadro yetiştirme, lojistik destek ve istihbarat sağlama bakımından; İlim Grubu lideri **Hüseyin Velioğlu** ile birlikte hareket edilmiştir. Belki de bu nedenle, operasyonlar sırasında yakalanan **Cüneyt Mehmet Doğan** ve arkadaşlarının ifadeleri eksik alınmıştır. İfadelerde, genel örgütsel şema ile teorik bakımdan İran modeli bir İslam devleti kurma amacı kaydedilmiş olmakla birlikte; **Bingöl Hizbullahı'nın hangi çevrelerle, kimlerle (civar iller dahil) bağlantı kurduğu** açıklığa kavuşamamıştır.

Aralık 1993'te Bingöl'ün Köklü köyündeki örgüt evine yapılan baskın sırasında, "Hizbullah ilk kez devlete silah çekti" ve sonuçta 7 Hizbullahçı yakalandı.

1998'de ise, aralarında Hizbullah elemanlarının olduğu şeriatçı bir grup, Solhan ilçesinde "türban yasağını protesto" eylemine katıldı; gözaltına alınan 48 kişiden yedisi tutuklandı.

10-URFA HİZBULLAHI

Siverek Hizbullahı: 1994 yılına kadar Urfa ve civar illerde ciddi bir Hizbullah varlığından söz etmek mümkün değil. Gerek Adıyaman Menzilköy Dergâhı meşrepli Nakşi cemaatlerin, gerekse Urfa merkezdeki Türk-İslam Sentezcisi Nurcu-Ülkücü çevrelerin Hizbullahî oluşuma zemin hazırladıkları söylenebilir. *Devlet-Korucu-Ülkücü* eşgüdümünde bölgede izlenen politikalar ile gerçek-

leştirilen organizasyon ve faaliyetlerin; özellikle **Siverek merkezli Hizbullahçılığın uç vermesine** yol açmıştır. Bölgenin demografik ve siyasal yapısı, yasadışı örgütlenmelerin kitlesel olmasına elverişli olmadığından, Bir çeşit tarikat-mafya-çete-korucu-ülkücü yaratması olan *Siverek Hizbullahı*, efendilerine boyun eğmiş; bağımsız hareket edememiştir. Yöre korucularının, PKK örgütüne karşı önlemler ve halkın sindirilmesi bakımından yani asayiş yönünden devletin istediğinden fazlasını yapıp, adeta devlet içinde devlet kurmaları, **Siverek Hizbullahı**'nın gelişme şansını asgariye indirmiştir.

Viranşehir Hizbullahı: 1991-95 yılına kadar OHAL bölgesinde neredeyse serbest hareket eden Hizbullah; Diyarbakır, Mardin, Batman ve Nusaybin kolları aracılığıyla Urfa yöresinde örgütlenip eylem yapabiliyordu.

1995 yılından itibaren operasyonların hedefi haline gelen Hizbullah, merkez üssünü OHAL (Diyarbakır, Silvan, Batman, Bingöl) dışına kaydırıp GAP bölgesine taşımaya başladı.

Viranşehir ilçesi, **bir bakıma merkez üs seçildi**. Geleneksel biçimde Kur'an kursları ile camiler propaganda ve örgütlenme alanı seçildi. Başta Göl Camii olmak üzere, 2 kadar camide faaliyet gösterildi. Örgütlenme aşamasını izleyen süreçte, yavaş yavaş silahlanma yoluna gidildi.1994 yılında Viranşehir Hizbullahı'na yönelik başlatılan operasyonda **Reşit Aslan, Mehmet Acet, Mehmet Ali Akgül, İsmet Doğru, İsmail Altun, Mehmet Durmaz** ve **Mahmut Takkeli** adlı militanlar yakalandı. Tutuklulardan alınan ifadelere göre; Urfa Ceylanpınar'dan yazar **Hüseyin Deniz**, HADEP il yöneticisi **Muhsin Melik** ile *Gündem* gazetesi muhabiri **Kemal Kılıç**, Hizbullah tetikçilerince vurulmuştu.

Urfa Hizbullahı: İl merkezinde siyasi faaliyetlerini yürütmek üzere *Tebliğ Kolu* oluşturan Hizbullah, özellikle Eyyübiye semti Miskinler Camii ve Belediye Parkı çevresini, örgütlenmeye en uygun mekan olarak seçti. *Zekat* adı altında para toplamaya çalıştı. Ancak 1995 yılından itibaren operasyonlarını yoğunlaştıran Emni-

yet ekipleri, 44 kişiyi yakaladılar. Alınan ifadelere bakılırsa, "Tebliğ çalışması tamamlanır tamamlanmaz, bölgede Askeri Kanat ve İstihbarat Kolu adıyla eylemci birimler oluşturulacaktı."

12 Eylül 1980 öncesi **MHP'li iki aileye** mensup olan ve şimdi *Menzil* kanadından örgüt sorumlularının adları şöyle: **Yusuf Aktaşoğlu** (il sorumlusu; bir süre önce tutuklandı ancak yargı kararıyla serbest bırakıldı), **İbrahim Aktaşoğlu, Mehmet Aktaşoğlu, Yaşar Aktaşoğlu, İsmail Aktaşoğlu, Şeyhmus Akbaş, Mehmet Turanoğlu, Mahmut Turanoğlu, Mustafa Alkanat, Halil Aytaç, Ahmet Şeker.**

Hilvan Hizbullahı: Sorumlusu Hilvan Merkez Camii imamı **Cemal Çınar.** Alt birim cami sorumluları: **Ejder Akşit, Ömer Toprak, Murat Akçan** ve **Ömer Karataş.**

Üyeler: Fuat Toprak, Mehmet Solucatutan, Ekrem Şefkatli, Suphi Demir, Bekir Kuşuçar, Nezif Kuşuçar, Ali Solucatutan.

Örgüt, ilçedeki cami imamlarını sindirme eylemlerine girişmekle işe başladı.

Üyeler arasında Refah Partili Hilvan Belediye Başkanı İzzettin Toprak'ın üç kardeşinin bulunduğu; Hak-İş Sendikası eski Başkanı kardeşi **Kemal Toprak**'ın ise 3 kişiyi öldürmekten arandığı, polis kayıtlarında mevcut.

Viranşehir Hizbullahı: Urfa Emniyet Müdürlüğü'nün 1997-99 arasında yaptığı iki operasyonda, örgütün ilçe düzeyindeki şeması şu şekilde çıkarıldı: **Süleyman Atmaca** (İlçe sorumlusu), **Mehmet Kaya** (ikinci sorumlu), **Fevzi Şakir** (Gazi Camii sorumlusu), **Rıdvan Durmaz** (Erenler Camii sorumlusu), **Mehmet Durmaz** (İhlasiye Camii sorumlusu), **Muhammet Aymelek** (Yeni Camii sorumlusu), **S.A** (Hz. Salman Camii sorumlusu), **M. Salih Başkurt** (Ceylan Camii sorumlusu), **M.N.A** (Zahiriye Camii sorumlusu), Mustafa Sarıdal, İzettin Çıtırık, Mahmut Durmaz, Lokman Gül, Ali Kırmızı, Salih Çiftçi.

Yeniden yapılanmayı hedefleyen Ceylanpınar Hizbullahçıları, *"fitre ve zekat"* adı altında para toplamak; camilerde dini eğitim ve kurslar vermek suretiyle taban oluşturma aşamasında iken, 1 Ocak 1999 tarihli operasyonda gözaltına alındılar.

Suruç Hizbullahı: Nisan1995'te, oluşum halindeki Hizbullah'ın biri kadın, 11 elemanı tutuklandı. Cami sorumlusu olduğu sanılan "Mele" lakaplı iki üst düzey yöneticisi kurşunlarak öldürüldüğünden, Hizbullah faaliyeti bu ilçede devam edemedi.

11- MUŞ VE ÇEVRE İLLER HİZBULLAHLARI

Kurulduğu tarih belli olmamakla birlikte, daha geç bir dönemde faaliyet gösteren ve *İlim Grubu*'na bağlı çalışan bu örgüt mensubu 18 kişi, kaçak Kur'an kursları açmak suretiyle, 7-14 yaş arasındaki çocukları dini ve siyasi bakımdan eğitip örgütleme faaliyetinde bulunurken, 1998 başlarında yakalandı.

Van, Erzurum, Doğubeyazıt ve Iğdır'daki "yerel Hizbullahlar"ın Diyarbakır-Batman merkezli İlim ve Menzil gruplarıyla ilişki kurmaları kaçınılmazdır. Bununla birlikte, her bölgenin kendine özgü yapısı, "il ve ilçe Hizbullahları"nın hareket alanını belirledi.

Sözgelimi Cizre Hizbullahı, esas olarak korucular ve itirafçılar tarafından örgütlenip, denetleniyordu. İran sınırındaki Van ve Doğubeyazıt'taki Hizbullahi oluşumlar, daha çok, **"sınır ötesine geçme kolaylıkları sağlayan, lojistik destek merkezleri, ara istasyonlar"** gibi kullanılıyordu. Erzurum Hizbullahı, İslami Hareket faaliyetlerinde görüleceği gibi, hemen hemen "lojistik destek, kurye, ihtiyati güç" konumundaydı. Iğdır Hizbullahçılarının, neredeyse tamamı Şii mezhebinden olup; İran'a bağımlılıklarında siyasetin yanında mezhepçi görüşler belirleyici oluyor.

Tatvan Hizbullahı, tümüyle devlet tarafından yaratıldı; oradaki "Kürt belası defedilince" Hizbullah'ın işlevi de bitti.

12- GAZİANTEP HİZBULLAHI/ VASAT

Grup, 1996 yılında *Vasat* dergisini yayınlayarak, bu doğrultuda yapılanmaya gitti. 1997 başlarında, eski imam **Şahmerdan Sarı** çevresinde toplanarak örgütlenme kararı aldı. Buna göre;

Askeri Kanat: Mehmet Yıldırım (Kanat sorumlusu), Mehmet Kurt ve Burhan Kaba.

Siyasi Kanat Sorumlusu: Hasan Gölgeli
Cami sorumluları: Yaşar Yavuz, Cemal Güçlüer.
Kur'an Kursu Sorumlusu: İrfan Gülmüş.

Örgüt; bir yandan, *Vasat* dergisi vasıtasıyla tebliğ ve davet faaliyetini yürütürken; diğer yandan, İslami anlayışa ters düşen yerlere yönelik sabotaj eylemleri gerçekleştirme kararı aldı. Ocak 1997'den itibaren, içkili yerlerle otomatik para çekme makinelerine karşı bombalı eylemler düzenledi. Eylül ayında düzenlenen Gaziantep Fuarı'nda hıristiyanlık propagandası yapan *Müjde Kitabevi* standına bomba eylemiyle adını duyurdu. Bir kişinin öldüğü, 24'ünün yaralandığı eylemde 12 *Vasat* örgütü elemanı yakalandı.

Örgüt lideri **Şahmerdan Sarı**'nın sorguda verdiği ifadeye istinaden; Siirt Emniyet Müdürlüğü'nde görevli **Halil Yıldız**'ın bomba temin ettiği; mahalle sorumlularının ise **Yakup Eraslan, Murat Kartal** ve **Kadir Karadere** olduğu belirlendi.

Vasat örgütünden **Faruk Öztürkoğlu**'nun Mersin bölgesi Askeri Kanat sorumlusu; **Mehmet Sindi**'nin İl Sorumlusu; **Hakan Elçin, Ahmet Alnıaçık, Mehmet İnan** ve **Ali Kaynarca**'nın da örgüt elemanları olduğu ve boru bomba, porno kaseti, üzerinde Arapça ve Kürtçe yazılı pankart ile benzeri örgütsel dökümanlarla birlikte yakalandıkları açıklandı.

13- DİĞER BÖLGE HİZBULLAHLARI

Mersin Hizbullahı: 1995-96 yılları arasında Hizbullah, şehirdeki cami ve Kur'an kurslarında, çocuk yaştaki gençlere dini eğitim verme gerekçesiyle propaganda ve örgütlenme faaliyeti içine girdi. Bu nedenle yakalanan 20 kişi, sorgu sonrasında Savcılık makamınca salıverildi.

1997 yılı içinde ise, aynı yöntem kullanılarak gerçekleştirilen faaliyetler sonucunda 51 kişi yakalandı; savcılık ifadelerinden sonra 8'i tutuklama istemiyle mahkemeye sevkedildi. Ancak, tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldılar.

Örgüt, 1993-97 arasında birçok öldürme ve yaralama eylemi gerçekleştirdi. 1998 yılında gerçekleştirilen eski Hizbullah elemanı **Konca Kuriş** olayı, diğer bölümlerde ayrıntılarıyla irdelenecektir.

Yakalanan örgüt elemanları: **Güvenç Hayta, Abdulvahit Kara, Hasan Gümüş, Musa Çakın, Cemal İçlek, Yusuf Çınar, Makbule Selçuk, Züleyha Kaya, Saime Minaz.**

Düzce Hizbullahı: Kurucu önderliğini **Recep Güler** yaptı. *"İran Müslümanları"* anlamına gelen İM başharflerini kullanan, buna istinaden kurulan *İM Kitabevi* ile yerel *İM Radyosu* çevresinde Hizbullah örgütlendi. **Güler**, "TEVHİD İLKOKULU" adıyla açtığı kuruluşta, 1992 yılından beri illegal ve yasadışı eğitim verdi. Okuldaki öğrencilere Atatürk, laiklik, Cumhuriyet aleyhinde öğretim yapan eğitim kadrosunda örgüt liderinin eşinin yanı sıra, Mısır el Ezher İslam Üniversitesi mezunu **Abdül Metin, Hava Aydın, Abdül Nihat Taştan** ve **Arife Taştan** yer alıyordu.

Öğrencilere verilen 1994-95 öğretim yılı karnelerine Arapça *"Lailahe İllallah"* ibaresi yazılıyor; Arapça dersine ilk sırada, Türkçeye ise üçüncü sırada yer veriliyordu.

İran İslam çizgisini benimseyen Hizbullah lideri **Recep Güler**, Ali Hameney'i "gerçek lider" olarak kabul ediyor.

Kendilerini **"Hizbullahi Müslümanlar"** olarak adlandıran örgüt elemanları; yerel İM Radyosu'nda "İran Müslümanları"nın başharflerinden oluşan **"İM Grubu"** adını kullanmak suretiyle propaganda yapıyorlardı.

Siyasi faaliyetler ise, örgüt lideri Güler'in yaptırdığı, *"Hicret Mescidi"* isimli mekanda yürütülüyordu. Örgüt elemanları arasında **Şah İsmail Balta, Cengiz Çelik, Hasan Aşar, Güngör Gök, Halil Kurt, Cengiz Aksoy, Hayri Yıldırım, Yılmaz Demirtaş, Sebahattin Bedir, Ahmet Aydın, İbrahim Yıldırım, Mehmet Dinç, Yusuf Dinç, Yusuf Dayar** ve **Arif Seçkin** bulunuyor.

Bursa Hizbullahı: Esasında Batman merkezli *Hizbullah/İlim Grubu*'nun beyin takımından olup batıya kaçan bu gruptan Ağustos 1997'de yakalananlar arasında **Burhan Aslan, Mehmet Ali Altun, Bedrettin Şener, Abdurrahim Doksal, Yaşar Zengin, İlhami Çelik** gibi isimler bulunuyor. Sözgelimi **Şener**, 7 kişinin öldürülmesi ve Batman'da polisle çatışma olaylarına karışmıştı. Aynı ekip, Menzil kanadından **Fidan Güngör** ile **Sebahattin Talayhan**'ın öldürülmesinden de sorumlu tutuldu.

Bursa'da boya badana, elektrikçilik, kebapçılık, servis şoförlüğü gibi işlerde çalışan ve temizlik malzemeleri satan, işyeri açan İlimci elebaşları, *Hicret Grubu* adı altında örgütlenme faaliyetleri sırasında tutuklandılar.

Kocaeli Hizbullahı: Kocaeli Yuvacık beldesine bağlı Servetiye köyünde, Hizbullah eğitim kampının ortaya çıkmasıyla adı gündeme geldi. "Hasbahçe" adı verilen kampta, kırsal alanda atış talimi yapıldığı açıklandı.

Temmuz 1998 tarihli operasyonda yakalananların isimleri: Arazi yani kamp sahibi **Arif Tarı**, öğretmen **İrfan İlgün, Adil Tarı, Abdülkadir Tarı, Bedri Kaya, Varol Atabay, Nedim Karaduman, Yusuf Yılmaz, Mustafa Aktaş** ve örgütün kadın kolu sorumlusu olduğu sanılan **Hale Gürbüz.**

Resmi açıklamaya göre; Arif Tarı RP'den eğitim diploması almış olup, evinde bu partinin yan kolu gibi faaliyet gösteren Milli Gençlik Vakfı'na ait bağış makbuzları bulunmuştur. Kampta *Hizbullah-İlim* grubu, *Akabe* grubu ve *Menzilköy tarikatına* mensup insanlara eğitim verildiği yolunda haberler çıktı. Kamp eğitimiyle ilişkilerinden ötürü, ordudan atılan bir deniz astsubayı ile üç kişi daha aranıyordu.

Bir hatırlatma; 1994 yılında kaçırılıp öldürülen *Menzil Grubu* önde gelenlerinden **Sebahattin Talayhan**, rakip *İlim* kanadı tarafından bu köye gömülmüştü.

ÖRGÜTSEL YAPI ÖZELLİKLERİ*

Hiyerarşi: Katı bir disiplin ve emir komuta zinciri mevcuttur. Örgüt **Genel Emiri** (Genel Başkan), hemen herşeyi belirleyendir. Ondan sonra **Şûra** (Yürütme Kurulu/ Merkez Karar Kurulu) gelir. Şûra üyeleri, genelde *Tebliğ, İçtimai, Askeri* ve *İstihbarat* diye ayrılan dört ana kolun sorumlularından oluşur. Bunlar, aynı zamanda sorumlu oldukları kollarda Genel Emir, yani örgüt başkanını temsil ederler. Sorumlular, örgüt başkanının ve Şûra'nın; kanat elemanları ise kol başkanlarının emir ve talimatlarına mutlaka uymak durumundalar. Alınan karar örgüt stratejisine aykırıysa, bu durum,

* Saptamaların bir kısmı, Em. İst. Daire Müdürü Halil Tuğ'un 1992'de MGK'ya sunduğu raporda mevcuttur. Fakat aykırı belirleme, yorum ve örnekler bize aittir.

yazılı veya sözlü biçimde örgüt başkanına bildirilmek durumundadır.

Gizlilik: İl ve ilçelerde hücreler şeklinde örgütlenen Hizbullah; **aile, aşiret, okul, cemaat, tarikat ve arkadaş ilişkisi gibi feodal ilişkilerden yararlanmaktatır.** Elemanların birbirleriyle tanışma yerleri, genelde cami, mescit gibi dini mekanlar olup; aile-akrabalık-iş bağları da örgütlenmeye zemin hazırlar.

Devletle işbirliğinin yoğun yaşandığı 1992-93 yılına kadar, OHAL ve çevre illerdeki Hizbullah pratiğinde, gizlilik kuralı işlemiyordu. Feodal ilişkilerden de kaynaklanan fiili duruma göre; **hemen herkes, kod ismi veya sahte evrak taşıma gereği duymaksızın, gerçek kimliğiyle faaliyet gösteriyordu.**

Ne zaman ki devlet, kendisiyle işbirliği yapmayı reddedip araya mesafe koyan özellikle Menzil grubu elemanlarına yöneldi; işte o zaman, gizlilik kuralı ciddiyetle ele alındı. **Yaygın biçimde kod ismi, sahte kimlik, yanlış adres kullanımı yoluna gidildi.** Genellikle Peygamber döneminde yaşamış ilk müslümanlara atfen kod isimler kullanılmaktadır: Bilal, Habbab, Musa, Muhsin, Mehdi, Ammar, Ali, Selman, Yasir, Salih gibi.

İrtibat ve Eğitim: Örgüte **sempatisi ve eğilimi** olan kimselerin çalıştıkları yerler, irtibat noktaları olarak kullanılıyor. Genelde bu mekanlar ya **çayevi ya da kitabevi** şeklindedir. Hem **eğitim** hem de **buluşma** yeri olmasının yanı sıra, örgüt mensuplarına **ticari gelir** getiren mekanlardır bunlar.

Örgütün cami ve mescitlerdeki hâkimiyeti yaygınlaştıkça; bu tür ibadethaneler irtibat, buluşma ve gizlenme yerleri olarak kullanılmaya başlandı.

Örgüt elemanları, aileleriyle birlikte yaşadıkları ikametleri de irtibat ve eğitim yerleri olarak kullanabiliyorlar.

Örgüt Evi: Eylem planlama ve örgüt üyelerini barındırma amacıyla kiralanır. Sempatizanlar, gerçek kimlikleriyle kendi adlarına kiraladıkları bu evleri, örgüt elemanlarına teslim ederler. Kirayı örgüt öder. Değişik yerleşim yerlerinden gelen sempatizan veya militanlar da bu evlerde kalabilmektedir.

Komşuları rahatsız etmemek ve dikkati çekmemek için, bağnaz dini bir yaşantı sürdürülmez.

Sığınak: Örgüt düşmanları veya aleyhteki insanların kaçırılarak saklandığı son derece gizli mekanlar. Genelde hücre evleri veya cami zeminindeki toprak kazılarak yapılan bu sığınaklarda; kaçırılan kişiler uzun müddet zincirlere vurulup saklanır, gerekli sorgulama yapılır. Sığınaklar, ilk kez Diyarbakır Silvan ilçesine bağlı hizbullah üssü sayılan Yolaç köyündeki bir caminin altında bulunarak kamuoyuna yansıdı. Batman ve Diyarbakır yöresinde de benzeri sığınaklar keşfedildi.

Jandarma Genel Komutanlığı tarafından yayınlanan Haziran 1997 tarihli bir raporda, sığınaklara ilişkin şu bilgiler yer alıyor: **"Örgütün silah, sığınak ve dökümanlarının yerlerini, güvenlik güçlerince hiç deşifre olmamış örgüt mensupları bilebilmektedir. Örneğin sığınıklar, başka bir ilden getirilen ve o bölgeyi hiç tanımayan birkaç militana hazırlatılmaktadır...Deşifre olan sığınaklar hemen terkedilmektedir.."**

İşaret ve Alamet: Hizbullah'ın belli bir sembolü veya bayrağı elde bulunmamakla beraber; yakalanan kimi Hizbullahçıların evlerinde şöyle bir işaretten söz edilebilir: **Yeşil zemin üzerine sarı** renkle (Arapça yazılmış) LAİLAHE İLLALLAH VE ALLAHÜEKBER.

Silvan ve Batman gibi yerlerde ise, üzerinde ALLAHÜEKBER yazılı başa bağlanan bantlar bulunmaktadır. Bantlar, özellikle İran ve Lübnan Hizbullahçılarınınkine çok benzemektedir.

Model: Çoğunlukla il ve ilçelerde bir sorumlu başkanlığında **hücre örgütlenmesi** söz konusudur. **Sorumlu kişi**; alt, üst ve yatay ilişkilerinin çok geniş olduğu çevredeki il ve ilçelerdeki örgüt mensuplarıyla **eşgüdümlü hareket etmektedir.** Odak durumundaki bu sorumlular; örgütsel istihbarat, eğitim ve eylem gibi faaliyetleri birlikte yürütebilmekte, **hattâ doğrudan doğruya silahlı eylem** koyabilmekteler.

Örgütün üst düzey elemanları dahil, ortadereceli okul öğrencileri arasında faaliyet göstermeye ağırlık verirler. Gizlilik, hiyerarşi kuralı ihlal edilme pahasına bile olsa; **yönetici barınakları ile örgüt evleri, katılımcılara açılıp öğrenci yurdu gibi kullanılmaktadır.** Buralarda barındırılan gençler, gruplara (askeri, siyasi, içtimai kol gibi) ayrılmak suretiyle Sorumlunun eğitimine tâbi tutulmaktadırlar.

Eylem yapmak üzere başka alan veya bölgeden getirilen kişi, eylemin gerçekleşeceği şehir veya mekandaki örgüt elemanlarınca tanınmaz. Sözgelimi 1993-94 tarihleri arasında *Menzil Grubu*'nun Diyarbakır'daki İlimcilere karşı yönelik birçok eyleminde **Muşlu Muhammet** kod isimli bir tetikçi, iki kez de Batman **Fecir** kanadından **iki ayrı tetikçi** kullanıldı. Eylem bölgesinde tanınıp kolayca teşhis edilemeyen tetikçiler, doğdukları veya yaşadıkları yerlerde (semt, ilçe, il, bölge) pekâlâ tanınabiliyorlar.

Kuşkusuz, böylesine uluorta hareket edilmesinde ve kimi zaman pervasızca davranılmasında; devletin, bölgedeki hizbullahçı yapılanmaya göz yumması, teşvik edip korumasının önemli bir payı vardır.

Sorgu: Yakalanıp poliste sorgusu yapılan Hizbullahçılar, ideolojik ve siyasi nedenlerle **yalan söylemeyi kural** haline getirmektedirler. Bu konuda eğitim aldıkları sanılıyor. Ek olarak, **sık sık ifade değiştiriyor, araştırmanın seyrini etkilemek suretiyle za-**

man kazanma taktiği güdüyorlar. Örneğin, örgüt evinde yakalanan bir eleman, örgüt üyeliğini reddedip hırsızlık için burada bulunduğunu rahatlıkla ve ısrarla söyleyebiliyor.

Öldürme, suikast ve benzeri eylemlerde yakalananlar, bunun bir örgüt işi olmayıp *"şahsi meseleden kaynaklanan bireysel intikam olduğu"* yolunda ifade veriyorlar.

Menzil Grubu'na ait fikirleri, *İlim Grubu*'na aitmiş gibi gösteriyorlar. Sorgudan çıkar çıkmaz, **polise ne anlattıklarına dair hazırladıkları bir raporu örgüte sunuyorlar.** Buna göre, uygun tedbir alıyorlar.

İstihbarat: İzlenen veya hedef haline getirilen şahıs hakkında bilgi toplamanın kolaylığı, bölgenin feodal yapısı ile yerleşim birimlerinin küçük oluşundan kaynaklanmaktadır. **Hizbullah, istihbarat faaliyetinde özellikle küçük çocukları kullanıyor.** Zira, yörede adamdan sayılmayan çocuklardan şüphelenilmiyor. **Aynı zamanda, bu çocuklar pratikte yetişip örgütün gelecekteki elemanı olabiliyor.**

İstihbarat işi kolay olmakla birlikte; çok yönlü araştırmalar yapılıp, bilgisayarlarda dosyalama gibi teknik inceliklere riayet ediliyor. Bunlar alt ve üst kademelerde tartışılıp değerlendirildikten sonra, zararlı ya da yararlı olduğu sonucuna varılıyor. Zararlı hedeflerin (özellikle PKK örgütü mensupları veya sempatizanları gibi) ortadan kaldırılma eyleminin teknik ayrıntıları (hedefin yeri, zamanı, güzergâhı, eylem yeri, vurma noktası, kaçış istikameti, saklanma, vs) ele alınıyor.

Öte yandan *Şanlıurfa Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şube Müdürü* **Mustafa Bağrıaçık**'ın *"Türkiye'de Terör"* başlıklı doktora tezinde, 1997 yılı itibarıyla Urfa bölgesindeki Hizbullahçıların sorgulamaları sırasında elde edilen bilgilere dayanılarak, örgütsel şemaya ilişkin şu saptamalar yapılmıştır:

Kod ismi: *"Örgüt şemaları çok karışıktır. PKK'da bir militan tek kod isimle anılır ve bununla yaşamını sürdürür. Ancak,* ***Hizbullah örgüt şeması, CIA ve MOSSAD yapılanmasına benzer.*** *PKK'dan çok daha tehlikeli bir örgüttür. Gizlilik kuralı, belli seviyeye kadar yükselen örgüt mensuplarına, örgüt içindeki aktivitesine göre* ***birkaç kod ismi*** *verilerek kullandırılır. Bu kod ismi uygulamasında, diğer illegal örgütlerde görülen uygulamadan farklı olarak* ***çarpraz kod isim*** *uygulaması görülmekle birlikte, örgütte alttan üste kimse kimseyi tanımaz.*

Üye: *Örgüte kazandırılması hedeflenen kişilerin 12-20 yaş arasında ve bekâr olmalarına dikkat ediliyor. Kişinin inancı, karakteri, ailesinin ideolojik görüşü ile herhangi bir İslamcı gruba mensup olup olmadığı gibi hususlar titizlikle araştırılıp, bir üst sorumluya bildiriliyor.*

Üye adayına, önce dini konularda kitaplar veriliyor; okuyup okumadığı izleniyor. İtaat etme duyarlılığının ölçülmesi amacıyla, oturduğu mahalle ve çevrede Hizbullah örgütünün varolduğu camiye gitmesi isteniyor. Bu aşama tamamlandıktan sonra, 'İslamın düşmanı olarak gösterilen PKK'lılar ile Menzil Grubu hakkında istihbari mahiyette bilgiler toplayıp mutat zamanlarda faaliyet raporu vermesi' isteniyor..."

1998 yılında İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanıp il emniyet müdürlüklerine gönderilen genişçe bir raporda, Güneydoğu'daki Hizbullah hareketinin örgütsel yapısı irdeleniyor:

Şema: *"125'i sol, 30'u gerici, 25'i Kürtçü olmak üzere Türkiye'de toplam 180 yasadışı örgüt bulunmaktadır.* ***Aralarında en tehlikelisi şeriatçı terör örgütü Hizbullah olup, istihbarat birimlerinin sızmayı başaramadığı biricik örgüttür.***

Örgütlenme şeması, ***İran İstihbarat Servisi'ne bağlı Pasdar*** *(Devrim Muhafızları)* ***ile büyük benzerlikler gösteriyor.*** *Hizbul-*

lah, Pasdar tarafından kurulmuş olabilir. Örgüt sorumluları, güvenlik güçlerinin her operasyonu sonrası durum değerlendirmesi yapıyorlar. Bu değerlendirmenin ardından, ***örgütü yapılandırarak yönlendirdiğini sandığımız Pasdar'a bilgi veriyorlar. Bunun üzerine, Pasdar da örgüte stratejik taktikler veriyor: Örgüt, bu gibi taktikleri uyguluyor. Bu taktiklerin sürekli değiştirildiği ise çok açıktır.***

İfade-Sorgu: *"Hizbullah'a ilişkin bilgilere, yakalanan militanların ifadelerinden çok, ele geçirilen belge ve dökümanlardan yola çıkılarak ulaşılmaya çalışılıyor.* ***Zira, yakalanan militanları sorguda konuşturmak çok zordur; her türlü şiddete karşı direnç gösterebilmek için eğitilmişlerdir. Militanlar, gözlerini kapayarak sık sık Arapça dualar okuyarak soğukkanlılıklarını koruma gayretindeler.*** *Örgütsel dökümanlar, neredeyse bulunması olanaksız yerlerde saklanıyor.*

Yakalananları konuşturmak için yeni bilgilerden hareket edilerek, (kendileriyle) tartışma yoluna gidiliyor. Bu şekilde örgüt üyelerinden bilgi alınmaya çalışılıyor. Örgüt üyeleri gerçekte kimin üst, kimin ast olduğunu bilmiyor ve gerçek liderini tanımıyorlar. Sadece emir aldıkları bir üstlerinin kod ismini biliyorlar. Mutlak bir itaat anlayışı hâkim."

Deşifrasyona Önlem: Yakalanıp sorgulanan veya tutuklandıktan sonra salıverilen örgüt mensupları deşifre olduklarından, örgüt literatüründe bunlara **"Yanmış"** denilmekte; örgütle tüm bağları koparılarak birey düzleminde **Hizbullahçı** kalmaları sağlanmakta veya sorgulamaya tâbi tutulmakta; verdiği ifadeler değerlendirildikten sonra örgüte kabul edilmesi yönünde karar alınmaktadır. Deşifre olmuş/edilmiş militanlar; sahte kimlik tanzim edilmek, hücre evlerine kapatılmak veya bölge dışına çıkarılmak suretiyle yeniden faal duruma getirilmektedir.

Haberleşme: Örgüt mensupları arasındaki haberleşmede kesinlikle **kurye sistemi** kullanılmakta; dinlenebilir/gözlenebilir teknolojik cihazlar, elverdiğince kullanılmamaktadır.

Eylem-Silah: Eylem, kural olarak, Hücre mensubu *Mücahit*'ler (Cihat grubu: diğer adıyla İcra Birimi) tarafından gerçekleştirilir. Eylemde kullanılan silahlar değişik çap ve niteliktedir. Zira, örgüt elemanlarınca bireysel yollarla temin edilmekte; **sempatizan grup tarafından satın alınıp Hizbullah'a hibe olarak verilmektedir. Bu silahlar Hücre evinde yahut örgüt mensubu muteber kişilerin işyerlerinde saklanır.** Eylemden biraz önce, Birim sorumlusu tarafından Cihat grubuna/eylem grubuna verilir. Görev tamamlanır tamamlanmaz, kullanılan silah kısa bir süre için başka yerde gizlenir. Nihayet, Birim sorumlusuna geri teslim edilir.

Silahların saklandığı güvenilir mekanlardan biri de, cami ve mescidlerdir.

Kişiye zimmetli silah bulunmadığı gibi, aynı silahın sürekli aynı şahıs tarafından taşınması da söz konusu değildir. Silahlar ayrı ayrı olaylarda farklı kişilerce kullanılmaktadır.

Eylem önerisi, Askeri veya Siyasi kanatlardan biri tarafından gelebildiği gibi, direkt olarak Şûra tarafından bir talimat biçiminde de verilebilir. Öneri, yazılı bir rapor halinde gerekçeleriyle birlikte düzenlenir. Birim sorumlusu aracılığıyla Şûra'ya aktarılır; tasarı halinde tartışıldıktan sonra uygun karar alınır. Buna **"fetva"** adı verilir. **Fetva,** Askeri Kanat sorumlusuna tebliğ edilir; o da, Grup sorumlusuna bildirir. Bu arada, hangi birim veya altbirimin eylemi yapacağı tayin edilir. İcra Birimi sorumlusu, hücre'deki en az iki kişiyi, belirlenen eylemi gerçekleştirmekle görevlendirir.

Şûra kararlarına aykırı biçimde veya Şûra'ya rağmen eylem yapmak imkansızdır. Tek istisnası özsavunma hali olup, sonuç ve gerekçe, bir raporla Şûra'ya bildirilmek zorundadır.

4. Bölüm

HİZBULLAH: FAALİYET VE EYLEM

1- BATMAN HİZBULLAHI/İSLAMİ HAREKET*

a) **Yurtdışı Faaliyetler:** 1984 yılı itibarıyla, Örgüt Başkanı **İrfan Çağırıcı** ile Askeri Kol Sorumlusu **Selim Gülcan**, İran'ın İstanbul'daki başkonsolusu **Muhammet Thari**'ye giderek; örgüt hakkında bilgi verip, maddi destek istemişlerdir.

Anılan iki şahıs, 1.5 ay sonra yine aynı kişiye gidilip sonucu sormuş; Başkonsolos'un verdiği telefon ve adresteki **Ahmet Sacoi** ile temas kurmak için, Mart ayında Ağrı Doğubeyazıt ilçesinden İran'a geçmiş; tavsiye edilen kişiyle görüşmüşlerdir. **Pasdar** (Devrim Muhafızları) tarafından gizlice Türkiye'ye girmeleri sağlanmıştır. Nisan ayında Türkiye'ye gelen **A. Sacoi**, Hizbullah'ın Tebliğ Kolu Sorumlusu **Metin Torun**'u telefonla arayıp, kendisini, konsolosluk binasına davet etmiştir. Bunun üzerine **İrfan Çağırıcı** ile **Selim Gülcan**'ın görüştükleri Başkonsolos **Thari** ve **Sacoi**, kendilerine 400 bin lira nakit para vermiş; bilahare 600 bin liralık

*Bilgilerin büyük bir bölümü, 1995'te yayınlanan TBMM Faili Meçhul Cinayet Araştırma Komisyonu taslağından alınmıştır.

para ile silah yardımı yapılacağı yolunda vaatlerde bulunmuşlardır. Vaadedilen paranın gelmemesi üzerine, üç ay sonra konsolosluk yetkilileriyle bir kez daha buluşan **İrfan Çağırıcı**; nihayet, Ağustos ayında kardeşi **Rıdvan** ve **Metin Torun** ile birlikte, Erzurum-Doğubeyazıt güzergâhını izleyerek İran'a geçmiş; daha önce tanıştıkları **Ahmet Sacoi**'nin yardımıyla, çeşitli silahlarla askeri eğitim almışlar.

Buna rağmen, daha önce vaadedilen silahları alamayan örgüt mensupları, Türkiye'ye eli boş dönmüşlerdir.

İrfan Çağırıcı, Mart 1996'daki operasyonda yakalandığında verdiği uzun ve ayrıntılı ifadede; **"İran istihbarat birimleri veya yetkililerinin vaadedilen yardımları yapmamaları üzerine; o sırada ikiye bölünüp Türkiye'ye geçen bazı istihbarat (SAVAMA) elemanlarıyla temasa geçtiğini; Türkiye'deki kimi istihbarat çevreleriyle (bazı MİT ve CIA elemanları) işbirliği yapan İranlı kaçak ajanların yardımlarını gördüğünü ve bazı tavsiyelerine uyduğunu"** açıkladı.

Olayın başlangıcı ve gelişmesi; klasik Hizbullahçı bir örgütlenmeden ziyade, *"casusluk şebekesi"*, *"ajan ağı"* veya *"Beşinci Kol"* faaliyeti izlenimini uyandırıyor.

Dış faaliyetler, Çağırıcı'nın Kasımpaşa Hizbullahı'nın illegal temaslarıyla sınırlı değildir. Özellikle Batman Hizbullahı/İslami Hareket çevresindeki birçok kişinin benzer ilişkilerini de kapsamaktadır.

Bazı örnekler:

Ekrem Baytap, Tevfik Durmaz ve **Mehmet Kaya,** 1986 yılında İran Kürdistanı'ndaki Mako şehri ile ülkenin dini merkezi Kum kentine giderek dini konularla şeriat devleti sistemi hakkında eğitim aldılar. 1988-89 yıllarında ise, **Alaaddin** ve **Adil Ateş** isimli

şahıslarla birlikte, başkent Tahran'a 40 dakikalık bir mesafedeki kampta askeri eğitim alarak, Avusturya-Yugoslavya hattı üzerinden Türkiye'ye dönmüşlerdir.

Mehmet Ali Şeker, 1988 başlarında, İran'a gidip; *Hizb-ül Dava* adlı İslamcı örgüt elemanlarıyla görüşmüş; Suriye'ye geçip, oradan Batman'a dönmüştür. Bir yıl sonra yeniden İran'a gidip **Kemal** ve **Akif** kod adlı şahıslarla, silah eğitimi almış; özellikle patlayıcı maddeler konusunda 40-45 günlük eğitimden geçtikten sonra, İstanbul'a dönmüştür.

Gutbettin Gök; merak ve tanıma amacıyla 1986 yılında İran'a gitmiş; sonra İstanbul'a görevli gönderilmiştir.

Mehmet Zeki Yıldırım, Haziran 1991 yılında İstanbul'dan hareketle, sahte pasaportla İran'a geçmiş; tahminen üç arkadaşıyla birlikte Tahran yakınındaki bir kampta yaklaşık 1.5 haftalık "takip, yakın takip, sabotaj, silah eğitimi" almıştır. Tahran'dan İstanbul'a uçakla dönmüştür.

Fahrettin Baytap, 1987 yılında gittiği İran'ın Tahran ve Kum kentleri civarındaki kamplarda askeri eğitim (kültür fizik, yakın doğüş, silah atışı, bomba, vs) aldıktan sonra, Batman'a dönmüştür.

Adil Ateş, 1987'de İran'da eğitimden geçmiş; İstanbul'daki İran konsolosu **Mir Cafer Zaferenci** aracılığıyla **Ahmet Kerimi** adlı İranlı bir yetkiliyle görüşmüş; 1988 yılında kendisinden 8 bin Amerikan doları alarak Ankara Maltepe'de ortak bir ev tutmuştur. **Ateş, Mesut Kayacan** (İrfan Çağırıcı) ve İranlı **Ahmet Kerimi**, İstanbul Ataköy'de, rejim muhalifi ve Şah yanlısı birinin adresini saptayıp, kendisine suikast planı yapmışlar; ancak, sonuç umdukları gibi çıkmayınca, **Ahmet Kerimi** önce tutuklanıp sonra serbest bırakılmıştır.

Abdullah Yiğit kod adlı **Mehmet Ali Bilici**, Vanlı arkadaşı

Muhsin Arslan vasatasıyla *İran Kültür Merkezi*'nde tanıştığı **Davut** isimli bir şahsın önerisi üzerine, örgütün de onayını alarak 1987 yılında **İhsan Deniz**'le birlikte İran'a gitmiş; Tahran'da **Vahidi** isimli bir yetkiliyle tanışıp Türkiye'deki İslamcı faaliyetler için kendisinden maddi ve manevi yardım istemiştir. Türkiye'ye dönüşlerini izleyen birkaç ay sonra, Tahran'da buluştukları **Mehmet** isimli İranlı bir yetkili, kendisiyle, Ankara Kocatepe Camisi'nde buluşmuş; eğitilmek üzere yeniden, bu kez başka arkadaşlarıyla birlikte İran'a gitmiştir.

İranlı yetkililerden istenen maddi yardımlara karşılık, Türkiye'de saklanan rejim muhalifi İranlı *Halkın Mücahitleri*'ne yönelik eylemler yapmayı kabul eden Kasımpaşa-Batman Hizbullahı, 1991 yılında İran'dan gelen bazı yetkililerle şu anlaşmaya varmıştır:

"Halkın Mücahitleri'nden olup İstanbul'da yaşayan Ali Ekber Gorbani**'nin kaçırılma bedeli 800 milyon TL; İstanbul'daki bir posta görevlisinin İran lehine örgütlenmesi/satın alınmasının fiyatı ise "iş icabı çıkacak fatura" bedeli ödenecektir. "**

İrfan Çağırıcı; ekibi olan, Kemal, Arif, Ergun Şendur, Cengiz Sarıkaya, Gutbettin Gök ve bazı teknik birim elemanlarının yardımıyla **Ali Ekber Gorbani**'yi kaçırıp, Yalova'da bekleyen İranlılara teslim etmiş; öldürdükten sonra cesedi gömülmüştür. Anlaşmanın ikinci kısmındaki "postacı ayarlama" meselesi, **"resmi polis görüntüsü"** verilen bir ekibin, postacının, **"devletin istihbarat ve güvenlik birimlerine hizmet edeceğine"** ikna edilmesi sayesinde gerçekleşmiş; toplam iş bedeli olarak İran'dan 80 bin dolar alınmıştır.

1992 yaz mevsiminde ise, İranlı muhalif ve Şah yanlısı **Abbas Golizade**, örgüt elemanı değil birey olması hasebiyle, daha az bir ücret karşılığı (500 milyon TL) Gemlik'teki villasından kaçırılıp, İranlılara teslim edilmiştir.

Ek olarak; Kasımpaşa Hizbullahı, sipariş üzerine İranlı muhaliflere ait iki otoyu İstanbul Şişli'de bombalamıştır.

Görüldüğü üzere, Kasımpaşa-Batman Hizbullahı veya namı diğer **İslami Hareket** ya da örgüt elebaşılarından avukat **Hüsnü Yazgan**'ın ifadesiyle **"İslami Cihad"**; İran'ın "ajan şebekesi" ve "Beşinci Kolu" gibi çalışmaktadır. Bu arada, devreye Türk ve Amerikan istihbarat unsurları da girmiş; Kasımpaşa Hizbullahı'nın "kabadayılığı ve profesyonelliği"nden önemli oranda yararlanmıştır.

b) **İç Faaliyetler:** 1981'de küçük çaplı soygun, gasp ve oto hırsızlığı ile eyleme geçen **İslami Hareket**; 1983'te ilk tutuklamalara maruz kalmasına ve bir yıl sonra ilk ciddi operasyonda darbe almasına rağmen, yeniden toparlanmasını bilmiştir. 1986-87 yılında başlayan İran-Hizbullah münasebetleri, **Ekrem Baytap**'ın organizasyonuyla, elemanların İran'da siyasi ve askeri eğitim almalarına yol açmış; izleyen yıllarda ise, İran namına **"yurtiçinde ajanlık faaliyetlerine"** dönüşmüştür.

Bu düzlemde ele alınırsa; 1990-93 yılları arasında Prof. **Muammer Aksoy** ile Prof. **Bahriye Üçok**, *Hürriyet* Genel yayın Yönetmeni **Çetin Emeç**, İslam konusunda uzman eski din görevlisi Kemalist yazar **Turan Dursun**, İranlı muhalif **Ali Ekber Gorbani** (Mansur Amini) öldürülmüş; Şah yanlısı İranlı muhalif **Abbas Golizade** kaçırılmış; *Hürriyet* gazetesi eski sahibi **Sedat Simavi**'nin mezarına patlayıcı madde yerleştirilmiş; Türkiye'deki Musevi işadamlarından olup, İranlılar tarafından **"İsrail istihbaratı MOSSAD'ın adamı olmak"**la suçlanan veya nitelenen **Jak Kamhi**'ye karşı suikast düzenlenmiştir.

1993 yılında arabasına patlayıcı konmak suretiyle faili meçhul cinayet kurbanı olan gazeteci **Uğur Mumcu** cinayetine karışmakla suçlanan İslami Hareket veya bazı elemanlarının tutuklanıp sorgu-

landığı biliniyor. Buna rağmen, cinayetin tek boyutlu olmadığı; planlayıcılarının yerli ve yabancı kişileri kapsayan çokuluslu bir şebeke ekseninde hareket ettikleri, bu arada devletin bazı kesimlerinin (çetelerin) bu işte parmağının bulunabileceği her zaman akılda tutulmalıdır.

c) **Karanlık Noktalar:** Bizzat Uğur Mumcu cinayeti, **İslami Hareket** adı altında faaliyet gösteren bu "çokuluslu ajan şebekesi"nin ne kadar profesyonel, karanlık ve devletin bazı kesimleriyle ne kadar içli dışlı olduğunun bir prototipi/örneği sayılabilir. 1996 başlarında yakalandıktan sonra poliste ifade veren örgüt lideri **İrfan Çağırıcı**'nın itiraflarından anlaşıldığı kadarıyla, **"Uğur Mumcu, 10 bin dolar karşılığında öldürülmüştür. Ankara'daki yerli ve yabancılara karşı düzenlenen sistemli suikastler, İranlılar tarafından organize edilmiş. Aralarında 13 İranlı diplomatın ismi bulunuyor."** Bu, *birinci noktadır.*

İkinci nokta; 1995'te yayınlanan *TBMM Faili Meçhul Cinayet Araştırma Komisyonu Taslağı*'nda da belirtildiği üzere; özellikle Uğur Mumcu cinayetinin soruşturma safhasında yakalanan, Hizbullahçı olduğu varsayılan bazı tetikçilerin ifadelerinin alınmaması, kimi soruların sorulmaması, yakalama veya sorgulama tutanak tarihlerinin değiştirilmesi gibi maksatlı davranışlar; devlet içinde söz konusu örgütü koruyan bazı çevrelerin olduğu kuşkusunu uyandırmaktadır.

20 Ekim 1993 tarihli *Cumhuriyet* gazetesinin bir haberine göre, *"olayla ilgisi olabileceği belirtilen sanıkların yakalanma, gözaltına alınma, savcılığa gönderilme tarihleri, tam anlamıyla 'arap saçına' dönmüştür."*

Üçüncü nokta; 1993 yılında yakalanan 19 örgüt mensubunun evlerinde bulunan malzemeler, profesyonel bir şebeke ile karşı karşıya olduğumuzu gösterir: Çeşitli çap ve marka silahlar, patlayıcı maddeler ve tahrip kalıpları; örgütsel dökümanlar, şifreler; sahte kimlik, ehliyet, pasaportlar; plaka yapımında kullanılan aletler; sahte plakalar, çalıntı otolar, vs.

Dördüncü nokta; ister adı Hizbullah, isterse İslami Hareket olsun, örgüt üst düzey isimleri hep aynı: **Şefik Polat** ve **İrfan Çağırıcı**. İstihbarat çevrelerine yakın bir kaynak, 16 Mart 1996 tarihli *Aydınlık* dergisinde, **Çağırıcı**'yı şöyle değerlendiriyor: *"Bu İrfan, başka İrfan: **008 İrfan.** Bir adam çıkacak, ortalığı dümdüz edecek, bir sürü adam öldürecek, oto çalacak ve altı yıl boyunca hiç yakalanmayacak. Hiç aklınız kesiyor mu? Bu adam demek ki, tek kişilik ordu. SAT komandoları, bunun yanında hiç bir şey. Bütün bunlar imkansız olduğuna göre, bu planlı bir organizasyon. **Çağırıcı,** mutlaka daha önce yakalanmıştı. Günü gelince piyasaya sürüldü..."*

Haziran 1994 yılında İstanbul Yenibosna'da operasyon yapan polis, örgütün İstihbarat kolu sorumlusu ve **İrfan**'ın kardeşi **Rıdvan Çağırıcı**'yı yakaladı. Halbuki bir gün önce davransa, aynı yerde kalan örgüt lideri **İrfan**'ı da ele geçirebilecekti. **Çağırıcı** kardeşlerin evinde, **MİT görevlilerine ait sahte kimlikler bulundu.** Kimlik sahiplerinin gerçekten varolup, belgedeki görevlerinde çalıştıkları da gözden kaçırılmaması gereken bir konudur.

Öte yandan, örgüt liderlerinden **Şefik Polat**, aslında Batman'da *oto galerisi* sahibiyken, 1986'dan itibaren Hizbullahı yeniden kurma oluşumu içinde yer alan biridir. Memleketinde akşamları sokaklara çıkıp, zincirlerle terör estiren Hizbullah elebaşılarındandır. 20 Haziran 1992'de evine çağırdığı Batman İHD yöneticilerinden Sıddık Tan'ı öldürtme olayına karışmaktan tutuklanmış; Diyarbakır DGM Başsavcılığı tarafından hazırlanan iddianamede, *"en azından öldürme suçuna iştirak etmek"*le suçlanıp hakkında idam cezası istenmesine rağmen, **29 Eylül 1992'de DGM'nin verdiği kararla beraat etmiştir.**

Turan Dursun'un katledilmesi olayına ilişkin birinci dava dosyasında M. Ali Şeker ile Polat'ın adları geçtiği halde, ikinci iddianamede bu isimlere rastlanmamıştır; bu da karanlıkta kalmış bir noktadır.

Aynı **Polat,** 1993 yılında gazeteci **Uğur Mumcu'ya karşı düzenlenen** suikast üzerine Ankara polisince bir süre için gözaltına alındı ama serbest bırakıldı. **Polat** önce İran'a, ardından Almanya'ya giderek siyasi sığınma talebinde bulundu.

Beşinci nokta; 20 Ocak 1994 yılında yakalanan ve İstanbul DGM tarafından tutuklanan İslami Hareket örgütünün beyin takımından **Rıdvan Kaya**'nın ilk celsede, Abdullah Yiğit kod isimli **M. Ali Bilici** ile **Zübeyr Gümüş**'ın 10 Nisan 1995'teki ikinci duruşmada tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılması dikkat çekici bir husustur. Dönemin Emniyet yetkilileri, **Bilici** ile **Gümüş**'ün yurtdışına çıkmış olabileceği ihtimali üzerinde durdular.

Altıncı nokta; MİT eski görevlilerinden **Bahrettin Erman**, 15 Ocak 1994 tarihli *Cumhuriyet*'te yayımlanan demecinde şunları söyledi: *"Türkiye'deki yasadışı örgütlerin tümünde MİT ajanı bulunur. Bundan polisin bile haberi olmayabilir. Örgüt içindeki ajanlaştırma, seçilen kişinin takibe alınmasıyla başlar. Sonra, izlenen kişi tutuklattırılıp, içerde kendisine ajanlık teklif edilir...Şimdi, İslami Hareket örgütü mensubu* ***Mehmet Ali Şeker,*** *ifadesinde,* ***'polis baskınını bir gece önce haber aldığını'*** *söylemiş. Nasıl haber aldığı önemlidir. Şimdi,* ***örgüt içindeki altıncı kişi, MİT'in ajanı olabilir.*** *Bu noktada* ***Mustafa Kayacan*** *(İrfan Çağırıcı)'nın örgüt içinde hangi eylemleri önerdiği, neler yaptırdığı önemlidir..."*

Yedinci nokta; örgüt mensubu **Ahmet Burak**, yıllarca aranıyor olmasına rağmen, Ocak 1993 yılında **Jak Kamhi**'ye karşı İstanbul'da düzenlenen başarısız suikast için silah temin edip taşıyan kişidir. **Babası,** 1996'da Üsküdar'daki bir İmam-Hatip lisesinde görevli bir kadın felsefe öğretmeninin İslam'ı eleştirmesi üzerine **düzenlenen protesto eylemlerinin başını çekip, otantik İslami kıyafetiyle kitleyi teşvik eden kişinin ta kendisiydi.** Konuya ilişkin açılan dava dosyasında, bu noktayı aydınlatacak tek bir nokta, soru bulunmuyor.

Sekizinci nokta; anılan suikast silahlarını temin eden kişi, Tekirdağ'da yüzbaşı rütbesini taşıyan bir zat idi. Yeşil renkli Mazda arabanın ise, **İslamcı kimliğiyle bilinen bir işadamına ait olduğu biliniyor.** Kullanılan silahların seri numaraları, **"kazınmış veya silinmiş"** gerekçesiyle kayda geçmemiş. Halbuki, balistik muayenede, **"namluyu tersten okuma"** diye bilinen bir teknikle, silinen seri numaralarının tespiti mümkündür. Bu yapılmamıştır.

Ve *son nokta*; 1991 yılında Doğu Almanya / Polonya üzerinden Türkiye'ye toplam 400 bin kaleşnikof marka uzun namlulu silah girdiği bellidir. Bunların bir kısmı, Barzani-Talabani'ye gönderilmiş olmakla beraber, diğer kısmının ne olduğu henüz bir açıklık kazanabilmiş değil. Faili meçhul cinayetler dahil Türkiye'deki karanlık bir takım suikast ve olaylarda bu silahların kullanıldığı sanılıyor.

MERSİN: KONCA KURİŞ OLAYI

Mersin Hizbullahı, Güneydoğu'daki örgütleri aratmayacak kadar hummalı bir faaliyet içinde görülmüştür. Mesela, 1993-97 yılları arasında *Cami Yaptırma Derneği* Başkanı **Hasan Gül**'ün boğazının kesilerek öldürülmesi olayı dahil altı cinayete karışan toplam 45 kişi gözaltına alınıp sorgulanmış, büyük bir bölümü ise serbest bırakılmıştır.

Bunlar dışındaki Hizbullah faaliyetleri, klasik (cami, mescit ve Kur'an kursları yoluyla) olarak değerlendirilebilir.

Sözgelimi Tarsus'ta, *"zekât"* adı altında zorla para toplayan **Mustafa Eroğlu, Abdülvahit Kaya, Erol Konuray** ve **Mehmet Şimşek** yakalanıp sorgulandığında; Ekim 1997'de ilçedeki iki öğretmenin öldürülme olayına karıştıkları da ortaya çıktı.

Bir olay var ki; hem kamuoyuna malolması hem de henüz açıklanmayan karanlık ve çetrefilli yönleriyle, değme "ajan-polisiye filmleri"ne parmak ısırtacak niteliktedir. Hizbullah eski mensubu **Konca Kuriş**'in kaçırılması olayıdır bu.

Oğlunun basına yansıyan açıklamalarına bakılırsa; *"**Kuriş**, 1987'de Adıyaman'da **Nakşibendi** (muhtemelen Menzilköy dergâhı) tarikatına girdi. Aradan 2-3 yıl geçtikten sonra, tarikatın yanlış yönde olduğunu düşünerek ayrılıp; Hizbullahçı denen radikal İslamcıların safına geçti. Onların düşüncelerini savunmaya başladı. Ancak silahlı mücadele taraftarı olmadığından, **Hizbullah**'la ilişkisini kesti. Bundan sonra ılımlı İslam yolunu seçti. **'Türkçe ibadet'** gibi ülkede çok tartışılan meselelerin İslami açıdan avukatlığını yaptı. Bu yüzden, Hizbullah'tan sürekli ölüm tehditleri aldı..."*

Çevresinden alınan bilgilere göre; ilk başlarda "sol" fikirleri benimseyen **Konca**, küçük yaşta **Orhan Kuriş**'le evlendiğinden beri **din ve tarikat** meseleleriyle ilgilendi. Orhan, Karadenizli olup, Mersin Büyükşehir Belediye Başkanı ANAP'lı Halil Kuriş'in kardeşidir. **Konca** hareketli, tartışmayı seven, son derece bilgili, kendini yetiştirmiş bir kadındır. Her nasıl olmuşsa, Hizbullahçıların radikal görüşlerini benimsemiş. Mersin'de bir tekstil atölyesi sahibidir. Televizyon kanallarında, *"Türkçe ibadeti savunmuş; anlamadığımız dilde dua etmenin faydasının olmadığını söylemiş; örtünme'nin İslam'ın şartı diye gösterilmesine karşı çıkmış; peygamber Hadisleriyle yola çıkmanın yanlışlığına işaret etmiş; hayızlı (regl hali) kadının namaz kılıp oruç tutmasının günah sayılmayacağını savunmuştur."*

Basında *"feminist İslamcı"* diye nitelendirilen **Konca**; İmam-Hatip lisesinde okuyan kızını, yeterli ve gerekli eğitimi almadığı için okuldan alıp normal liseye kaydettirmiş; "kadınlara dayak atmanın erkeklerin işine geldiği için Kur'an'daki ilgili ayetlerin, dövme fiilini destekleyecek biçimde çevrildiğini" ileri sürmüş; 1998 başlarında Mersin'de kurulan *Bağımsız Kadınlar Derneği* bünyesinde kadın sorunlarıyla ilgilenmiş ve bu düzlemde bir sığınma evinin açılması için çaba harcamıştı.

Bu arada kaydedelim: **Konca**, 1996 yılında İran'da düzenlenen Dünya Kadınlar Kongresi'ne katılmıştır.

Aykırı görüş ve davranışlarıyla kamuoyunda merak edilip izlenen bir tip haline gelen **Konca**; eleştiri ve tartışmalarıyla, *radikal İslamcı kesimi yakından etkilemiş; onu dinleyen birtakım Hizbullahçılar, örgütten kopmaya başlamışlardı.*

Yakın çevresinin ortak görüşü şudur: **Konca**, Hizbullah tarafından kaçırılmıştır.

Konca, 16 Temmuz 1998 günü geceyarısı, eşiyle birlikte eve girmek üzereyken, spor giyimli ve sakalsız üç kişi tarafından kaçırıldı. Kocası Orhan yere yatırılmış, Konca ise minibüsün içinde rehin tutulmuş, birkaç dakika içinde de kaçırılıp sırra kadem basılmıştır.

Mersin Emniyeti, şikayet üzerine şehrin giriş ve çıkışlarını tutmuş; olayı izlemek üzere özel bir ekip kurmuş; izleyen gün, hafta ve aylarda bazı yerlere baskınlar yapılmasına rağmen, o günden beri Konca'nın izine rastlanmamıştır.

Eylemin oluş biçimi, aradan geçen süre, daha önceki gelişme ve ilişkiler, olayın çok boyutlu olup, kimi karanlık noktaları içerdiğini gösteriyor. Şöyle ki;

Bir; Mersin Emniyet'inde genel hava, olayın ortaya çıkarılması

yolunda ciddi ve yoğun çaba harcamaktır. Fakat, bazı kamu görevlilerinin bu işi savsakladığı, MHP'li görüşleriyle bilinen kimi polislerin de neredeyse olayı örtbas etme çabasında oldukları yolunda izlenimler edinilmiştir,

İki; kaçırma olayına ilişkin çeşitli bilgi ve spekülasyonlar ortada dolaşmaktadır. Adeta bir *"bilgi ve ihbar bombardımanı"* söz konusudur. Örneğin, ihbarlardan biri, **"Konca'yı kaçıranların bir ara Adana'daki İncirlik Üssü'nde görüldüğü"** yönündeydi. Hizbullahçı eylemcilerin tarifleri (giydikleri tişörtler, olay esnasında kullandıkları araba, eşkal, vs.) ile İncirlik'te görüldüğü ileri sürülen kişilerin tarifleri, %80 oranında birbirini tutmaktadır.

ABD Kültür Ataşesi **Andreo Kortez**, Konca ile tanışmak istediğini iletiyor. Bir ay sonra Mersin'e gidip birlikte yemek yiyorlar. Burada, *"acaba İncirlik'te görülme meselesi-Kültür Ataşesi arasında bir bağlantı kurulabilir mi?"* sorusu akla geliyor.

Üç; "Fethullahçı olduğunu" söyleyen Ankara'da yaşayan bir kadın, transa geçtiğini belirterek sık sık Konca'nın kaçırılma meselesini yönlendirmeye çalışıyor.

Dört; bağlantılı biçimde Ankara'da yaşayan ve ruhsal dengesi bozuk olan Adanalı bir kadın öğrenci devreye giriyor; EGO'da görevli ve muhtemelen istihbaratın üst kademelerinde görevli olan biriyle bağlantılarının olduğu saptanıyor. Ruh sağlığı bozuk kadın öğrencinin anlatımları arasında İBDA-C ve Hizbullah gibi örgütlerin isimleri sıkça geçiyor.

Beş; derken, devreye bir "falcı kadın" giriyor. Sözü edilen üç kadın tipinin bir hayli karanlık ve karmaşık olduğu söylenebilir.

Altı; Umut Vakfı'ndan birileri meseleye karışıyor veya karıştırılıyor.

Yedi; Malatyalı bir grup MHP'li'nin de adı olaya karışmış durumda. Bu gruptakilerin Konca'nın çok iyiliğini gördüğü kaydediliyor.

Sekiz; Erbakan'ın şu meşhur *"Sakaryalı Korumaları"* diye bilinen ekibe yakın çevreler, bir süre önce, meseleye ilişkin bazı ipuçları veriyor: Sözgelimi, *"Konca'nın 1998-99 Ramazan ayı içinde bırakılacağı"* söyleniyor.

Dokuz; Aralık 1998 itibarıyla gelen bilgiler arasında, *"Konca'nın, Urfa Viranşehir'deki bir Hizbullah sığınağında tutulduğu"* yolundaki haber bulunuyordu.

Görüldüğü üzere, Konca olayında Hizbullah, istihbarat örgütleri (MİT, CIA, SAVAMA), MHP'li bir grup, Ankara'daki bazı karanlık kadın tipleri, falcılar, kendini Fethullahçı diye tanıtan birileri ve Sakaryalılar grubu gibi isimler geçiyor. Kaçırılma yeri Mersin; izlenme güzergâhı muhtemelen Adana-Gaziantep-Viranşehir ya da Konya-Malatya-Viranşehir veya Mersin-Kıbrıs-Lübnan olabilir. Yahut ucu İran'a kadar uzanan birçok yurtdışı ve yurtdışı güzergâh (mesela, Mersin-Batman-İran) belirlenebilir.

BOLU HİZBULLAHI

Bolu'nun Düzce ilçesinde **Recep Güler** önderliğinde, *Hicret Mescidi* ve *Tevhid İlkokulu* açmak suretiyle siyasi bakımdan faaliyet gösteren Hizbullah elemanları; soygun, hırsızlık ve gasp olaylarına karıştılar. Ankara DGM Savcılığı İddianamesi ile Bolu Emniyet Müdürlüğü açıklamalarında yer alan bilgiye bakılırsa, örgüt elemanları; *"Anayasal düzeni, Şeriat kurma amacıyla, silah zoruyla değiştirmek için silahlı çete oluşturmuş"* olup; çok sayıda silah ve çalıntı eşya ile birlikte ele geçirilmişlerdir.

Çalınan eşyalar arasında İstanbul'daki bir camiye ait tarihi de-

ğeri olan 70 metrekarelik halı; aynı ilin Şişli ilçesinde, Sultan Abdülhamit döneminden kalma 3.10x5.60 ebadında paha biçilmez Kâbe örtüsü; değişik camilerden hırsızlanmış toplam 21 halı; gaspedilmiş otomobiller ve motorlu taşıtlar bulunuyor.

EYLEM ÖZELLİKLERİ*

Eylemler, diğer illegal faaliyetlerde olduğu gibi örgütsel hiyerarşi içerisinde emir komuta zinciri kuralınca icra edilmekte ve cezalandırma olarak isimlendirilmektedir. Eylem kararı kesinlikle tepedeki denetleme ve yürütme organı **Şûra** tarafından alınır, "fetva" şeklinde alt birimlere iletilir. İki yolu vardır: Ya alt birimlerce yukarıya önerilir yahut üstten talimat şeklinde verilir.

Eylem öncesinde, olayı gerçekleştirecek militanlar, **örgüt mensuplarının ikametlerinde misafir edilir.** Bu yanıyla, diğer yasadışı örgütlerde pek rastlanmayan **"feodal ilişkiler"** dikkati çekmektedir. Fakat, olaya, "feodal ilişki" deyip geçiştirmenin yüzeysel bir yaklaşım olduğu kanısındayız. Her ne kadar bölgenin girift akrabalık (büyük aile, kabile, aşiret temelinde kan bağları) ilişkileri sosyal bir olgu olarak karşımızda duruyorsa da; **meselenin temelinde, derin bir ideoloji ve kökünü Şeriat'tan alan bir siyaset vardır.** Örneğin, Hizbullah'ın 1994'te kaçırılıp öldürülen siyasi lideri **Fidan Güngör**, *"Resulullah@, İslamî davete önce en yakınlarından ve akrabalarından başlamıştır"* derken; propaganda, örgüte katma ve katılma, eylem yapma, mücadele etmeyi içeren İslamcı faaliyet yöntemlerinin kaynağının bizzat **Kur'an buyruğu ile Peygamber Sünneti olduğunu** özellikle vurgulamıştır.

Eylem timi, kimi zaman eylem öncesi ilk kez biraraya gelir. Bu nokta, örgüt elemanları arasındaki güvenin işareti sayılabilir.

*Belirlemelerin bazı paragrafları, 1992'de MGK'ya sunulan rapordan alınmakla birlikte, resmi yazıda belirtilmeyen örgütün davranış biçimleriyle örneklemeler bize aittir.

Eylem sonrasında, görevli birimler, tekrar örgüt üyelerinden birinin evine kaçıp saklanır. Bu husus, aslında kimi kamu görevlilerinin, siyaset icabı, eylemleri görmemezlikten gelmelerinin ya da teşvik etmelerinin bir sonucu idi.

Yeri gelmişken vurgulayalım: Hizbulllah- Menzil Grubu lideri **Güngör,** sıradan dindarların ibadethane olarak kullandıkları camileri, **"siyasi bir merkez"** biçiminde ele alıyor; cami çevresindeki faaliyetleri, İslam devletine giden önemli bir yol gibi görüyordu: Burada siyaset, propaganda, cemaatleşme, örgütlenme, kadrolaşma ve nihayet eylem planı türünden her türlü çalışma yapılabilir. Bu bakış açısının da kökeni, İslam tarihiyle şeriat ideolojisine dayanmaktadır.

Nusaybin'de yakalanıp itirafçı olan Hizbullahçı **Abdülbaki Öz**, "Biz eylem yaptıktan sonra kaçıp camilere saklanıyorduk. Saldırıda kullanılan silahları da buralarda gizliyorduk. Çünkü, kimse şüphelenmiyordu; çok emin bir mekandı.." demek suretiyle Hizbullahçıların teorilerini hayata geçirmiştir. Keza, Diyarbakır'da yaklaşık 42 camiyi bu amaçla kullanan 400 Hizbullahçı yakalanmıştı 1998 yılının ilk on ayında.

Şimdi, Hizbullahçıların eylem özelliklerine geçebiliriz:

a) **Yakın Mesafeden Eylem:**

Eylemlerin en önemli genel karakteristiği, silahlı saldırıların çok yakın mesafeden gerçekleştirilmesidir. Bazen, silah hedefe (öldürülecek kişinin başı, boynu, ensesi) bitişik vaziyette kullanılır. Bu tür eylemde, saldırıdan kurtulmak imkansız gibidir.

Hizbullah, bu eylemin ilk türünü, Ocak 1992'de, dönemin DEP yanlısı (göçer) **Hasan Akkan** ile **Hüseyin Pamukçu**'ya karşı gerçekleştirilen iki ayrı cinayette uyguladı. Akkan, Takarof marka bir silahla vurulmuş; 19-20 yaşlarındaki bir genç, kurbanın ensesine dayadığı silahı ateşlemişti.

b) **Hedefin Başına Ateş Edilmesi:**

Saptanan düşman hedeflerin genelde baş nahiyesine birkaç el ateş ediliyor. Yani hedef, tümüyle öldürmeye yöneliktir. Dolayısıyla, saldırıya uğrayanın yaşama şansı çok azdır.

c) **Eylemlerde Farklı Silahlar Kullanılması:**

1992 yılı itibarıyla, yaklaşık 150 civarındaki silahlı saldırı eyleminde, farklı silahlar kullanılmıştı. Balistik muayene sonuçları bunu gösteriyor. Bu durum, cinayeti aydınlatma çalışmalarını imkansız kılıyor. Çünkü eylem-silah arasındaki irtibat çok az oranda saptanabilmiştir.

Cinayeti aydınlatmayı engellemek ve eylem-silah irtibatının izlerini yok etmek amacıyla, Hizbullahçılar; kimi zaman ayrı eylemlerde kullandıkları aynı silahların iğnelerini zımparalama, namlularını değiştirip temizleme yoluna gidiyorlar.

d) **Eylemlerin Üstlenilmemesi:**

Normalde, asıl amacı şiddet ve terör yoluyla gücünü, etkinliğini gösterip propaganda yapmak olan Hizbullahçılar, genellikle gerçekleştirilen eylemleri üstlenip, propagandasını yapmıyorlar.

Bazı Hizbullahçılar şöye derler: *"Eylemin üstlenilmesine gerek yoktur. Mesaj yerine ulaşmış olup, isteyen bunu alır ve gerekli dersi çıkarır. Düşmanlar, böylece Hizbullah'ın nerede olduğunu bilmiş olurlar."*

Buna rağmen, 1994 yılına kadar yapılan eylemlerin üstlenilmemesi; genel siyasi maksada aykırıdır. Mesela Lübnan Hizbullahı ile Filistin HAMAS ve İslami Cihat örgütleri, yaptıkları bütün eylemleri sahiplenirler. Güneydoğu Hizbullahı'nın suskunluğunun ana sebebi şu olmalıdır: Bölgede at izi, it izine karışmıştır. Kimin, kimi vurduğu belli değildir. Genelde yapılan eylemler Kürt kö-

kenlilere ve çevresinde sevilen şahsiyetlere yönelik olduğundan, bölge insanı tarafından tepki toplamakta, Hizbullah aleyhine kullanılmaktadır. İşin içinde devlet parmağı (itirafçı, çete, mafya, Özel timci polis veya kimi Özel Harpçi görevliler) olduğundan; Hizbullah ikilemde kalmaktadır: Eylemi üstlense bir türlü, üstlenmese bir türlü.

Ayrıca, Hizbullah'la birlikte veya bu kisve altında eylemi yapan bazı kamu görevlileri, örgütten, gerçeğin ortaya çıkmasına yarayacak ve mutlaka tepki toplayacak olan bu tür eylemleri üstlenmemesini istemekteler.

e) **Profesyonel Eylem Tarzı:**

İncelenen eylemlerin, gayet profesyonelce gerçekleştirildiği görülüyor. Özellikle şahıslara yönelik bireysel silahlı saldırılarda, son derece ustaca çalışan **"tetikçiler ve ölüm makinaları"** kullanılıyor. Batmanlı *İlim* mensubu **Lezgin Cangir**'in, örgüte katıldığı 14 yaşından beri 15 öldürme ve 5 yaralama olayına karışmasına rağmen, 1992-97 arasında hiç yakalanmaması; nihayet anlaşmazlık nedeniyle İlimcilerden koptuktan sonra ele geçmesi bunun tipik örneğidir.

İlim kanadının önde gelen isimlerinden olup, 1997'de, Bursa'da yeni örgütlenme çalışmaları yaparken yakalanan **Bedrettin Şener**'in adı, Batman'daki 7 cinayet olayına karışmıştı.

Eylemler, genelde iki silahlı militan tarafından gerçekleştirilmekte; biri tetikçilik yaparken, diğeri çevreyi kollayan gözcü görevini üstlenmekle birlikte, aynı anda hedefe ateş ederek tetikçi arkadaşının işini kolaylaştırmaktadır.

Kural olarak *Tetikçi*, **başka bölgelerden getirilip eylemi yaptıktan sonra memleketine gönderilmektedir.** Bölgedeki il ve ilçelerin küçüklüğü, insanların birbirlerini tanımaları ve yabancıların

hemen dikkati çekmeleri hususu gözönüne alındığında; saldırganların bulunamaması, iki ana nedene bağlanabilir:

Bir; Hizbullahçılar, son derece profesyonelce eğitilip; soğukkanlı olmayı ve cinayet işlemeyi alışkanlık haline getiriyorlar. Bu eğitimde, İran istihbarat birimleriyle, Hizbullah'la işbirliği yapan bazı kamu görevlilerinin büyük katkısı olduğu açıktır.

İki; Devlet-Hizbullah işbirliği çerçevesinde, eylem yerinde güvenlik güçleri bulunmamakta; bulundukları zamanlarda ise, eylemcinin kaçıp kurtulmasını kolaylaştırıcı önlemler almaktadırlar. Aynı nedenlerle, faili meçhul cinayetlerin izi yeterince sürülmemekte; deyim yerindeyse, katiller korunup kollanmaktaydılar.

Örneğin; 3 Nisan 1992 tarihinde, oto yedek parçacılığı yapan Abdülmenaf Şimşek'e ateş eden **Fikret Bayram**, Diyarbakır halkı tarafından yakalandı. Çelik yelek giydiği anlaşılan Bayram, Diyarbakır Enmiyet Müdürülüğü polisleri tarafından kurtarıldı.

4 Nisan 1992 günü, Bayram Güleç ve Ayhan Kırhan'a silahlı saldırıda bulunan Lice doğumlu Hizbullahçı **Salih Fidancı**, olay yerindeki Silvanlılar tarafından yakalanıp linç edilmek istenirken, polis imdada yetişti. Saldırganı serbest bıraktı.

27 Nisan günü ise, Şakir Türk'e silahla saldıran **İsa Budak**, Silvan halkı tarafından kovalandı. İlçe "Hizbullahçılarının lideri" **Rifai Yazgan**'ın evine sığınan saldırganın bulunduğu yer halk tarafından kuşatıldı. Polis devreye girip Budak'ı aldı, götürdü ve serbest bıraktı.

20 Ağustos 1992'de Mardin Midyat ilçesinde Süleyman Kardeş ile Mehmet Zeki Anık'a saldıran **Osman Pişkin** ve **Abdülkadir Baş**, halk tarafından yakalandı. Pişkin linç edilirken, Baş kaçmayı başardı.

Aynı yılın 17 Ekim gecesi, Hasankeyf'in Mervaniye köyünde

İbrahim Sincar'ın evini basıp, sonradan ipe asmak suretiyle katledenlerden biri, Gercüş'te Kur'an kursu hocalığı yapan **Mele Nuri** isimli şahıstı. Öldürülenin eşi Mele Nuri aleyhinde ifade vermesine rağmen, karakol komutanı Yüzbaşı, mağdurun mahkemeye gidip şikayette bulunmasını engellemek suretiyle, olayı örtbas etti.

f) Tek Kişiye Yönelik Eylemler:

Silahlı eylemler, faili meçhul cinayetler tek kişiye yöneliktir. Yani birden fazla hedefe aynı anda saldırı söz konusu değildir. Böylece, tek tek seçilen hedeflerin vurulacakları yerlerin belirlenmesini kolaylaştırır ve olay tanıklarının daha az olması sonucunu doğurur.

g) Gündüz Saatlerinde Eylem:

Eylemler, genellikle gündüz saaatlerinde konulmakta; çarşı pazarda ya da büyük şehirlerin en işlek caddelerinde, hemen hemen herkesin gözü önünde, belirlenen hedefin evinin çıkışında yahut işyerinde gerçekleşmektedir.

Hizbullahçılar, gündüz yapılan eylemleri, "korkusuz ve gözü kara olmalarına" bağlasalar da; bu tür saldırganların, tanık ve polisler tarafından tespit edilip yakalanma riski yüksektir.

Hizbullahçıların bu pervasızlığının baş nedeni; kimi kamu görevlileri tarafından korunup kollandıklarını ve hattâ teşvik edildiklerini bilmiş olmalarıdır. Batman'da, gündüz saatlerinde DEP milletvekili **Mehmet Sincar**'ın göz göre göre katledilmesi olayı, bu bakımdan hem düşündürücü hem de açıklayıcıdır.

Sincar, öldürülmesinden önce Hizbullahçılar tarafından vurulacağını biliyordu: *"Hizbullahçılar, devlet tarafından eğitilip korunuyor. Özel Tim, bunların evinin önünde nöbet tutuyor. Mesela*

***Ramazan Keser** adlı Hizbülkontra elemanı, baskına uyğrayıp öldürüldüğünde, evinin önünde nöbet tutan Özel Tim elemanı **Mahsun Yıldırım** da onunla birlikte ölü bulundu..."*

h) **Çocuk Yaştaki Eylemciler:**

Silah kullanan militanların, genelde 15-18 yaş grubundaki şahıslar olduğu görülür. Çocuk yaştaki bu örgüt mensuplarının beyinleri, *"din, iman, Allah, Cihat"* gibi İslamcı ideolojiyle yıkanmaktadır. *Şehitlik* kavramı, eyleme giden bu ergenlerin, *"Allah yolunda sınava gidiyorum; cennete gidiyorum; ölürsem şehit, kalırsam gazi olacağım"* biçiminde düşünmelerini sağlıyor.

Bu haliyle Hizbullah kesiminin, İran'daki *Pasdar* (Devrim Muhafızları) ile *Basic* (Gönüllü Milisler) ve Lübnan Hizbullahı militanlarından farkı yoktur.

Öte yandan, unutulmamalıdır ki; 1987-94 arasında bölgede camii ve Kur'an kursları yoluyla Hizbullah örgütlenmesini bir siyaset haline getiren kamu yöneticileri (vali, kaymakam, kimi emniyetçilerle bazı askeri yetkililer) vardı. Birtakım Özel timciler ise, Hizbullah'a kadro yetiştirmekle meşguldüler. Yoksa, camileri siyaset merkezi haline getiren *Menzil Grubu*'nun çevresine **yaklaşık 10 bin**, Velioğlu'nun kurduğu *İlim Grubu*'na yaklaşık **15 bin kişi** katılamazdı.

Bu yanıyla alınırsa; İlimciler çevresindeki tetikçi ve vurucu timlerin, özellikle Diyarbakır'daki **Hançepek Kırıkları** veya **kekolar** diye bilinen, bir çeşit Tophane veya Kasımpaşa kabadayılarından oluşması, hiç de rastlantı değildir. Olayın ekonomik (yoksulluk) ve sosyal (lumpen/yarı lumpen) boyutu da ele alınırsa; kaynağı henüz belli olmayan geniş maddi olanaklarını seferber eden Hizbullah örgütünün, sözü edilen yaştaki gençleri militanlaştırabilmesinin bir sebebi daha ortaya çıkmış olur.

i) **Hasım Örgütlerin Hedef Alınması:**

Hizbullah, bölgede faaliyet gösteren hasım örgüt mensuplarıyla, siyasetine muhalif kişi ve topluluklara saldırıyor. Eylem önceliğindeki sıralama şöyledir: PKK militanları veya sempatizanları, Kürt meselesini savunan yayın organlarında çalışanlar, Kürt eksenli siyaset yapan parti ve oluşumlar; çevrede solcu, demokrat veya "yurtsever" diye bilinen örgütlü yahut bağımsız şahıslar; rakip İslamcı/ Hizbullahçı diğer gruplar, muhalif veya devlet yanlısı cami imamları; ajan olduğundan kuşkulanılan kimselerle, alkollü içki gibi İslam'a aykırı maddeler satanlar ve ahlâk bakımından "bozuk" olarak değerlendirilen insanlar (hayat kadınları, muhabbet tellalları, İslam kurallarına uygun örtünmeyen kadınlar, vs).

Eylemlerdeki baş hedef, 1992 yılına kadar yoğunlukla PKK militanları ile sempatizanları veya kamuoyunda "Kürt aydını, Kürt şahsiyeti" olarak bilinen kimselerdi. Dolayısıyla PKK lehine yayın yapan basında (*Gündem* gazetesi muhabir ve yazarları, dağıtıcıları, vs) ile Kürt meselesini siyasetinin eksenine oturtan HEP-DEP-HADEP yöneticileri, hedef alınıp öldürülmüşlerdir. 1993 rakamlarıyla, bu kategoriye giren yaklaşık 1000, 1995 verileriyle 3000 kadar faili meçhul cinayet işlenmiştir.

İkinci hedef, rakip İslamcılardan *Menzilciler* oldu. İlim-Menzil çatışmasına paralel olarak, her iki Grup'tan birinin diğerine yönelik eylemleri de hız kazanmış; sadece 1993'te bu yüzden 200 kişi öldürüldü.

Baş hedef ister PKK ve yandaşları, isterse Menzil Grubu elemanları olsun; namlunun birinci elden bunlara yönelmesi, esasında, bölgedeki kimi kamu görevlilerinin izlediği *"öncelikli hedefler"* politikasına uygundur. Bu işte en fazla kullanılan kesim ise, *Hizbullah-İlim* kanadı olmuştur.

27 Şubat-5 Mart 1994 tarihli *Nokta* dergisine görüş bildiren

"Halim" adlı bölgedeki Menzil lideri, şöyle dedi: *"İki İslami grup arasındaki kavgada devletin büyük rolü olduğuna inanıyoruz. PKK'yi kontrol altına almak isteyen devlet, Müslüman kitlelerden yararlanma yolunu seçti."*

Devletin Hizbullah'a yönelik operasyonlarının başlamasıyla birlikte, Hizbullahçılar 1995'ten itibaren silahlarını, korucular ile kamu görevlilerine doğrultmaya başladılar.

j) **Devlete Yönelik Eylemlere Girilmemesi:**

Başlangıçtaki işbirliği meselesini bir yana bırakırsak, Hizbullahçı kesimin *Menzil* kanadı, devleti güçlü gördüğünden; resmi kuruluşlar ile kamu görevlilerine yönelik her eylemi, *"tehlikeli ve riskli maceracılık"* olarak niteledi. Dolayısıyla barışçıl yöntemle ve yarı gizli (tebliğ ve davet metodu) biçimde örgütlenmeye çalıştı.

İlim kanadı ise; **"Kâfir PKK'ya karşı T.C'yi kullanma; mevcut düzenle işbirliği yaparak, ona geçici güven verip, zamanı gelince devletle hesaplaşma"** taktiğini uygulamış olduğundan, resmi kurumlara ve kamu görevlilerine karşı herhangi bir faaliyette bulunmadı.

Nedeni, yukarıdaki bölümlerde yeri geldikçe açıklanmıştır. Ayrıca, devlet de, *"yasadışı Şeriatçı bir örgütü, baş tehlike olan bölücü yasadışı örgüte karşı kullanma"* taktiği gereği; bu fiili durumu benimsemiş; Hizbullah'la çatışma değil, işbirliği yoluna gitmiştir.

19 Şubat 1993 tarihli *Cumhuriyet* gazetesine görüş bildiren Batman DYP kurucu ilçe başkanı **Rifat Demir**, "Hizbullahçıların çoğu Habizbin aşiretindendir. Bu çocukların önünü açmak lazım. Özel Tim, onlara göz yumuyor ama az. Bunları destekleme yolundaki görüşümü İçişleri Bakanı İsmet Sezgin'e açtım..." demek suretiyle, olguyu kabul ve teşvik ettiğini gösterdi.

Hemen hemen Genelkurmay eski Başkanı **Doğan Güreş**'le

başlatılan bu politika, **İ. Hakkı Karadayı**'nın 1994 yılında görevi devralmasına kadar devam etmiştir.

1995 yılından itibaren devletin Hizbullahçılara yönelik operasyonları; yukarıda belirlenen kuralın bozulmasına yol açmıştır. Bu durum, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün, 1997'de yayımlanan bir raporunda şu ibarelerle açıklanıyor:

"1993-94 yılları arasında kadınlar ve liseli çocukları da öldürmeye başlayan örgüt, giderek eylemlerini laik Cumhuriyeti tehdit edecek boyutlarda güvenlik kuvvetleriyle çatışmaya kadar vardırdı. Gerçekleştirdiği eylemlerinin ardından çok az elemanı yakalanan Hizbullah'a yönelik kapsamlı operasyonlar, 1995 yılında sıklaştırıldı. Güvenlik güçleri, örgütün en etkin olduğu Silvan'ın Suse (Yolaç) köyüne kapsamlı bir operasyon düzenledi. Militanların karşı koymasına imkan tanınmayarak, çok sayıda militan gözaltına alındı.

*1996 yılında Hizbullah militanları, Diyarbakır'da **ilk kez 'devlete silah sıktılar'**. Pirinçlik beldesine bağlı Hatuni köyüne operasyon düzenleyen Özel Tim mensuplarına, köyde örgütlenen Hizbullah militanları otomatik silahla ateş açtı... Olaydan birkaç ay sonra, örgüt üyelerinden oluşan Hatuni köylüleri, kent merkezine gelen Güleçoba köyünden korucu minibüsünü pusuya düşürerek, 3 korucuyu öldürdüler.."*

Dikkat edilirse, Hizbullah'ın devlete silah çekmesi, saldırı değil hâlâ savunma/direnme aşamasındadır.

Öte yandan, eylemlerin genelde düşük yoğunluklu çatışmanın yaşandığı; at izinin it izine karıştığı Kürt yoğun illerde meydana gelmesi; PKK-Hizbullah, çatışmalarının misillemeye dönüşmüş olması; Hizbullah'ın işlediği cinayetlerini, "PKK eylemlerine bir tepki olarak sunması" da, Hizbullahçı eylem taktiklerinin belirleyici özelliklerinden sayılır.

EYLEM TÜRLERİ

Hizbullahçıların gerçekleştirdikleri eylem türleri, 11 ana başlıkta toplanabilir:

a) **Silahlı Saldırı:**

Hizbullahçı kesim, eylemlerinin büyük bir bölümünü silahlı saldırılar şeklinde gerçekleştirdi. Genelde kullanılan silah, tabancadır. Hedef, öldürmedir.

b) **Kundaklama:**

Hizbullah, kısa bir süre için PKK mensubu veya sempatizanlarına ya da bilinen ifadeyle belirtilirse, "düşman/hasım/kâfir" kategorisi içine girenlerin ev veya işyerlerine karşı kundaklama türünden eylemlere başvurdu. Batman ve Silvan, bu eylemlerin en yaygın kullanıldığı şehirler oldu. Çok geçmeden bu yoldan vazgeçip, daha çok silahlı saldırılara ağırlık verildi.

1995'ten sonra, kundaklama olaylarının daha çok Gaziantep, Mersin gibi illere kaydırıldığı; OHAL bölgesinde ise ara sıra bu yollara başvurulduğu dikkati çekiyor.

c) **Satırla Vurma:**

Silahlı saldırının en yaygın olan bir yöntemi de *"satır"* adı verilen kasap veya dönerci bıçakları vasıtasıyla öldürme ve yaralama eyleminin gerçekleştirilmesidir. Satırla vurma öylesine yaygındır ki; ağırlıklı biçimde *İlimciler* tarafından kullanılmakla birlikte, bölgedeki hemen her Hizbullah'ın Askeri Kanat veya İcra Kolu bölümüne bağlı altbiriminde *"Satırcılar"* ekibi bulunmaktadır.

1993'te başlatılan satırlı saldırı; PKK sempatizanları yerine, "Şeriat ahlâkına uymayanlara" yöneldi. 1995 yılının Ocak ayında sadece Diyarbakır'da sekiz hayat kadını satırlı saldırıya uğradı. Ayrıca türban takmayan kadınlar, okulda erkeklerle yan yana yürüyen

kızlar, Ramazan ayında açık olan lokanta sahipleri de bu tür saldırıların hedefi haline geldiler. Menzil ve İlim üyeleri, birbirleriyle çatışmalarında yoğun biçimde satır kullandılar. Öyle ki; 1993 yılında meydana gelen 98 satırlı saldırı sayısı, bir yıl sonra 131'e yükseldi.

d) **Zincir ve Kezzap Kullanma:**

Zincirlerle okullarda/sokaklarda adam dövüp korkutma veya işyerlerini tahrip etme yöntemi, başta Batman olmak üzere Diyarbakır ve civar illerde yaygındı. Sonradan azalma sürecine girildi. Kezzap atma yöntemi, daha çok, "İslam ahlâkına aykırı giyindikleri" saptanan kadınlara yönelik olup, sadece Türkiye'de değil, Ortadoğu bölgesindeki Hizbullahçıların da genel bir eylem türüdür.

e) **Adam Kaçırma:**

Örgüt muhalifi rakip siyaset mensupları veya bireylerin kaçırılıp "sığınak" adı verilen topraktan hücrelere kapatılması, sorgulanması, tövbe ettirilmesi veya cezalandırılmasına yönelik eylem türüdür. 1993 yılından itibaren yaygınlık kazandı. Silvan (Yolaç köyü), Diyarbakır ve Batman'da, bu amaçla yapılmış birçok "sığınak" bulundu. Batman'ın *İpragaz* mahallesinde ortaya çıkarılan bir hücre evinde, 1.5 yıldan beri rehin tutulan ve aralarında sendikacı, muhtar, öğretmen ve askerlerin de bulunduğu 25 kişi, 1996 yılının Ramazan ayında polis tarafından kurtarılmıştı. Diyarbakır'daki sığınaklarda ise yaklaşık 100 kişinin tutulduğu, 1998 yılında resmen açıklandı.

f) **Darp/Dövme:**

Genelde okullarda okuyan Hizbullahçı gençlerin, PKK elemanı veya semptizanı olan öğrencilere yönelik sindirme, korkutma fiilidir. Diyarbakır Dicle Üniversitesi ile bölgedeki İmam-Hatip okullarında yaygın biçimde kullanıldı.

g) **Tehdit:**

1992 yılından itibaren, başta PKK yandaşları veya çevresinde sevilen bağımsız Kürt şahsiyetler olmak üzere, birçok insan tehdit edilmiştir. Telefonla yapılan tehditler, bazı bildirilerde "isim belirtmek" suretiyle de açık tehdide dönüşmüştür. Kürt siyasetlerini savunan gazetelerin dağıtımını önlemek maksadıyla, dağıtım şirketleriyle gazete bayileri de bu dönemde yoğun tehdit alan yerler arasında sayılır.

Somut bir örneği, 1997 yılı Aralık ayında EMEP Partisi Mardin İl Başkanı **Mahmut Kılıç**'a yönelik tehditte yaşandı: Batman'dan aradığını belirten bir kişi, telefonda, *"Allahüekber"* sloganının ardından şöyle dedi: *"Senin cezan Allah katında kesinleşti; sen, artık öldün!"*

h) **Propaganda Amaçlı Eylemler:**

Hizbullah, kendisini tanıtacak, propagandasını yapacak bildiri, afiş ve pankart gibi eylem tarzlarına pek itibar etmiyor. Özellikle afiş ve pankart asma olayına, 1992 yılına kadar hiç rastlanmamıştır.

Nadiren, çeşitli imzalar altında bazı bildiriler yayınlanmıştır. Ama bunların hiçbirinde *"Hizbullah"* adı kullanılmamıştır. Genelde; **"İslami Cihat-B (İslami Yumruk)"** ve **"Kürdistan İslami Direnişi"** gibi imzalar kullanılmıştır. İmzalar, muhtemelen *İlimciler* denilen kanada aittir.

Menzilciler ise, 1993'te dağıttıkları bir bildiride *"İslami Halk Hareketi"* adını kullandılar.

28 Şubat 1997 tarihli MGK kararlarından, özellikle REFAH-YOL hükümetinin düşürülmesinden sonra, *Haziran 1998*'de Diyarbakır'da **"Cebhey-i Hizbullahî Amid"** (Diyarbakır Hizbullah Cephesi) imzalı bildirinin hangi gruba ait olduğu kesinlik kazanamadı.

Dergi temelinde belirtilirse; İlimci kanadın direkt çıkardığı bir yayın organı bulunmuyor. 1993'lere kadar daha çok İstanbul merkezli *Objektif, Tevhid* ve *Yeryüzü* gibi İran çizgisinde yayın yapan dergilerde örgüt lideri **H. Velioğlu**'nun yazı ve polemikleri yer aldı. İlimciler, yayından ziyade özellikle Batman'da uluorta satılan kasetler yoluyla marşlı, sloganlı, sözlü propagandaya ağırlık veriyor. Batman'da *"Hizbullah"* marşlarının çalındığı işyerleri *Mektep Kırtasiye, İslam Kırtasiye, Tekbir Kırtasiye* olarak biliniyor.

Menzil kanadı, başlangıçta yukarıda adı geçen dergilere yazılar yazıp durdu. 1993 yılından itibaren *Hira* adıyla bir dergi çıkarıp, İlim kanadını teşhir etme politikası güttü. 1997'de ise *Sebat* adıyla bir dergi yayın hayatına başladı. İstanbul Fatih semtindeki *Fıtrat Yayınları* Menzilci liderlerden şimdi hayatta olmayan Fidan Güngör ve Mansur Güzelsoy'un yazılarını kitaplaştırıp basıyor.

İlimciler, bu yayınların durdurulması yönünde baskı yapıp tehdit savuruyorlar.

i) **Sorgulama:**

Hizbullah dışındaki kişi veya örgüt elemanları, aleyhte çalışanlar veya örgüt emrine uymayanlar kaçırılıp, toprak sığınaklarda sorgulanmaktadır. Diyarbakır Silvan ilçesi Yolaç köyü ile Çınar ilçesindeki bazı yerler, sığınak olarak en fazla kullanılan alanlar oldu. 1998 yılı itibarıyla, Urfa Viranşehir'de sığınak olduğuna dair önemli işaretler bulunmaktadır.

Bu eylem için, özel olarak "Sorgu ve İnfaz" birimi kuruldu. Sorgu amaçlı kaçırma eylemleri, 1993'ten itibaren özellikle Silvan, Diyarbakır, Çınar, Batman ve Nusaybin'de yaygın biçimde gerçekleştirildi. Örgütün, sadece Diyarbakır'da, 1998 yılına kadar 100 kişiyi sorguladığı biliniyor.

j) **Yol Kesip Silahla Tarama:**

Özellikle 1995'ten itibaren devletin bu örgüt elemanlarına yönelmesiyle birlikte, Hizbullah-Korucu ittifakı bozuldu. Sonuçta, Hizbullahçılar, "devlet işbirlikçisi" saydıkları bazı korucularla (Silvan Yolaç köyünde olduğu gibi) çatışmaya veya korucuların bindikleri araçların yollarını kesip silahla taramaya (Diyarbakır köylerinde olduğu gibi) başladılar. Bu eylem türü hem ilk, hem de istisnadır.

k) **İntihar Eylemi:**

Daha çok Lübnan ve Filistinli Hizbullahçılar tarafından başvurulan bu eylem türüne, Türkiye'de sıkça rastlandığı söylenemez. Ancak, 11 Mayıs 1998 tarihli *Yeni Yüzyıl* gazetesinin, Batman Valisi **Necati Develioğlu**'nun açıklamasına dayanarak yayımladığı haber şöyleydi; "Önemli darbeler yiyip militan kaybına uğrayan Hizbullah, intihar eylemleri yapmak suretiyle yandaşlarına moral kazandırmak istiyor. Bu amaçla oluşturulan **15 kişilik bir tim**, bomba ve uzun namlulu silahlarla yakalandı."

HİZBULLAH'IN ÖLDÜRDÜĞÜ ÖNEMLİ KİŞİLER

Hizbullah, 1991 yılından itibaren başta PKK üye ve yandaşları olmak üzere; büyük çoğunluğu Kürt kökenli sosyalist, demokrat ve çevresinde "yurtsever" olarak bilinen binlerce kişiyi katletti. 1995 yılı itibarıyla faili meçhul oranı 3000'e yükseldi. Bunlar arasında *2000'e Doğru* dergisi Diyarbakır Temsilcisi **Halit Güngen**, HEP Diyarbakır İl Başkanı **Vedat Aydın**, HEP Mazıdağı İlçe Başkanı **M. Sait Erten**, *Gerçek* dergisi Diyarbakır Temsilcisi **Namık Tarancı**, HEP kurucusu **Mehmet Tekdağ**, *Yeni Ülke* gazetesi Batman muhabiri **Cengiz Altun**, *Özgür Halk* dergisi Batman muhabiri **Çetin Abay**, *Özgür Gündem* gazetesi yazarı **Hüseyin Deniz**,

aynı gazetenin Diyarbakır muhabiri **Burhan Karadeniz** ile Gercüş muhabiri **Yahya Orhan**, DEP Yönetim Kurulu üyesi **Habip Kılıç**, DEP yöneticisi **Metin Özdemir**, DEP milletvekili **Mehmet Sincar**; **Metin Can, Hasan Kaya,** Batman İHD Yönetim Kurulu üyesi **Sıddık Tan**, İşçi Partisi Cizre örgütü üyesi **İbrahim Sarıca**, İşçi Partisi Cizre yöneticisi Mele **Resul Sakar** gibi yüzlercesi bulunuyor.

Menzil Grubu, Eylül 1993 yılında Diyarbakır'da *İlim* kanadı militanlarına saldırmak suretiyle, çatışmayı tırmandıran taraf oldu. 15 Eylül'de Bağlar semtindeki *Furkan Terzi* dükkan sahibine satırla saldırdı. Bir gün sonra dört kişiyi, devrisi gün ise yedi kişiyi yaraladı. Yaygınlaşarak tırmanan çatışmalarda, iki taraftan toplam 16 kişi yaralandı, bir kişi öldü.

Mayıs 1994 tarihli Diyarbakır DGM Başsavcılığı'nın yakalanan *Menzil* militanlarına ilişkin dava dosyasına göre; Kasım 1993-Nisan 1994 tarihleri arasında, İlim Grubu mensuplarına karşı toplam 38 saldırı olayı gerçekleşmiş; aralarında İlimcilerin Diyarbakır'daki üst düzey yetkisi **Şeyhmuz Narin,** örgütün tetikçisi **Lokman Pirzade** ile Hanzade Camii sorumlusunun bulunduğu toplam 24 kişinin hayatına kastedilmiş; 31 kişi yaralanmış, 3 işyerine de saldırı düzenlenmiştir.

Bu arada, Menzilcilerin PKK yandaşlarına yönelik saldırılarında toplam üç kişi ölmüş ve yaralanmıştır.

17 Eylül günü PKK ile ateşkes anlaşması yapan *Menzil Grubu* elemanları, kendilerine inat devlet camilerine gidip namaz kılan ve böylece *Dar-ül Harp* (boykot politikasını) kuralını ihlal eden İlimcilere namaz sonrasında saldırdılar.

İlimciler, Aralık ayı içinde Menzil mensuplarına adeta yüklendiler. Dönemin ANAP'lı İçişleri Bakanı **Abdülkadir Aksu**'nun açıkça desteklediği *Hayat-Sağlık Vakfı* 'nın bazı yetkililerinin ara-

buluculuğuna rağmen, iki taraf bir türlü barışmadı. O zamana kadar iki taraftan toplam 50 kişi öldürüldü.

Anlaşmanın sağlanacağı gün, Menzilcilerin karargâhı gibi kullanılan **Fidan Güngör**'e ait Koşuyolu üzerindeki *Güngör Demir-Çelik Ticarethanesi*'ne saldırıldı. Olayda, işyerinde çalışan bir hamal öldü, Menzil lideri Güngör'ün iki oğlu yaralandı.

Bu arada, *Menzil Kitabevi* sahibi **Zeki Güngör** de, Hizbullahçılar tarafından öldürülmüş oldu.

Menzilcilere yönelik saldırılarda, başta örgütün siyasi lideri **Fidan Güngör** ile **Sebahattin Talayhan**'ın 1994'te kaçırılıp öldürülmesi, önder kadrodan **Ubeydullah Dalar**'ın 1992'de katledilmesi olayını anmak gerekir.

Diyarbakır DGM başsavcılığı'nın, yakalanan *İlimci* militanlar hakkında hazırladığı 24 Ekim 1994 tarihli dava dosyasına bakılırsa; bu örgüt elemanları, 1992-94 arasında toplam 66 kişiyi öldürdü ve yaraladılar. Bir kısmı Menzilcilere yönelikti; ikisi profesyonel hırsızlara, diğerleri de muhtemelen PKK yandaşları yahut sıradan insanlara karşı gerçekleştirildi.

İlimcilerin saldırılarında hayatlarını kaybeden *Menzil Grubu* ileri gelenlerinin adları şöyle sıralanabilir: Molla İhsan Yeşilırmak, Orhan Korkmaz, Feridun Nergiz, Molla Ahmed Işıklı, Şuayb Polat, Cengiz Oruç, Şeyhmus Adıyaman, M. Tahir Uzunbaş, M. Şerif Demir, Mehmet Konuk, Hasan Ezer, Ahmed Aydın, Sadreddin Ay, Zeki Adıyaman, Halid Aslangiray, Burhaneddin Arat, Abdülselam Akgül, Kenan Aydın, Abdullah Temiz, Dr. Şeyhmuz Akın, Abdurrahman Kar, Mesud Yolcu, M. Emin Kalkan, Alaaddin Kutlubay, Giyaseddin Uğur, Mehmet Altıntaş. Öldürülenlerin çoğu, genç ve öğrenciydi.

Geçerken belirtelim; Fidan Güngör'ü sorgulanmak üzere Batmanlı İlimcilere teslim eden ve Sebahattin Talayhan'ı İstan-

bul'dan kaçırıp katlettikten sonra, Kocaeli Bahçecik beldesi Servetiye köyünde gömen *İlim Grubu* elemanlarının bir kısmı, Nisan 1994'te İstanbul'da yakalandı. Adları şöyleydi: **M. Ali Filiz, Abdülselam Geçgin, Eşref Akın, Hüseyin Yalçın, Levent Donbay, Metin Demir.**

Bu münasebetle bir not daha: Menzilci kanadın ileri gelenlerinden Sebahattin Talayhan'ın İlimciler tarafından kaçırılıp gömüldüğü Kocaeli Bahçecik beldesi Servetiye köyü, önceki bölümde **"Kocaeli Hizbullahı"** altbaşlığıyla sunduğumuz yerdir ki, bazı Hizbullah elemanlarının kamp yapıp eğitildikleri yolundaki duyumlar üzerine, Temmuz 1998'de buraya operasyon düzenlenmişti.

HİZBULLAH USULÜ "CHANGE"

Örgüte yönelik operasyonlarda, Doğu'dan Batı bölgelerine kayarak örgütlenen Hizbullahçılardan, aranan yaklaşık 3000 kişiden 1000 kadarının isimleri, 1998 yılı sonunda Emniyet tarafından tek tek belirlendi. Bunlardan 600 Hizbullah militanının adı çok sayıda öldürme ve yaralama işine karışmış.

Cumhuriyet gazetesi Diyarbakır muhabiri **Enver Seviş** imzasıyla 21 Kasım 1998 tarihinde çıkan habere göre;

*"Yakalanan 400 Hizbullah elemanı, sorgu sırasında, sadece Diyarbakır'da 42'ye yakın camide faaliyet gösterdiklerini; faaliyetlerini engelleyen 7 cami imamını da öldürdüklerini; "zekât" adı altında örgüt adına halktan para topladıklarını; **İstanbul-Batman hattında çalıntı arabaları pazarlamak suretiyle, 1991-94 yılları arasında örgüte büyük gelir elde ettiklerini söylediler.***

***Zekât** adı altında toplanan paralarla, İstanbul'dan çalınıp Hizbullah'ın merkez üssü Batman ve bölge illerinde pazarlanan otolardan elde edilen gelirler, teknik bakımdan **'change' işi** sayılıyor.*

Özellikle İstanbul iline ait 34 plakalı arabaların Diyarbakır ve Batman'da çoğalması, polisin dikkatini çekince, olay incelemeye alındı. Hizbullahçılar, çalıntı arabaları, değerinin çok altında Diyarbakır ile Batman'da sattıklarını; 3.5 milyarlık bir arabayı, 500 milyon lira veya daha düşük bir bedelle elden çıkarttıklarını kabul ettiler. Arabalar, genelde kırsal kesimdeki koruculara veya sıradan müşterilere satılmış. Çalıntı arabayı satın alan müşteri yakalanıp sorgulansa bile, 'falan kişi ve adresten aldım' diye tarif ettiği Hizbullahçılar, sahte kimlik ve adres kullandıklarından, hırsızı tespit etme işi hayli zordur.

Kasım 1998 itibarıyla, Diyarbakır ve Batman'da 40 kadar Hizbullahçı, "change" işinden yakalanmıştı."

EYLEM BİLANÇOSU

Hizbullah'a ilişkin ilk derli toplu bilanço, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 1997 tarihli raporudur. Buna göre;

* Hizbullahçılar, Batman'ın **Seki**, Diyarbakır'ın **Hatuni** ve Silvan'ın **Suse** (Yolaç) köylerini kamp olarak kullanıyor. Ayrıca hücre evleri, çevresinde toplandıkları kitabevleriyle özellikle Silvan, Batman ve Diyarbakır'daki mahallelerde yoğunlaşıyor.

* Son beş yılda, Hizbullah örgütüne karşı gerçekleştirilen operasyonlarda çok sayıda öldürme, yaralama, tehdit ve kaçırma olayına karıştıkları saptanan toplam 1.578 militan yakalandı.

* Hizbullahçılar, 255 kişiyi öldürdü, 219 kişiyi yaraladılar.

* Yakalanlardan 444'ü tutuklandı, 1.134'ü tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı.

* Örgüt militanlarıyla birlikte 77 kalaşnikof marka otomatik silah, 215 tabanca, 6 bin mermi ile 40 el bombası ele geçirildi.

* Deşifre edilemeyen 3000 örgüt üyesi ise, yeniden örgütlenmek üzere yeraltına çekildi.

***

Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü'nün Kasım 1998'deki basın toplantısında ise şu açıklama yapıldı:

* Son sekiz ayda örgüte yönelik operasyonlarda, çeşitli öldürme ve yaralama olaylarına karışan toplam 600 militan yakalandı. Bunlar arasında, yaklaşık 42 camide faaliyet gösteren, 400 Hizbullah elemanı da bulunuyor.

* Ayrıca İran rejimini öven propaganda amaçlı teyp, video kaseti ve yazılı döküman da ele geçirildi.

* Ek olarak, örgütün "ölüm makinesi" olarak bilinen **Mehmet Kaplan** da yakalandı. **Kaplan**'ın sorgusu sırasında, **"örgüt iç hesaplaşmasında çok sayıda insan öldürüldüğü ve kent merkezi yakınlarına gömüldüğü"** ortaya çıktı.

***

Terörle Mücadele Dairesi Başkanlığı Şube Müdürü **Kemal Dönmez**, 1 Ocak 1999 yılında Anadolu Ajansı'na yaptığı açıklamada;

* 1995'ten beri Hizbullah örgütüne yönelik 515 ayrı operasyon düzenlendiğini,

* Toplam 3000 Hizbullah militanının yakalandığını,

* 92 uzun namlulu silah, 391 tabanca ve çok sayıda mermi ile örgütsel döküman ele geçirildiğini,

* 789 olay ile 500 faili meçhul cinayetin aydınlatıldığını, söyledi.

***

Öte yandan, *Cumhuriyet* gazetesi Batman Bürosu'nun verdiği ayrıntılı olaylara bakılırsa; 1987 yılında insanları dövüp işyerlerini tahrip etmek suretiyle başlatılan Hizbullah terörü, 1 Ocak 1992'de DEP yanlısı Hasan Akkan adlı bir göçerin takarof marka silahla katledilmesiyle kanlı eylemlere dönüştü.

1992 yılının bilançosu, 136 olayda toplam 97 kişinin faili meçhule kurban gitmesiydi. 1993'ün ilk ayında ise, toplam 120 öldürülme olayına imza atıldı. DEP Batman milletvekili **Mehmet Sincar** ile aynı partiden yönetici **Metin Özdemir**'in katledilmesi olayına, Hizbullah adına eylemi gerçekleştirdikleri sanılan Yeşil kod isimli **Mahmut Yıldırım** ile PKK itirafçısı **Alaattin Kanat**'ın isimleri karıştı. Kanat'ın itiraflarına bakılırsa, cinayeti işleyen söz konusu iki şahıs, eylemden sonra İluh semtindeki Jandarma Karakolu'nda elbiselerini değiştirip Batman'dan ayrılmışlardı.

5. Bölüm

HİZBULLAH: BELGELER

İLK HİZBULLAH İTİRAFÇISI

Hizbullah'a ait sorgu ifadelerinden anlaşıldığı kadarıyla, örgüt elemanlarının büyük çoğunluğu, gerçekleştirdikleri eylemleri ayrıntılı biçimde itiraf etmiştir. 1981-84 arasında yakalanan Kasımpaşa Hizbullahı mensupları ile 1993 yılındaki operasyonda ele geçirilen 19 **İslami Hareket** üyesinin hepsi, "yurtiçi ve yurtdışındaki faaliyetlerini" ayrıntılandırmıştır. 1996 başında yakalanan örgüt lideri İrfan Çağırıcı'nın uzun ifadesi, *"itiraflar"* bakımından ibretlik olup, ayrıca çok yönlü değerlendirilmesi gereken bir husustur. Çağırıcı, Mart 1997'de çıkarıldığı DGM duruşmasında, *"Beni siz değil, Allah'ın yasaları bağlar. Önünüzde ayağa kalkmak, bana zül gelir"* diyebilmiştir. Ne var ki, sorguda çözülüp her şeyi anlatması nedeniyle, örgüt, 1996 yılında kendisini "öldürmek"le tehdit edip susturmak istemiştir. Gerçekte "ölüm tehdidi savuran" bu örgütün ne yaptığı, kimin adına konuştuğu, yakalananlar dışında kimlerden oluştuğu meçhuldür. Aralarında "ajan ve işbirlikçi" olduğu, devletin bir kesimince yönlendirildiği genel bir önkabuldür. Ayrıntılarını, bir önceki bölümde irdeledik.

İtiraf örneklerinden biri, 16 yaşında İsmail Ağa Cemaati Kur'an kursundayken, İran uyruklu **Muhammed Hazeri**'ye uyarak birlikte Kum kentine giden Bursa İnegöllü 15 yaşındaki E. T. adlı ergenin, Ocak 1998'de UBA'ya anlattıklarından ikinci bölümde sunduğumuzdur.

Urfa Emniyet Müdürlüğü'nün, *"Sorguda Hizbullah elemanları sık sık ifade değiştirip yalan söylemeyi bir kural haline getirmişler. Onları çözmek pek zor. İfadelerine dayanarak fazla bilgi elde edilemiyor. Sık sık Arapça dualar okuyarak sorguda dayanmaya çalışıp hemen hiç bir şey söylemiyorlar"* yolundaki tespiti şunu gösteriyor: 1996'dan itibaren, devletin yoğun baskınlarına maruz kalan Hizbullahçılar, sorgu meselesini ciddiye alıp; İran'daki Pasdar (Devrim Muhafızları) adlı kuruluşun tavsiyelerine titizlikle uymaktadırlar.

Menzil grubu önde gelenleri, örgüt yayın organı *Hira* dergisinin Haziran-Temmuz 1994 tarihli nüshasında polis sorgusunu ayrıntılı biçimde yazmak suretiyle, kadrolarını eğitme yoluna gitmişler ama nasıl bir sonuç aldıkları bilinmiyor.

Bununla birlikte, basında **"ilk Hizbullah İtirafçısı"** olarak adı geçen Nusaybin Grubu *Sorgu-İnfaz Birimi* Sorumlusu **Abdülbaki Öz**'ün 1995 ve 1998 yıllarındaki çeşitli anlatımları, hem bir belge olması hem de bazı olayların içyüzünü aydınlatması bakımından ilginçtir:

Tebliğ: *"Hizbullah terminolojisinde **Tebliğ**, örgütün siyasi kol mensupları tarafından cami, mescit, öğrenci evleri, orta ve yüksek öğretim yurtlarında, İslam ideolojisine yatkın kişilerin tespit edilmesinden sonra, bunlara yönelik propaganda yapılması ve örgüte katılması için çağrı yapılmasıdır. Söz konusu kişi, **Tebliğ** ve **Davet**'i kabul ederse, **Hizbullah** örgütüne alınır. Etmezse, kendisine şu tenbihte bulunulur: 'Bu teklifimizi unut, hiç kimseye birşey*

söyleme. Seni bir süre için izleyeceğiz. Eğer ağzından birşey kaçırırsan, seni ve aileni cezalandırırız.'

***Tebliğ** ve **Davet** faaliyeti sırasında, adaylara şöyle denilir: 'İslami mücadeleyi veren herkes **Hizbullah**'tır. **Hizbullah, Allah'ın askerleridir.** Allah'ı sevenlerle **Hz. Muhammed**'e inanmış olanların oluşturdukları bir örgüttür. **Hizbullah** dışındakiler **şirke, dalalete** (Allah'a eş koşmaya ve yanlış yola) düşmüş ve şeytana uşaklık edenler anlamına gelen **Hizbülşeytan**'dır. **Hizbülşeytan**'a karşı mücadele, bir Müslümanın yapacağı en hayırlı iştir. Bu mücadelede ölen, **şehit**; kalan ise **gazi** olur.'*

Cihat: *Cihat faaliyetleri, örgütün dışında kalan Müslüman veya olmayan herkese karşı girişilen saldırı ve sabotaj eylemlerini içerir: **Hizbülşeytan** olduğu iddia ve kabul edilen kişi ve kişilere uyarı mahiyetinde, şahıslar sorguya çekilerek başlanır.*

*Tövbe edip, örgütten af dilemeleri istenir. Bu tür faaliyetlerine (örgüt karşıtı) son vermesi konusunda uyarılır. İhtara uyanlara, iki türlü ceza verilir: **Ya belli miktarda para ödemek, ya da örgütün faaliyette bulunduğu alan dışına göç etmek.** Verilen cezaya uymayanların ev ve işyerleri silahla taranır, kundaklanır; kısaca, göçe zorlanır. Göç ettirme eylemleri arasında söz konusu şahısların dövülmesi, silahla yaralanması, öldürülmesi gibi eylemler de bulunur.*

*Hizbullah yanlılarına göre **Cihat**, Hz. Muhammed'in **Hicret** (Mekke'den Medine'ye göç etmesi olayı) sonrasındaki (devletleşme ve şiddete başvurma) politikasına benzer.*

Örgütlenme: *Yeterli eleman temin edilmesiyle birlikte, **bunlara siyasi ve askeri eğitim verildi. Hizbullah**, tebliğ (siyasi), askerî, istihbarat, malî, cemaat ve cemiyet kollarına ayrılır. En önemli birimi ise, Askeri Kol'a bağlı **İcra (eylem) Birimi**'nde ça-*

*lışan **"satıcılar ve silahlı"** militanlardır. En az iki kişi eylem için görevlendirilir. Bunlardan biri **tetikçi**, diğeri ise **gözcü ve koruma**'dır.*

Örgüte Yardım: *Örgüte yardım iki şekilde gerçekleşir: Ya zorla ya da gönüllü olarak yapılır. Esnaf korktuğu için, istemeyerek de olsa, yardımda bulunur. Yardımda bulunmayanların cezalandırılacağını bilirler. Geçen (1994) Şeker Bayramı'nda **fitre** ve **zekât** adı altında yüklüce bir para topladık. Yardım işini, oluşturulan komiteler yürütür.*

Cami Örgütlenmesi: *Çalışmalar, oluşturulan Halk Komiteleri aracılığıyla yürütülür. Bu komitelerde, önce taban oluşturulur. Komite, kendi içinde birimlere ayrılır. Bu komitelere, genelde halkla diyalogu iyi olan kimseler seçilir. Ayrıca, taziye ve cenaze grupları oluşturulur. Görevi, cenaze merasimine katılıp, başsağlığına giderek örgüt propagandası yapmak ve buralarda taban oluşturmaktır.*

Kazandığımız kişileri, daha sonra camilerde örgütleriz. Her şeyi, örgütlenme için kullandık.

***Eylemleri yaptıktan sonra ilk sığınılan yerler camilerdir. Buralar, bizim için en güvenilir yerlerin başında gelir. Eylemlerde kullandığımız silahları da buralarda saklıyorduk.** Bu durum kimsenin dikkatini çekmiyordu. Örgütlenme çalışmalarının tamamını camilerde yürütüyorduk.*

Gönüllü İmamlık: Bölgede "gönüllü imamlık" uygulamasını ilk kez biz başlattık. İmamı olmayan camileri kullanmayı kararlaştırdık. Bu, örgütün temel ilkelerindendir. ***İmamı olmayan her camide çalışan gönüllü imamlar arasından bir sorumlu, bir de yardımcı seçtik. Bölgedeki camilerde bu şekilde çalışan imamların büyük çoğunluğu Hizbullahçı'dır.** Bu tür camiler, tamamen kontrolümüzdedir. Örgütlenmemizi bu yolla yaygınlaştırdık..."*

Eylem: *Uygun hal ve koşul gerçekleştiğinde, hedefe yaklaşılıp yakın mesafeden ateş edilir. Eylemde kullanılan silahlar, birim sorumlusu tarafından temin edilir ve daha önce örgütün Hücre Evi'nden eyleme katılacak olan kişiye verilir. Eylem sonrası silahlar geri alınır; başka bir eylemde kullanılacaksa, balistik tespitleri zorlaştırmak için iğnesi eğelenerek mermi kovanı üzerinde farklı iz bırakması sağlanır. Deşifre olan silahlar, başka bir bölgeye gönderilir ya da namluları değiştirilir.*

Silah ve Eğitim: *Hizbullah'a göre, bu örgüt, PKK'nın 1991 yılında **'Müslümanlar üzerinde baskı kurması üzerine silaha sarıldı. İslam'ın yolunu açacak olan Kaleşnikof ile Kur'an'dır.'***

Örgütün ilk silahları, PKK'nin zulmünden kaçan kişilerin sağladığı maddi destekle alındı. Hizbullahî düşünceye sahip olmakla beraber fiili görev almayan kişiler de örgüte maddi destek sunmaya başladılar.

PKK ile Çatışma: *Maddi desteğin ardından, PKK baskısına karşı örgüt mensuplarına silahlı eğitim verilmesi kararlaştırıldı.*

*PKK ile çatışma erken başlatılmıştı. Örgüt içinde silahlı eylem koyabilecek yeterli eleman bulunmadığından, **Cami Sorumlusu veya yardımcılarından oluşan birimlerin,** hem siyasi hem de askeri kollarda faaliyet göstermeleri yoluna gidildi.*

*Askeri Kanat oluşturma çalışmaları sırasında, örgüt sorumluları bize şunu söylediler: **'Kaleşnikof ile Kur'an, İslam'ın yolunu açacak olan iki temel silahtır.'** Hemen ardından, PKK ile savaş kararı çıktı. Buna ilişkin **fetva** verildi. Çünkü fetva verilmeden, hiç kimse hiçbir eylem yapamaz. Çatışmalar başladı; çok kan aktı. Bir onlardan, bir bizden insanlar öldü. Bir ara, PKK ile ateşkes yapma kararı alındı. Hizbullah Sorumlusu **M. Salih Kölge**, PKK yetkililerine, **'PKK-Hizbullah savaşında kaybedecek olan iki örgüt, kazanacak olan ise T.C.dir.'** demesine rağmen, PKK'lılar bu*

*uzlaşma önerisini reddettiler. Ocak 1992 tarihinde, PKK Nusaybin Sorumlusu **Hayrettin Çetin**'in öldürülmesiyle ipler tamamen koptu ve savaş yeniden başladı.*

İstihbarat: *Yine, bu dönem içinde PKK militanları, milisleri ve işbirlikçileri hakkında bütün birimlerce geniş istihbarat faaliyetleri başlatıldı. Kimlere, ne şekilde eylem konulacağı hususu açıklığa kavuşturuldu.*

Topladığımız istihbaratı, bölge üst düzey sorumlularına bildiriyorduk. Değerlendirilmesinin ardından, gelen talimatlara uygun olarak; ya adam kaçırılıyor, ya dövme/darp eylemi yapılıyor ya da öldürme yoluna gidiliyordu.

***En önemli istihbarat çalışmasını, PKK'lilerin cenaze törenlerinde, cenazeye katılımları sırasında yapıyorduk.** 1993 yılı sonlarına doğru Hizbullah, Nusaybin'de PKK'ya karşı üstünlük sağladı ve fiili hakimiyetini kurdu. İşbölümüne gidildi. **M. Salih Kölge,** Mardin Eyalet sorumlusu, **Abdullah Aslan** (veya **Eraslan**) ise ilçe surumlusu oldu. Daha sonra diğer kollar kurulup sorumluları seçildi.*

Militan Faaliyeti: *Bu arada ben de Cihad Kolu'na bağlı **Sorgu ve İnfaz Birimi** sorumlusu seçildim. Siyasi eğitim aldıktan sonra ilk eylemim PKK'li olduğu iddia edilen **Mehmet Koçer**'i dövmek oldu. 1991 yılında örgüt talimatıyla, İdil ilçesinde öldürülen PKK'li **Mihail Bayro**'nun cenaze törenine gelen araç sahiplerini tespit ve onları tehdit görevini üstlendim. Bir ara Nusaybin garajında istihbarat çalışması yaparken, iki PKK'linin silahlı saldırısına uğradım. Kol ve sağ kalçamdan yaralandım.*

*1992 yılında PKK-Hizbullah çatışmasının yoğunluk kazandığı dönemde, daha çok istihbarat toplayıp üstlerimize ilettim. Aynı yıl Nusaybin'de diş doktorluğu yapan **Oktay Türkmen**'in öldürülmesiyle görevli **İnfaz Timi**'nde görev aldım. **Feyzullah Yürek** adlı esnafın öldürülmesi için gerekli istihbaratı topladım.*

*Beş ay süreyle örgüt elemanları arasındaki irtibatı (notlar yoluyla kuryelik) sağladım. Cami sorumluluk alanı içine giren alanda ajitasyon, propaganda ve istihbarat gibi çalışmalar yürüttüm. İzleyen dönemde Molla **Salih Zengin** ve **Şeref Er**'in kaçırılarak sorgulanması eylemlerini gerçekleştirdim.*

Sorgu: *Cemaat aleyhinde faaliyette bulundukları tespit edilen birtakım kişilerin sorgulanmak üzere kaçırılıp başka bir yere götürülmesi görevini **Sorgu ve İnfaz Birimi** yerine getirir. Kişi hakkında istihbarat çalışması yapmak buna dahildir. Bilgi toplayan **siyasi kanat mensubu bir kişinin de içinde bulunduğu 3 kişiden oluşur bu birim.***

*Buna, **"Tövbe fiillerini icra etmek"** denilir. Kaçırılan kişi sorgulanıp, kendisinden tövbe etmesi ve bildiklerini anlatması istenir. Ses bantları bir üst birime gönderilir. Üst kademenin emir ve talimatına uygun olarak, kaçırılan kişiye ceza verilir...*

*Kaçırdığımız kişileri, **'diyet'** adı altında cezalandırıyorduk. **Diyet**'in bedeli para cezasıdır. Örgüte karşı ağır eylemlerde bulunanları da **diyet**'in dışında tutup infaz ediyorduk..."*

Öte yandan, Eylül 1993'teki bir operasyonda ele geçen Mardin-Nusaybin Hizbullah üyesi **Ubeydullah Eren**'in ifadeleri de bu merkezdedir.

Değişik bir boyut arzetmesinden ötürü, bir olaya daha yer verelim: **Hüseyin Şeker** ile **Raif Çiçek,** bir süre Batman'daki İlim kanadına mensup olmuşlar. "Verilen sorumlulukların" altından kalkamayacaklarından ürküp kaçtıkları İstanbul'da, polis tarafından Ağustos 1997'de yakalandılar.

HİZBULLAH'IN SORGULAMA YÖNTEMLERİ

Hizbullah'a yönelik operasyonlar sırasında ele geçen ve Diyarbakır 2 Nolu DGM tarafından görülen *"İlimciler Diyarbakır Grubu"* dava dosyasında, *"Hizbullah'ın Sorgulama Yöntemleri"* adlı bir broşür bulunuyor.

Kitapçık halindeki belgenin tümü değil sadece birkaç sayfası mevcut olmasına rağmen; örgütün sorgulama yöntemlerine ilişkin fikir verici niteliktedir. Şöyle ki;

Sorgu; **"Hizbülşeytan"** veya **"kâfir, düşman, münafık"** diye nitelenen kişilerin, örgütün Askeri kanadına bağlı **"Sorgu ve İnfaz Birimi"** tarafından kaçırılması ve gizli mekanlarda konuşturulması olayıdır.

Öncelikle kaçırılanlar; *"tanrıtanımaz (kafir), münafık, PKK'li"*, vs diye tasnif ediliyor. Eğer tanrıtanımaz yani kâfirse, **"kâfir sorgusuna"**; dost görünüp düşman olduğu anlaşılmışsa **"münafık sorgusuna"**; PKK'li ise, **"PKK'li sorgusuna"** maruz kalıyor. *"Kâfir", "Münafık" ,"PKK'li"* sorgulamaların ayrı mekan ve zamanlarda nasıl ve ne şekilde yapılacağı da anlatılıyor.

Kitapçıkta, sorgulama işinin, örgütün egemen olduğu kırsal bölgelerdeki toprak sığınaklarda yapılmasının şart olduğu özellikle belirtiliyor: *"Yakalanan şahıs, bu toprak sığınaklarda önce zincire vurulmalı. Hiç dışarıya çıkartılmadan, durumun aciliyetine göre sorgulanmasına başlanmalı.* ***Kâfir, münafık yahut PKK'li olduğuna bakılmaksızın, sorguda her yola başvurmak caizdir.*** *Sorguda alınan ifadeler, örgütün üst kademelerine bildirilmelidir. Üstten gelecek emir ve talimata uygun olarak, sorgulanan kişinin cezası infaz edilmelidir..."*

İstanbul'da inşaat işçisi olarak çalışırken, gittiği Silvan Yolçatı

köyündeki Hizbullahçılar tarafından kaçırılan **Kemal Bahtiyar**, Diyarbakır DGM Başsavcılığı'na şu ifadeyi vermişti:

" Hayvan almak için köye girer girmez, daha ne olduğunu anlamadan üstüme atlayıp beni dövmeye başladılar. Gözlerim kapatıldı. Yeraltına, her tarafı toprak olan bir sığınağa indirildim. 30 kadar insan vardı bu sığınakta. Hepimiz zincire vurulmuştuk. Altı aydan beri bu sığınakta zincire vurulmuş bekleyen insanlarla konuştum. Tuvalet ihtiyacımızı da, zincire vurulduğumuz yerlerde karşılıyorduk. Her taraf pislik içindeydi. Fareler, nemli elbiselerimizle bedenimizin çeşitli yerlerini kemiriyorlardı. Üç ay boyunca, günde bir kez verilen yarım somun ekmekle yaşayabiliyorduk. Sorguları, ahiret sorusu gibiydi. Sorduklarını bir türlü anlayamıyordum. Eziyet ve işkenceye dayanamayıp ölenleri, olduğu yerde öylece bırakıyorlardı. Sonunda Jandarma gelip bizi kurtardı..."

Hizbullah'ın bu tür sığınaklarda, "Aralık 1998'e kadar yaklaşık 100 kişiyi sorguladığı", resmi kaynaklarca ifade edildi.

HİZBULLAH'TAN MİLİTANA NOTLAR

Arşiv: Operasyonlardan ele geçip basına yansıyan örgütsel dökümanlardan anlaşıldığı kadarıyla, Hizbullah, ilgi alanına giren herkes (örgüt sempatizanları, üyeler, aileleri, rakip örgüt mensupları, Hizbullah aleyhtarları, kamu görevlileri, istihbarat elemanları, askerler, vs) hakkında mutlaka bilgi toplayıp rapor halinde sunuyor. Bilgi ve belgeler genellikle klasik tarzda, son zamanlarda ise bilgisayarlar aracılığıyla arşivde toplanıyor.

Haberleşme: Elverdiğince teknolojik cihazlardan faydalanılmıyor; klasik haberleşme yolu olan **kurye sisteminin** daha sağlıklı ve güvenilir olduğuna inanılıyor.

İstihbarat/Kamuflaj: 1993 yılında İstanbul'da yakalanan İs-

lami Hareket Örgütü *Şûra* üyesi **Mehmet Kaya** ile *Tedarukat* (Lojistik) birimi sorumlusu **M. Zeki Yıldırım**'ın evinde bulunan "istihbarat notları", Hizbullahçıların faaliyet yöntemlerine ışık tutuyor:

Takip edilecek şahıslar için, **"ameliyat edilecek kişi/kişiler"** deyimi kullanılıyor. İstihbarat toplanacak yerler arasında özellikle polis, güvenlik ve istihbarat kuruluşları sayılıyor. Bu kurumlardan iki türlü bilgi elde edilebilir: Ya baskın yapıp bilgi ve belgeler ele geçirilmeli, ya da tercihen bu kurumlarda çalışanları **"ayartma/elde etme"** yöntemi denenmelidir.

Örgütsel amaçlarla kullanılmak üzere kiralanacak evlere ilişkin şu notlar düşülmüş: *"Misalen; Münafıklar, İran'da iki ev ayarlayıp, birindeki komşulara, **'Biz gündüz çalışıyoruz'**; diğerindeki komşulara ise, **'gece çalışıyoruz'** demek suretiyle; gündüz yaptıkları ameliyat (eylem-çn)'tan sonra, ikinci eve rahatlıkla gidebilirler.*

*Münafıklar, **yasal olarak kurdukları bir şirketi, ameliyatlarını kamufle edebilmek için kullanabilirler.** Ama, ameliyat (eylem) mahalline varmadan önce, şirket arabası başka bir yerde park ettirilir. Ameliyattan sonra aynı vasıtayla kaçılır...*

*Araba plakasının rakamları, **fren yağı veya sade asit ile azar azar dökmek suretiyle sayıları yanlış gösterebiliriz**.. Polis, plakanın aşınma sonucu döküldüğünü sanacaktır..."*

Dikkat edilirse, özellikle kamuflaja ilişkin notlar; olay İran'da geçiyormuş gibi bir kurgu içinde veriliyor; eylemci militan için **"münafık"**, eylem için **"ameliyat"** deyimleri kullanılıyor.

***

1995'ten beri yoğun operasyonlara maruz kalan Hizbullahçılar, güçlerini koruyabilmek veya darbe yedikleri yerlerde yeniden

toparlanabilmek amacıyla, yandaşlarına bir dizi uyarıda bulunuyorlar. 17 Eylül 1998 tarihli *Cumhuriyet* gazetesinde yayınlanan bazıları şöyle:

* 28 Şubat kararlarının uygulamaya geçirilmesi, devletin kâfir olduğu çerçevesinde işlenmeli; rejime bağlı Müslümanların kazanılması, şeriat için önemlidir.
* Türkiye, **"Dar-ül Harp"** olduğundan, kurduğu camilere gitmek ve **"düzenin adamları"** olan imamların arkasından namaz kılmak caiz değildir. Ancak, mevcut durum aleyhimizde seyretmektedir. Bundan böyle, camilere gidip **"geçici bir süre"** için imamların arkasında namaz kılınabilir.
* Elverdiğince, **"deşifre olmamaya"** özen gösterilmelidir. Kendinizi kamufle için cami imamları ile iyi geçinin. Cami temizliği, ezan, müezzinlik konularında görevlilere yardımcı olun.
* TC yönetiminin biçimi İslam'a uygun değil, şeriat devleti kurulmalıdır.
* Türkiye'ye şeriatı, ancak Hizbullah getirir. Tarikatlar ve RP'nin birşey yapabilmesi mümkün değildir. Yine de, bu kesimlerle işbirliği içinde olunmalıdır.
* İmam-hatip liselerinin orta kısımlarının kapanması ve türban yasağı İslam açısından önemli olmamakla birlikte, bu iki gelişmeyi amacımız için kullanabiliriz.*
* Cemaatten dışlanmamak için, şimdilik imamların arkasında namaz kılın.
* Sakal ve bıyıklarınızı cami cemaati tarzına göre ayarlayın.

* Diyarbakır Dicle Üniversitesi'nden 17 öğretim görevlisine gönderilen Haziran 1998 tarihli bildirilerde; "Türbana uzanan eller kırılacak; Allahın adaletli kılıcı başınızı kesecek. Bu işten vazgeçin" ibaresi kullanılmıştır. Bildiriler, Cephe–i Hizbullah–i Amed (Diyarbakır Hizbullah Cephesi) imzası taşıyordu.

HİZBULLAHİ ŞİİR, MARŞ VE VASİYET

Hizbullah elemanlarının "İslamcı dava" uğruna nasıl kendilerini adadıklarının ve meseleyi nasıl ele aldıklarının bir örneği, İlimciler tarafından Mayıs 1994'te öldürdükleri Menzil Grubu elemanı **M. Emin Alkan**'ın şiirinden bir dörtlükle dile getirilmiştir. Alkan, aynı zamanda *Dengê Berxwedana İslamî* (İslami Direnişin Sesi) Kasetçilik için beste yapan yüksekokul mezunu biridir. Şiirin tamamı örgüt yayın organı *Hira* dergisinin Mayıs-Haziran 1994 tarihli nüshasında yayımlanmıştır.

Edi bese bindestî (Artık yeter kölelik)

Em bikin serhildankî (Bir başkaldırı yapalım)

Weke gelê İranê (İran halkı gibi),

Em bixwazin azadî (Özgürlük isteyelim)

***

Bu düzlemde, yukarıda adı geçen kayıt merkezi tarafından piyasaya sürülen ve Van'daki *Kıvılcım Kitabevi* tarafından satılan Hizbullah kasetlerinde okunan Kürtçe marşların adları şöyledir: *Şiyarbûn (Uyanış), Şehadet (Şehitlik), Birîndâr (Yaralı), Serfrazî (Zafer), Azadî (Özgürlük), Gêrina Mezluman (Mazlumların Çığlığı), (Hesreta Azadî-Özgürlük Özlemi).*

***

Siyasi faaliyetleri nedeniyle astsubaylık görevinden atılan **Ahmet Aydın**, değişik yerel gazetelerle, örgüt yayın organı *Hira* dergisindeki yazılarıyla bilinir. Nisan 1994 tarihinde *İlimciler* tarafından vuruldu. **Aydın**'ın öldürülüşünden kısa bir süre önce yazdığı *"Huzuru Bulmak"* başlıklı makale Hizbullahçı zihniyeti ve ruh halini kavrayabilme açısından okunmaya değer. Yazı, *Hira* dergisinin Haziran-Temmuz 1994 tarihli nüshasında, sözü edilenin anısına yayımlandı.

"Evet... Ben, Güneydoğu'nun sıkıntılı, ölümlü ve geleceği belli olmayan günleri için ***huzuru buluyorum.***

Bana hep sorarlar: ***'Bu kadar Batı'da kaldın, oranın rahatı ve huzurunu gördükten sonra Diyarbakır'a neden yerleştin? Yaptığına anlam veremiyoruz.'***

Doğrudur: Yıllarca dışarıda kaldım. Ama bu hayatımda tüm çabalarıma rağmen içimdeki bazı sıkıntıları atamıyordum. Bu derdimden dolayı, hep ölümden korktum, hesap verememe endişesiyle...

Bu korkum, herkesin kaçtığı bölgeye gelince bitiverdi. Neden mi? ***Kavramlar ve yaşayış biçimim değişti****. Sevdiklerim, birer birer güzel ölümlerle beni terkettiler. Bu terkediliş, beni, ailemi, yaşantımı, uykumu, gülmemi dahil herşeyimi değiştirdi.* ***Sanki hapisten çıkmış ve hayatı yeniden yaşamaya çalışan biriydim.***

Ölümün kaçınılmaz olduğunu, burada daha net gördüm. Artık ondan kaçmak değil, özlemim var.

Uykularımın kaçtığı gecelerde hep düşündüm ve anladım ki; ***aileme, çocuklarıma bırakacağım en güzel miras şehâdettir. Bu mirası aileme bırakmak istiyorum ki, büyümelerinde bu misyonun katkısı olsun.***

Ben, artık şehâdet kervanının yolcusu olmaya talibim. Tüm kardeşlerim gibi şehâdet mektebinin öğrencisiyim. *Ailemi, buna hazırlamalıyım.*

Yokluğum, ölümüm ve hayatımın tümünü âlemlerin Rabbi olan Allâh'a armağan ettiğimi onlara öğretmeliyim.

Bunu yapıyorum ki; ***çocuklarım şehâdetle büyüsün!*** *Bu misyona sahib çıksın! Maddî unvanlar değil,* ***İ'lây-i Kelimetullâh hedefleri olsun!***

Rabb'ime şükrediyorum ki, hayatıma bir anlam kazandırdı ve bana bu fırsatı verdi. Yine söylüyorum ki, ***ben, huzuru huzursuzluğun içinde buldum.***

Tıpkı kıymetli bir maden bulmak gibi..."

HİZBULLAH'TAN SEÇMELER

Hizbullah kurucularından siyasi lider **Fidan Güngör** ile dini lider Molla **Mansur Güzelsoy**'un, Türkiye'de İslamcı hareketin oluşumu, gelişmesi ve aşamaları hakkında makaleleri, 1993-94 arasında *Yeryüzü, Tevhid* ve *Hira* dergisinde yayınlanmıştı. Dilbilgisi bakımından birçok yanlışı içeren, tekrarlarla malûl ve önemli oranda redaksiyona muhtaç yazılardan buraya aktardıklarımıza, mümkün olduğunca dokunmadık.

Güngör ve **Güzelsoy**'un ölümünden sonra, yazılar, *Fırat Yayınları* tarafından iki ayrı kitap halinde bastırıldı.

Fidan Güngör, *Teoriden Pratiğe İslami Hareket* başlığıyla 1997'de İstanbul'da çıkarılan kitapta, aslında şeriatçı bir örgütün oluşma, gelişme, yetkinleşme ve nihayet mücadeleye atılıp kurtarılmış bölgede iktidar olma gibi aşamalarını, tarihi örnekleriyle anlatılıyor. Dikkat ve ibretle okunmasında yarar olduğu kanısındayız:

* **İslamî Metod:** *Müslümanlar için önemli olan metodun kavranması, Rabbanî olduğuna inanılmasıdır; İslam'ı hayata hakim kılmak için kendisine has, orijinal yol ve usûle sahip olduğunun bilinmesi ve sindirilebilmesidir.* ***Kimi efendi, üstâd veya abilerin kendilerince ortaya koydukları bazı prensip ve ölçülerin, İslamî hareket metodu olarak bilinmesi yanlıştır.***

Müslümanların ise, Kur'an'ın vazettiği, Resulullâh'ın@ bütün

hayatı boyunca adım adım yaşadığı ve yaşattığı, ümmete usûl ve yol olsun diye miras bıraktığı bir metodları vardır. Müslümanların ***bu değişmez ve eskimez metoda inanmaları ve bunu bütün anlayışları ile sindirip özümsemeleri*** *gerekmektedir...*

Sonuç olarak; Sünnetullâh'ın en önemli özelliği, değişmez ve sürekli oluşudur. İlahî yasalar Allah (cc) tarafından konmuş olup iman etmeyi, teslim olmayı ve kendisine uyulmayı gerektirir. ***İslamî hareket metodunun da Sünnetullâh'a uygun olması şarttır...***(s. 16-18)

* **İslamî Merhalecilik:** *İslamî hareketler,* ***"değişmez ve tartışılmaz"*** *hareketlerdir. Müslümanlar, yaşamları boyunca bütün konularda İslam'ın emirlerine uymakla nasıl sorumlu iseler, İslam'ın hayata hâkim olması için yapacakları çalışmalarda da, bu prensip ve esaslara uygun hareket etmek zorundadırlar.*

İslamî harekette gözetilmesi gereken önemli ilkelerden biri de ***"merhalecilik"****tir. Müslümanlar, her konuda olduğu gibi, bu konuda da, önce Allah'ın ayetlerine, sonra da Resulullah'ın@ pratiklerine ve uygulamalarına bakarlar. Resulullah'ın@ hareketi,* ***birçok merhaleden geçtikten sonra devlet aşamasına gelmiştir.*** *Hareketin gelişim süreci boyunca dönemler, Allah'ın ayetleriyle belirlenmiş ve yönlendirilmiştir. Dönemlerden her biri özümsenmeden, yaşanmadan, gereken doygunluğa ulaşmadan bir diğerine geçilmemiştir.* ***Her bir dönemin farklı özellikleri, kendine has davet ve tebliğ usûlü vardır. Ve bu, dönemin gücü ile mütenasibtir.***

Yeri gelmişken belirtelim; ***İslamî hareketin usûl ve metodu birdir.*** *Sanıldığının aksine,* ***birden fazla metod yoktur. Birden fazla olan hareket değil; davet ve tebliğ'deki usûldür.*** *Coğrafi, kültürel, siyasi ve benzer şartlara göre değişen* ***davet*** *çeşitlerini, Müslümanlar* ***"hareket"*** *ile karıştırmışlardır. Bu farkı iyi kavramış Müslümanların oluşturacağı hizmet birimleri,* ***uzun vadeli ve kalıcı çalışmalar*** *yapabilirler...*

Hareketin ilk merhalesi, ***az sayıda Müslümanın özel bir gayret ve çaba sonucu eğitilmeleridir. Bunlar, ileri dönemlerde öncü görevi üstlenecek kadrolardır.*** *Özellikle eğitim, amel ve ahlâk konusunda sağlıklı yetişmeleri ve baskı görmemeleri için,* ***bu dönemdeki çalışmaları hemen fark edilemez.*** *İslam düşmanlarının da böyle bir hazırlıktan* ***uzun süre haberdar olmamaları*** *da bir fayda ve gerekliliktir.* ***Kadronun korunması ve belli bir keyfiyyet ve kemiyyete*** *(nicelik ve niteliğe) ulaşması şarttır.*

Bu dönemi, Resulullâh@, Mekke'de Erkam'ın evinde geçirmiş ve zamanı çok iyi değerlendirmiştir... Hareketin bu ilk dönemlerinde Müslümanlar tamamen ***gizlenmişler, ibadetlerini de gizlice*** *yapmışlardır. Erkam'ın evinde* ***çok mahrem (gizli) şartlarda, Resulullâh@ tarafından bizzat eğitilmişlerdir.***

Ancak belli bir düzeye gelindikten sonradır ki, ***Kâbe'de açıkça namaz kılınmasına müsaade edilmiş*** *ve Resulullâh @, çok güvendiği* ***insanları ve akrabalarını açıkça (İslam'a) davet etmeye başlamıştır...***

Davet*'e icabet edenlerin* ***kültürel, sosyal, malî ve siyasi konularda eğitilmeleri, kadrolaşma ve yapılanmaları sağlanmıştır.*** *Bir duvarın taşları gibi kaynaşıp bütünleşmeleri, tek bir aile olma gibi özellikleri kazanmaları istenmiştir. Ki bunlar, oluşum sürecinde hareket mensuplarının kazanmaları gereken özelliklerdir.*

"Kalk ve uyar!" *(Müdessir suresi: 2) ayeti, görev olarak fertlere dönük davet'in yaygınlaştırılması, toplulukların muhatab alınması ve* ***tebliğ****'in* ***yaygınlaştırılıp*** *biraz da* ***alenîleştirilmesi*** *(açıkça propaganda yapılması-çn) olayıdır. Bu, beraberinde küfr'ün tepkisini arttırmış, zulüm ve baskılar yaygınlaşmış, özellikle hareketin davetçileri ve öncü kadroları daha büyük bir baskıya maruz kalmışlardır.* ***İslâmî tez, beraberinde doğal olarak güçlü bir antitezi doğurmuştur.*** *Bu, her tezin kaçınılmaz sonucu*

olup, ***mensuplarının sonuçlara katlanacak şekilde eğitilmiş olmaları gerekir.*** *Aksi takdirde, hareketin sürekli kılınması mümkün değildir: Hareketin çözülüp dağılmasına, mensuplarının da dirençlerini yitirmesine sebep olur.*

Hareket, bu dönemde müdahil değildir. Kendini korumayı ve hayatiyetini devam ettirmeyi esas almıştır. Hareket pişmekte ve olgunlaşmaktadır. Yönetim kadrosunu muhafaza etmeye çalışmaktadır. *Davet,* ***fert bazında (bireysel), yavaş yavaş ve dikkatlice yapılmaktadır...***

Bu dönem yavaş yavaş sona ermekte ve yerini bir sonraki döneme bırakmaktadır ki, o dönemin karakteristik özelliği, ***hareket'in mahrem*** *(gizli eylem-çn) ve* ***davet'****(propagandanın-çn)in* ***açık*** *yapılmasıdır.*

İslamî hareketin bu dönemi, ***yönetim ve karar organlarının mahrem*** *(gizli-çn),* ***davet'in ise fertlerden yavaş yavaş topluluklara ve kitlelere*** *götürüldüğü dönem olarak görülmektedir.*

Bu dönemlerin neden ***silahsız ve kansız geçirildiğinin*** *sebeblerini Üstâd* ***Seyyid Kutub*** *(Mısırlı Müslüman Kardeşleri örgütünün idam edilen teorisyeni-çn),* ***Fi Zilâli Kur'an*** *(Kur'an'ın Gölgesinde) adlı tefsirinde uzun uzun, gerekçeleriyle beraber izah etmiştir.*

(Aynı dönemin gerekliğine işaret eden-çn) Kur'an ayetleri (Şûra: 15-38; Bakara: 286; Al-i İmran: 104-105), zaman itibarıyla (Peygamberin yaşadığı) Mekke döneminin ortalarına veya sonlarına doğru düşmektedir. Resulullah'n @ dosdoğru bir metod ve yol tutması, başkalarının hevâ ve heveslerine uymadan mücadeleyi devam ettirmesi istenmektedir. Henüz bir ***çatışma, kavga ve misilleme*** *ortamı yoktur...*

"Öncü bir topluluk bulunsun!" (Ali-i İmran: 104) diye emreden ayet, şunu buyuruyor: Yani ***aydın ve ulemadan oluşan bir önder-***

lik, hayra çağıran ve kötülüklerden uzaklaştıran (Kur'an'da geçen ünlü "iyiliği emret ve kötülüğü menet" kuralı-çn) bir ***organizasyon****, küfr'ün komplolarını ve zulmünü bertaraf edecek bir güç..*

Ufukta, çok gizli yapılan Akâbe ***bey'atleri*** *(Peygamber'i önder tanıyıp, bağlılık yemini yapma fiili-çn) ve* ***Hicret*** *görünmekte... Taif, Yemen, Habeşistan ve Medine gibi* ***"güvenilir, kurtarılmış beldeler"*** *araştırılmış, zemin yoklanmıştır. Halkla bütünleşen, halkın güven ve sempatisini kazan Mekke İslamî Hareketi, kendine, güvenilir bir coğrafya olarak Medine'yi seçmiş; Medinelilerden aldıkları güvence, itaat ve bey'at üzerine Hicret başlamıştır.* ***Hicret, devlete*** *(İslam devleti kurmaya, devletleşmeye-çn)* ***giden en önemli merhaledir.*** *Böylece İslamî hareket yeni ve çok önemli bir merhaleye girmiştir...*

Yaygın ve güçlü bir Müslüman topluluğun desteğini sağlayan İslamî hareket, Medine'ye taşınmış ve sınır taşlarını dikip ***hareketin yönetim merkezi olacak cami'yi inşa ederek****, devlet olma sürecine fiilen girmiştir. Yahudilerle yapılan anlaşmayla, Medine İslam (site) Devleti, hukuken de kurulmuştur: Allah adının yüceltildiği ve Allah emirlerinin harfiyyen uygulandığı bir belde, bu şekilde oluşmuş ve hareket, devlet merhalesine girmiştir.*

İslam devletinin bekâsının sağlanması, ***davet ve tebliğ****'in daha güvenilir yapılabilmesi için oluşturulan* ***güvenlik birimleri****, düşmanla uzun sürecek bir mücadeleye hazırlanmıştır.* ***Gerektiği zaman, bu güç kullanılmıştır.*** *Kâfirlerin zulüm ve baskılarına karşı silahlı mücadele zamanı geldiğinde, en iyi şekilde yapılmıştır...(s. 19-26)*

* **İslami Devrim:** *Vahye dayalı devrimler, peygamberler ve onların takipçilerinin oluşturduğu devrimlerdir... halkın bütün kesimlerinden insanların katıldığı bu tür devrimlere,* ***"İslamî halk hareketi ve devrimi"*** *denilebilir...* (s. 28)

* **Biat:** *Hareketin devletleşme denen son merhalesinde* ***bey'at*** *(önderliği kabul etme ve bağlılık yemini yapma-çn) alınmış olması, hareket fıkhı açısından önemli olduğu kadar, hareketin merhaleci olması açısından da üzerinde durulması gereken bir husustur.* (s. 40)

* **Durum Tespiti:** *Hizmetlerin iyi bir netice vermesi için, yapılacak işlerin yeri ve zamanının iyi seçilmesi; azami faydanın temin edilmesi esastır.*

Harcanan emeğin ve değerlerin yerinde ve isabetli olmasını beklemek, her Müslümanın tabîi hakkıdır. İsabetli bir seçimin yapılmasının adı ***"konum tespiti"*** *dir. Eldeki değer ve kıymetlerden en iyi şekilde istifade etmenin yolu da, iyi bir konum tespitinden geçer. Aksi takdirde, tüm birikimlerimizin bir anda heder olması, yokedilmesi, enva-i türlü sapmalara ve ihanetlere maruz kalması, olağan işlerden sayılır.*

Sağlıklı bir konum tespiti için bilinmesi gereken bilgilerin, üç önemli zaman dilimi vardır: Biri geçmiş, diğeri şimdiki, öteki gelecektir. Geçmişi bilmeyenlerin günümüze, günümüzü bilmeyenlerin geleceğe sağlıklı yorumlar getirmesi düşünülemez.

Yoğun va sağlıklı bir tarih bilgisine sahip olmak zorundayız. Özellikle İslam tarihinin ve Asr-ı Saadet (Peygamber tarafından kurulan Medine'deki ilk İslam devleti-çn) döneminin çok iyi bilinmesi ve değerlendirilmesi gerekir...

Yaşadığı toplumun içinden bir İslamî hareket oluşturmaya çalışan Resulullah@, ***stratejisine uygun sosyal ilişkiler içinde olmuştur.*** *Sosyal olayları, hareketi açısından çok iyi değerlendirmiştir. Toplumda asırlardır oluşmuş sosyal değerleri gözardı etmemiş; onları, bazen olduğu gibi alarak, bazen de ıslah ederek pratize etmiştir. Hareketinin her bir merhalesinde konumunu ye-*

niden gözden geçirmiş ve bulunduğu merhalede söz konusu toplumun sosyal anlayış ve değerlerinden en iyi şekilde yararlanmasını bilmiştir.

Mesela, ***İslamî davet'e, önce en yakınlarından başlamış, daha sonra kavmine ve en sonunda diğer kavimlere yazdığı mektuplarla davet halkasını tamamlamıştır...***

İslami hareketin konum tespitinde ikinci önemli konu, kültür faktörüdür. Toplumun klasik ve çağdaş kültür değerleri olur. Toplumu yakından tanıyabilmek için, eski diye nitelendirilen klasik kültür mirasını ve birikimini iyi bilmek gerekir. Kültürel değerlerin bir toplumun şekillenmesinde ne kadar önemli olduğunu belirtmeye gerek yoktur. Yaşam tarzına etki eden geçmiş kültür değerlerinin yanında çağdaş kültür normları da önemli yer tutar...

Toplumun ekonomik ve malî temel kaynakları; bu kaynakların nasıl, nerede ve ne kadar olduğunun bilinmesi, ***toplum içinde yapacağımız İslamî hizmetler için gereklidir...***

Özellikle günümüz Müslümanları için siyasi tavır ve anlayış, kanaatimce altyapı hükmündedir. Sosyo-ekonomik ve kültürel yapıyı olumlu veya olumsuz en çok etkileyen faktördür. ***Sağlıklı bir siyasi anlayışın oturtulması, Müslümanların hayatî meselesidir. Siyasi teziniz yoksa veya sağlıklı değilse, ya başkasını taklid edeceksiniz*** *(sosyalizm veya demokrasiyle uzlaşmak isteyen Müslümanlar gibi) veya antitez hastalığına yakalanıp, bir daha iflah olmazsınız...*

Teziniz varsa, ***siyasi uzlaşmaya yanaşmazsanız; o zaman önemli bir cazibe merkezi haline gelirsiniz.*** *Resulullâh@, yaşadığı ilk dönem Mekkesi'nde böyle yapmıştır...*(s. 43-49)

* **Tez ve Antitez:** *İslamî hareketin önemli bir özelliği de* ***sürekli bir tez*** *ile ortaya çıkmasıdır; yani alternatiftir.*

Esas amacı; birilerini durdurmak, birilerini susturmak değildir. Kendisinin söyleyecek bir sözü vardır ve önemli olan da onu söyleyebilmesidir. Bunu yapabildiği oranda misyonunu yerine getirmiş sayılır...

Antitez ve reaksiyoner bir anlayışı kazanalıberi, ***Müslümanlar, hep tepkilerle uğraşmışlardır****...Bu savunma psikolojisiyle hareket etmiş olmaları sonucu, kendilerine güvenleri kalmamıştır...(s. 51)*

İslam'ın yeniden gündem ve tez olması için, bir önderlik oluşmalıdır. (s.51)

* **Öncü Kadro:** *Saygın, samimi ve ciddi olması gereken önderliğin istenen yetenek ve kabiliyete sahip olması şarttır, hazırlayacağı çalışma programları ve gözeteceği hedeflerin sağlıklı olması gerekir. Bu yolda uzun bir zamanı ve meşakkatli bir hayatı seçmesi gerekir. İğne ile kuyu kazmak misali,* ***yetiştireceği öncü kadroya fevkalede özellik ve yetenekler kazandırmalıdır.*** *Kendine sonsuz güveni oluşacak bu kadroların çalışma grupları oluşturması, Allah (cc) ve Resulü'nün rızasını kazanmak için çalışmalar yapması gerekmektedir...*

Uyarmak, hesab günü için korkutmak ve insanlara İslam'ı anlatmak, önderliğin ilk ve önemli görevidir*... Uzlaşmak, kendine ve doğrularına güveni olmayanların başvurduğu bir yoldur. Tez olma özelliğini kaybetmenin bir sonucudur...*

Büyük bir ***sükûnet ve sabır*** *içinde olmak, bu dava'nın ve önderliğin en önemli özelliklerinden bir diğeridir.*

Bu önderliğin, mevcud Müslümanların içinden ***seçkin şahsiyetlerle kendini güçlendirmesi ve keyfiyet (nitelik sıçrama-çn) kazanması gerekir.*** *Önemli olan, bazı şahısları memnun etmek için değil Allah (cc) rızasını kazanmaktır...*

*Önderlikte olması gereken bir başka özellik de **kararlılık ve istikrardır.** Her Müslümanın koyacağı sağlıklı düşünce ve pratiklerin, davasına olan ilgi ve güveni artıracağı bilinmelidir...**Tez sahibi olan bir Müslümanın veya önderliğin kendi tezine güvensizliği,** onu, elbette dışındaki güçlere teslim olmaya ve itaat etmeye götürür. Sonra da tedricen imanını kaybeder ve tekrar küfr'e döner...*

Müslümanlar, zaten insanlık için çıkarılmış bir ümmet olarak kabul edilir. En geniş anlamda, tüm insanlığa ve dünyaya kendilerini sunmak ve tanıtmak, diğer topluluklardan farklı ve güzel özellikler taşıdıklarını söylemek ve yaşamak zorundadırlar. Bu güzel ve farklı özellikler, sonuç itibarıyla onları, bir tez sahibi kılmakta ve insanlar içinde alternatif haline getirmektedir...

*İkinci adım olarak, Müslümanların tümü böyle bir ideal bir konuma giremiyorsa, **en azından bir kadronun bu görevi yapması istenmektedir. Burada sözü edilen kadro, rastgele bir topluluk değil ve olamaz da!** Hem **tebliğ** edecek ve hem de kötülükten alıkoyacak, yani **caydıracak** (İslam adına siyasi propaganda yapıp, bu dine aykırı davranışları elinden geldiğince önleyecek; mesela, oruç tutmayanları uyarıp, yaptırım uygulamak gibi-çn). Bu iki işin yapılabilmesi, **organize bir güce ve bu gücün yapacağı çalışmaya bağlıdır**. Bu güç, tezini en iyi şekilde ortaya koymak zorundadır. Bu, başkalarının yapıp ettiklerini konuşup tartışarak ömür tüketen bir entel **topluluk olamaz**; belki, ümmet için öncü olacak **aydın bir kadrodur** denebilir...*

***İslam düşmanlarıyla kurulacak hiçbir dostluğun fayda getirmeyeceği kesindir**. Tarih boyunca bu gafleti yaşamış Müslümanlar, zelil olmaktan kurtulamadılar...*

Herhangi bir dini veya inancı kendine tez olarak gören bir Müslümanın tezi yok demektir...(s. 52-55)

***Örnek İslam Cemaati:** *Kadroyu aşan bir durum, bir Müslüman topluluğuna (cemaatine-çn) sıra geliyor: İslam toplumuna geçişte önemli bir merhale.. **İslamî özellikleri taşıyan ve model oluşturabilen örnek bir topluluk...Tez sahibi, misyon sahibi bir topluluk**...Başkasını kopya etmeyen, kendi doğrularına güvenen, ayakları üzerinde durabilen bir topluluk...Herkesin örnek aldığı, gıbta ettiği ve kendileri gibi olmak istediği bir topluluk..*(s.56)

***Cephe:** *... Burada altı çizilmesi gereken önemli bir konu vardır. Müslüman için bu durumda tarafsız veya seyirci kalmak yoktur: **Mutlaka taraf olmalıdır.** Böyle bir zulüm, iki türlü bertaraf edilebilir. Birincisi; kendileri, eğer varsa **üçüncü bir güç olarak duruma müdahale ederler.** İkincisi; güçlü değil veya herhangi organize güce mensup değillerse, en kısa zamanda, **zulme uğrayan gücün saflarına katılmak, o cepheyi güçlendirmek** ve zalim güç, Allah'ın (cc) emrini kabul edene kadar onlarla savaşmaktır...*

*** Savaşa Hazırlık: ...** *Cenab-ı Hakk, "**...tedbirinizi alın!**" (Nisa: 71) diyor. Yani **yoğun bir hazırlık yapın;** lazım olan tüm imkan ve vasıtaları hazırlayın. **Günü ve zamanı geldiğinde, gerektiğinde küçük seriyyeler** (küçük devriye ve askeri birimler-çn) halinde, gerektiğinde de **topyekün** (topyekün cephe savaşı) **tarzı savaşın ki;** o mazlumları, zalimlerin elinden kurtarın...Ve bu işi yapan bir grup müslüman varsa, bunlara her konuda yardımcı ve destek olmak, maddi ve manevi yardımda bulunmak gerekir...*(s. 38-39)

***

Hizbullah *Menzil Grubu*'nun kurucu dini önderi **Mansur Güzelsoy**'un 90'ların başında bazı İslamcı dergilerde çıkan yazıları, *"İnsan Haklarından İslami Harekete:İlmi ve Siyasi Tahliller"* başlığıyla kitaplaştırılmış olup, 1996'da İstanbul'daki *Fıtrat Yayınlar* tarafından bastırılmıştır. Güzelsoy'un, dini bilgi açısından Fidan

Güngör'den daha derin olduğu görülüyor. Ancak o da, dilbilgisi yönünden bir hayli zayıftır.

Güzelsoy'un yazıları arasında şöyle bir gezinti yapalım:

* **Davet ve Hareket Metodu:** *Elbette İslam'da **davet ve hareket metodu** vardır...Çünkü davet ve hareket çalışmasında akılları ikna etmek, kalbleri ıslah etmek, ruhlara hidayet yolunu göstermek birinci amaçtır...İslami metod, herşeyden önce Rabbani (ilahi-çn) bir metoddur...*

Ama metod, genel hatları çerçevesinde vardır. Dolaylı, tafsilli, kurallı ve tekniği olmadığı gibi muayyen de değildir...Yani tahdid edilip sınırlandırılmış muayyen bir metod değildir. Belki vakıa (olgular düzleminde-çn) şartlarından doğan birçok metod bulunmaktadır. Mesela, Nahl suresinin 125. ayeti ile hikmet, güzel öğüt ve güzel biçimdeki mücadele metodu belirlenmiştir...

*Eğer İslam yoluna, **davet yoluna güç oluşturarak engel oluyorlarsa, elbette İslam, o engellere karşı en azından kendi savunmasını yapar.** Hattâ komplo hazırlığı içinde olanlara veya muhtemel saldırılara karşı savunma amacıyla güç kullanır. Velev komplocular, emellerini pratiğe dökmeseler bile...* (s. 103-118)

* **Parlamenter Yol:** *Parlamento ve siyasi parti metoduna gelince, İslam, bu metod hakkında **nefyen** (olumsuz-çn) ve **isabeten** (onay-çn) herhangi bir açık hüküm getirmemiştir. Bu metod hakkında şer'i bir hüküm vermek gerekirse, **ibahe** (mübah kılma) hükmü verilir. **Yani onunla amel edilebilir, terk de edilebilir.** Mükelleflerin ihtiyar (yükümlülerin tercihlerine) ve değerlendirmelerine kalan bir durumdur...(s. 119)*

* **Demokrasi:** *Demokratik metodun şer'i durumuna gelince, şöyle düşünüyorum: Acaba İslam, kendi nizamını hakim kılmak isterken tüm şiddet hareketlerinden uzak kalarak, bozulmuş, çürümüş içtimai bir binanın bir kısım yerlerini tamir etmek suretiyle **ıslahatçı bir metodla mı** yola çıkıyor? Yoksa bu tür ıslah olayına önem vermeden **herşeyi altüst ederek yepyeni bir binayı inşa etmek suretiyle köklü bir çözüm ve devrimci bir metodla mı yola çıkıyor**? Tıpkı marksizmde olduğu gibi...*

İslam,** bireysel ve toplumsal hayat alanlarının tümü üzerinde **"yegane hüküm Allah'ındır"** bayrağını dalgalandırıncaya kadar **mücadele ve mukavemeti sürdürmek amacıyla yola çıkıyor.** Şartların ve ortamların muktezası (gereği-çn) olarak, **bazı merhaleleri yaşarken veya yaşamayı isterken, o kutsal nihai hedefini terketmiş anlamı çıkmaz...

Sonuç itibariyle, demokraik metod konusu şer'i hükümlerden ibahe (olabilir, mümkündür, caizdir-çn) çerçevesinde değerlendirilebilir. Bu değerlendirme ise, davetçi ve harekî mesullerin (örgütteki siyasi ve askeri yetkililerin-çn) görevidir. Ancak, dakik ve sıhhatli bir değerlendirme yapmak gerekir...(s. 117-118)

* **Gizlilik Sorunu:** *Sırrîyet (gizlilik), mustez'af (ezilen-çn) halk kitlesinden uzak kalarak nâmahrem (yasadışı, illegal, yasaklı-çn) bir hal sürdürmek şeklinde anlaşılmış. **Halbuki İslamî harekette gizlilik, hareketin metodunun merhaleci tabiatından ve davetin iktiza ettiği (gerektirdiği-çn) süreçten doğmaktadır. Yani ya olgun bir davetçi kadronun yetişmesine olan ihtiyaçtan ya da rejimin baskısından kaynaklanmaktadır...***

*Resulullâh@, İslam davetinin ilk başlangıcından üç sene boyuncaya kadar-**ki bu süreç gizlilik sürecidir-** ciddi hiçbir baskıcı eylemle karşılaşmamıştır. Baskı olayı, davet'in ikinci merhalesinde, yani açık davet (açıkça İslam propagandası yapma-çn) merhalesinde tezahür etmeye başladı. Peygamber; müşriklerin putlarını, atalarını, nizamlarını, batıl fikirlerini, cahilî hayat tarzlarını ve sefih akıllarını eleştirdikten sonra, baskı olayı ortaya çıktı. Medine İslam Devleti kuruluncaya kadar, devam etti.*

Bu ikinci merhalede, ***davetçi ve harekî*** *(siyasi ve eylemci-çn)* ***Müslümanlar****, cahilî (İslam'a aykırı)* ***hayat nizamıyla bir hesaplaşma sürecine girmiş oldular.*** *Artık davanın ve hareketin iktiza ettiği baskı, zulüm, işkence, hapis, hicret, v.s. şeyleri gözönüne alarak büyük bir azimle mücadelelerini sürdürdüler. Çünkü onlar, olgun, fedakâr davetçilerdi ve harekî (eylemci-çn) bir kadrodan gelmişerdi.* ***Kurulacak geniş bir İslam toplumu ve İslam devleti için, ilk çekirdeği teşkil ediyorlardı.***

* **Çekirdek Kadro:** *İşte,* ***gizlilik merhalesi,*** *sadece baskıcı bir ortamdan doğmamaktadır; aynı zamanda zalim sultaya (iktidara-çn) karşı direnebilen, mustez'af halk kitlesine davasını götürebilen ve ilk İslam toplumunun çekirdeğini teşkil eden,* ***olgunlaşmış bir kadro oluşturma ihtiyacından doğmaktadır.***

Böyle bir kadro oluşturduktan sonra, ikinci merhaleyi, ***yani emr-i bil ma'ruf ve nehy-i anil münker*** *(Kur'an'da emredilen, "İslam'a yarayan iyilikleri yap; aykırı olanları engelle" kuralı-çn) ilkesinden yola çıkarak, Müslümanlar, akıl ve hikmet'le başlatma sorumluluğunu taşıyorlar...*

Şu noktayı özellikle belirtmek isterim ki, biz, sırrîyet merhalesini aşıp açık davet merhalesine, kitlesel merhaleye girilmesi gerektiğini söylerken, bundan, ***İslami hareketin sevk ve idaresinin*** *(yani beyin takımının-çn) de açığa çıkması anlaşılmamalıdır. Çünkü idari mekanizma, hareketin beyin rolünü üstlenmektedir. Beyin herhangi bir afete uğrarsa, diğer tüm organlar felç olur...*

Gerek gizlilik merhalesi ve gerekse hareketin diğer merhaleleri olsun, ***herhangi birine şartlanmadan,*** *hareketin içinde bulunduğu süreci ve aşması gereken merhaleyi sıhhatli bir mantık ve muhakeme ile değerlendirmek gerekmektedir...* (s. 125-136)

HİZBULLAH: SİYASİ VASİYETNAME

Hizbullah örgütü Menzil Grubu kurucusu ve dini lideri Molla **Mansur Güzelsoy**, hayranı olduğu İran'ı hep düşündü; Ayetullah Humeyni'nin çizgisini benimsedi ve nihayet hastalandığında, tedavi olmak için gittiği İran'da öldü. Menzilciler, Güzelsoy'un İran'da ölmüş olmasını "gizli tutulması veya ayıp sayılması gereken bir sırmış" gibi saklıyorlar: Yazılarının toplandığı kitabın önsözünde, *"Hicret ettiği ülkede geçirdiği hastalıktan dolayı ameliyat oldu. İki ay hastanede kaldıktan sonra 15 Ocak 1996'da Allah'ın rahmetine kavuştu.."* ibaresinin kullanılmış olması bunu gösteriyor. Güzelsoy, biri 4 Kasım 1995 tarihli *Tesseliname* , diğeri de *Siyasi Vasiyetname* olarak iki yazı kaleme aldı.

"Siyasi Vasiyetname", aslında Hizbullahçı düşünceyi yansıtması bakımından, bireysel değil genel bir anlayış, zihniyet ve çizgi olarak görülmesi gereken bir manifesto niteliğindedir. Önemli bölümlerini aktarıyoruz:

" Aziz dava arkadaşlarım!

Hepinizi, Allah'ın selamı ile selamlıyorum. İslamî mücadele ve çalışmanızı tebrik eder; Cenab-ı Allah'tan Şeriat-ı Ğarra doğrultusunda dünyada muvaffak olmanızı, Ahiret'te de mesud olmanızı dilerim.

Hepimiz inanıyoruz ki, geçici ve mecazi bir hayat yaşıyoruz. ***Daimi ve hakiki bir hayatı garantiye alabilmek için, bize yüklenen birtakım mesuliyet ve mükellefiyetleri yerine getirmek zorundayız.*** *Bize düşen mükellefiyet ve sorumluluk, her asrın icabatına göredir. Hattâ Allah tarafından gönderilen her* ***müceddid*** *(İslam'a katkı yapabilecek, yenilik getirecek dinsel ve siyasal teoriler üreten, görüşler ileri süren din alimi-çn) dahi, içinde bulunduğu asrın icabatına göre dini* ***tecdid*** *ve dini hizmetini ifa etmeye çalışır. İslam topraklarının günümüzdeki kadar geniş olmadığı zamanlarda, bir* ***müceddid*** *ile iktifa (yetinme-çn) edilebiliyordu.*

Ama toprakların genişlediği, sınırların çizildiği ve ilahî hükümlerin hemen tüm ülkelerden kaldırıldığı bir zamanda, tek bir ***müceddid*** *yerine, ülkelerin sayısına ve nüfûz sahasına göre değişik alanlarda birçok* ***müceddid*** *görülebilir.*

Her hasta kişinin mizacına göre farklı yöntemler uygulandığı gibi, her ülkenin de içinde bulunduğu şartlara ve toplumun ihtiyaçlarına göre farklı yöntemler uygulanabilir. ***Dolayısıyla bir ülkede, birbirinden farklı İslamî çalışma metodları ortaya çıkabilmektedir.*** *Bu, garip karşılanmamalı ve mezkûr (anılan-çn) sebepler çerçevesinde değerlendirilmelidir.*

Malûm olduğu üzere, bu asrın en bariz özelliklerinden biri, İslam hâkimiyetinin olmamasıdır. Bu, bir-iki ülkeyi istisna tutarsak, tüm ülkelerin ortak özelliğidir. Onun için, ***bu asırda gelen her müceddid ve mütefekkirin (aydının-çn) gayesi ve hedefi, İslam'ı hakim kılmaktır.*** *Amerika ve Batı'nın rahatsız olduğu, asrın tabiri (çağdaş deyimle-çn) ile,* ***Siyasi İslam'ı gündeme getirmek ve İslam ümmetini siyasi bir şuûra (bilince-çn) kavuşturmak suretiyle İslam'ı ihya etmektir.*** *Birbirlerinden farklı vesile ve metodları izliyorlarsa da, amaçta müttefiktirler.*

İşte, belirtildiği gibi, bu asırda İslam ümmetinin ortak sorunu, İslam hâkimiyetinin olmamasıdır. Dolayısıylla tüm İslam ümmeti, sorumluluk içindedir. Ümmet, kendi içinde İslamî siyaseti gündeme getirmek, mensuplarını şuûrlandırmak, İslamî çalışmayı kendine meşlek haline getirmek ve meslek sahibi olmakla mükelleftir. Bu görevi yaparken de, kitlesel ve kuşatıcı ümmet anlayışı içinde olunmalıdır. Hizipçilik mantığından uzak kalınarak ve tüm İslamî grupları İslam kardeşi kabul ederek, İslam kardeşliği çerçevesinde diyaloga geçmek zorunludur. Birbiriyle yakından tanışmak suretiyle güven ve itibar sağlanmışsa, samimi bir İslam kardeşliği içinde, merhalenin gereklerine göre ortak bir sorumluluk üstlenilebilir. Böylece, ***ya tek bir hareket veya bir cepheye dönüşebilir.***

İslam anlayışı derken, ***ulusçuluk, kavmiyetçilik ve cemaat taa-***

subu *(fraksiyon bağnazlığı, dinsel bağnazlık-çn) gibi menfi (negatif-çn) düşüncelerden tamamen uzak kalmak gerektiğini kastediyoruz. Çünkü İslam, belli bir ulusun, kavmin veya grubun dini değildir. Aksine, yeryüzündeki tüm insanlar için indirilmiş cihanşümûl bir dindir. Bununla beraber İslam,* ***'ümmet mefkuresi'ni savunurken,*** *Cenab-ı Allah tarafından yaratılan ayrı ayrı ulusların, kavimlerin, aşiret ve kabilelerin gerçeklerini de inkar etmiyor. İslam esaslarına ters düşmeyen gelenek ve kültürlerini kabul ediyor; bunlara yasak getirme veya asimile etme yoluna gitmiyor. Bilakis, İslam'ın meşru kıldığı şerî (dini-çn) ölçüler çerçevesinde tüm hakları, azınlık sıfatıyla değil, İslamî hukuk sıfatıyla tanınıyor.*

Kavimleri inkar meselesi ve asimilasyon, çağdaş zalim ve ırkçı firavunların eseridir...

Aziz dava arkadaşlarım!..

Siz, ***İslam davasına sahip çıktığınız zaman, ciddi ve samimi olarak sahip çıkınız! Kendinizi bir memur sıfatında telakki ediniz; hem de Allah'ın memuru olarak!.. Aynı zamanda davayı kendinize meslek haline getirip;*** *'Ben bir meslek sahibiyim, mesleğim var, mesleğime iyi sahip çıkmalıyım; hakkıyla sahip çıkmazsam, ciddiye almazsam, gayri ciddi olurum' diye kendinizi sorgulamalısınız. Bu münasabetle, Şehid* ***Seyyid Kutub*** *(Mısırlı köktenci hareketin başteorisyeni-çn) şöyle diyor:'* ***Ya İslam'ın tamamını alınız; ya da tamamını bırakınız!..'*** *Demek ki, bir davaya sahip çıkıldığı zaman, cidden sahip çıkılmalı ve hakkı verilmeye gayret edilmelidir.*

Aziz dava arkadaşlarım!

İslamî dava ve harekete katıldığınız zaman da, İslamî hareketin ne olduğunu, ne gibi özelliklere sahip olduğunu, İslamî hareketi cahilî (İslam'a aykırı veya İslamdışı-çn) ve sapık hareketlerden nelerin ayırdığını bilmeniz lazımdır. Bir hareketin, sadece

elemanlarının Müslüman, müttaki ve abid (Allah'tan korkan ve gayet dindar kişi-çn) olması, o hareketin sıhhati için kafi gelmez. Belki o hareketin temel düşünce ve temel prensiplerine bakmak lazım..

Evvelen, şunu söylemeliyim ki, İslamî hareket, İslam'ın temel düşünce ve prensiplerinden yola çıkan siyasi bir topluluğun ortaya koyduğu amel (pratikler, etkinlikler-çn)lerdir. ***Öyleyse İslamî hareketin üssü'l esası, İslam'ın temel düşünce ve temel prensipleridir.*** *Yani hareketin, cahili hareket ya da yoldan sapmış İslamî hareket sayılmaması, dolayısıyla sıhhatli bir İslami hareket addedilmesi için, mezkûr (anılan-çn) esas üzerine bina edilmesi gerekmektedir ki, bunu da pratikler gösterir...*

İslamî hareket içinde görülen bazı yanlışlıklar, büyük günahlar dahil ister siyasi ister adî olsun, hareketin kıyadet (önderlik) merkezinden, temel düşünce ve prensiplerinden kaynaklanmıyorsa, bu tür şahsi davranışlar, hareketin İslamî özelliğini ve vasfını kaldırmaz; ama, hareketin bu soruna el atması lazım gelir...

Aziz dava arkadaşlarım!

Şunu da bilmeliyiz ki; 'İslamî harekette, İslam'ın temel düşünce ve prensiplerinin bulunması gerekir' derken, grupçuluk ve cemaat taassubundan azad olmak gerektiği de anlaşılmalıdır. ***İslam'ın temel düşünce ve prensiplerinin fevkinde (üstünde-çn) herhangi bir fikir, düşünce ve kıstas olamaz.*** *Cemaat taassubu herhangi bir harekette bulunduğu zaman, o hareket cahilî ve sapık bir hareket sıfatını kazanır...*

İşte, İslami hareketler içinde herhangi bir hizmet verilirken, islam'ın temel düşünce ve prensipleri doğrultusunda verilmelidir. Cehalet, Dar-ül İslam'da özür sayılmaz..."

HİZBULLAH-PKK ÇATIŞMASI

PKK militanları, 1991 yılında o sırada henüz Mardin'e bağlı İdil ilçesinde, Nusaybin Hizbullahı sorumlularından birinin ailesine baskın yapıp, çevrede **Mele Sebri** diye bilinen baba ile eşini öldürdüler. Hizbullah, PKK yanlısı Mihail Bayro'yu öldürmek suretiyle misillemede bulundu. O tarihten beri, Hizbullah-PKK çatışması, tırmanarak ve çeşitli alanlara yayılarak sürdü. Sonuçta, her iki taraftan sayısı binleri bulan insan öldürüldü. Hizbullah, yaklaşık 3500 faili meçhul cinayete imza attı. Olayın bu yanı hem kamuoyunca biliniyor, hem de 1995'ten beri devletin Hizbullah'a yönelik operasyonları neticesinde birçok karanlık nokta giderek aydınlanıyor.

Olayın başka yanına dikkati çekmek istiyoruz: Hizbullah-PKK çatışmasının nedenleri neydi?

Soruyu aydınlatması bakımından, 1994 yılında Diyarbakır DGM Başsavcılığı'nca, yakalanan Hizbullah militanları hakkında hazırlanan dava dosyasına bakmak lazım. Orada, **"Hizbullah, PKK örgütünün bölgede hakim olduğu dönemlerde yaygın olan şiddet ve terör olaylarına bir tepki olarak ortaya çıkan fiili bir durumdur"** tespiti yapılıyor. Bu da, Hizbullah'ın yaratılması ve teşvik edilmesinde devletin bazı kesimlerinin veya kimi kamu görevlilerinin rolü olduğunu gösteriyor. **İlk nokta** budur.

İkincisi; Hizbullah ve özellikle *İlim Grubu*, kendi stratejik planı dahilinde, ilk elde bölgede egemen olan radikal sol ve PKK örgütünü **"baş tehlike, tehlikeli rakip"** olarak görmüş; sırtını devlete vererek, bu örgütleri ortadan kaldırmayı hedeflemiştir. Yani ilk aşamada, Hizbullahçıların deyimiyle, **"TC'yi PKK kâfirine karşı kullanma"** taktiğine başvurulmuş, güya **"TC devleti, İslamî amacına hizmet edecek biçimde kullanılmıştır."** Aynı DGM dosyasındaki diğer bir ifadeyle, **"Hizbullah, Devletin güvenlik güçlerinin güvenini kazanma yollarını denemiştir".**

Üçüncüsü; Hizbullahçıların stratejik planındaki ikinci aşama şöyleydi: **"PKK ve radikal örgütlerin temizlenmesinin ardından, bölgedeki tek hâkim güç haline geleceğiz. İzleyen süreçte, halkı da ayaklandırmak suretiyle devlete başkaldırma ve iktidarı elde ettikten sonra, İslami bir Kürt devleti kuracağız."**

Dördüncüsü; Emniyet Genel Müdürü İstihbarat Daire Başkanı **Halil Tuğ**'un 1992'de hazırlayıp MGK'ye sunduğu rapordaki saptamasına göre, **"Hizbullahi kesim, PKK örgütünü, din ve İslam düşmanı olarak gördü. Bu örgütün komünist düzeni savunduğu, ateist bir insan yapısı oluşturmayı amaçladığı, aynı zamanda şovenistlik (Kürt milliyetçiliği-çn) yaparak ümmeti böldüğü, Müslümanlara baskı yapıp katlettiği"** gibi gerekçelerle çatışma başlattı.

Ayrıca, Hizbullahi kesim, **"PKK'nın Ermeni militanlarla işbirliği yaptığı, hattâ Ermenistan'dan yardım gördüğü, dolayısıyla Ermenilerin emellerine hizmet ettiği"** yolunda propaganda yaptı.

Hizbullah'ın, Kürt örgütünün başharflerinden yola çıkarak PKK için kullandığı isim şudur: *Partiya Kâfirin Kurdıstan* (Kürdistan Kafirler Partisi)

Beşincisi: PKK ise, yine resmi rapordaki belirmeye uygun olarak, **"Hizbullah örgütünü, bölgede amacına ulaşmada en büyük engellerden biri ve yokedilmesi gereken bir düşman"** olarak gördü.

Bu yüzden, Hizbullah örgütünün birdenbire ortaya çıkmasını, **"TC'nin, PKK'ya karşı kullanacak başka silahının kalmaması"** biçiminde yorumladı. Yani **"Hizbullah'ın devlet tarafından yaratılıp PKK ve yandaşları üzerine salındığını, bu yüzden gerçek İslamcı davayı savunan *Hizbullah* değil; devletle işbirliği yapan karanlık *Hizb-ül Kontra* olduğunu"** ileri sürdü.

Altıncısı; yasadışı olanları dahil, sol kanattaki hemen tüm örgütlerin Hizbullah'a bakışı ise, şöyledir: **"Bölgede faaliyet yürüten Hizbullahçılar, kesinlikle devletten ayrı düşünülemez. Hizbullah, *kontrgerillanın* bir parçasıdır. Örgüt, sivil alanda faaliyeti gittikçe yaygınlaşan T.C'nin illegal kimlikteki bir yan kuruluşudur."**

Yedincisi: Hizbullah, anılan resmi raporda doğru biçimde saptandığı gibi, Kürt meselesine bakışını şu şekilde dile getirmiştir: *"Devlet, Cumhuriyet'ten bu yana Kürtlere baskı yapagelmiştir. Varolan bu baskı, devletin siyasi yapısı ile liderlerinin İslamdışı zihniyetlerinin bir sonucudur. Kürtlerle Türkler 1000 yıldır birlikte yaşıyarlardı. Ne zaman ki Cumhuriyet geldi, laiklik ilkesi hayata geçti. O zaman iki halkı birleştiren İslam dini geri plana itildi. Türk milliyetçiliği, Kürt milliyetçiliğini doğurmuştur.* ***Halbuki devlet siyasi yapısını dini kurallara uydursa, Türklerle Kürtler İslami bir devlet şemsiyesi altında birlikte ve huzur içinde yaşayabilirler."***

Hemen belirtelim; Hizbullahçıların bu görüşü, Türkiye'deki tarikat ve cemaat çevreleriyle RP-Fazilet Partisi veya bağımsız İslamcı kesimler tarafından paylaşılmaktadır.

Sekizincisi; bu noktadan hareket eden Hizbullah, yeni Emniyet raporunda vurgulandığı üzere, milliyetçiliğe (Kürt, Türk, Arap) karşı **İslam Ümmetçiliğini** savunup şöyle demektedir: *"İslam'da inananlar ümmettir, yani bir bütündür: Renk, din, kavim farklılıkları önemli değildir; önemli olan takva (dindarlık-İslama iman), inançtır.* ***Milliyetçilik hareketleri ümmeti bölerek İslam'a zarar vermektedir.*** *İslam'da bir kavim diğer müslüman bir kavime kesinlikle üstün değildir. Dolayısıyla kavmiyetçilik (milliyetçilik) esasına dayanan; soyu, dili ve rengine göre muamele eden ve savaş açan kişiler,* ***aynı zamanda Allah ayetlerine de savaş açmış*** *olurlar. PKK ile en büyük fikir ayrılığımız buradan kaynaklanmaktadır."*

Burada bir şeye değinerek bölümü noktalayalım: *"İslam'da bir kavmin diğerine üstün olmadığı"* yolundaki Hizbullahçı, daha doğru bir deyimle İslamcı tez; tarihsel gerçekler ve günümüz pratikle-

rine uymamaktadır. Mesela, İran İslam Cumhuriyeti'nde çok sayıda etnik topluluk (Azeri, Kürt, Beluci, Türkmen, Arap, vs) bulunmaktadır. Halbuki İran mollaları, Acem soyunu hepsinden üstün tutmakta; diğer azınlıkları küçümsemekte, neredeyse **mevali** (hakim ulusun sığıntısı, esiri, ikinci sınıf vatandaşı, kölesi) gibi görmekteler. Keza, radikal İslamcıların pek beğendikleri Sudan'ı yöneten şeriatçı anlayış, Güney'deki insanları, etnik toplulukları şiddet yoluyla ezmektedir.

Şeriatla yönetilen iki ülke olan Pakistan'daki mezhep ayrımcılığı ile Afganistan'daki dini kisve altında yürütülen etnik çatışmaları ve boğazlaşmaları kim inkar edebilir?

HİZBULLAH CAMİLERİ

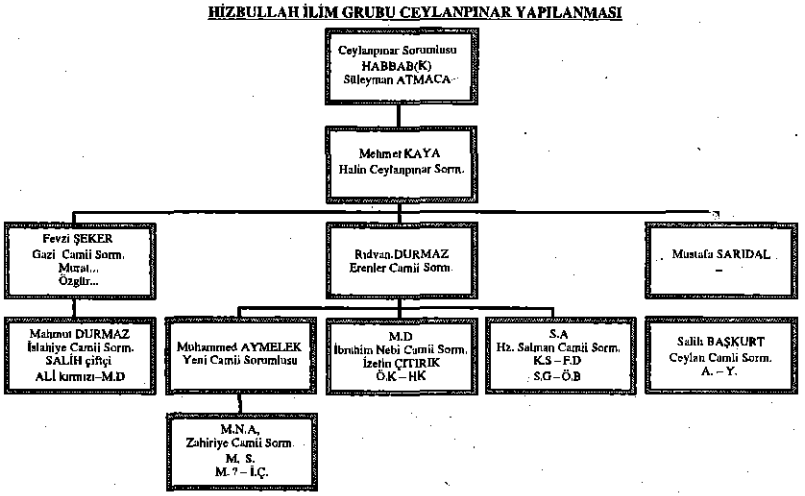

Kaynak: Urfa Emniyet Müdürlüğü Basın Bürosu. 14 Ocak 1999

Nusaybin'deki Hizbullah itirafçısı **Abdülbaki Öz**, "yasadışı şeriat örgütünün, dini söylem ve mekanları kullanarak nasıl yaygınlaştığına" ilişkin ayrıntılı bilgiler veriyor. Sözgelimi, cami ve mescitler, bölgedeki Hizbullahçıların denetimine girmiş; Hizbullahçılık öğretisi ve eğitimi bu ibadethanelerde yapılmış; siyasal toplantılar

buralarda gerçekleşmiş; eylemlerde kullanılan silahlarla örgütsel dökümanlar aynı yerlerde saklanmış; faili meçhul cinayetlere imza atan Hizbullahçı katiller, yine camileri en güvenilir yer belleyerek buralarda bir süre için barınmışlardır.

Aynı ifadeler doğrultusunda, özellikle bölge merkezi **Diyarbakır'da sadece Menzil Grubu'na ait 58 camii ve mescitte yaklaşık 1000 kişiye siyasi eğitim verildiği** belirlendi.

Bağlantılı olarak, Hizbullah fikirlerini benimseyen ve örgüt mensuplarının barınma amacıyla kullandığı Diyarbakır merkez, Silvan, Bismil, Çınar, Çüngüş ilçelerine bağlı 60 köy tespit edildi. Hizbullah adına çalışan buralardaki cami sorumluları, dini eğitim verme kisvesiyle topladıkları talebelere; Kur'an okuma, peygamberler tarihi, Hz. Muhammed'in hayatı, sabır, itaat ve disiplin gibi örgütsel amaçlı özellikler kazandırmaya yönelik dersler veriyorlardı.

Peki, bölgede hangi camiler, hangi kanada aittir?

Örgüt adı	Şehir	Cami
İLİM GRUBU	Diyarbakır	İskenderpaşa,
		Şehitlik,
		Bağlar 5 Nisan
		Lalabey
		Alipaşa
	Batman	Hürriyet ve
		İpragaz mahallerindeki üç cami.
	Kızıltepe	Toplam 10 camiden yedisi.
	Viranşehir	Göl Camii dahil üç cami
	Urfa	Miskinler Camii
	Hilvan	Hilvan Merkez Camii
	Silvan	İlçede Tekel, Feridun,
		Karabehlül Bey,
		camileri ile Veysihan,
		Garisiya Şeyha, Harem Şeytan,
		Yolaç Köy camileri,

MENZİL GRUBU	Diyarbakır	Örgüt denetimindeki toplam 58 camiden Berhampaşa ile Hoca Ahmet Paşa camileri.
	Batman	Başak Camii

HİZBULLAH LİDER KADROSU*

A) İLİM GRUBU:

Kurucu önderi Hüseyin Velioğlu'na ek olarak;

1) **DİYARBAKIR:** Şevket Börü (Eyalet sorumlusu), Lezgin Cangir (Sorgu ve İnfaz Birimi), Veysi Üls(e)ün (Siyasi Kanat ve İstihbarat).
2) **BATMAN:** Şefik Polat (kurucu önder-firarî), İmadettin Kasak (öldürüldü), Akın Uygur (öldürüldü).
3) **MARDİN/NUSAYBİN/KIZILTEPE:** M. Salih Kölge (eyalet sorumlusu-firari), Kaan Aktaş (Sorgu ve İnfaz Birimi-tutuklu), Hayrettin Şayik (Siyasi Kanat ve İstihbarat-firarî)
4) **SİLVAN:** Rufai Yazgan, Mahmut Hoca, Mele Mehmet, Rıfat Yazgan, Emrullah Sütşurup, Haydar Kaya, Mustafa Zengin, Nafiz Yalçın, Remzi Özdemir, Nasri Güzel.

   Ayrıca **Hasan–Hüseyin** kardeşler ile yörede **Kosolar** diye bilinen aileden bazı kişiler örgütün elebaşlarından sayılıyorlardı.

B) MENZİL GRUBU:

Kurucularından siyasi lider Fidan Güngör (öldürüldü), Mansur Güzelsoy (öldü) ve Ubeydullah Dalar'a (öldürüldü) ek olarak;

1 **DİYARBAKIR:** Zeki Savaş (eyalet sorumlusu-firarî), Emin Tenşi (Askeri Kanat (tutuklu), Mehmet Yaşasın (Siyasi Kanat-tutuklu).

* Anılan isimlerin bazıları, birden fazla il veya ilçede aynı zamanda sorumluluk üstlenip eylem yapabilmiştir. Önceki bölümlerde diğer isimler verildiğinden, hepsini buraya koyma gereği duymadık.

2) **BATMAN:** Ali Kan (eyalet sorumlusu-firarî) ve Şerif Gezer (firari); Eyüp Bozkurt (Askeri Kanat-tutuklu), Cahit Öztürk (Siyasi Kanat-tutuklu), Cesim Maslak ve Nurullah Atılgan (öldürüldüler).
3) **URFA:** Yusuf Aktaşoğlu (eyalet sorumlusu- tutuklanıp serbest bırakıldı), İbrahim Aktaşoğlu, Mehmet Aktaşoğlu, İsmail Aktaşoğlu, Mahmut Turanoğlu, Mehmet Turanoğlu, Şeyhmus Akbaş, Mustafa Alkanat, Halil Aytaç, Ahmet Şeker.

   Örgütün *Tebliğ* kanadından olanların tümü, Emniyet tarafından tutuklanıp gözaltına alındı.

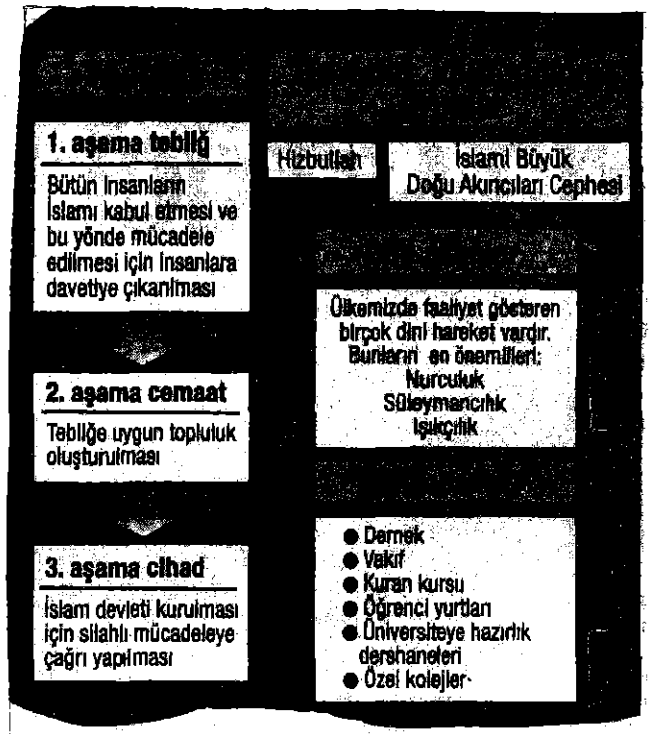
1. aşama tebliğ
Bütün insanların İslamı kabul etmesi ve bu yönde mücadele edilmesi için insanlara davetiye çıkarılması
Hizbullah
İslami Büyük Doğu Akıncıları Cephesi
Ülkemizde faaliyet gösteren birçok dini hareket vardır. Bunların en önemlileri: Nurculuk Süleymancılık Işıkçılık
2. aşama cemaat
Tebliğe uygun topluluk oluşturulması
● Dernek
● Vakıf
● Kuran kursu
● Öğrenci yurtları
● Üniversiteye hazırlık dershaneleri
● Özel koleji
3. aşama cihad
İslam devleti kurulması için silahlı mücadeleye çağrı yapılması

İSTANBUL'UN KÖKTENDİNCİ HARİTASI

İl Emniyet Müdürülüğü, *"İstanbul'un Siyasi Yapısı"* konulu raporda, kent çapında yasadışı radikal ve irticai örgütlerin bulunduğu yerler ile faaliyet alanlarını belirleyen bir harita çıkardı. Ağustos 1998 itibarıyla basına yansıyan rapora göre, köktendinci örgütler 13 ayrı isim altında faaliyet gösteriyorlar; sadece Hizbullah, **beş ayrı isim** altında çalışıyor. Silahlı gruplar içinde Hizbullah ile İBDA-C başta geliyor.

Rapordan aşağıdaki bölümler alındı:

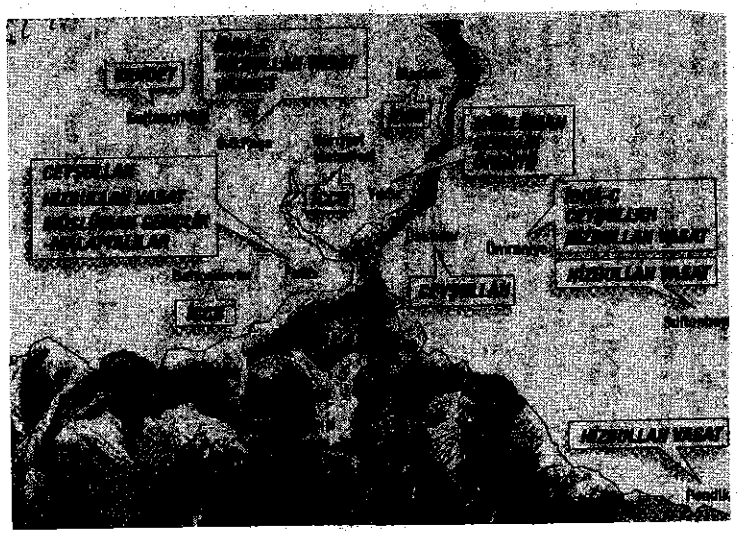

1-İBDA-C: Örgüt, THKP-C isimli illegal sol yapılanmanın İslami kesime aksetmiş örgütlenmesinden oluşmakta. **Klasik hücreleşme sistemi olmadığından;** gündüz işinde olan örgüt mensupları, gece biraraya gelerek eylemler gerçekleştirmekte. **Üyelerinin, eylemlerden sonra evine, ailelerinin yanına dönmeleri,** örgütün kontrolünü zorlaştırmakta. Hiyerarşik bir yapı gözlenmeyen örgüt; **Ümraniye, Gaziosmanpaşa**'da yapılanıyor. **300** dolayında militan ve sempatizanı var.

2-İCCB: Rumeli ve Anadolu yakası olmak üzere iki bölümde örgütlenmesini sürdüren İCCB (İslami Cemaat ve Cemiyetler Birliği), **bir mescidini ibadet ve toplanma yeri** olarak kullanıyor. **Tebliğ** yoluyla eleman kazanan örgüt, bunu genelde yayınladıkları yayın organları ve Almanya'dan posta yoluyla gönderilen video yayınlarıyla yapmakta. İstanbul'da **60** kadar sempatizanı bulunuyor.

3-CEYŞULLAH: 1987'de **Ümraniye, Üsküdar** ilçelerinde kendilerine **Selefi** denilen kişilerce kurulmuş. Yaklaşık **100** kadar sempatizanı bulunan Ceyşullah, üst düzey sorumlularınca İstanbul başta olmak üzere **Sakarya ve İzmit** gibi illerden **Pakistan'daki bir askeri kampa gönderilen 15 kişilik grubun, burada eğitimleri** devam etmektedir.

4-İSLAMİ HAREKET: Batman'da 1986'da kurulan örgütün, üst düzey yöneticileri kendi aralarında silahlanma fikrini benimsemişler. Yapılan görüşmeler neticesinde, örgüt milatanları, İran'da SAVAMA Gizli Servisi'nce eğitilmiştir. 1995-96'daki operasyonlarla büyük darbe yiyen örgüt, toparlanmaya çalışıyor.

5-HİZBULLAH (Tevhid/Selam Grubu): Örgütün **üst düzey yöneticilerinden bazıları, eski sol tabandan.** İstanbul'daki dini gruplarla yakın ilişkileri var. Örgüt, legal olarak yayınlanmakta olan ve yazılarının İran'dan gildiği bilinen **Selam** gazetesi çerçevesinde propaganda çalışmaları düzeyinde faaliyetlerini sürdürmekte.

6-HİZBULLAH (Vasat Grubu): Gaizantep'te yayınlanan **Sahabe** dergisi etrafında kurulan bu örgütün daha sonra **Pendik, Kaynarca, Fatih, Ümraniye, Sultanbeyli, Bağcılar ve Gaziosmanpaşa** ilçelerinde faaliyetlerine rastlanmakta. Mensupları **Kocaeli ve Yalova'da geçici kamplarda örgütsel çalışma yapıyor.**

Kaynarca ve Ümraniye'de mescitleri bulunuyor. Örgütün **Özel FM** isimli legal bir radyosu var.

7-HİZBULLAH (İlim Grubu): Örgüt, Güneydoğu'da PKK terörüne karşı yaptığı silahlı mücadeleyle kendini kamuoyuna tanıttı. **Doğu ve Güneydoğulu vatandaşlarımızdan topladıkları paraları, bölgeye aktardıkları** biliniyor. İstanbul'da **50** kadar sempatizan ve militanı var.

8-HİZBULLAH (Menzil Grubu): Örgütsel çalışmalarını **legal alana** çekmeye çalışan örgütün, (İstanbul'da) **50** kadar militan ve sempatizan kadrosunun olduğu biliniyor.

9-HİZBULLAH (Vahdet Grubu): Hizbullah Vahdet Grubu, şu anda İstanbul'da **Vahdet Vakfı** ve şubeleriyle, Diyarbakır'da bulunan **Abdülkadir Geylani Vakfı** çevresinde eleman kazanma çalışmalarını sürdürüyor. İstanbul'da **150** kadar mensubu var.

10-MÜSLÜMAN GENÇLİK (Yıldız Grubu): İstanbul Yıldız Teknik Üniversitesi'nde okuyan **Tahir Gül** isimli kişinin liderliğinde, türbanlı öğrencilerin okula alınmamasına karşı aralarında oluşturdukları **ittifakın sonucu** ortaya çıkmış bir gruptur.

11-MÜSLÜMAN GENÇLİK (Malatyalılar): Doğu kökenli kişilerce kurulan ve özellikle üst düzey kadrosu **Malatyalılardan** oluşan örgüt, **her yönüyle İran İslam Cumhuriyeti'ni benimsemekte.** İstanbul'da **100** mensubu bulunuyor.

Dipnot: 12 Ağustos 1998 tarihli *Milliyet* gazetesinde bir haber halinde çıkan Emniyet'in anılan raporundaki istihbarat bilgileri doğru olabilir; ancak tasnifte, özellikle (Selam Grubu, Vahdet Grubu) gibi çevreleri bire bir Hizbullah örgütü çerçevesinde değerlendirmek hatalıdır. Doğrudur; kitapta belirttiğimiz gibi çeşit çeşit Hizbullah var; her biri ayrı bir telden çalmaktadır. Fakat, Hizbullah denince ilk akla gelen; **İlim Grubu, Menzil Grubu, İslami Hareket ve Vasat** örgütleri olmalıdır. **Selam, Vahdet** ve **Malatyalılar** gibi kümeler, İran siyasi çizgisinin paralelinde düşünmek ve bu ülkeyi " İslam devleti modeli" olarak değerlendirmekle birlikte, eylemsel anlamda *Hizbullah* sayılmayabilirler.

Teorik düzlemde bakarsak; İslami bir iktidar için **pasif yol-aktif yol, evrimci yöntem-devrimci yöntem,** dini deyimle söylersek **Tebliğci metod- Cihadcı metod** ayrımında, hemen hepsinin *Hizbullahî* (şiddeti mübah gören Hizbullahçı) bir düşünce yapısına sahip olduğu söylenebilir. Buna, **"Allah Askerleri"** anlamına gelen ve 1996'da Ege bölgesindeki Musevi kökenli bir işadamının çocuğunu kaçırıp fidye isteyen **Ceyşullah** ile Metin Kaplan liderliğindeki eski **"Kaplancılar"** (eski İCCB veya yeni adıyla AFİD) dahildir.

HİZBULLAH SÖZLÜĞÜ

Hizbullah, siyasette sadece alternatif bir tez ileri sürmüyor; aynı zamanda kendine özgü bir siyaset dili de geliştirmiş buluyor. İşte size, Hizbullah sözlüğünden bazı sözcük ve deyimlerin anlamı:

Akide: İslami öğreti, prensip, ilke kural

Alim/Ulema: Din adamı, örgütün dini lideri.

Amel: Eylem, iş, davranış.

Ameliyat : Eylem, öldürme, suikast.

Biat: Lidere ve örgüte bağlılık yemini.

Cahili Düşünce: Şeriat ve İslam dışı her türlü fikir akımı.

Cahilî Sistem: Şeriat esaslarına göre yönetilmeyen ve mutlaka mücadele edilmesi gereken geleneksel veya çağdaş rejimlerin tümü.

Cemaatleşmek: Rejimi değiştirme gayesiyle oluşturulan şeriatçı örgüt, teşekkül, topluluk.

Cihad Bidimi: Örgütün vurucu gücü, eylemci ve tetikçi kanadı.

Davet: İslam davasını anlatma, propagandasını yapma, örgütlenmeye çağırma.

Davetçi: Propagandacı, ajitatör, örgütleyici militan.

Diyet: Cezalandırılan kişilerden alınan haraç.

Emir: Örgüt başkanı, sorumlusu.

Eh–li Cemaat: Şeriatçı topluluk mensubu.

Emri bi'l Maruf ve Nehy'il an Münker: İslama uygun şeyleri yapıp, aykırı olanları engellemek.

Fetva: Örgüt yöneticileri tarafından alınan eylem kararı.

Hizbullah: Allah Partisi, Allah yandaşı.

Hizbulşeytan: Şeytan Partisi, şeytan yandaşı; özelde Hizbullah karşıtı herkes.

Harekî metod: Eylemci yöntem.

Hicret: Kâfir sayılan diyardan göçmek, müslümanlar için güvenilir sayılan kurtarılmış bölge kurmak, devlet oluşturma aşaması.

Hüküm Allah'ındır akidesini gerçekleştirmek: Şeriat kurallarını egemen kılmak.

İcraa: Örgütte yürütme birimi, eylemci grup.

İ'lay-i kelimetullah: Allah kelamını yüce tutmak, şeriat düzenini egemen kılmak.

İnq(k)ılabî: Devrimci

İrşat: Yol gösterme; hizbulahçılara her alanda yardım

İslamı hayata hakim kılmak: Şeriat düzeni kurmak.

Kardeş: Örgüt elemanı, üyeler.

Küfür: Kafirlik, genelde Hizbullah alehtarı kimse.

Merhalecilik: Şeriat düzenini kurmada aşamalı devrim.

Mesul: Alt birim sorumluları.

Münafık: Eylemi gerçekleştirecek örgüt elemanı. (şifreli sözcük)

Müntesip: Örgüt mensubu.

Müztez'af: Ezilen kitleler, halk katmanları, mazlum müslümanlar.

Müttaki: Dindar, dinci, dini bütün kişi.

Meşayih: Şeyhler topluluğu, şeraatçi hareketin dini ve manevi önderleri.

Müstekbir: Ezenler, yöneticiler, egemenler, zalim iktidarlar.

Örfî Nizam: Gelenek ve törelere dayalı toplumsal kurallar.

Risalet: Dinsel–Siyasal manifesto, mesaj ve söylem.

Rabbanî Nizam: Şeriat düzeni, ilahi sistem.

Sünnetullah: Allah yasaları, ilahi kurallar.

Sulta: İktidar, yönetim

Şer–i Nizam: Şeriat düzeni.

Şair mensubu: Örgüt üyesi, sempatizanı.

Şurâ: Hizbulah hareketinin merkez komitesi, yürütme ve denetleme kurulu.

Tautî Rejîm: İslam dışı rejimler.

Tağut: Despot, müstebit yöneticiler.

Tebliğ: İslamcılığın siyasal propagandasını yapma, insanları örgütlenmeye çağırma.

Tedarukat: Örgütün lojistik birimi.

Yanmış: Örgütün deşifre olmuş militanı.

Zekât: Örgüt için para/vergi/haraç toplama

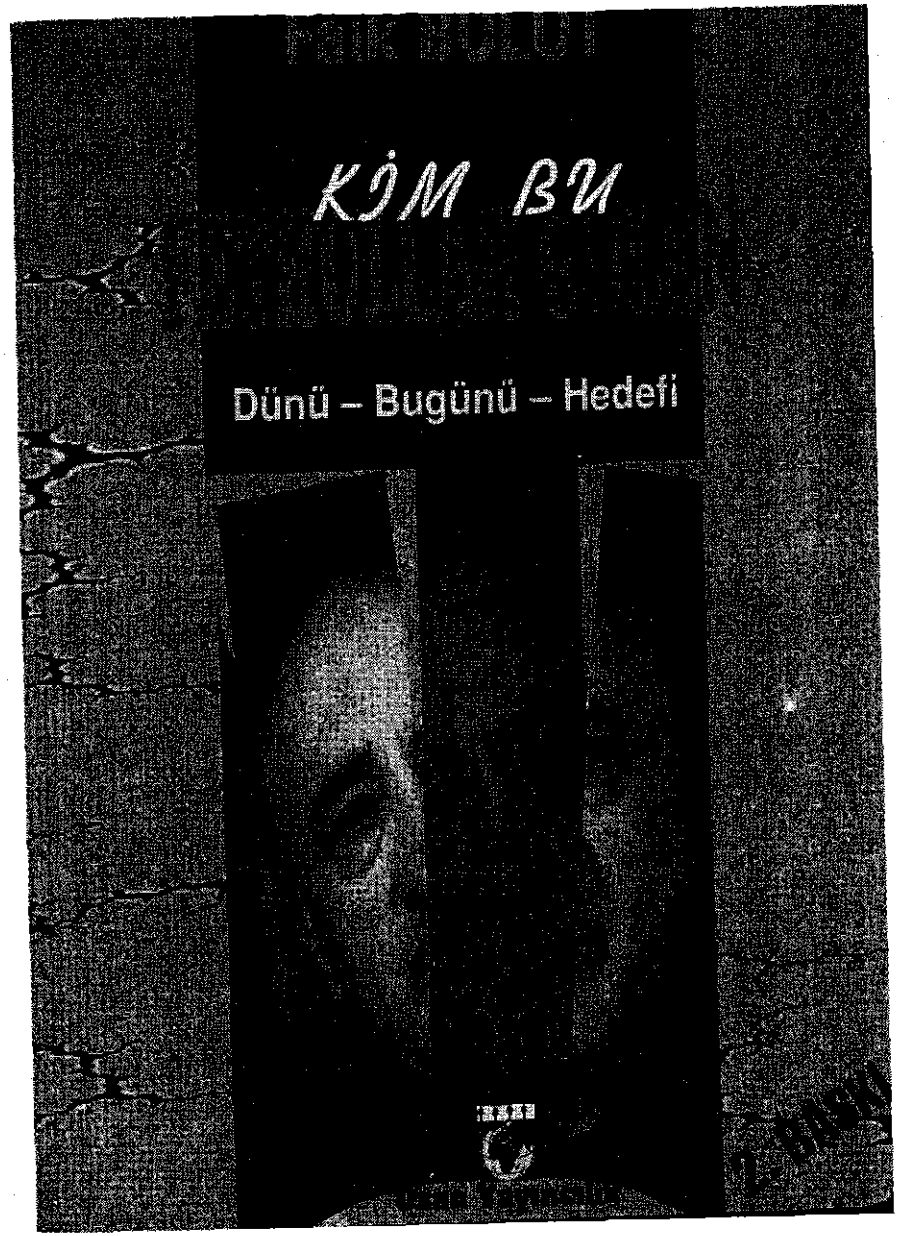

Çeviri ve Derleme

Faik Bulut

FİLİSTİN'DE ZAFER TARLALARI

İNTİFADA DERSLERİ

Faik BULUT

Kürt Sorununa Çözüm Arayışları

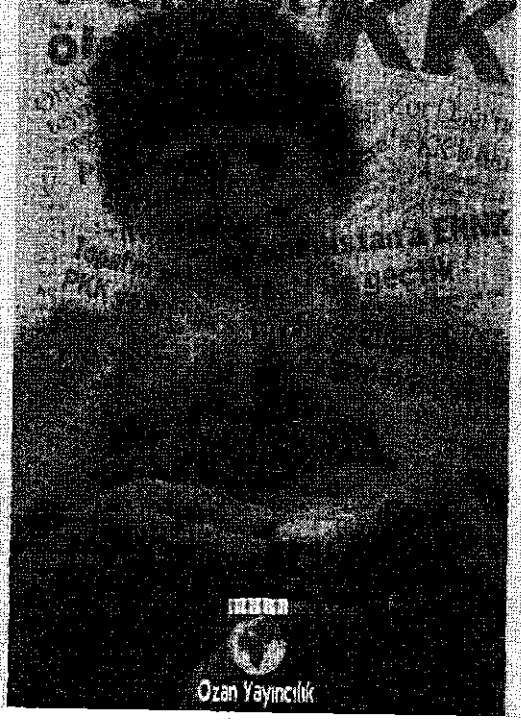

Ozan Yayıncılık